ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๐
ISSN 0857-2909

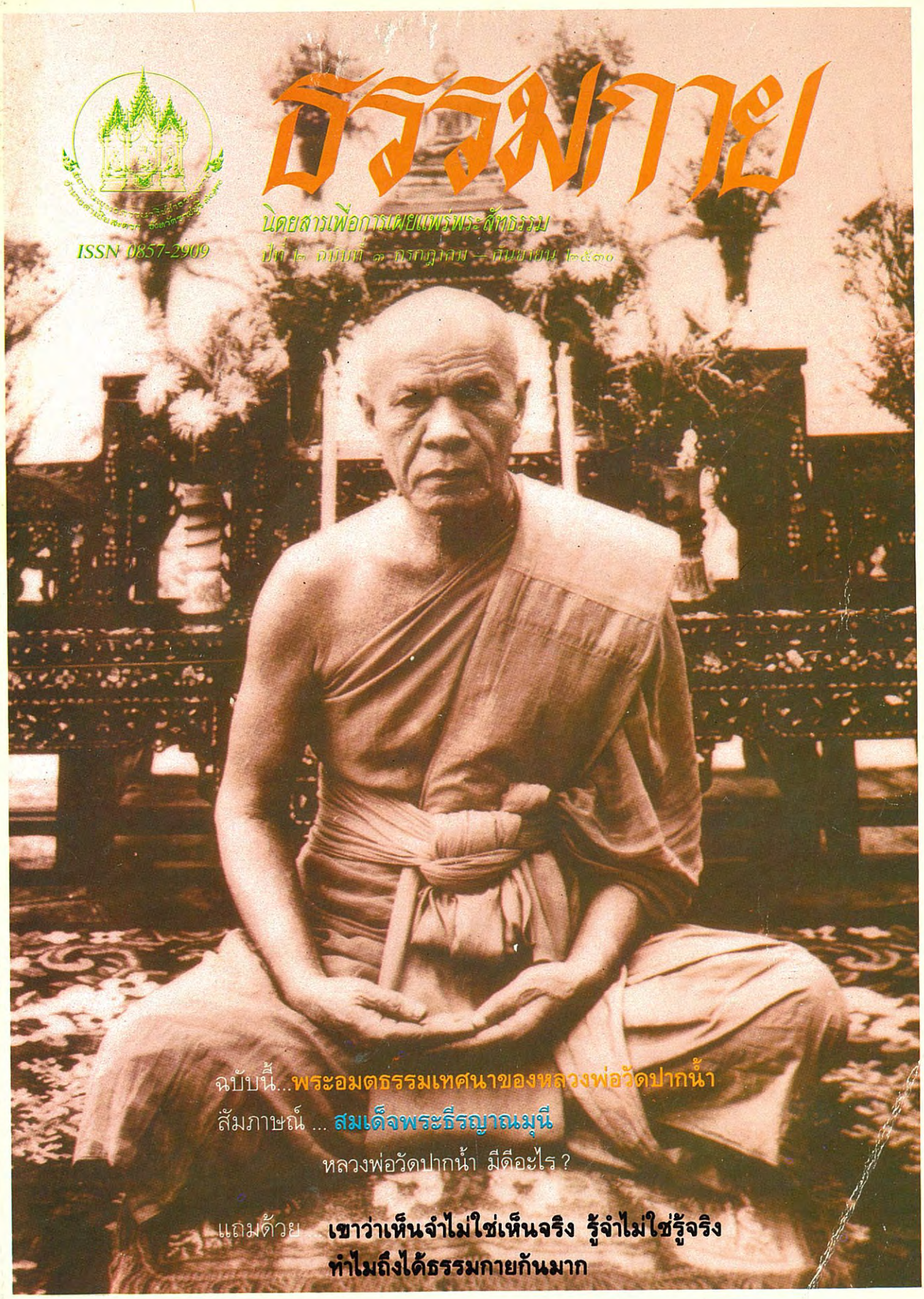

ฉบับนี้...พระอมตธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ

สัมภาษณ์ ... สมเด็จพระธีรญาณมุนี

หลวงพ่อวัดปากน้ำ มีดีอะไร ?

แถมด้วย **เขาว่าเห็นจำไม่ใช่เห็นจริง รู้จำไม่ใช่รู้จริง**

ทำไมถึงได้ธรรมกายกันมาก

เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ป.ธ. ๙)

(สนิธ เขมจารี)

ทรงพระเจริญ

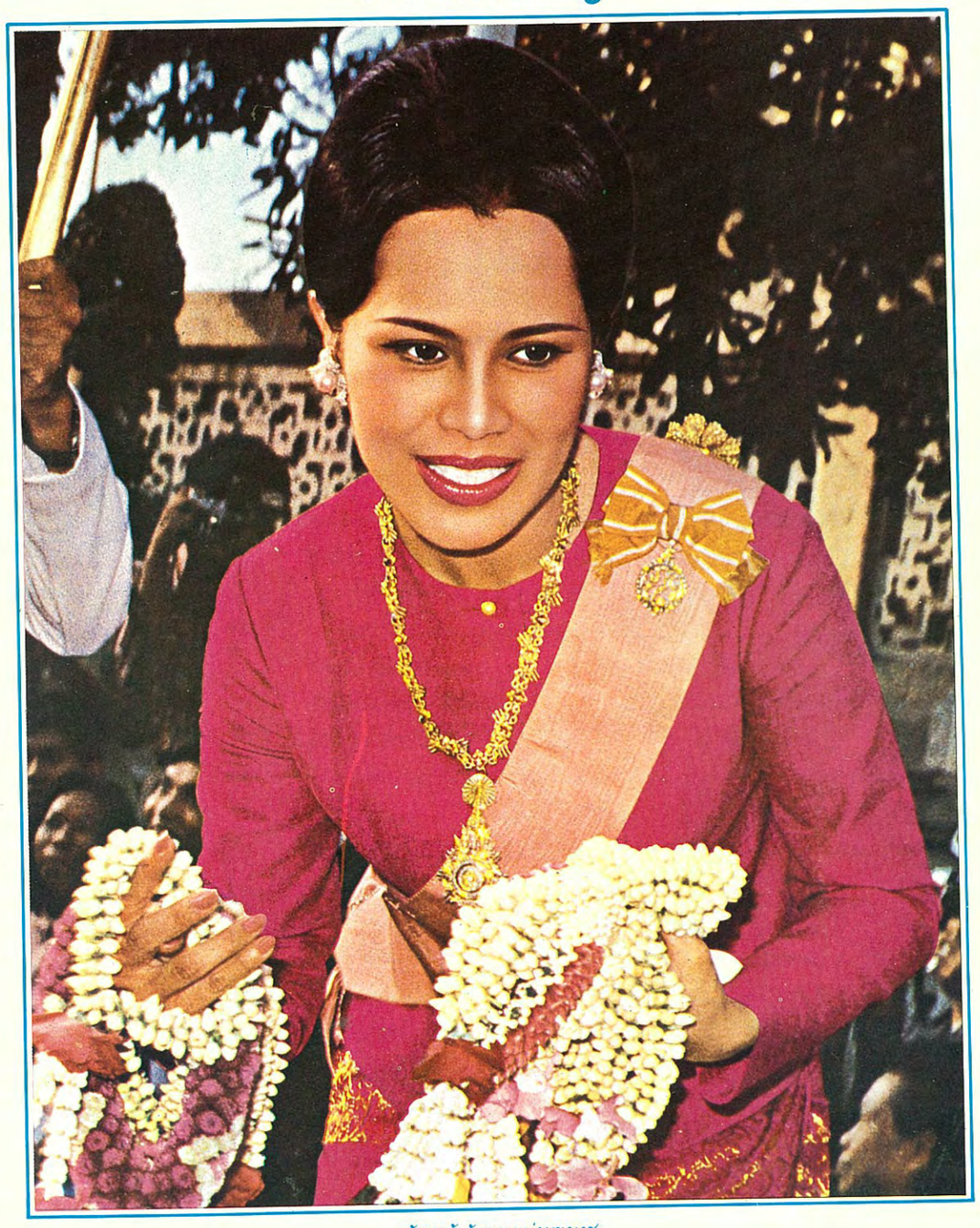

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า คณะผู้จัดทำนิตยสาร "ธรรมกาย"

ธรรมกาย

นิตยสารเพื่อการเผยแพร่พระสัทธรรม
ของมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา :
พระเดชพระคุณ พระพรหมคุณาภรณ์
(เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระธรรมธีรราชมหามุนี
(ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชวิสุทธิโมลี
(ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระราชปริยัตกวี
(วิเชียร อโนมคุโณ ป.ธ. ๙)
พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร
(วีระ คณฺตุตโม)
พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม
(อำนวย ปญฺญาวุฑฺโฒ ป.ธ.๗)
พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล
(มงคลบุตร)
ศาสตราจารย์บัญญัติ สุชีวะ
(อดีตประธานศาลฎีกา)
ศาสตราจารย์ ดร. นิคม จันทรวิทุร

ผู้จัดการ :
รศ. ดร. พัฒนะ ภวะนันท์

บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา :
รศ. ดร. ธีระ เกรอต

กองบรรณาธิการ
รศ. ถาวร สุทธิพงษ์
ผศ. ทรรศนีย์ อัศเวศม์
แพทย์หญิง คุณสวรรยา เดชอุดม
ผศ. ดร. พีระดา สิริจินตกาญจน์
ผศ. ดร. ศิริพร สิทธิประณีต
ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
คุณอรวรรณ เวศอุไร
คุณวีระ เนตยกุล
คุณสมชาย เทียมบุญประเสริฐ
คุณสุทัศน์ นิ่มกุลรัตน์
คุณสุนีรัตน์ ชลสายพันธ์

ฝ่ายภาพ :
คุณสง่า สัจพันโรจน์
คุณวีระ เนตยกุล

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ :
คุณสุธาร สุขยางค์
คุณส่วน พนมวัฒนากุล

ฝ่ายธุรการ ประสานงาน :
คุณพจมาน ศิริบัณฑิตย์กุล
คุณบำรุง บุญเชื้อ
คุณอมรรัตน์ ตรีนุชจรัสกุล
คุณสมชาย บุญเชื้อ

ฝ่ายศิลป์ :
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

รูปเล่ม/ตัวเรียงอักษรคอมพิว :
บริษัท วิชั่นอาร์ต คอร์ปอเรชั่น จำกัด
โทร. ๒๕๑-๔๖๖๘

พิมพ์ที่ :
ศรีเมืองการพิมพ์ ๕/๓๙ ถนนรองเมือง
ซอย ๕ กทม. ๑๐๕๐๐
นายประยุทธ คมอำนาจสกุล ผู้พิมพ์โฆษณา
โทร. ๒๑๔๔๖๖๐, ๒๑๔๔๓๗๐

อธิบายปก :
หลวงพ่อวัดปากน้ำ สมัยครองสมณศักดิ์
เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ "พระมงคลราชมุนี"
พระเดชพระคุณหลวงพ่อ สมภพ เมื่อ
๑๐ ต.ค. ๒๔๒๗ มรณภาพ ๓ ก.พ. ๒๕๐๒

นิตยสาร "ธรรมกาย" ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๓๐

สารบัญ

พระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำ
พระปรมัตถ์ : อกุศลจิต ..... พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ๔

มหาสติปัฏฐาน ๔ : ธรรมกาย
ทางหลุดพ้นและวิธีทำนิพพานให้แจ้งฯ ..... พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ๑๐๒

ธรรมปฏิบัติ
การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม ..... พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร ๗๓

ธรรมะสำหรับเยาวชน
ดูกายโดยตั้งใจมั่น ..... ศศิประภา ศากยบุตร ๘๗
แด่น้อง ..... พี่สุน ๘๔

จากพระไตรปิฎก
รักษาพรหมจรรย์ไว้ด้วยน้ำตา ..... หลวงป่า ๗๒

ประสบการณ์ผู้ปฏิบัติธรรม
"เขาว่า เห็นจำไม่ใช่เห็นจริง รู้จำไม่ใช่รู้จริง" ..... จารุวรรณ เพลียครบุรี ๒๔
จากอิสลาม เข้าถึงพุทธ ที่สุดละเอียด ..... มัชฌิมา ๓๙

ตอบปัญหาธรรม
ธรรมกาย คืออะไร ..... พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๓

สัมภาษณ์บุคคล
หลวงพ่อวัดปากน้ำ มีดีอะไร? ..... สมเด็จพระธีรญาณมุนี ๑๓

ธรรมสภา ..... วิมังสา ๕๔

แวดวงธรรมกาย ..... วิชชาธร ๗๙

ปกิณกะ
เตือนสติพระ (ธรรมานุศาสน์) ..... พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ๒๘
โอวาทในพิธีเปิดการอบรมพระฯ รุ่นที่ ๑๒ ..... สมเด็จพระธีรญาณมุนี ๖๓
ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก? ..... พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ๙๗
ทำบุญอะไรจึงได้เป็นผู้นำคน ..... สมชาย เทียมบุญประเสริฐ ๑๑๖
มองดูเขาแล้วมองดูเรา ..... ญาณรัตนะ ๙๑
กิจกรรม ๕๗

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่พระสัทธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อ. ดำเนินสะดวก **จ.ราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และ**มูลนิธิ/โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

● **อัตราค่าสมาชิก :** ๑ ปี (๔ เล่ม) ๑๒๐ บาท (ไม่คิดค่าส่ง) เล่มละ ๓๐ บาท

ถ้อยแถลง

"ธรรมกายนั้นเป็นวิชชาชั้นสูง เป็นวิชชาที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สิ้นพระชนม์ไป ก็ยังไม่ปรากฏว่าวิชชาธรรมกายนี้มีท่านผู้ใดนำไปสอนเผยแพร่ ต่อมาถึงยุคปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าหลวงพ่อท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย ซึ่งเป็นวิชชาชั้นสูง สืบเนื่องมาจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า..." เป็นโอวาทของพระเดชพระคุณ เจ้าประคุณ**สมเด็จพระธีรญาณมุนี** เนื่องในพิธีเปิดอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี นี้เป็นการยืนยันที่หนักแน่นถึงความเป็นมาของวิชชาธรรมกาย ท่านที่ยังลังเลสงสัยในวิชชาธรรมกาย ควรที่จะไตร่ตรองพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปว่าวิชชาธรรมกายนั้นเป็นวิชชาของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริง ส่วนถ้าจะมีท่านผู้ใดได้ยินได้ฟังหรือเห็นการปฏิบัติที่แปลกหรือเพี้ยนออกไป ก็ควรจะเป็นว่าท่านผู้ปฏิบัตินั้นยังเข้าไม่ถึงแก่นแท้ของวิชชาธรรมกายเท่านั้น แก่นแท้ของวิชชาธรรมกายนั้นย่อมถูกต้องร่องรอยโอวาทของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน

แล้วแก่นแท้ของวิชชาธรรมกายจะหาได้ที่ไหน? นิตยสาร **"ธรรมกาย"** นี้เป็นแหล่งหนึ่ง ที่พยายามอย่างยิ่งที่จะเจาะลึกลงไปทุกขั้นตอนของธรรมปฏิบัตินี้ ให้ถึงแก่นแท้ของวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า ตรงตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำท่านได้ถ่ายทอดไว้ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ของท่านผู้อ่านอย่างแท้จริง ซึ่งท่านสามารถวินิจฉัยได้ด้วยตนเองจากเนื้อหาในนิตยสารนี้

เราท่านทั้งหลายที่ทุกข์ยากลำบากกันทุกวันนี้เพราะอะไร? น้อยคนนักที่จะรู้จักเข้าใจอย่างแท้จริง **พระปรมัตถ์ : อกุศลจิต** พระธรรมเทศนาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ จะเปิดเผยตัวการให้เรารู้จักหน้าตาเอาไว้ และเมื่อรู้จักแล้วถ้าใครยังยอมให้เขาบงการได้อีกโดยไม่คิดแก้ไข ก็เสียทีที่เกิดเป็นมนุษย์ได้พบพระพุทธศาสนา

ถ้าคิดแก้ไขล่ะจะทำอย่างไร? การแก้ไขก็ไม่ใช่ของง่าย แต่ก็ไม่ใช่ของยาก ต้องถึงพร้อมด้วยอิทธิบาทธรรม เจริญปัญญาให้รู้แจ้งในธรรม บทความเรื่อง **การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรมคือมรรค : อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา** ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาสติปัฏฐานสี่ ก็คงจะพอเป็นแนวทางธรรมปฏิบัติเพื่อแก้ไขที่มั่นใจได้

ความเข้าใจไขว้เขวเกี่ยวกับสมถวิปัสสนากัมมัฏฐานได้มีมานาน ทำให้เกิดความแตกแยกทางความคิด จนบางครั้งถึงกับโจมตีกันก็มี บทความ**ทางหลุดพ้นและวิธีทำนิพพานให้แจ้งด้วยสมถ-วิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกาย**จะไขข้อข้องใจ ให้เหตุผลและแนวทางที่ถูกต้อง โปรดติดตามเพื่อคลายความข้องใจเสีย

ผู้ที่มาปฏิบัติธรรม ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ได้ธรรมกายกันมาก จนมีผู้ข้องใจถึงกับกล่าวว่าสถาบันนี้สอนให้ **"เห็นจำ"** ไม่ใช่ **"เห็นจริง" "รู้จำ"** ไม่ใช่ **"รู้จริง"** พาให้มีผู้เข้าใจไขว้เขวตามไปด้วย **เป็นบาปหนักแก่ผู้ชักนำให้ผู้อื่นเข้าใจไข้เขวไปผิด ๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการ เหมือนเด็กทารกชอบเล่นใบมีดโกนฉันนั้น** บทความ**ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก**จะชี้แจงวิธีการอบรมธรรมปฏิบัติที่ได้ผลดีให้หายข้องใจ จะได้คลายจากความคิดที่ผิด ๆ และเป็นบาปอกุศลด้วยความอคติเสียที นอกจากนี้**แวดวงธรรมกาย**จะเป็นพยานยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าสถาบันแห่งนี้สอนธรรมปฏิบัติให้ได้ผลอย่างไร?

ธรรมนี้เป็นของกลางไม่จำกัดว่าจะเป็นเชื้อชาติใดศาสนาใด เมื่อปฏิบัติถูกต้องแล้วย่อมก้าวหน้าไปอย่างคาดไม่ถึง บทความ**จากอิสลามเข้าถึงพุทธที่สุดละเอียด**ยืนยันได้ นอกจากนี้ก็ยังชี้ให้เห็นว่าวิชชาธรรมกายนี้ลึกซึ้งยิ่งนัก ศึกษาปฏิบัติเข้าไปแล้วดูเหมือนว่าจะไม่มีที่สิ้นสุด สมดังคำกล่าวที่ว่า คุณของพระพุทธเจ้านั้นไม่มีที่สิ้นสุด เป็นอจินไตยสุดที่ผู้ใดจะคาดคะเนวัดได้ น่าอนุโมทนากับผู้ที่ได้เข้าถึงแล้วไม่ยอมหยุดนิ่งอยู่กับที่ยิ่งนัก

บทความเหล่านี้ทั้งที่กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึง คงจะทำให้ท่านผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของวิชชาธรรมกาย ติดตามอ่านเนื้อหาในเล่ม นำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้ใกล้ชิดต่อไป

ก่อนจะจบก็ขอบอกกล่าวว่าในพรรษานี้จะมีพระนวกะที่อุปสมบท ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ประมาณ ๓๐ รูป ไปจำพรรษา ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย เพื่อไปอยู่ศึกษาอบรมทั้งหลักปริยัติและธรรมปฏิบัติให้เต็มที่ **จึงขอเชิญชวนท่านสาธุชนช่วยกันทำนุบำรุงพระภิกษุผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ในธรรมปฏิบัติ ด้วยการรับเป็นเจ้าภาพภัตตาหารในระหว่างพรรษาได้ทุกวัน**

ท่านที่ศรัทธาโปรดแจ้งความจำนงได้ทุกวัน ที่**สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กท.๑๐๑๐๐ (โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕)** หรือที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ๗๐๑๓๐ (โทร.[๐๓๒] ๒๕๑-๖๕๐)** ขออนุโมทนาด้วยครับ

บ.ก.

■ ■ ■

พระปรมัตถ์ : อกุศลจิต

๑ ตุลาคม ๒๔๙๖

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ครั้ง)
ตตฺถ วุตฺตาภิธมฺมตฺถา จตุธา ปรมตฺถโต
จิตฺตํ เจตสิกํ รูปํ นิพฺพานมิติ สพฺพถาติ ฯ

ณ บัดนี้ อาตมาภาพจักได้แสดงธรรมิกถาแก้ด้วย**ปรมัตถเทศนา** ซึ่งมีมาในพระปรมัตถปิฎกยกอุเทศในเบื้องต้นขึ้นแสดงก่อน เพื่อจะได้เป็นอุทาหรณ์ แนะนำแก่ท่านทั้งหลายสืบไปเป็นลำดับ ๆ ตามวาระพระบาลีคลี่ความเป็นสยามภาษา

เริ่มต้นแห่งปรมัตถปิฎกนี้ว่า **ตตฺถ วุตฺตาภิธมฺมตฺถา** ในพระอภิธรรมปิฎกนั้นกล่าวโดยความประสงค์แล้ว ถ้าจะกล่าวโดยอรรถอันลึกซึ้งโดย**ปรมัตถ์ก็จัดเป็น ๔ ประการ (๑) จิต (๒) เจตสิก (๓) รูป (๔) นิพพาน** ๔ ประการเท่านี้ พระพุทธศาสนามีปิฎก ๓ คือ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรมัตถปิฎก ที่ท่านทั้งหลายได้เคยสดับตรับฟังแล้วโดยมาก ในพระวินัยบ้าง พระสูตรบ้าง ในพระปรมัตถไม่ค่อยจะได้ฟังนัก วันนี้จะแสดงในพระปรมัตถปิฎก เพราะเวลานี้วัดปากน้ำกำลังเล่าเรียนพระปรมัตถปิฎกอยู่ ควรจะฟังพระปรมัตถปิฎกนี้ให้ชำนิชำนาญให้เข้าเนื้อเข้าใจ จะได้จำไว้เป็นข้อวัตรปฏิบัติ เป็นธรรมอันพระพุทธเจ้าทรงตรัส

ในเริ่มแรกเริ่มเบื้องต้นทรงตรัสในดาวดึงส์เทวโลก ได้**ทรงตรัสพระปรมัตถปิฎกนี้สนองคุณพระพุทธมารดา** และแก่หมู่เทพเจ้าทั้งหลาย ที่พากันมาสดับตรับฟัง ทรงตรัสอยู่ถ้วนไตรมาสสามเดือน เมื่อเวลารุ่งเช้า สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงพุทธนิมิตให้ตรัสพระอภิธรรมปิฎก พระบรมครูทรงไปแสวงหาอาหารบิณฑบาตในอุตรกุรุทวีป ไปฉันในป่าหิมพานต์ พระสารีบุตรเถรเจ้าไปปฏิบัติสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทุก ๆ วัน แล้วพระองค์ทรงแสดงพระอภิธรรมปิฎกนั้นแก่พระสารีบุตร พระสารีบุตรก็นำเอาพระอภิธรรมปิฎกนั้นมาแก่มนุษย์ มนุษย์ทั้งหลายจึงได้สดับฟัง

เมื่อพระองค์ทรงตรัสเทศนาจบพระปรมัตถปิฎกแล้ว เสด็จลงจากดาวดึงส์เทวโลกที่เมืองสังกัสนคร ในคราวนั้นพระองค์ทรงเปิดโลกให้สัตว์นรก เทวดา มนุษย์ เห็นกันและกันพร้อมกัน เห็นปรากฏเป็นมหัศจรรย์ ในครั้งนั้นพระพุทธาภินิหารเป็นมหัศจรรย์ สรรพสัตว์เหล่านั้นตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า อยากเป็นพระพุทธเจ้า จนกระทั่ง

...จิต เจตสิก รูป นิพพาน สี่ประการนี้เท่านั้นเรียกว่าพระปรมัตถปิฎก ...จิต เจตสิก รูป นิพพานเป็นเนื้อหนังของธรรมจริงละ... ปรมัตตถปิฎกนี้เป็นของละเอียด ต้องปัญญาละเอียดไปตามกันจึงจะฟังเข้าเนื้อเข้าใจ...

มดดำมดแดงอยากเป็นพระพุทธเจ้ากันทั้งนั้น อันนี้เป็นความมหัศจรรย์ของพระพุทธเจ้า เพราะเหตุนั้นที่ท่านทั้งหลายจะพึงได้สดับในเนื้อความของปรมัตถปิฎก ณ เวลาวันนี้ นับว่าเป็นกุศลอันยิ่งใหญ่ดังจะแสดงต่อไป

ตามวาระพระบาลีที่ได้ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้นว่า **ตตฺถ วุตฺตาภิธมฺมตฺถา จตุธา ปรมตฺถโต จิตฺตํ เจตสิกํ รูปํ นิพฺพานมิติ สพฺพถาติ** แปลว่า เนื้อความในพระปรมัตถปิฎกนั้น ถ้าจะกล่าวโดยเนื้ออันยิ่งใหญ่แล้ว กล่าวโดยปรมัตถ์ จัดเป็น ๔ คือ **จิต เจตสิก รูป นิพพาน สี่ประการนี้เท่านั้นเรียกว่าพระปรมัตถปิฎก** เป็นเนื้อความของพระปรมัตถปิฎกทีเดียว จำไว้ให้มั่น จิตถ้าจำแนกแยกออกไปมีถึง ๘๙ ดวง หรือ ๑๒๑ ดวง **เจตสิก**ถ้าจำแนกแยกออกไปมีถึง ๕๒ ดวง นี่ส่วนเจตสิก **รูป** ถ้าจำแนกแยกออกไปมีถึง ๒๘ รูป มหาภูตรูป ๔ อุปาทยรูป ๒๔ รวมเป็น ๒๘ **นิพพาน**แยกออกไปเป็น ๓ คือ กิเลสนิพพาน ขันธนิพพาน ธาตุนิพพาน นิพพานแยกเป็น ๓ ดังนี้

วันนี้จะแสดงในเรื่อง**จิต**เป็นลำดับ จิต ๘๙ **ดวง** หรือจิต ๑๒๑ **ดวง** ท่านจัดไว้ดังนี้ อกุศลจิต ๑๒ ดวง อเหตุกจิต ๑๘ ดวง กามาวจรจิต ๒๔ ดวง รูปาวจรจิต ๑๕ ดวง อรูปาวจรจิต ๑๒ ดวง และโลกุตรจิต ๘ ดวง นี้เป็นจิต ๘๙ ดวง จำไว้เสียให้มั่น คือ อกุศลจิต ๑๒ ดวง อเหตุกจิต ๑๘ ดวง ๑๘ กับ ๑๒ รวมกันเป็น ๓๐ กามาวจร ๒๔ รวมกันเข้าเป็น ๕๔ ดวง รูปาวจรจิต ๑๕ รวมกันเข้าเป็น ๖๙ ดวง อรูปาวจรจิต ๑๒ รวมกันเข้าเป็น ๘๑ ดวง โลกุตรจิต ๘ ดวง รวมเข้าเป็น ๘๙ ดวง ดังนี้ นี่โดยย่อ ถ้าโดยพิสดาร ต้องแยกโลกุตรจิตออก ยกฌานขึ้นรับรองจิตทั้ง ๘ ดวงนี้ คงเหลือจิต ๘๑ ดวง จิต ๘๙ ดวงยกเอา โลกุตรจิต ๘ ดวงออกเสีย ยกฌานทั้ง ๕ ขึ้นเป็นที่ตั้ง จิตเดินในฌานทั้ง ๕ นั้น ฌานละ ๘ ดวง คูณกับ ๕ เป็น ๔๐ ดวง จิต ๘๑ ดวงเป็นโลกีย์จิต ยกเอาโลกุตรจิต ๔๐ ดวงมาบวกกันเข้า ก็รวมเป็นจิต ๑๒๑ ดวง ก็จิต ๘๑ ดวงนั่นเอง แต่ว่ายกเอาโลกุตรจิต ๘ ดวงออกเสีย ถ้าว่าเอาโลกุตรจิตมาเพียง ๘ ดวง ก็เป็นจิต ๘๙ ดวง ถ้าหากว่าโลกุตรจิต ๘ ดวงนั้นแยกพิสดารออกไปตามฌานทั้ง ๕ ก็เป็น ๑๒๑ ดวง นี่รู้จักแล้วว่าจิตมีเพียงเท่านี้ จะชี้แจงแสดงจิตเป็นลำดับไป ให้จำไว้เป็นหลักเป็นประธาน

ต่อไปนี้จะแสดงคัมภีร์ปรมัตถ์ที่เป็นหลักเป็นประธานให้เข้าเนื้อเข้าใจทีเดียว เพราะเป็นเนื้อธรรมจริง ๆ ที่เราได้ยินได้ฟังได้เข้าเนื้อเข้าใจแล้วนั้นยังไม่ถึงเนื้อธรรม เมื่อถึง**จิต เจตสิก รูป นิพพานเป็นเนื้อหนังของธรรมจริงละ** จงตั้งอกตั้งใจฟัง ยาก ไม่ใช่เป็นของง่าย เป็นของละเอียด

ด้วย ไม่ใช่เป็นของพอดีพอร้าย ไม่ใช่อยู่กับคนที่มีกิเลสหนาปัญญาหยาบต้องมีกิเลสบางปัญญาละเอียดทีเดียวจึงจะฟังเข้าเนื้อเข้าใจได้ ถ้าจะเทียบละก็ ต้องเข็มเล็ก ๆ ด้ายเส้นเล็ก ๆ เย็บตะเข็บผ้าจึงจะละเอียดได้ ถ้าเข็มโตไปด้ายเส้นโตจะเย็บตะเข็บผ้าให้เล็กลงไปไม่ได้ ฉันใดก็ดี **ปรมัตถปิฎกนี้เป็นของละเอียด ต้องปัญญาละเอียดไปตามกันจึงจะฟังเข้าเนื้อเข้าใจ เหตุนั้นจงตั้งใจฟังให้ดี**

ในอกุศลจิต ๑๒ ดวงนี้นั้น แบ่งออกเป็น ๓ จำพวก **โลภมูล** ความโลภมี ๘ ดวง **โทสมูล** ความโกรธมี ๒ ดวง **โมหมูล** ความหลงมี ๒ ดวง ๘ กับ ๔ รวมเป็น ๑๒ ดวง นี้อกุศลจิต อกุศลจิตนี้แหละทั้งสากลโลก ภิกษุก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกก็ดี อุบาสิกาก็ดี ที่จะทำความชั่วความร้ายไม่ดีไม่งามก็เพราะอกุศลจิต ๑๒ ดวงนี้แหละ ไม่ใช่ทำด้วยอย่างอื่นเลย ทำด้วยอกุศลจิต ๑๒ ดวงนี้ทั้งนั้น ทำชั่วน่ะ เราต้องรู้ตัวเสีย ให้เข้าเนื้อเข้าใจทีเดียว **คำว่าที่เรียกว่าจิตน่ะ มันเป็นดวง ๆ** ที่จะจัดนี้มีถึง ๑๒ ดวง ดังนี้คือ

จิตโลภ จัดเป็น ๘ ดวง

(๑) จิตที่เกิดพร้อมด้วยความยินดีมาก ที่ประกอบด้วยความยินดีมาก ประกอบด้วยความเห็นผิด และเกิดขึ้นตามลำพัง นี่ดวง ๑

(๒) จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง นี้ดวง ๑

(๓) จิตที่ประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดโดยลำพังนี้ดวง ๑ นี้ดวงที่ ๓

(๔) จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด และเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง นี้อีกดวง ๑ รวมเป็น ๔ ดวง

(๕) จิตที่เกิดประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง นี้ดวง ๑ เป็นดวงที่ ๕

(๖) จิตที่ประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง นี้ดวง ๑ เป็นดวงที่ ๖

(๗) จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง นี้ดวง ๑ เป็น ๗ ดวง

(๘) จิตประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง นี้ดวง ๑ เป็น ๘ ดวง

นี้ชั้นหนึ่ง ๘ ดวงนี้เป็นส่วนโลภะความอยาก

จิตโกรธ จัดเป็น ๒ ดวง

(๑) จิตโกรธเกิดขึ้นตามลำพัง ดวง ๑

(๒) จิตโกรธเกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง นี้ดวง ๑

จิตหลง ก็มี ๒ ดวง

(๑) จิตหลงเกิดขึ้นโดยความสงสัย ดวง ๑

(๒) จิตหลงเกิดขึ้นโดยความฟุ้งซ่าน ดวง ๑

รวมเป็น ๑๒ ดวงด้วยกัน นี้เป็นอกุสลจิต ๑๒ ดวงเท่านี้ ฟังยากไหมล่ะ ยากจริง ๆ ไม่เข้าเนื้อเข้าใจทีเดียว ฟังเหมือนบุรุษคนหนึ่งนั่งกินข้าวอยู่ทีละคำ ๆ มันก็อิ่มเป็นลำดับขึ้นไป บุรุษคนหนึ่งนั่งกินลมอยู่เป็นคำ ๆ เข้าไป พอเลิกแล้วไม่อิ่มสักนิด อ้ายกินข้าวกินลมมันลึกซึ้งอย่างนี้จริงไหม นี้ฟัง

เรื่องปรมัตถ์เหมือนกินลม ไม่มีเนื้อมีหนังเลย ไม่อิ่มไม่ออกเลยทีเดียว เห็นไหมล่ะ แต่รสชาติอัศจรรย์นักนะ อุตส่าห์ตั้งอกตั้งใจฟัง

จิตดวงที่ ๑ ที่ประกอบด้วยความยินดีมาก จิตดวงนี้เกิดขึ้นประกอบด้วยความยินดีมาก และประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง จิตดวงนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร นี่ต้องอย่างนี้ละจึงจะมีรส ค่อยมีรสหน่อย เราจะต้องพิจารณา หากว่าจิตของเราเองมันเกิดขึ้นมีความยินดีมาก ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง เออ อ้ายประกอบด้วยความเห็นผิดน่ะเห็นอย่างไร ลักษณะเห็นผิดน่ะเหมือนเรายินดีมากในสิ่งที่ผิด เมื่อเราเห็นทรัพย์เข้าก้อนหนึ่ง ไม่ใช่ของเรา มันเป็นของเขา ก็รู้เหมือนกันว่าเป็นของเขาแต่มันอยากได้เหลือทน ทรัพย์ก้อนนั้นมันใหญ่พอประมาณอยู่ ถ้าได้เข้าแล้วมันเลี้ยงชีพได้ตลอดสาย นับเป็นล้าน ๆ หรือนับเป็นแสน ๆ ทีเดียว เมื่อไปเห็นทรัพย์เข้าเช่นนั้นแล้ว เราไม่ได้คิดไว้เลยว่าจะเอาทรัพย์ก้อนนั้น หรือจะขโมยหรือจะลักเขา ไม่ได้คิดเลย พอไปเห็นทรัพย์ก้อนนั้นเข้าในที่ที่ควรจะได้เจ้าของเผลอ พอเห็นทรัพย์เข้าเท่านั้นใจมันปลาบปลื้มยินดีอย่างชนิดปล่อยชีวิตจิตใจทีเดียว อย่างนี้ความยินดีมากมันเกิดขึ้นเองแล้ว จิตที่เกิดขึ้นประกอบด้วยความยินดีมากนั่นแหละ นี่ทรัพย์ก้อนนี้เราหยิบเอาเสีย ธนบัตรสักแสนหนึ่งไม่เท่าไร ถ้าใบละหมื่นก็ ๑๐ ใบ เท่านั้น ใบละพัน ๆ ก็ ๑๐๐ ใบเท่านั้น เป็นแสนหนึ่งเสียแล้ว เอ นี่จะเอาหรือไม่เอา นี่ความเห็นผิดเกิดขึ้น เอาได้เราก็รวย พอเห็นผิดเกิดขึ้นเช่นนั้น ไม่ต้องมีใครชักชวนกระตุ้นละ

ก็คว้าเอาทรัพย์ของเขาเข้าทีเดียว คว้าทีเดียวซ่อนทีเดียว นี่สำเร็จสมความปรารถนาของตัวแล้ว เอาไปได้สำเร็จสมเจตนาด้วย และไม่มีใครรู้ใครเห็นด้วย ทำสนิททีเดียว นี่แหละ จิตดวงนั้นแหละเกิดขึ้นประกอบด้วยความยินดีมากและประกอบด้วยความเห็นผิดด้วย มันเห็นว่าของเขาไม่ใช่ของเรา นี่มันไปลักของเขานี้จะไม่ผิดอย่างไรเล่า มันก็ผิดนะซี เกิดขึ้นตามลำพังของตัวไม่มีใครกระตุ้นหรือชักจูง ไม่ว่าในป่าหรือในที่ลับใด ๆ หรือในที่มืดใด ๆ ก็ตามเถอะ เอาทรัพย์ของเขามาได้สมเจตนา ไม่แต่เพียงแสนหนึ่งนะ สตางค์หนึ่งก็ดีสองสตางค์ก็ดี ถ้าว่าเป็นของเขาละก็แบบเดียวกันอย่างนี้ทั้งหมด ถ้าว่าจิตเกิดขึ้นโดยความยินดีเช่นนั้น ถือเอาของเขามาเช่นนั้นนี่แหละโลภมูลดวงหนึ่ง นี้เป็นดวงต้นเกิดขึ้นเป็นอกุศลทีเดียว เราต้องไปนรกแน่ต้องได้รับทุกข์แน่ เชื้อจิตดวงนี้ต้องได้รับทุกข์แน่รับบาปแน่ทีเดียว นี่ที่จะทำบาปลงไปชัด ๆ มันปรากฏแก่ตนดังนี้ นี่ดวงหนึ่ง

ดวงที่ ๒ ต่อไป จิตประกอบด้วยความยินดีมาก และเห็นผิดอีกเหมือนกัน คือประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง คราวนี้เห็นทองคำเข้าก้อนหนึ่ง หรือไปเห็นสายสร้อยเข้าเส้นหนึ่ง ราคานับแสนทีเดียว โดยเป็นของหลวงด้วย ราคานับแสน ๆ ไม่ใช่ของราษฎร์ แต่ว่ามีผู้หนึ่งผู้ใดเขาเอามาซ่อนไว้ ไปเห็นเข้า หรือตกหล่นอยู่อย่างหนึ่งอย่างใดก็ตามเถอะ ไปเห็นเข้ารู้ทีเดียวนี่ไม่ใช่ของธรรมดา ราคามากทีเดียว เมื่อไปเห็นเข้าเช่นนั้นไม่กล้าเพราะรู้ว่าเป็นของหลวง มันไม่กล้าลักของหลวง กลัวติดคุกติดตะรางขึ้นมาเสียแล้ว ก็มากระซิบกับเพื่อนกัน เออ ข้าไปพบของสำคัญไว้ที่นั่นแน่ะ ทำอย่างไรนี่ อยู่ที่นั่นแน่ะ ข้าไปพบเข้าแล้วจะทำอย่างไร อ้ายเพื่อนก็ว่าทำไมไม่เอาเสียล่ะ เพื่อนกระตุ้นเข้าแล้วว่า ทำไมไม่เอาเสียล่ะ พอว่าเท่านั้นแหละ ก็แพล็บไปเอามาสมความปรารถนา นี่ถูกกระตุ้นหรือชักจูงเข้าแล้ว ไปเอาของของเขามาแล้ว โดนอกุศลเข้าอีกดวงหนึ่ง นี้เป็นอกุศลสำคัญ นี้แหละเป็นโลภมูลเกิดจากความโลภเป็นอกุศลร้ายกาจอย่างนี้หนา นี้ว่าถึงลักขโมยไม่ใช่ลักไม่ใช่ขโมยอย่างเดียว ที่ชั่วละก็ทั้งนั้นแหละแบบเดียวกัน ชักตัวอย่างให้เข้าใจ ให้เข้าใจว่าดวงจิตดวงนี้มันเป็นอย่างนั้น ให้รู้จักหลักนี้

ดวงที่ ๓ จิตประกอบด้วยความยินดีมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง ยินดีมากเมื่อไปเห็นสิ่งของของคนอื่นที่มีค่าเข้า ที่มีค่ามากจะเป็นเงินทองหรือแก้วแหวนชนิดใด ๆ หรือผ้านุ่งผ้าห่มชนิดใด ๆ ก็ตามเถอะ เป็นวัตถุชนิดหนึ่งชนิดใดใช้ได้จนกระทั่งสตางค์เดียวก็ใช้ได้ ใช้ได้ทั้งนั้น เมื่อไปเห็นเข้าแล้วก็รู้ว่าของนี่เจ้าของเขาพิทักษ์รักษาอยู่ เขาดูแลอยู่ เราไปพบทองเข้าหนักขนาดพันบาท นี่ก็มากอยู่หนักขนาดพันบาทแต่ว่าทองนี้ถ้าเราเอาไปได้เราก็

ใช้ได้นาน ลงทุนลงรอนได้ ถ้าเราเอาไปไม่ได้เราก็จนอยู่แค่นี้ ถ้าเราเอาไปได้ละก็ตั้งเนื้อตั้งตัวได้เชียว ถ้าหากเขาจับเราได้ก็ต้องเข้าคุกตะรางไป ถ้าเขาจับเราไม่ได้ละ เราก็ตั้งเนื้อตั้งตัวได้ แต่ว่าไม่มีความเห็นผิดอะไร เห็นว่าถ้าเราเอาไปได้ก็เป็นประโยชน์แก่เรา เราไม่เอาไปก็ไม่เป็นประโยชน์แก่เรา เข้าใจว่าจะหลบหลีกพ้น แต่เราต้องได้รับผลชั่วเพราะเราขโมยเขา จะทำอย่างไรได้ก็มันจนนี่มันก็ต้องขอไปทีสิ คว้าทองนั้นเข้าก้อนหนึ่งโดยความยากจน มาเป็นของตัวแล้ว ไม่มีใครกระตุ้นหรือชักจูงเลย คิดตกลงในใจของตัวเอง เอาของของเขาไปดังนี้ แล้วก็รู้ด้วยว่าเป็นบาปเป็นกรรมเป็นอกุศลเป็นโทษ เห็นก็ไม่ใช่เห็นผิด เห็นถูกนี่แหละ เห็นว่าเป็นบาปเป็นกรรมเป็นโทษ แต่ว่ามันจนเต็มทีมันก็ต้องขอไปที ใจกล้าหน้าด้านเอาทีหนึ่ง มันก็เป็นอกุศลจิตเหมือนกัน อกุศลอีกนั่นแหละ ลักเขาขโมยเขา ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด เห็นถูก นี้เป็นจิตอีกดวงหนึ่ง ดวงที่ ๓

ดวงที่ ๔ ก็แบบเดียวกันอย่างนั้นอีก **จิตที่ประกอบด้วยความอยากมาก ไม่ประกอบด้วยความเห็นผิด** แบบเดียวกันกับเห็นทองอย่างนั้นแหละ **เกิดขึ้นโดยถูกกระตุ้นหรือชักจูง** ทีนี้เราเห็นเพชรสักเม็ดหนึ่งราคานับล้านแต่ไม่ใช่ของเรา แบบเดียวกัน เออ เมื่อไปเห็นเพชรเข้าเช่นนั้นแล้วจะตกลงใจอย่างไรล่ะ ราคามันมากขนาดนี้เมื่อไรจะพบกันล่ะ แต่ยังไม่กล้าที่จะเอาเพชรเม็ดนั้นด้วยกลัวเกรงอันตรายหรือกลัวติดคุกติดตะราง นำเอาเรื่องไปบอกพวกเพื่อน ๆ พวกเพื่อน ๆ บอกว่าทำไมจึงไม่เอา เอ็งนี่มันโง่เกินโง่อย่างนี้นี่ พอเพื่อนว่าเข้าเท่านั้นก็ไปลักเพชรเม็ดนั้นได้สมความปรารถนา เอาไปเก็บไว้สมเจตนาของตน นี้ต้องมีผู้กระตุ้นหรือชักจูงเป็นจิตดวงที่ ๔ สี่ดวงนี้เป็นโลภมูลทั้งนั้น โลภมูลอีกสี่ดวงต่อมา เป็นแปดดวง

ดวงที่ ๕ จิตที่เกิดขึ้นประกอบด้วยความยินดีพอประมาณ แต่ว่าประกอบด้วยความเห็นผิด เกิดขึ้นตามลำพัง จิตดวงนี้เกิดขึ้นด้วยความยินดีพอประมาณ ไม่มีความยินดีมากมายใหญ่โตนัก ได้ก็เอาไม่ได้ก็แล้วไป พอสมควรแต่ว่ากิริยาเดียวกัน นี่เป็นจิตดวงที่ ๕

ดวงที่ ๖ จิตที่เกิดขึ้นด้วยความยินดีพอประมาณแบบเดียวกัน และประกอบด้วยความเห็นผิด ต้องมีผู้กระตุ้นหรือชักจูง จึงจะสำเร็จสมความปรารถนา ก็แบบเดียวกันอย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว แต่ว่ามันไม่ยินดีมากนัก ดวงก่อนยินดีมากดวงหลังยินดีพอประมาณ จิตที่เกิดขึ้นเพราะความอยากได้พอประมาณ เช่นไปเห็นทองหรือเพชรดังกล่าวแล้วแบบเดียวกัน ต้องมีผู้กระตุ้นหรือชักจูงจึงจะสำเร็จความปรารถนา นี้เป็นดวงที่ ๖

ดวงที่ ๗ จิตที่อยากได้พอประมาณ **จิตที่เกิดขึ้นมีความอยากได้พอประมาณ แต่ว่าไม่มีความเห็นผิด เกิดขึ้นโดยลำพัง** ก็แบบเดียวกันดังอธิบายมาก่อน นี่เป็นดวงที่ ๗

ดวงที่ ๘ จิตที่อยากได้พอประมาณ **จิตที่เกิดขึ้นพร้อมด้วยความอยากได้พอประมาณ ไม่มีความเห็นผิด แต่ต้องมีผู้กระตุ้นหรือชักจูง** จึงจะสำเร็จสมความปรารถนาแบบเดียวกันนั่นแหละ นี้เป็นดวงที่ ๘

จิต ๔ ดวงก่อนกับ ๔ ดวงหลังไม่ได้ต่างจากกัน สี่ดวงก่อน จิตที่เกิดขึ้นด้วยความอยากมาก

ยินดีมาก สี่ดวงหลังนี่ยินดีพอประมาณเท่านั้น เมื่อรู้จักจิต ๘ ดวงนี้แล้ว มันก็อยู่ในตัวของเรานี่เอง เกิดขึ้นแก่เราเอง เราเคยพบมานี่อ้ายพวกนี้ เคยพบเคยปะอยู่บ้างแต่ว่าเราไม่รู้จักมัน วันนี้เราจะรู้จักมันละ พอมีรสบ้าง แต่ว่ายังมีรสน้อยเต็มที กว้างกว่านี้ยังจะมีรสมากกว่านี้อีก แต่ว่าให้รู้จักเสียชั้นหนึ่งก่อนโดยย่อ

จิตที่เป็นอกุศล**จิตโทสะ**มี ๒ ดวง

จิตโทสะดวงที่ ๑ เกิดขึ้นโดยลำพังอ้ายนี่อกุศลจิต เกิดขึ้นโดยลำพังมันเป็นอย่างไร อกุศลจิตเกิดขึ้นโดยลำพัง เช่นเราไปในสถานที่ใด ๆ ก็ช่างอยู่ในบ้านก็ช่าง ไม่มีใครชักจูงไม่มีอะไรทั้งหมด ใจมันโกรธ จิตดวงนี้เป็นจิตโกรธ มันโกรธขึ้นไม่มีใครทำอะไรเลย อยู่ดี ๆ มันก็พลุ่งพล่านโกรธขึ้นอย่างนั้น ไม่มีใครว่าไม่มีใครทำอะไรทั้งหมด โกรธขึ้นมาก็มีอาการต่าง ๆ ใครจะพูดกระทบกระเทียบเข้านิด ๆ หน่อยไม่ได้ก็แปลบ ๆ ขึ้นมาทีเดียว นั่นมันเรื่องอะไร ไม่มีใครรู้เรื่องของตัวเลย มันโกรธอยู่ในใจอย่างนั้นแหละ นี่โกรธขึ้นโดยลำพัง ไม่มีใครชักจูง ไม่มีว่ากล่าวกระทบกระเทียบเลย มันเกิดขึ้น มันพลุ่งพล่านอยู่ภายในของตัวเอง อ้ายนี้แหละเขาเรียกว่าโทสจริต นี่แหละโทสจริตมันเกิดขึ้นอย่างนี้แหละ เกิดขึ้นโดยลำพัง

จิตโทสะดวงที่ ๒ มันเกิดขึ้นโดยมีคนชักจูงหรือกระตุ้นเตือน มีคนชักจูงหรือกระตุ้นขึ้น อ้ายนั่นมันยั่วให้โกรธน่ะซี สามียั่วให้ภรรยาโกรธบ้าง ภรรยายั่วให้สามีโกรธบ้าง หรือชาวบ้านยั่วให้โกรธบ้าง คนโน้นคนนี้ยั่วให้โกรธบ้าง ไม่ได้เกิดขึ้นโดยลำพัง มีคนยั่วให้โกรธ เอารูปที่ไม่ชอบใจมายั่วบ้าง เอาเสียงที่ไม่ชอบใจมายั่วบ้าง เอากลิ่นที่ไม่ชอบใจมายั่วบ้าง เอารสที่ไม่ชอบใจมายั่วบ้าง ยั่วเข้ามันก็โกรธนะซี่ นั่นแหละมีผู้กระตุ้นหรือชักจูงให้โกรธขึ้น

จิตสองดวงนี้ก็ร้ายเหมือนกัน จิต ๒ ดวงนี้เกิดขึ้นโดยลำพัง ๑ เกิดขึ้นโดยมีผู้กระตุ้นหรือชักจูงดวง ๑ จิตเหล่านี้พออธิบายง่ายหรอก จิตโกรธนี่น่ะ

จิตหลงนี่น่ะลึกซึ้งนัก จิตหลง มี ๒ ดวง

จิตหลงดวงที่ ๑ เกิดขึ้นโดยสงสัยลังเลไม่ตกลงใจ อ้ายนี่สำคัญอยู่ จิตหลงเกิดขึ้นโดยสงสัยลังเลไม่ตกลงในใจ จะทำอะไรไม่ตกลงสักอย่าง ในการครองเรือนของตนก็ดีจะทำอะไรไม่ตกลงสักอย่าง หรือไม่ได้ครองเรือนก็ดีจะทำอะไรไม่ตกลงสักอย่าง ลังเลไม่ตกลงในใจอย่างนั้นแหละร่ำไป อย่างนี้เขาเรียกว่าจิตหลง จะทำอะไรก็ไม่แน่นอนลงไป เข้าทำราชการก็ไม่แน่นอน แต่จะทำหรือไม่ทำก็ไม่แน่นอน ทำส่วนตัวก็ไม่แน่นอน ทำนาทำไร่ไม่แน่นอนทั้งนั้น ไม่ตกลงในใจ ถึงทำกิจการอันหนึ่งอันใดก็ไม่ตกลงในใจทั้งนั้น เมื่อสั่งการงานไม่ตกลงในใจอย่างนี้ มันลังเลอยู่เช่นนี้ มันก็ทำอะไรไม่ได้ มันก็หลงงมงายอยู่เช่นนั้น นี่เขาเรียกว่าจิตหลงมันเกิดขึ้น ลังเลไม่ตกลงในใจ สิ่งใดที่ลังเลไม่ตกลงในใจแล้ว พูดออกไปก็ดี ทำลงไปก็ดี มีผิดกับถูกสองอย่างเท่านั้น ถูกก็มีผิดก็มี เพราะมันลังเลไม่ตกลงในใจเสียแล้ว การที่จิตลังเลไม่ตกลงในใจน่ะ เช่น เรารักษาศีลอย่างนี้แหละ ไปเจอทรัพย์เข้าหรือสัตว์เข้าตัวใหญ่ ๆ ที่ชอบอกชอบใจที่มีค่ามาก เราฆ่าลงไปเป็นอาหารของเราได้นาน เราลักเอาไปก็เป็นอาหารได้นาน แต่เราไม่ตกลงในใจ

เราจะรักศีลดีหรือรักชีวิตดี จะลักเขาดีหรือจะฆ่าเขาดี หรือว่าจะไม่ลักไม่ฆ่าเขาดี ถ้าไม่ลักไม่ฆ่าเขาเราก็อดเราก็จน ถ้าลักเขาฆ่าเขาได้เราก็เลิกอดเลิกจน ลังเลไม่ตกลงในใจอย่างนี้ นี่เขาเรียกว่าจิตหลง มันระคนจิตหลงเข้าคละอยู่ด้วย ถ้าทำลงไปด้วยอำนาจจิตหลงอย่างนั้น ถ้าทำผิดมันก็ผิดไป ถ้าทำถูกมันก็ถูกไป แต่ว่าในที่นี้ประสงค์เอาที่ผิดเพราะว่าเป็นอกุศลจิต ไม่ใช่กุศลจิต ประสงค์ที่ผิดฝ่ายเดียว เรียกว่าลังเลไม่ตกลงในใจ นี้เป็นจิตหลงดวง ๑

จิตหลงดวงที่ ๒ อาการ**ทำโดยฟุ้งซ่านน่ะ** อ้ายนี่มันครึ่งบ้าครึ่งดี ลูกเต้าใกล้เคียงเหวี่ยงปึงลงไปให้ก็ตายเลย กำลังมันไม่สบายอกสบายใจ ทำโดยฟุ้งซ่าน ด้วยหลงเหมือนกัน เหมือนคนทำโดยฟุ้งซ่าน ทำมันแรงเกินไป ไม่ปรารถนาให้ตายหรอกมันไปตายเข้าก็เลยติดคุก นั่นเพราะทำด้วยจิตฟุ้งซ่าน นี้เป็นจิตหลงดวง ๑

จิตหลง ๒ ดวงนี้สำคัญนัก ต้องคอยระแวดระวังสำคัญอยู่ ไม่ให้ไปทางถูก ให้ไปทางผิดร่ำไป

นี้จิต ๑๒ ดวงนี่แหละมันควบคุมเราอยู่ ให้เราไปเกิดในอบายภูมิทั้ง ๔ เราตกต่ำเลวทรามลงไปด้วยประการใด ๆ ก็เพราะจิต ๑๒ ดวงนี่เอง ต้องควบคุมไว้ให้ดี ต้องเล่าเรียนเสียให้ชัดทีเดียว **ถ้าว่าเล่าเรียนเสียให้ชัดแล้ว รู้หน้ารู้ตารู้ขอบเขตของมันแล้ว มันจะข่มเหงเราไม่ได้** ถ้าเราไม่รู้เท่าทันมันเสียแล้วมันก็จะข่มเหงเราตามชอบใจ ในตัวของเรานี้ไม่ใช่ที่อื่น นี่แหละมันเนื้อหนังปรมัตถ์ทีเดียว ฝ่ายความชั่วละ เป็นเนื้อหนังของพระอภิธรรมปิฎกทีเดียว จิต ๑๒ ดวงนี่แหละ

ที่แสดงวันนี้แสดงแต่เพียง ๑๒ ดวง เวลาไม่เพียงพอ แล้วต่อไปจะแสดงเป็นลำดับไป อเหตุกจิต กามาวจรจิต รูปาวจรจิต อรูปาวจรจิต พอหมดเรื่องจิตแล้วละก็จะแสดงรูป ๒๘ มหาภูตรูป ๔ อุปาทายรูป ๒๔ หมดรูปแล้วจะแสดงนิพพาน ให้เข้าเนื้อเข้าใจแตกฉานใน ๔ อย่างนี้ให้ได้ เพราะวัดปากน้ำ เริ่มลงมือเล่าเรียนกันแล้วใน ๔ อย่างนี้ ภิกษุสามเณรเล่าเรียนกันแล้ว ที่แสดงนี้ก็เป็นอุปการะแก่ภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกาที่กำลังเล่าเรียนกันอยู่นี้ กำลังศึกษาอยู่ มีครูสอน พระทิพย์ปริญญาเป็นผู้สอนปรมัตถปิฎกนี้ ผู้สอนปรมัตถ์ไม่ใช่เล่น ๆ หนา ต้องมีภูมิพอต้องมีการศึกษาพอ ถ้าไม่มีการศึกษาพอละก็ลูกศิษย์สู้ครู ถามกันเจ๊ง

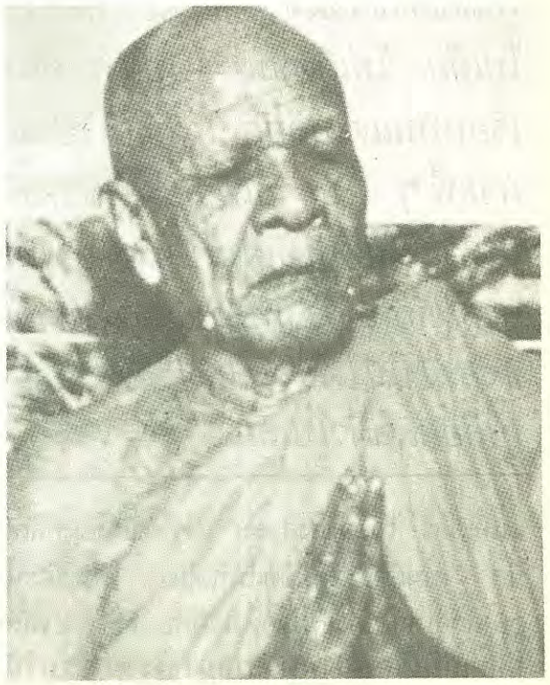

...ปรมัตถปิฎกเป็นเนื้อหนังพุทธศาสนาจริง ๆ ส่วนวินัยปิฎกเป็นข้อห้ามข้อปรามไม่ให้ทำชั่วด้วยกายด้วยวาจาเท่านั้น ส่วนสุตตันตปิฎกเป็นสายบรรทัด เป็นตัวอย่างว่าคนนั้นทำอย่างนี้เป็นสุขอย่างนี้ คนนั้นทำดังนี้พ้นจากทุกข์พ้นจากไตรวัฏไปสู่นิพพานอย่างนี้ นั่นเป็นหน้าที่ของสุตตันตปิฎก ไม่ใช่เนื้อหนังของธรรม ส่วนปรมัตตปิฎกนี้เป็นเนื้อหนังของธรรมจริง ๆ นะ ที่ดับสูญไปเสีย ไม่เกิดขึ้น ในประเทศไทยเรียนกันแต่เปลือก ๆ ผิว ๆ เป็นแต่กระพี้ ๆ ไป ก็เพราะมารขวางกีดกันไว้ ให้ศึกษาเผินไปหมด พุทธศาสนาก็จะถล่มทลาย เพราะเนื้อธรรมไม่มีใครรู้แน่แท้ลงไป รู้แต่เปลือกแต่ผิวไปเสีย...

แน่ทีเดียว ไม่ต้องสงสัยละ เพราะเป็นของที่ลึกซึ้งนัก ถามเจ๊งแน่ถามติดแน่ทีเดียว เพราะฉะนั้นอุบาสกอุบาสิกาควรตั้งอกตั้งใจศึกษาเถิด **ปรมัตถปิฎกเป็นเนื้อหนังพุทธศาสนาจริง ๆ ส่วนวินัยปิฎกเป็นข้อห้ามข้อปรามไม่ให้ทำชั่วด้วยกายด้วยวาจาเท่านั้น ส่วนสุตตันติปิฎกเป็นสายบรรทัด เป็นตัวอย่างว่าคนนั้นทำอย่างนี้เป็นสุขอย่างนี้ คนนั้นทำดังนี้พ้นจากทุกข์พ้นจากไตรวัฏไปสู่นิพพานอย่างนี้ นั่นเป็นหน้าที่ของสุตตันตปิฎก ไม่ใช่เนื้อหนังของธรรม ส่วนปรมัตถปิฎกนี้เป็นเนื้อหนังของธรรมจริง ๆ นะ ที่ดับสูญไปเสียไม่เกิดขึ้น ในประเทศไทยเรียนกันแต่เปลือก ๆ ผิว ๆ เป็นแต่กระพี้ ๆ ไป ก็เพราะมารขวางกีดกันไว้ให้ศึกษาเผินไปหมด พุทธศาสนาก็จะถล่มทลาย เพราะเนื้อธรรมไม่มีใครรู้แน่แท้ลงไป รู้แต่เปลือกแต่ผิวไปเสีย เหตุนี้เราทั้งหลายควรตั้งใจเสียให้ดี ทั้งภิกษุสามเณรจงอุตส่าห์เล่าเรียนปรมัตถคัมภีร์อภิธรรมปิฎกนี้ให้แตกฉานชำนาญเถิด ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา**

ที่ได้ชี้แจ้งแสดงมาตามวาระพระบาลีคลี่ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปิฏบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ **สทา โสตฺถี ภวนฺตุ เต** ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแด่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมาภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมุติว่ายุติธรรมิกถา โดยอรรถนิยมความเพียงเท่านี้ **เอวํ** ก็มีด้วยประการฉะนี้

■■■■

"หลวงพ่อวัดปากน้ำ มีดีอะไร?"

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารี ป.ธ. ๙)
กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๑
เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร
สัมภาษณ์โดย วีระ เนตยกุล

เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (สนิธ เขมจารี) ท่านเป็นผู้ที่มีเชื้อสายของชาวกรุงเก่า โดยผ่านทางมารดาของท่าน ซึ่งเป็นชาวพระนครศรีอยุธยา แต่ด้วยท่านมีบิดาเป็นชาวราชบุรี เหตุนั้นในวันจันทร์ที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ ท่านจึงถือกำเนิดขึ้น ณ บ้านเบิกไพร อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี แล้วท่านก็ไปจบการศึกษาชั้น ม.๑ อันเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนที่จังหวัดนครราชสีมา และในเวลาไม่ช้าไม่นานแววรัศมีแห่งธรรมก็เริ่มฉายแสงเรืองรอง เหมือนเป็นสัญญาณว่าจากนี้ไปจะได้มีผู้เฉลียวฉลาดเจนจบในธรรมวินัยเป็นเยี่ยมอีกท่านหนึ่ง

บังเกิดขึ้นในพุทธอาณาจักรเพื่อแบกรับภาระสำคัญ คือการช่วยผลักดันหมุนวงล้อธรรมแห่งพระพุทธศาสนา ให้ก้าวเดินรุดหน้าต่อไป เพราะว่าท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๕ ปี ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพฯ ในปีพ.ศ. ๒๔๖๘ ซึ่งในปีต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๙ ท่านก็สอบนักธรรมตรีได้และด้วยความพากเพียรพยายามสม่ำเสมอด้วยขันติธรรม จึงเมื่ออายุ ๒๑ ปี ท่านก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔ ณ พระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม โดยมี **สมเด็จพระพุฒาจารย์** (เข้ม ธมฺมสรมหาเถร ป.ธ. ๖) เป็นพระอุปัชฌาย์ มี**พระครูพิศาลสรกิจ** (ฟัก ปุญฺญสิริมหาเถร) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ **สมเด็จพระวันรัต** (เผื่อน ติสฺสทตฺตมหาเถร) เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ซึ่งในปีเดียวกันนั้นเองที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ สอบได้ ป.ธ. ๖ ประโยค ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๙๑ ท่านก็สอบได้ ป.ธ. ๙ เป็นที่เรียบร้อย

ความเป็นจริงนั้น เมื่อเจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุแล้ว ในพรรษาแรกนั้นเอง ท่านก็เป็นครูสอนปริยัติธรรมของสำนักวัดพระเชตุพนฯ ทั้ง ๆ ที่ท่านเพิ่งเป็นนวกภิกษุ และยังเป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวงมณฑลราชบุรีในเวลาเดียวกันอีกด้วย จึงเห็นได้ว่าแววแห่งนักปราชญ์ของท่านได้เริ่มฉายแสงอย่างรวดเร็วและรุดหน้าเป็นวงกว้างออกไป และด้วยความสามารถอันเป็นเยี่ยมของท่านนั้นเองที่ได้สร้างประโยชน์ไว้เป็นอเนกประการแก่พระศาสนาและสังคมในเวลาต่อ ๆ มา ดังจะได้นำงานเพียงบางส่วนซึ่งนับว่าเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับผลงานอันมากมายที่ได้สร้างมาโดยตลอด อาทิเช่น เป็นเจ้าคณะตำบลบ้านโป่ง และเจ้าอาวาสวัดบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เมื่ออายุเพียง ๒๖ ปี ทั้งยังได้จัดตั้งสำนักบาลีขึ้นในวัดเป็นแห่งแรก และยั่งยืนมาจนถึงทุกวันนี้ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ เคยเป็นเจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงครามและเจ้าอาวาสวัดเพชรสมุทร จังหวัดสมุทรสงคราม อีกด้วย

ในปีพ.ศ. ๒๕๑๔ ท่านได้เดินทางไปกับ**สมเด็จพระสังฆราช** (ปุณฺณสิริมหาเถร) วัดพระเชตุพนฯ เพื่อเยี่ยมสำนักวาติกัน และได้เดินทางตามที่ทางยูซิสนิมินต์ให้ไปเยี่ยมสหรัฐอเมริกาในปีเดียวกันนั้นเอง และปีนี้เช่นเดียวกันที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ ในราชทินนามมีสมณศักดิ์ที่ **"พระธรรมปิฎก"** ก็ได้ครองตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหารเป็นต้นมา

เนื่องจากประสบการณ์อันมากมายของเจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี ที่ได้สะสมจนเป็นปัญญาบารมีอันสว่างไสว ท่านจึงทำหน้าที่เป็นกรรมการอบรมข้าราชการและประชาชนในหลาย ๆ ท้องที่อยู่บ่อยครั้ง ตลอดจนงานเป็นกรรมการตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถาฎีกาแห่งพระไตรปิฎก ก็ได้กระทำมาแล้วด้วยดี แม้เร็ว ๆ นี้เมื่องานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาวิสาขบูชา ปี ๒๕๓๐ ที่จัดเป็นงานใหญ่ระดับชาติ ณ ท้องสนามหลวง ระหว่างวันที่ ๕ – ๑๑ พ.ค. เจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็ได้เรียบ

เรียงบทความธรรมะเรื่องมงคลชีวิต ในส่วนมงคลที่ ๑๑ การบำรุงเลี้ยงมารดาบิดา ร่วมกับพระมหาเถระสำคัญ ๆ หลายรูป ซึ่งเป็นหนังสือที่ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาได้จัดทำเพื่อเผยแพร่ในงานสำคัญดังกล่าว

หากใครจะได้เคยอ่านหนังสือที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯได้รจนาขึ้นบ้าง ไม่ว่าจะเป็นธรรมาธรรมะสงครามหรือ กายนครก็ตาม ทุกคนคงจะยอมรับในความปรีชาสามารถ และความรอบรู้ตลอดจนสำนวนของท่านว่า สามารถทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเนื้อหาของธรรมะได้โดยชัดเจนเสมอ อย่างเช่นความบางตอนของเรื่อง **"วิถีนักเทศน์"** ที่ท่านรจนาไว้ว่า **"การเทศน์เหมือนการบอกยารักษาโรค กิเลสเป็นเหมือนโรคแต่ว่าเป็นโรคทางใจ แล้วก็กำเริบจนถึงเป็นโรคทางกายด้วย เช่นมีชอบประหารผู้อื่น ปากชอบด่าว่าผู้อื่น ถ้าไม่รักษาก็เป็นมากขึ้น ธรรมเป็นเหมือนยารักษาโรค พระพุทธเจ้าเป็นเหมือนบรมครูทางแพทย์ ผู้ค้นพบยาที่ศักดิ์สิทธิ์คือ ธรรมโอสถ พระสงฆ์สาวกเป็นเหมือนศิษย์ที่ได้รับมรดกตำรายาสืบเนื่องกันต่อ ๆ มา การแสดงธรรมก็เหมือนการบอกยารักษาโรค..."** จะเห็นได้ว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านแสดงอุปมาอุปมัยได้ชัดเจนแจ่มแจ้ง จนผู้อ่านสามารถเข้าใจและมองเห็นเนื้อหาสาระได้ง่าย ดุจมองสิ่งของในยามเที่ยงวัน แม้กระนั้นท่านก็ยังแยกแยะให้ละเอียดต่อไปได้อีกเช่น **"...ถ้าบอกแต่ตัวยา ไม่บอกวิธีปรุงวิธีใช้ ก็เหมือนบอกแต่ปริยัติธรรมอย่างเดียว ถ้าบอกทั้งตัวยา ทั้งวิธีปรุงวิธีใช้ แต่ไม่บอกสรรพคุณ ไม่บอกอาการที่จะปรากฏหลังจากการรับประทานยา ก็เหมือนบอกแต่ปริยัติธรรมกับปฏิบัติธรรม แต่ไม่บอกปฏิเวธธรรม ชื่อว่ายังบอกยาได้ไม่สมบูรณ์ ผู้ใช้อาจจะใช้ผิดหรืออาจเดาใช้ เกิดผลร้ายในภายหลัง..."**

วันนั้นเป็นวันอังคารที่ ๒๖ พฤษภาคม ยามที่อาทิตย์บ่ายคล้อยลงพอสมควร เวลาประมาณเกือบจะ ๑๖.๐๐ น. ที่วัดปทุมคงคาราชวรวิหาร ขณะที่ผมเดินดูบริเวณวัดในเขตพุทธาวาส ก็พบว่ากำลังดำเนินการซ่อมแซมเปลี่ยนกระเบื้องหลังคาของวิหารคตเป็นการใหญ่ เมื่อได้เก็บภาพไว้บ้างแล้วจึงได้พบรูปแกะสลักตุ๊กตาจีนด้วยหินแกรนนิตลักษณะศิลปแบบจีน ตั้งวางไว้เป็นจุด ๆ รอบพระอุโบสถ พออากาศเริ่มคลายความร้อนลงบ้างแล้ว ผมก็เร่เข้าไปถามคนในวัดที่เขตสังฆาวาสถึงทางไปกุฏิของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่นานผมก็พบกับเรือนสองชั้นตระหง่านทาภายนอกด้วยสีที่สะอาดตา ยืนความสูงแข่งกับหอระฆังที่สามเณรกำลังกระหน่ำตีให้สัญญาณอยู่พอดี ตอนนี้แหละที่ได้รู้ว่ากุฏิเจ้าประคุณสมเด็จฯ อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อได้เดินอ้อมไปด้านหลังพบกับท่านพระมหาปัญญา ชยปญฺโญ ซึ่งท่านก็มีเมตตาเป็นอันดี ช่วยนำไปกราบเรียนขออนุญาตให้ได้เข้ากราบนมัสการเจ้าประคุณสมเด็จฯ และหลังจากก้มกราบนมัสการท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ขณะที่ท่านนั่งพักผ่อนบนเก้าอี้ไม้ธรรมดา ๆ ครองจีวรลดไหล่รับลมเย็นที่พัดมาจากแม่น้ำอยู่ที่มุมระเบียงชั้นบนของเรือนเรียบร้อยแล้วการสนทนาก็เริ่มด้วยการแนะนำตัวเองและกราบขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาครั้งนี้เพื่อถ่ายทอดเป็นตัวอักษรต่อไป ซึ่งก็ได้รับความเมตตาปรานีจากท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ด้วยดียิ่ง

● ชาวพุทธควรจะประพฤติตัวอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง?

– ชาวพุทธที่แท้จริง ก็ต้องปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะต้องถือศีล 5 ประจำเลยนะ จึงจะถือว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง ถ้าผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่มีศีล ๕ อยู่ในตัว ก็ยังไม่ถือว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง

● อย่างคำว่า ทาน ศีล ภาวนา มักได้ยินด้วยกันบ่อย ๆ องค์คุณข้อใดที่มีความสำคัญที่สุด?

– อ้อ...ที่สำคัญที่สุดก็ต้องภาวนา แต่ว่าทานนั้นเป็นเบื้องต้น คือว่าเป็นการเสียสละ ผู้ที่จะทำภาวนาได้ต้องเสียสละ ถ้าไม่เสียสละจะทำภาวนาไม่ได้

● เสียสละอะไรบ้างครับ?

– อย่างน้อยก็ต้องเสียสละความสุข เสียสละเวลาการทำงาน จึงจะไปทำภาวนาได้ ถ้าหากไม่เสียสละ ก็ไปทำภาวนาไม่ได้ แต่ว่าการจะได้ถึงมรรคผลนิพพานได้นั้น ก็ต้องอาศัยการภาวนา ถ้าไม่ถึงขั้นการภาวนา ก็ไม่สำเร็จมรรคผลนิพพาน

● แต่ทานก็ชื่อว่าเป็นการเสียสละเช่นกัน?

– ใช่ ทานก็เป็นการเสียสละ แต่เป็นการเสียสละเบื้องต้น เป็นธรรมะเบื้องต้น เพราะว่าทุกอย่างก็ต้องขึ้นต้นด้วยทานทั้งนั้น แม้แต่บารมี ๑๐ ทัศของพระพุทธเจ้า ที่จะทำให้สำเร็จความเป็นพระพุทธเจ้า ก็มีทานบารมีเป็นเบื้องต้น ฉะนั้นทานจึงเป็นธรรมะเบื้องต้น ถ้าหากไม่ผ่านเบื้องต้นมันก็ไปไม่ได้ ดังนั้นคนที่ไม่เสียสละจึงไปไม่ได้ ไม่สำเร็จหรอก อย่างพระพุทธเจ้าถ้าท่านลองไม่เสียสละ ท่านก็ไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า

...ฉะนั้นทานจึงเป็นธรรมะเบื้องต้น ถ้าหากไม่ผ่านเบื้องต้นมันก็ไปไม่ได้ ดังนั้นคนที่ไม่เสียสละจึงไปไม่ได้ ไม่สำเร็จหรอก...

ท่านต้องเสียสละตำแหน่งพระเจ้าจักรพรรดิ์ เสียสละพระพุทธบิดา เสียสละพระมเหสี เสียสละพระโอรส เสียสละความสุขที่เคยได้รับทุก ๆ อย่าง ท่านจึงสามารถออกบวชและได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า แต่ว่าธรรมะที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สำเร็จมรรคผลนิพพานก็ต้องภาวนา

● เจ้าประคุณท่านเคยได้ยินกิตติศัพท์หลวงพ่อวัดปากน้ำอย่างไรบ้าง?

– อาตมาภาพเคยได้กิตติศัพท์ของท่าน ตั้งแต่สมัยอยู่ที่วัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์ ท่าเตียน) ได้ยินว่าท่านเป็นพระนักปฏิบัติด้านภาวนาและเป็นผู้เสียสละ ทั้งยังเป็นผู้สร้างความเจริญให้แก่พระศาสนาอย่างมากทีเดียว โดยเฉพาะท่านเป็นผู้เสียสละที่น่าเลื่อมใสที่สุด เพราะว่าในชีวิตการเป็นพระของท่าน ไม่มีอะไรมีก็เท่าที่เป็นอยู่เดิม ไม่มีเพิ่ม อาตมาภาพเคยไปเห็นที่ท่านอยู่ ก็ไม่เห็นมีอะไรคงมีแต่ที่นอน มีบริขาร นอกนั้นก็ไม่มีอะไรเลย ท่านทำอะไรก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวมทั้งนั้น เพื่อพระศาสนาทั้งนั้น นับว่าเป็นยอดนักเสียสละ เป็นนักปฏิบัติที่เรียกว่าเป็นชั้นแนวหน้าเลยทีเดียว

● หมายถึงในยุคสมัยนั้นหรือครับ?

– เป็นชั้นแนวหน้าทุก ๆ ยุคเรื่อยมาเลย นอกจากนั้นแล้วลูกศิษย์ของท่านที่สำเร็จไปจาก**หมายความว่าจากท่านโดยตรงนะ** ไปตั้งสำนักปฏิบัติที่ไหน ก็มักจะได้รับความนิยม เท่าที่สังเกตดู เช่นไปสร้างวัด ก็มักจะไปสร้างสำเร็จ เพราะท่านสอนให้เป็นผู้เสียสละ

● สมัยที่เจ้าประคุณท่านไปรู้จักหลวงพ่อวัดปากน้ำนี่ สักประมาณช่วงไหนครับ?

– โอ...รู้จักท่านตั้งแต่เรายังเป็นสามเณรนั้นแน่ะ กิตติศัพท์ของท่านนั้น ก็ได้ยินตั้งแต่เป็นสามเณรอยู่ แต่ว่าในระยะนั้นท่านยังไม่ค่อยรุ่งเรืองมากเท่าไร ท่านยังเพิ่งกำลังไปสร้างความเจริญให้แก่วัดปากน้ำอยู่ ซึ่งเพิ่งเป็นระยะเริ่มต้นอยู่ แล้วท่านก็ยังมีอุปสรรคมากเหมือนกันเท่าที่ได้ทราบนะ ถึงกับถูกบุคคลบางคนคิดทำร้ายท่าน แต่ท่านก็

ปลอดภัย ตอนนี้ก็ไม่มีใครจะคิดร้ายกับท่านแล้วเพราะท่านได้มรณภาพไปแล้ว

● การที่ทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ได้จัดให้มีการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์เป็นจำนวนมากทุกปี ๆ ละ ๒ รุ่น และได้เปิดอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อนด้วยนี้ เจ้าประคุณท่านมีความเห็นอย่างไร?

– อาตมาภาพเคยไป ๒ ครั้ง ไปครั้งแรกสมัยนั้น ก็ยังไม่มีใครรู้จัก ได้ไปเดินดูรอบ ๆ ไปครั้งที่ ๒ นี่ก็ได้รับการนิมนต์ไปเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแก่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ เมื่อไปเห็นแล้วก็รู้สึกว่า น่าเลื่อมใสที่สามารถทำได้อย่างนั้น ถ้าหากได้ทำการเผยแพร่ทั่ว ๆ ไปอย่างนี้แล้วก็คงจะช่วยให้ประชาชนทั่วไป ได้สนใจในการทำภาวนามากทีเดียว

● อย่างการอบรมเยาวชนที่ผ่านมาเร็ว ๆ นี้ ได้ยินว่าได้ผลดีมากเกินความคาดหมาย

– คือการอบรมคนนี่ ถ้าอบรมเอาแต่เพียงด้านกายกับวาจานั้นยังไม่เพียงพอ ต้องอบรมใจ ซึ่งใจก็ต้องใช้การภาวนา การอบรมกายวาจามันเป็นเพียงแค่ศีล คนมีศีลก็แปลว่ามีกายวาจาเรียบร้อย แต่ถ้าหากว่ามีการภาวนาด้วย มันก็ทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น จิตใจก็บริสุทธิ์ คนจึงติดการภาวนา เพราะธุระในพระศาสนามี ๒ อย่าง คือ คันถธุระ กับวิปัสสนาธุระ ในส่วนของคันถธุระนั้นคนไม่ค่อยติด วิปัสสนาธุระคนติด เพราะเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นเรื่องการสอนให้ปฏิบัติทางใจ เมื่อใจของเขาสงบใจเขาก็มีความสุข เขาก็เห็นผลของธรรมะ

...ไปครั้งที่ ๒ นี้ก็ได้รับการนิมนต์ไปเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแก่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ เมื่อไปเห็นแล้วก็รู้สึกว่า น่าเลื่อมใสที่สามารถทำได้อย่างนั้น...

● อย่างนั้นเราจะเรียกการภาวนาเป็นการพัฒนาจิตใจก็คงจะได้?

– ใช่ การภาวนาเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาจิตใจ ถ้าสามารถพัฒนาจิตใจได้แล้วละก็ กายวาจาก็จะเป็นไปตาม เพราะใจมันเป็นใหญ่เป็นประธาน อย่างสถาบันนี่ก็ทำงานอันนี้อยู่นี่

● ครับผม

– อาตมาภาพเคยได้ทราบมาว่า

หมู่เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ในบริเวณวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร

...โดยส่วนรวมที่มีการอบรมแล้ว ยังมีการออกหนังสืออย่างนี้รู้สึกว่าได้ผล อาตมาภาพอ่านแล้วก็รู้สึกชื่นชมในความสามารถของผู้จัดทำ ที่ทำวารสารได้...

อย่างที่เรือนจำที่จังหวัดนนทบุรี มีเทศน์ทุกวันอาทิตย์ นักโทษจึงได้ฟังเทศน์กันทั่วทุกคน แต่ว่าแม้นฟังเทศน์กันอย่างนั้นผ่าน ๆ ไป นักโทษก็ยังมีความไม่เรียบร้อยอยู่มาก เช่นเกิดการทำร้ายร่างกาย มีการลักขโมยเป็นต้น แต่พอมาภายหลัง ได้มีการนำเอาการภาวนาเข้าไปอบรม นักโทษที่เข้าไปอบรมเจริญภาวนานี่เป็นนักโทษที่เรียบร้อยที่สุด ดีกว่านักโทษชั้นดี คือนักโทษชั้นดีนี่ ก็แปลว่าเป็นผู้เรียบร้อยสามารถถอดตรวนให้ไปทำงานกับเจ้าหน้าที่ได้ และให้ความไว้วางใจได้ไม่หนีไปไหน แต่ว่าผู้ต้องขังที่ได้เจริญภาวนาจนจิตใจสงบดีแล้ว กลับดีไปกว่านักโทษชั้นนั้นอีก นี่เป็นคำพูดของท่านผู้บัญชาการเรือนจำท่านว่าไว้ เพราะอย่างนั้นภาวนานี้จึงสำคัญ และถ้าหากรัฐบาลจะพัฒนาคน ต้องเพ่งถึงจุดนี้ด้วย ไปเพ่งที่อย่างอื่นไม่ได้ผล แม้ได้ผลก็ไม่เท่าไร เช่นออกอากาศกระจายเสียงอยู่เรื่อย มีเทศน์อยู่ทุกวัน เหตุการณ์ต่าง ๆ ก็ยังไม่สงบ แต่ถ้ามาสนใจทางภาวนา เอาการภาวนานี่ไปพัฒนาจิตใจคน ก็จะต้องได้ผลแน่นอน เพราะเมื่อจิตใจดีซะแล้ว ทุกอย่างก็ดีตาม

● งานของทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่ทำกันอยู่นั้น เจ้าประคุณท่านคิดว่ามีสิ่งใดที่ควรปรับปรุง หรือแก้ไขอย่างไรครับบ้าง ?

– เอ...ตอนนี้ก็ยังนึกไม่ออกนะ เพราะที่ไปเห็นมานั้น มันก็เรียบร้อยดี ยังไม่มีความคิดว่าอะไรควรจะปรับปรุง คือในความคิดของอาตมาภาพขณะนี้ยังไม่มี เพราะไปเห็นมานี่ก็มองดูแล้วก็เรียบร้อยดี ไม่มีอะไรสะดุดตาสะดุดใจ

● ขอความเห็นเกี่ยวกับนิตยสารธรรมกายด้วยครับ?

– เท่าที่ดำเนินการมานี่ ก็เห็นว่าดีนะ โดยส่วนรวมที่มีการอบรมแล้ว ยังมีการออกหนังสืออย่างนี้ รู้สึกว่าได้ผล อาตมาภาพอ่านแล้ว ก็รู้สึกชื่นชมในความสามารถ

ของผู้จัดทำ ที่ทำวารสารได้ดี ยังไม่มีความคิดเห็นอย่างอื่นที่จะแนะนำอะไรเวลานี้ ที่ได้เห็นมาก็รู้สึกจะเป็นอาสาสมัครทั้งนั้นน่าอนุโมทนา

● ครับผม เป็นอาสาสมัครทั้งนั้น

– อาสาสมัครทั้งนั้นน่าเลื่อมใส ทำงานด้วยฉันทะ ไม่ใช่ถูกบังคับ ชื่อว่าพวกอาสาสมัครนี่ ก็เป็นพวกที่ตั้งใจจะช่วยเหลือจริง ๆ ได้คนเหล่านี้มาทำงานก็ย่อมสำเร็จ

● เห็นวัดปทุมนี่มีการเปิดสอนภาวนาด้วยในวันอาทิตย์และวันพระ

– ใช่ที่นี่เปิดสอนภาวนา แต่ยังไม่ได้ผล เพราะคนละแวกรอบ ๆ นี้เป็นลูกคนจีน ซึ่งบุญกิริยาวัตถุ ๓ อย่าง มีทาน ศีล ภาวนานั้น ทานเขาเอา เรื่องทานนี่เขาแข็งแรง ศีลภาวนาไม่เอา จะให้มารักษาศีลมาฟังเทศน์ ไม่เอา เพราะภาระเขาเยอะ เขาทำการค้า แม้แต่ลูกที่เข้ามาบวชนั้นก็ขอเพียงแต่ให้ได้บวชเท่านั้น ก็ถือว่าเป็นบุญแล้ว ได้เสียสละแค่นี้ก็พอแล้ว แล้วก็ให้สึก บางทีก็ถึงกับเตือนให้สึก เพราะเขาจะให้ไปทำงาน แต่เขาก็ยินดีในการบวช

ให้บวชแต่ว่าไม่ให้บวชตลอดไป เรื่องพิธีการนี่ก็ชอบนะ เช่น วิสาขบูชา มาฆะบูชา ก็ชอบมาเวียนเทียนกันมากรอบโบสถ์รอบวิหารเลย แต่พอเวลาฟังเทศน์เหลือไม่กี่คนในโบสถ์เป็นงั้น

นี่จะพูดถึงการเสียสละ ถ้าเราเสียสละไปด้วยการเอาใจใส่ เราจะได้กลับคืนมาหมดเลย ก็ดูแต่พระพุทธเจ้าก็แล้วกัน ท่านเสียสละตำแหน่งพระเจ้าจักรพรรดิ์ ท่านก็ได้เป็นพระพุทธเจ้า สมบัติในพระศาสนานี่ไม่รู้จักเท่าไร มันยิ่งกว่าสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิ์อีก เอาเพียงแต่วัดแต่ละวัดนี่ เอามูลค่ามารวมกันทั่วประเทศจะได้เท่าไร มันยิ่งกว่าสมบัติจักรพรรดิ์เสียอีก แล้วท่านก็เสียสละพระเจ้าสุทโธทนะ เรียกว่าไม่ห่วงไม่ใยละว่าอย่างงั้นนะ จะต้องไปแสวงหาโพธิญาณ พอท่านสำเร็จแล้ว

> ...หลวงพ่อวัดปากน้ำนี่ นับว่าเป็นชีวิตที่ควรเป็นตัวอย่างได้ ใครที่ต้องการสร้างอะไรให้เจริญก็ต้องเดินตามท่านต้องเสียสละก่อน ถ้าไม่เสียสละอย่าไปทำ...

โอโฮ...อุบาสกคือพวกผู้ชายที่มานับถือท่านไม่รู้จักเท่าไหร่ นี่สละพระบิดาองค์เดียว แล้วก็ยังสละพระมเหสี ก็มีอุบาสิกามามากมาย แล้วสละพระราหุล ก็มีสามเณรไม่รู้เท่าไหร่มาทดแทน นี่สละไปเท่าใดก็ได้หมด เป็นสมบัติที่ยั่งยืน อยู่จนบัดนี้เป็นพัน ๆ ปี ถ้าเป็นสมบัติพระเจ้าจักรพรรดิ์ พอตายก็สูญหมดแล้ว

คนจะทำงานสำเร็จนี่ต้องเสียสละ และเสียสละอย่างใหญ่หลวง ถ้าไม่เสียสละทำงานใหญ่ไม่สำเร็จ เห็นมาหลายรายแล้ว เช่นท่านที่สร้างวัตถุใหญ่ ๆ เห็นท่านเสียสละกันมานัก อย่างหลวงพ่อโต **(สมเด็จพระพุฒาจารย์ โต พรหมรํสี)** ท่านไม่เอาอะไรเลย แม้แต่ขโมยมาเอาของ ๆ ท่าน ท่านก็ช่วยเขี่ยให้มัน ท่านจึงสร้างพระใหญ่ได้สำเร็จ สร้างวัดเกศไชโย อะไรต่ออะไรก็สำเร็จ

อย่างหลวงพ่อวัดปากน้ำนี่ก็ดูซิ ท่านสร้างอะไรสำเร็จหมด เริ่มจากท่านไม่มีอะไรเลย อริยทรัพย์จึงประเสริฐกว่าโลกียทรัพย์ เพราะโลกียทรัพย์นั้นมันไม่แน่นอน มันเปลี่ยนแปลงได้ มันเป็นของไม่ยั่งยืน อริยทรัพย์เป็นของยั่งยืน ใครมีอยู่ก็จะอยู่กับตัวเรื่อยไป หลวงพ่อวัดปากน้ำนี่ นับว่าเป็นชีวิตที่ควรเป็นตัวอย่างได้ ใครที่ต้องการสร้างอะไรให้เจริญก็ต้องเดินตามท่านต้องเสียสละก่อน ถ้าไม่เสียสละ อย่าไปทำ คนขี้เหนียวนั้นไม่มีใครร่วมมือหรอก...(หัวเราะ) คนเห็นแก่ตัวเองไม่มีใครร่วมมือหรอก ต้องคนใจคอกว้างขวางโอบอ้อมอารีเสียสละ หลวงพ่อวัดปากน้ำนี่ใจท่านเป็นอย่างนั้นเอง เกิดจากจิตใจของท่านเลย ตามประวัติของท่านเท่าที่สมเด็จพระสังฆราชวัดพระเชตุพนฯ เขียน เพราะท่านเป็นหลาน ท่านรู้ประวัติเบื้องต้นของท่าน เช่นเล่าว่า สมัยเมื่อท่านอายุ ๑๗ – ๑๘ อยู่สองพี่น้อง เตี่ยท่านค้าข้าว ไปซื้อข้าวตามยุ้งต่าง ๆ ลงเรือใหญ่มาขายกรุงเทพฯ เตี่ยก็คุมเรือมาขายแล้วก็รับเอาเงินกลับ ทีนี้คราวหนึ่งเกิดมีความจำเป็นท่านต้องคุมเรือมาเอง พอขายเสร็จขากลับระยะหนึ่ง ยังไม่ถึงสองพี่น้อง ตอนนั้นมันเป็นบริเวณที่ปลอดบ้านเรือนทั้งสองฝั่ง คนมันก็คอยดักปล้น วิธีปล้นของมันก็บอกให้เรือหยุด ถ้าไม่หยุดมันก็ซัลโวด้วยปืน ยิงมาที่เรือ คนกลัวตายก็หยุด มันก็เอาเงิน แต่นี่พอท่านมาถึงเขตนั้น ท่านก็รู้ว่านี่เขตปล้น เกิดกลัวขึ้นมา ก็เลยลงไปอยู่ในเรือมีฝาพอจะกันได้ **พอไปอยู่ในนั้นท่านก็เกิดธรรมะว่าเราทำผิดคิดผิดซะแล้ว เรือนี่มันของเรา ทรัพย์สมบัติทั้งหลายก็ของเรา แล้วพวกนี้ก็ทำงานให้เรา แล้วทำไมเราถึงเอาพวกนี้มารักษาทรัพย์สมบัติของเรา ไปเอาชีวิตของคนอื่นมารักษาไม่ถูก สมบัติมันก็ไม่ใช่ของเขา เรือก็ไม่ใช่ของเขา เงินนี่ก็ไม่ใช่ของเขา เขาเป็นแต่ใช้แรงงานให้เรา ถ้าเขาเกิดตายไปคนหนึ่ง นี่เราผิดแล้ว** พอคิดได้อย่างนี้ก็เกิดความกล้าหาญขึ้นเลยออกมาจากท้องเรือไล่คนงานเข้าไปหมด ให้ลงไปอยู่ใต้ท้องเรือให้หมด เขาบอกว่าไม่ได้ เดี๋ยวโจรมันเรียกแล้วไม่จอด มันจะยิงท่านเอา ก็บอกว่าไม่เป็นไรยิงเป็นยิง ท่านก็นำเรือไปด้วยความกล้าหาญเสียสละ ผลสุดท้ายท่านก็มาด้วยความปลอดภัย

...อาตมาภาพมาติดใจท่านก็ตรงนี้แหละว่า หลวงพ่อวัดปากน้ำมีดีอะไร จึงสามารถสร้างวัดปากน้ำได้เจริญ และมีเกียรติคุณแพร่หลายไปทั่ว ท่านมีดีตรงนี้ เพราะการเสียสละของท่านมันเข้าขั้น...

คืออาตมาภาพติดใจท่านก็ตรงนี้แหละว่า หลวงพ่อวัดปากน้ำมีดีอะไร จึงสามารถสร้างวัดปากน้ำได้เจริญ และมีเกียรติคุณแพร่หลายไปทั่ว ท่านมีดีตรงนี้ เพราะการเสียสละของท่านมันเข้าขั้น ก็การเสียสละนี้มันเป็นขั้นตอนนะว่า เสียสละทรัพย์ เพื่อรักษาอวัยวะ เสียสละอวัยวะ เพื่อรักษาชีวิต นี่คำของพระโพธิสัตว์ เมื่อระลึกถึงธรรมะ ก็ต้องเสียสละทรัพย์เสียสละอวัยวะ เสียสละชีวิตได้ อันนี้แหละที่ท่านเป็นอย่างนั้น มานึกถึงธรรมะความถูกต้อง ท่านก็เสียสละทรัพย์เสียสละอวัยวะเสียสละชีวิตได้ เป็นการเสียสละที่เข้าขั้นเลย เพราะมาคิดว่าถึงเราตายก็ไม่เป็นไร อย่าให้เขาตาย เราอยากได้ทรัพย์สมบัติของเรา เราก็รักษาเอาซิ รักษาไม่ได้ เราก็ตายไปซิ มันเป็นโลกียทรัพย์นี่ ท่านเคยเล่าอยู่เรื่อย ๆ หลวงพ่อท่านจึงเป็นยอดของนักเสียสละแล้วยิ่งท่านมาสนใจทางภาวนาด้วย มันก็เลยไปกันใหญ่เลย...(หัวเราะ)

อย่างท่านเสริมชัยนี่ เป็นผู้เสียสละอีกท่านหนึ่งนะ เพราะเมื่อท่านอยู่ ทางโลก ท่านก็มีความสุขทางโลกพอสมควร มีการงานที่ดี ต้องการความสุขอะไรก็ได้ ในทางโลกนะ แต่ท่านก็เสียสละได้ แม้ท่านพึ่งบวชเพียงพรรษาเดียว...(หัวเราะ) แต่ท่านก็อาศัยเอาประสบการณ์ทางโลกมาประยุกต์ใช้ได้ดี เอาวิธี การบางอย่างทางโลกมาใช้เป็นแนวทาง **แล้วนี่ก็ทำงานสองแห่ง ทั้งที่สถาบันฯแล้วก็วัดสระเกศฯ นี่ก็เป็นกำลังของพุทธภาวนาเลยทีเดียว**

● อยากทราบคติธรรมประจำของเจ้าประคุณท่าน ที่ใช้อยู่ครับ?

– คติประจำตัวของอาตมาภาพมันมีอยู่ข้อหนึ่ง ถือว่าอกเราอกเขาเป็นคติ ประจำตัวนะ ว่าเรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด ผู้อื่นเขา

...เรารักชีวิตฉันใด เขาก็รักชีวิตฉันนั้น ไม่ควรจะทำลายชีวิต ถ้าโลกถือข้อนี้ได้เพียงข้อเดียว โลกก็จะเป็นสุขได้มากเหมือนกัน...

ก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้น เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะเบียดเบียนกันควรจะได้ช่วยเหลือกัน **เรารักชีวิตฉันใด เขาก็รักชีวิตฉันนั้น ไม่ควรจะทำลายชีวิตกัน ถ้าโลกถือข้อนี้ได้เพียงข้อเดียว โลกก็จะเป็นสุขได้มากเหมือนกัน** อาตมาภาพเคยอ่านหนังสือของพวกฝรั่ง เขาเอาคติต่าง ๆ มาให้เลือกลงมติกันว่าชอบคติไหน ก็ชอบคติแนวนี้ คือ อกเราอกเขานี่แหละ

เมื่อการสนทนาผ่านมาได้ถึงตอนนี้ ผมก็เห็นสมควรแก่เวลาที่ได้รบกวนพระมหาเถระผู้อยู่ในวัย ๗๗ ปี และเจริญสมณกิจในพระพุทธศาสนามานานถึง ๕๕ พรรษาแล้ว หลังจากได้กราบนมัสการเจ้าประคุณสมเด็จฯ ด้วยความสำนึกในความเมตตาปรานีของท่าน ที่ได้อนุญาตให้เข้าสนทนาไตร่ถามข้อความต่าง ๆ ได้โดยสะดวก ผิดความคาดหมายแต่เดิมที่ได้คิดมาก่อน เจ้าประคุณท่านยังได้กรุณาให้ดื่มน้ำเย็นก่อนกลับ โดยกล่าวว่า "ดื่มเสีย จะได้เย็นสบาย" และก่อนที่จะกลับจริง ๆ นั้น ผมจึงได้กราบนมัสการท่านอีกครั้ง ด้วยความซาบซึ้งในความเมตตาที่ได้รับ ดุจลูกหลานที่ได้รับความอนุเคราะห์จากญาติผู้ใหญ่กระนั้น เสียงเจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังไล่หลังมาว่า **"แล้วว่าง ๆ มาอีกนะ"** "ครับผม" เป็นเสียงที่ผ่านริมฝีปากผมไป ก่อนที่จะก้าวลงบันได.

■■■■

"เขาว่า เห็นจำไม่ใช่เห็นจริง รู้จำไม่รู้จริง"

โดย **จารุวรรณ เพลียครบุรี**

หมายเหตุ...บทความนี้คุณจารุวรรณ เพลียครบุรี ผู้รับราชการในตำแหน่ง อาจารย์ ๑ ระดับ ๔ หัวหน้าแผนกวิชาภาษา วิทยาลัยเกษตรกรรมขอนแก่น อำเภอปัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ได้เปิดเผยความในใจ ในส่วนของการปฏิบัติธรรมและได้ให้แง่มุมบางส่วนแห่งประสบการณ์ในการปฏิบัติภาวนานั้นไว้เป็นพยานยืนยันว่า อันพระสัทธรรมนั้น ผู้ใดก็ตามที่ตั้งใจจริง ปฏิบัติจริงก็ย่อมเข้าถึงความจริง ด้วยการรู้ เห็น และเป็น จนสามารถสัมผัสกับสภาวะธรรมนั้น ๆ ได้ตั้งแต่หยาบจนสุดละเอียด ตามภูมิธรรมและสัมมาปฏิบัติของผู้นั้นนั่นเอง.

บ.ก.

ดิฉันเริ่มเข้ามาปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ แต่ก่อนที่จะได้เข้ามาปฏิบัติในแนวนี้ ดิฉันเคยฝึกปฏิบัติภาวนาแบบอานาปานสติ โดยใช้คำภาวนาว่า "พุทโธ" มาก่อนแล้ว จนใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิพอสมควร แต่ต่อมาเมื่อได้ศึกษาวิชชาธรรมกายจากตำรับตำราหลายเล่มอาทิ เช่น **การปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายเบื้องต้น ทางมรรคผลนิพพาน โพธิปักขิยธรรม** และอื่น ๆ อีกประกอบกัน จึงเกิดคำถามว่า วิธีที่เราปฏิบัติอยู่เดิมนี้ ตัวเราเองก็ยังไม่รู้วัตถุประสงค์และการเดินวิชชาตามแนวอานาปานสติเลย เพราะต้องศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเอง จึงคิดที่จะเปลี่ยนมาเป็นแนววิชชาธรรมกาย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ นี้เอง ดิฉันก็ได้มีโอกาสพบกับพระอาจารย์**วิบูลย์ วิปุลธมฺโม*** ที่ **วัดวาฬุการาม อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น** เนื่องจากว่าท่านเดินทางมาสอนแนะนำการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายให้กับญาติโยมในละแวกนั้น จึงได้เล่าความเป็นมาในการปฏิบัติของตนให้ท่านฟัง ท่านจึงเมตตาและสอนการทำภาวนาให้ จนกระทั่งดิฉันได้ธรรมกาย แต่ด้วยที่ยังตัดตัววิจิกิจฉายังไม่ขาด จึงยังคิดว่าเป็นไปได้อย่างไรที่ตนเองได้ธรรมกายรวดเร็วกว่าที่คิด จนบางทีก็พลอยเหมาเอาเองว่าตนเองคงจำคำพูดของท่านมาสร้างจินตนาการเอาเองมากกว่า คงยังไม่ได้เห็นจริงตามนั้น เหมือนกับที่หลาย ๆ คนเข้าใจว่าการปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายของสถาบันฯแห่งนี้ สอนให้**เห็นจำ** มากกว่า**เห็นจริง** สอนให้**รู้จำ**มากกว่า**รู้จริง** แต่เมื่อตั้งใจแล้วว่าจะมาทางแนวนี้ จึงยังมิได้ทิ้งความเพียรฝึกฝนตามที่ท่านอาจารย์แนะนำ **จนกระทั่งปี ๒๕๓๐ ระหว่างวันที่ ๑๘–๒๖ เมษายน ทางสถาบันฯได้จัดให้มีการอบรมการปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกาย** สำหรับเยาวชนขึ้น ดิฉันจึงมีโอกาสได้มาพิสูจน์ตนเองและพิสูจน์คำพูดต่าง ๆ ที่บุคคลภายนอกพูดกันด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

เมื่อมาในวันแรก ความคิดที่ยังค้างอยู่ในใจว่าดิฉันคงยังไม่ได้ธรรมกายจริง ๆ ทำให้ถึงกับขออนุญาตไปเริ่มต้นใหม่กับกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติใหม่ จนกระทั่งเดินกายสุดหยาบสุดละเอียด

* พระวิทยากรจากสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

...แต่ด้วยที่ยังตัดตัววิจิกิจฉายังไม่ขาด จึงยังคิดว่าเป็นไปได้อย่างไรที่ตนเองได้ธรรมกายรวดเร็วกว่าที่คิด จนบางทีก็พลอยเหมาเอาเองว่าตนเองคงจำคำพูดของท่านมาสร้างจินตนาการ...

ได้ครบ ๑๘ กาย ซึ่งความจริงมาปรากฏว่าสาเหตุที่ดิฉันได้ ๑๘ กายเร็วก็เพราะว่า ดิฉันได้ลองพยายามตัดวิจิกิจฉาให้ขาดจากใจ เพราะมาสังเกตว่าเมื่อเกิดความลังเลสงสัยขึ้นครั้งใดกายที่ได้เห็นจะไม่ชัดและหายไป จึงจำเป็นต้องเลิกละความสงสัย และเมื่อการเรียนเบื้องต้นได้ผ่านไปด้วยดีแล้ว หลังจากนั้นจึงได้ไปต่อวิชชาชั้นกลางและชั้นสูงกับพระอาจารย์เสริมชัย หรือที่บรรดาลูกศิษย์มักเรียกว่า "หลวงป๋า" ในความคิดของดิฉันพระอาจารย์เสริมชัยนั้นมีความเมตตาสูงมาก ตั้งอกตั้งใจสอนลูกหลานด้วยความตั้งใจจริง โดยไม่ปิดบังวิชชาเลยแม้แต่นิด จนกระทั่งดิฉันได้เข้าใจและเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ชัดเจนแจ่มแจ้งดี

หลังจากนั้นท่านได้ให้ผู้ถึงธรรมกายทั้งหมด รวมทั้งดิฉันด้วย เดินวิชชาตรวจดูภพสาม อันมีกามภพ รูปภพ และอรูปภพ รวมทั้งเรียนรู้วิธีดูอดีต อนาคตของตนเองและอีกหลาย ๆ อย่าง ซึ่งการเจริญวิชชาชั้นสูงนี้แหละ ที่ดิฉันได้ผลที่พิสูจน์ด้วยตนเองว่า สิ่งที่เรารู้ เห็นและเป็นด้วยธรรมกายนั้น เราเห็นจริง ๆ ไม่ใช่จำเอา และรู้จริง ๆ ไม่ใช่รู้จำ เหมือนผู้อื่นที่ยังไม่ได้เข้าถึงธรรมกายพากันเข้าใจผิด สำหรับบทพิสูจน์ที่ทำให้ยืนยันว่าเราได้เห็นจริง มิใช่เห็นจำ เราได้รู้จริง มิใช่รู้จำได้แก่ คราวเมื่อครั้งที่ไปตรวจภพสามนั้นเอง ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่เดินวิชชาทำภาวนาไปนั้น ในขั้นตอนหนึ่งของการสอน หลวงป๋าท่านให้ไปดูวิมานของท่านท้าวจตุโลกบาล และเมื่อถึงสถานที่แห่งนั้นแล้ว หลวงป๋าให้ดูว่า บริวารของท่านนั้นเป็นใคร มีหน้าตาเป็นอย่างไรบ้าง ตัวดิฉันเองเห็นเป็นยักษ์ แต่เมื่อหลวงป๋าถามสามเณรและนักเรียนบางคนซึ่งก็ตอบว่าเหมือนคน ดิฉันจึงยังสงสัยว่าทำไมเราจึงไม่เห็นเหมือนคนอื่น ๆ แต่พอหลวงป๋าบอกให้สามเณรและนักเรียน จรดใจให้หยุดจริง ๆ กลางของกลางลงไปใหม่จนเห็นได้ชัดเจนแล้ว ท่านก็เฉลยว่าบริวารนั้นเป็นยักษ์ ดิฉันรู้สึกดีใจขึ้นมาว่าเราได้เห็นจริง และอีกครั้งที่ท่านสอนให้รู้วิธีไปตรวจภพโลกันตร์ ที่มืดมิดแสนทรมาน จึงได้เห็นว่าสภาวะธรรมชาติของสัตว์โลกันตร์เหล่านั้น ที่ต่างเสวยกรรมด้วยการตกลงไปในน้ำกรดกันเป็นจำนวนมาก ในตอนนั้นหลวงป๋าก็ได้ให้ผู้ปฏิบัติ อธิษฐานเอานิ้วจุ่มลงไปในน้ำกรดเพื่อให้ได้สัมผัสความจริงนั้นแล้วให้บอกว่ามีความรู้สึกอย่างไร ทั้งนี้ก็ช่วยให้เรารู้ว่าสภาพที่สัตว์โลกันตร์ได้รับอยู่นั้นแสนจะปวดแสบทรมานอย่างไร เมื่อท่านถามสามเณร ๆ ก็ตอบว่าร้อนบ้าง อุ่นบ้าง แต่ตัวดิฉันเองนั้นเมื่อเอานิ้วจุ่มลงไป

...ในความคิดของดิฉันพระอาจารย์เสริมชัยนั้นมีความเมตตาสูงมาก ตั้งอกตั้งใจสอนลูกหลานด้วยความตั้งใจจริง โดยไม่ปิดบังวิชชาเลยแม้แต่นิด จนกระทั่งดิฉันได้เข้าใจและเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ชัดเจนแจ่มแจ้งดี...

นั้นรู้สึกเย็นมาก แต่ก็นิ่งไว้จนกระทั่งหลวงป๋าได้มาเฉลยว่าน้ำนั้นมีสภาพเป็นน้ำกรดเย็น* ดิฉันจึงดีใจอีกครั้งที่เราได้เห็นจริงถูกต้องและรู้สึกตามนั้นเองโดยลำพัง

ดังนั้นเมื่อดิฉันได้รู้จักอานุภาพของธรรมกายเช่นนี้แล้วดิฉันจึงหายสงสัยคำกล่าวหาต่าง ๆ นานา และใคร่ที่จะขอเรียนเชิญ ผู้ที่ยังไม่ทราบแล้วพูดไปว่า สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ สอนเพียงแต่เห็นจำ ไม่ได้เห็นจริง รู้จำไม่ได้รู้จริงนั้น ขอให้ท่านเหล่านั้นเข้ามารู้มาเห็นมาเป็นด้วยตัวเองเสียก่อนจะดีกว่า แล้วท่านจึงจะเข้าใจ มิใช่เพียงแต่ฟังคนอื่นพูดแล้วก็เชื่อทันที เพราะถ้าท่านได้เข้ามาฝึกมาเรียนด้วยสัมมาทิฏฐิแล้ว คำว่าไม่ได้ ไม่สำเร็จ คงจะไม่มีแน่ ถ้าท่านมีความพยายามจริง คือประกอบด้วยอิทธิบาทธรรมนั่นเอง

ในตอนท้ายนี้ ดิฉันใคร่ขอกราบขอบพระคุณต่อพระอาจารย์ทุกท่านในสถาบันแห่งนี้ รวมทั้งวิทยากรทุกท่านที่ได้ให้ความรู้และความเอาใจใส่อย่างดี ตลอดจนพนักงานทุกท่านที่ได้ทำงานเพื่อให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน การเป็นอยู่และอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดล้วนมีแต่น้ำใจไมตรีอันดีทั้งสิ้น อันจะหาสถานที่อื่นใด ไม่มีแบบนี้อีกแล้ว ขอกราบขอบพระคุณ

จารุวรรณ เพลียครบุรี

■■■■

* มีสภาวะที่กัดกินละลายสัตว์โลกันตร์นรกให้เจ็บแสบปวดร้อนทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส แล้วกลับเป็นขึ้นมารับผลกรรมใหม่ เด็ก ๆ บางคนจึงตอบอธิบายสภาวะนี้แตกต่างกันบ้าง

ธรรมานุศาสน์

โดย **พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)**

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) เป็นพระเถระองค์สำคัญเป็นนักปราชญ์ในพุทธศาสนา เป็นผู้ทรงธรรมและพระวินัยเคร่งครัด ธรรมานุศาสน์ที่พระเดชพระคุณท่านอธิบายย่อจากพระธรรมและพระวินัยพุทธบัญญัติและอภิสมาจาร์ย์ไว้อย่างกระทัดรัดและสมบูรณ์ดีแล้วนี้ ควรที่ภิกษุผู้บวชใหม่จะพึงศึกษาจดจำไว้ประพฤติปฏิบัติตน**ให้ถูกต้องตามพระวินัยและแบบแผนขนบธรรมเนียมของพระภิกษุสงฆ์ และให้ครบถ้วนบริบูรณ์ตามสิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ให้สมกับเป็นพุทธบุตรที่ดีสืบไป**

■■■■

เตือนสติพระ

● อาการที่ต้องอาบัติ

๑. ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และสาชีวะ (พร้อมทั้งการเลี้ยงชีพ) ของภิกษุทั้งหลาย คืออธิศีลและอาชีวสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้จึงเป็นภิกษุได้

ครั้นเป็นภิกษุแล้วก็จะต้องรู้จักอาการที่จะพึงต้องอาบัติ ๖ อย่าง คือต้องด้วยไม่ละอายแก่บาป แกล้งย่ำยีสิกขาบทน้อยใหญ่ ๑ ต้องด้วยไม่รู้สิกขาบทถี่ถ้วน ๑ ต้องด้วยสงสัยแล้วขืนทำลง ๑ ต้องด้วยสำคัญในสิ่งไม่ควรว่าควร ๑ ต้องด้วยสำคัญในสิ่งที่ควร ว่าไม่ควร ๑ ต้องด้วยหลงลืมสติ ๑

ถ้าไม่รู้จักอาการที่จะพึงต้องอาบัติ ๖ อย่างนี้แล้ว ยากอยู่ที่จะรักษาตนให้เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์พ้นจากอาบัติโทษได้

เหตุดังนั้นเราทั้งหลายพึงเป็นผู้พร้อมเพรียงกันตั้งใจศึกษาฟังสิกขาบทโดยเคารพให้สำเร็จประโยชน์ของตนเทอญฯ

● พึงศึกษาให้รู้ทั่ว

๒. ผู้ที่ถึงพร้อมแล้วด้วยสิกขาและสาชีวะของภิกษุทั้งหลายคือ อธิศีลและอาชีวสิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติตั้งไว้จึงเป็นภิกษุได้

เพราะเหตุนั้นเราทั้งหลายปฏิญาณว่าเป็นภิกษุ

แล้ว ก็จะต้องศึกษาให้รู้ทั่วไปในสิกขาบทน้อยใหญ่ทั้งปวง ถ้าไม่รู้ให้ไต่ถาม ซักถามความในสิกขาบทนั้น ๆ ให้รู้ให้เข้าใจ อันนี้เป็นกิจของภิกษุที่ไม่รู้จะพึงทำ ถ้าผู้ใดไม่รู้ไม่เข้าใจแล้วทอดธุระเสีย ไม่ควรเลย แก่ผู้นั้นเป็นอาบัติ

โดยพุทธบัญญัติว่า ให้ภิกษุที่ศึกษาอยู่พึงรู้ทั่วไปในสิกขาบทน้อยใหญ่ทั้งปวง ถ้าไม่รู้ให้พึงไต่ถามซักถามความในสิกขาบทนั้นให้รู้ให้เข้าใจ อันนี้เป็นความดีในเธอนั้น

เหตุดังนั้นเราทั้งหลายพึงเป็นผู้พร้อมเพรียงตั้งใจศึกษาฟังสิกขาบทโดยเคารพ ให้สำเร็จประโยชน์ของตนเทอญฯ

● นักบวช ๔ แบบ

๓. บุคคลบวชในศาสนานี้มี ๔ จำพวก

พวกหนึ่งชื่อ **อุปชีวิกา** เข้าบวชในศาสนาหาเลี้ยงชีวิตเป็นสุขสบายเท่านั้น

พวกหนึ่งชื่อ **อุปกีฬิกา** เข้าบวชในศาสนาเที่ยวหาของเล่นพอสนุกสบายเท่านั้น

พวกหนึ่งชื่อ **อุปมุยฺหิกา** เข้าบวชในศาสนาเป็นคนหลงงมงาย

พวกหนึ่งชื่อ **อุปนิสฺสรณิกา** เข้าบวชในศาสนาเพื่อจะออกจากทุกข์ กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน

ผู้บวชในศาสนานี้มี ๔ จำพวกฉะนี้ สองพวกข้างต้นที่บวชหาเลี้ยงชีพและหาของเล่นนั้น ไม่ชอบธรรมและวินัย ถึงจะศึกษาเล่าเรียนฟังไปก็เป็นแต่สักว่าทำ หาปฏิบัติจริง ๆ ไม่ เพราะความมุ่งหมายของตนจะหาเลี้ยงชีวิตและจะหาอะไรเล่นเท่านั้น

พวกที่บวชหลงงมงายนั้นต้องการธรรมและวินัยอยู่ แต่ไม่รู้จักธรรมและวินัยเขาว่าอย่างไรก็หลับตาทำไป ผิดธรรมผิดวินัยก็หารู้ไม่

พวกที่บวชในศาสนาเพื่อจะออกจากทุกข์กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานนั้น ต้องการยิ่งนักในธรรมและวินัย เพราะว่าธรรมและวินัยนั้นเป็นพระศาสดาแทนองค์พระพุทธเจ้า เป็นอุบายออกจากทุกข์กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน

ก็เราทั้งหลายได้มาบวชในศาสนาเพื่อจะออกจากทุกข์ กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ควรที่จะต้องการธรรมวินัยให้ยิ่งกว่าสิ่งอื่นจึงจะชอบ

● ปฏิบัติตนให้สมกับภาวะ

๔. เราทั้งหลายปฏิญาณตนว่า เป็นอุปสัมบัน (ผู้อุปสมบท) ผู้เข้าถึงพร้อมพระทัยพระแล้ว ก็จะต้องปฏิบัติให้สมกับชื่อว่าเป็นอุปสัมบัน

ที่จะปฏิบัติให้สมกับชื่อว่าเป็นอุปสัมบันนั้น คือสิ่งใดที่พระห้ามไม่ให้ทำก็ไม่ทำ ที่พระสั่งสอนให้ทำก็ทำตามทุกอย่าง อย่างนี้แลจึงชื่อว่า อุปสมฺปนฺโน ผู้เข้าถึง

พร้อมพระทัยพระได้

อนึ่ง ปฏิญาณว่าเป็นภิกษุแล้ว ก็จะต้องทำกิจให้สมกับชื่อว่าภิกษุ

ที่จะทำกิจให้สมกับชื่อว่าภิกษุนั้นคือเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ปฏิบัติต่อยกิเลส ทำลายกิเลส ไม่ก่อกิเลสให้กำเริบกล้าขึ้น

อนึ่ง ! ปฏิญาณว่าเป็นบรรพชิตว่าเป็นสมณะแล้ว ก็จะต้องปฏิบัติให้สมกับชื่อว่าบรรพชิตว่าสมณะนั้น คือละกิจของคฤหัสถ์ทั้งปวง มาทำกิจ คือเว้นบาประงับบาปน้อยใหญ่ ไม่เบียดเบียนผู้ใดผู้หนึ่งให้ได้ความลำบากเดือดร้อน ด้วย กาย วาจา

อย่างนี้แลจึงจะสมกับชื่อว่า อุปสัมบัน ภิกษุ บรรพชิต สมณะได้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้ สักแต่เพียงว่านุ่งผ้าเหลือง ห่มผ้าเหลือง โกนผม ปลงหนวดเท่านั้น จะเป็นอุปสัมบัน เป็นภิกษุ เป็นบรรพชิต เป็นสมณะมาแต่ไหน

ก็เราทั้งหลายมาปฏิบัติให้เป็นผู้เข้าถึงพร้อมพระทัยพระ และเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร ปฏิบัติต่อยกิเลส ทำลายกิเลส เป็นผู้เว้นและระงับบาปน้อยใหญ่ ก็ต้องอาศัยธรรมและวินัย อุตสาหะปฏิบัติไปอย่างนี้จึงจะสมลักษณะชื่อได้

● ควรเคารพธรรมวินัย

๕. เราทั้งหลายได้ปฏิญาณตน นับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าเป็นที่พึ่งอันอุดมกว่าสิ่งอื่นฉะนี้แล้ว ควรที่จะเคารพนับถือธรรมและวินัยให้ยิ่งขึ้นไปจึงจะชอบ เพราะว่าธรรมและวินัยนั้น เมื่อผู้ใดปฏิบัติตามย่อมยังผู้นั้นให้ได้ความสุขสบาย ไม่ลุ่มหลงเดือดร้อนต่อกิเลสบาปกรรมทั้งปวง

เมื่อเป็นฉะนี้แล้ว ให้พึงทราบด้วยตนเองเถิดว่าอันนี้เป็นบุญ คือความดีความชอบในพระพุทธศาสนาได้ประสบแล้ว

ก็เราทั้งหลายละเพศฆราวาสมาบรรพชา ปรารถนาบุญกุศลซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความสุข ไม่รุมจิตให้เร่าร้อนด้วยเพลิงกิเลส เป็นเหตุนำผลคือทุกข์มาให้ฉะนี้แล้ว จำจะต้องศึกษาสำเหนียกไว้ในข้อบัญญัติให้ถ่องแท้ และไม่แกล้งล่วง แล้วหวงดองอาบัติน้อยใหญ่ไว้ให้เป็นอาณาวิติกกมันตราย (อันตรายอันเกิดจากการก้าวล่วงข้อบัญญัติ) เลย

● กิจศาสนา คือฆ่ากิเลส

๖. เราทั้งหลายบวชในศาสนานี้ บริโภคปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เภสัช ที่ทายกหวังผลแล้ว และให้ด้วยศรัทธา ความเชื่อความเลื่อมใส แล้วไปทำกิจนอกศาสนา ก่อกิเลสให้กำเริบกล้าขึ้น หาทำกิจศาสนาคือปฏิบัติดับราคะ โทสะ โมหะไม่ อย่างนี้ไม่ควรเลยแก่เราทั้งหลาย

พระพุทธเจ้าที่เป็นที่พึ่งที่นับถือของเราทั้งหลายนั้น พระองค์สิ้นราคะ โทสะ โมหะแล้ว จึงทรงพระนามว่า อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ

พระองค์ตรัสเทศนาสั่งสอนสัตว์ เพื่อให้ละราคะ โทสะ โมหะอย่างเดียวเท่านั้น พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์นั้น จึงชื่อว่า สวากฺขาโต

พระสงฆ์สาวกของพระองค์เล่า ก็ปฏิบัติดับราคะ โทสะ โมหะได้แล้ว จึงชื่อว่า สุปฏิปนฺโน ปฏิบัติดีแล้ว ชอบแล้ว

พึงทราบเถิดว่า จะต้องปฏิบัติรบข้าศึกคือ ราคะ โทสะ โมหะ เท่านั้น พระอุปัชฌาย์จึงได้ให้ตจปัญจกรรมฐาน แต่เมื่อแรกอุ้มผ้ากาสาวพัสตร์เข้ามาขอบรรพชา ให้เป็นอาวุธสำหรับประหารข้าศึก คือ ราคะ โทสะ โมหะ

อนึ่ง ศีลจะบริสุทธิ์ไม่เป็นอาบัติเล่า ต้องอาศัยศึกษารู้จักธรรมด้วย จึงจะรักษาตนให้พ้นจากอาบัติโทษได้

● บวชมาทำไม?

๗. บุคคลบวชในศาสนามีสองจำพวก บางจำพวกบวชด้วยความศรัทธา บางจำพวกบวชด้วยไม่มีศรัทธา เป็นแต่สักว่าเห็นเขาบวชก็บวชบ้าง

พวกที่ไม่มีศรัทธาบวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นเถน บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นขโมย บวชทำไม บวช ๆ ไปกลายเป็นเถระเร่อร่าเลอะเทอะ ไม่รู้จักศาสนาว่าเป็นของดี บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นพ่อค้า บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นเจ้าชู้ บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นลูกจ้างคฤหัสถ์ ปฏิบัติหาเลี้ยงชีพไม่สุจริต บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นคนเกะกะกีดศาสนาหาที่พึ่งมิได้ บวชทำไม บวชไป ๆ กลายเป็นคนกีดวัด ปฏิบัติไม่คุ้มตัว

ที่พึ่งที่เคารพของตน คือธรรมวินัยสองอย่างเป็นสัตถุศาสนา มีผู้แสดงให้ฟังก็ไม่อยากฟัง พากันลุกตุบ ๆ ออกไปเสียนอกโบสถ์ ไม่ชอบฟัง ถ้าเป็นถ้อยคำของคนตลกคะนองร้องรำเอะอะอื้ออึงให้อารมณ์ฟุ้งซ่านก็ไม่รำคาญ สู้นอนนั่งทนฟังอยู่ได้

บวชทำไม บวชเอาอะไร กินแล้วก็นอน นอนแล้วก็กิน ขี้รดวัด เยี่ยวรดวัดปฏิบัติเลอะเทอะ

บวชทำไม บวชเอาอะไร เล่าเรียนหรือท่องบ่นอย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่มี แต่เพียงสวดมนต์ไหว้พระก็เต็มที ช่างไม่อายแก่ผีสางเทวดาพระเณรที่เขามีศรัทธาบ้างเลย

ก็เราทั้งหลายไม่ได้วุ่นวายเลอะเทอะอย่างว่ามานี้ ควรที่เราทั้งหลายจะขวนขวายประกอบการศึกษาเล่าเรียนท่องบ่นสวดมนต์ไหว้พระ อย่าให้กาลเวลาวันคืนล่วงไปเสียเปล่า ขาดทุนชีวิตที่เป็นมา

● เจริญรอยตามพระสุคตเจ้า

๘. เราทั้งหลายนับถือพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐ และรู้จักว่าเพศสมณะนี้เป็นเพศอันดี เป็นหนทางจะออกจากทุกข์ กระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานได้ ดังนี้แล้วจึงละเพศฆราวาสออกบรรพชา นุ่งห่มผ้าย้อมฝาดสีเดียวเป็นอุบายที่จะระงับกิเลสข่มกิเลส

ด้วยว่าพระสุคตเจ้านั้น พระองค์เป็นผู้ดำเนินแล้วด้วยดีในปฏิปทาหนทางข้อปฏิบัติชอบ กำจัดกิเลส ดับกิเลสสิ้นเชิง ด้วยพระปรีชาที่รู้แจ้งประจักษ์ในของที่เป็นจริง ทั้งเหตุทั้งผลสองประการพาโลกชัชวาล ความสว่างแจ่มแจ้งเกิดขึ้นแด่พระทัยของพระองค์ ความมืดคือกิเลสนั้นดับหายไปเองจากสันดานดังนี้ เป็นคุณธรรมความดีที่ทราบชัดในของจริง

แล้วพระองค์ได้ประกาศความดีความชอบคือธรรมและวินัยซึ่งเป็นอุบายที่จะประสบของจริงไว้ จนถึงเทพยดาและมนุษย์ทั้งหลายได้ประพฤติไปตาม ละโลภ โกรธ หลง ขาดจากสันดาน ได้สิ้นทุกข์ด้วยประการทั้งปวงแล้ว ไม่ต้องเป็นทาสแห่งตัณหาต่อไป เป็นคุณแห่งความปฏิบัติชอบในหนทางสิ้นทุกข์

ก็เราทั้งหลายนับถือศาสนา คือคำสอนของพระองค์ผู้สิ้นกิเลสเป็นหนทางดับทุกข์ฉะนี้แล้ว จงศึกษาธรรมวินัยจะได้เป็นเครื่องขัดเกลาชำระธุลี

คือกิเลสเป็นบาปของชั่วอันหมักหมมพอกทาสันดาน ให้เกลี้ยงสะอาดเบาบางไป จึงจะสมควรแก่การปฏิญาณนับถือพระพุทธเจ้าว่าเป็นที่พึ่งฉะนี้

● พึงตั้งใจศึกษา

๙. ผู้ที่ใคร่หวังการศึกษา มาขอบรรพชาอุปสมบทเป็นสามเณรและภิกษุในพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า เป็นมรรคาทางดับทุกข์และเพลิงกิเลส ให้เบาบางจากสันดานของผู้ปฏิบัติได้จริง ประเสริฐกว่าศาสนาครูบาอาจารย์เดียรถีย์ปริพาชกเหล่าที่มีศาสนาคำสอนอื่น ๆ ทั้งปวง

เพราะฉะนั้นจึงละเพศฆราวาสออกบรรพชามิได้บวชอยู่ในเรือนเคหากับด้วยบุตรภรรยาญาติของตน มิได้ชอบศาสนาคำสอนของอัญญเดียรถีย์นั้น ๆ

เมื่อมาชอบใจคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นสันติวรบท (ทางสงบอันประเสริฐ) หนทางพระนิพพาน เป็นเครื่องระงับกิเลสฉะนี้แล้ว ควรจะศึกษาในอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ศึกษาข้อปฏิบัติกาย วาจา จิต ตามกาลเวลาที่ควร

กับศาสนาเป็นของจริง ไม่ใช่ของเล่นของคนมีกิเลสพึงหัดนุ่งสบงห่มจีวรเป็นต้นตามในเสขิยวัตร ศึกษามรรยาทเครื่องประพฤติกายให้พ้นจากเพศคฤหัสถ์ มีนุ่งห่มผ้าสีต่าง ๆ แสดงตัวอย่างผู้บริโภคกาม พึงหัดแต่วาจาที่จะพูดในที่ควรแก่กาล

เมื่อกาลควรจะประกอบบุญกุศลก็พร้อมเพรียงกัน และกาลที่จะฟังธรรมคำสั่งสอนควรฟังโดยคารวะ อย่าทำความฟุ้งซ่านให้เกิดขึ้นในจิตดังคนเสียจริตไม่รู้กาล

พึงหัดจิตใจในกาลที่ควรจะสงบระงับในกาลที่

...ในกาลควรจะประกอบบุญกุศลนั้น ๆ ควรจะสงบระงับจิต ไม่ควรจะแสดงความเพ่งต่อสิ่งที่ยังจิตให้เพลิดเพลิน หัวเราะเล่น ยังความประมาทให้เป็นไป แสดงความไม่เลื่อมใสดังของเล่น...เมื่อเป็นเช่นนั้นจิตของผู้นั้นก็จะเหินห่างจากบุญกุศล เพราะบุญกุศลจะเกิดขึ้นเป็นไปในจิตของบุคคล ก็ด้วยการประพฤติดีประพฤติชอบด้วยศรัทธาควรแก่กาล ยังสันดานให้ผ่องแผ้ว สงบระงับอดกลั้นความฟุ้งซ่านกิเลสและอารมณ์ที่จะพาจิตรื่นเริงหัวเราะเล่นเป็นนิสัยพาลชนนั้น ๆ จึงจะยังกุศลให้เกิดขึ้นได้...

ควรจะเจริญสมถวิปัสสนากรรมฐาน ยังจิตให้เกิดความเลื่อมใสในพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ

ในกาลควรจะประกอบบุญกุศลนั้น ๆ ควรจะสงบระงับจิต ไม่ควรจะแสดงความเพ่งต่อสิ่งที่ยังจิตใจให้เพลิดเพลิน หัวเราะเล่น ยังความประมาทให้เป็นไป แสดงความไม่เลื่อมใสดังของเล่น เมื่อ

เป็นเช่นนั้นจิตของผู้นั้นก็จะเหินห่างจากบุญกุศล เพราะบุญกุศลจะเกิดขึ้นเป็นไปในจิตของบุคคลก็ด้วยการประพฤติดี ประพฤติชอบด้วยศรัทธาควรแก่กาล ยังสันดานให้ผ่องแผ้ว สงบระงับอดกลั้นความฟุ้งซ่านกิเลสและอารมณ์ที่จะพาจิตรื่นเริงหัวเราะเล่นเป็นนิสัยพาลชนนั้น ๆ จึงจะยังกุศลให้เกิดขึ้นได้

เพราะฉะนั้นเราทั้งหลายควรจะตั้งใจศึกษาฟังธรรมวินัยโดยเคารพ อย่ามาทำเล่นดั่งพรรณนามาแล้วนั้น ให้เป็นการศึกษาคุ้มอาบัติโทษโดยกาลควร ให้สำเร็จประโยชน์ส่วนกุศลนั้น ๆ เทอญฯ

ข้อปฏิบัติของภิกษุที่จะต้องทำ

● ปลงอาบัติที่ถูกวิธี

ภิกษุต้องอาบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าแล้วให้รีบแสดงเสีย อย่าแช่ไว้ในอาบัติ

ถ้านั่งชิดกันเกินไป แสดงอาบัติไม่ตกต้องนั่งให้มนุษย์และสัตว์เดินผ่านได้จึงตก

เวลาแสดง พระอ่อนพรรษายกมือสูง พระแก่พรรษายกมือต่ำกว่าผู้อ่อนพรรษาแสดงอาบัติด้วยกันไม่ตก ต้องพระแก่พรรษายกมือสูง พระอ่อนพรรษายกมือต่ำและน้อมกายด้วยจึงแสดงอาบัติตก

ภิกษุอุปสมบทคนละอุปัชฌาย์ คนละสีมา แต่บวชวัน เดือน ปี ชั้นฉายเดียวกัน (ชั้นฉายนั้นหมายถึงเวลานาทีเดียวกัน) เวลาปลงอาบัติด้วยกัน ถ้าว่า **ภนฺเต** ก็ว่า **ภนฺเต** ถ้าว่า **อาวุโส** ก็ว่า **อาวุโส** ด้วยกัน เพราะอุปสมบทเสมอกัน

การห่มผ้านั้นต้องให้เหมือนกันจึงแสดงอาบัติตก ถ้านั่งอยู่คนละอาสนะแสดงอาบัติด้วยกันไม่ตก ต้องนั่งที่เสมอกันจึงแสดงอาบัติตก

หากภิกษุในอาวาสเดียวกัน ต้องอาบัติวัตถุเดียวกัน แสดงอาบัติด้วยกันไม่ตก ต้องส่งภิกษุในอาวาสนั้น ๑ องค์ หรือ ๒ องค์ ไปแสดงที่อาวาสอื่นมา เมื่อกลับมาแล้วให้แสดงกันต่อ ๆ ไป อาบัตินั้นจึงจะบริสุทธิ์ได้

● อย่างไหน อาบัติ-ไม่อาบัติ

ถ้าภิกษุใส่รองเท้าที่หุ้มปลายเท้า หรือหุ้มตลอดส้นเท้าเอามาใส่ ต้องเป็นอาบัติทุกกฎ ต้องแก้ให้เป็นหูหนีบก่อนจึงแสดงอาบัติตก

เวลาเดิน ถ้าภิกษุอ่อนพรรษากว่าเดินออกหน้าพระเถระ ต้องอาบัติทุกกฎทุกก้าวที่เดินไป ถ้าจะไม่ให้เป็นอาบัติ เมื่อเราเดินออกไปข้างหน้า ให้ตั้งใจว่า พระเถระเดินมาข้างหลัง เราจะหลีกให้ท่านไปอย่างนี้ไม่เป็นอาบัติ

ถ้าพระเถระเดินผ่านมาไม่ได้ใส่รองเท้า พระอ่อนพรรษาใส่รองเท้าอยู่ให้ถอดเสียหรือยืนอยู่นิ่ง ๆ ให้พระเถระเดินไปก่อน แล้วจึงค่อยไป อย่างนี้ไม่เป็นอาบัติ

ถ้าจะเดินหน้าพระเถระให้เลย ๔ ศอกขึ้นไป หากเดินใน ๔ ศอกเข้ามาเป็นอาบัติ

และพระต่างวัดมา ถึงแก่พรรษากว่าไม่ถอดรองเท้าก็ไม่เป็นอาบัติ เพราะไม่รู้จักพรรษากัน ถ้าไต่ถามรู้จักกันแล้ว อย่างนี้เป็นอาบัติ

พระอ่อนพรรษาล่วงเกินพระแก่พรรษา ถ้าไม่ขอขมาโทษก่อน แสดงอาบัติไม่ตก ถึงพระแก่พรรษาล่วงเกินพระอ่อนพรรษา แสดงอาบัติไม่ตกเหมือนกัน ให้ขอขมาโทษก่อน แต่ไม่ต้องไหว้ จึงแสดงอาบัติตก

ธรรมเนียมในโรงฉัน ถ้าพระยังมาไม่พร้อมกัน องค์ไหนลงมือฉันก่อนต้องอาบัติเท่าองค์ภิกษุที่ยังไม่มา

ถ้าพระยังมาไม่พร้อมกัน อาวุโสลงมือฉันก่อนต้องอาบัติ

พระมาพร้อมกันเรียบร้อยแล้ว อาวุโสยังไม่ลงมือ องค์ไหนลงมือก่อนต้องอาบัติ ต้องให้อาวุโสลงมือก่อน นอกนั้นจึงฉันได้ไม่เป็นอาบัติ

เวลาลุกไป องค์ไหนไปก่อนต้องอาบัติ ต้องไปตามลำดับพรรษาไม่เป็นอาบัติ

ภิกษุต้องอาบัติหลายตัวรวมกัน เวลาปลงอาบัติให้ว่า **สมฺพหุลา นานาวตฺถุกาโย** เพราะการต้องอาบัติของภิกษุนั้นมีมากมาย อาบัติที่รู้ก็มี ที่ไม่รู้ก็มี ฉะนั้นจึงให้ว่ารวมกัน

หมายความว่า **ภิกษุที่ปลงอาบัติอยู่เสมอ**

...ภิกษุและสามเณรสร้างแต่อาบัติทำศีลขาดอยู่เสมอ ถึงสึกออกไปเป็นฆราวาสก็ไม่มีความสุขและความเจริญ เพราะบาปที่บวชนั้นคอยตามเผาผลาญ...ถ้าภิกษุและสามเณรปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถึงสึกออกไปเป็นฆราวาส ก็มีแต่ความสุขและความเจริญเพราะบุญที่บวชนั้นคอยตามส่ง...

จะเดิน ยืน นั่ง นอน ก็เป็นบุญทุกอิริยาบถ อาบัติชนิดนี้มานอกพระปาติโมกข์

ภิกษุและสามเณรสร้างแต่อาบัติทำศีลขาดอยู่เสมอ ถึงสึกออกไปเป็นฆราวาสก็ไม่มีความสุขและความเจริญ เพราะบาปที่บวชนั้นคอยตามเผาผลาญ

ถ้าภิกษุและสามเณรปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถึงสึกออกไปเป็นฆราวาส ก็มีแต่ความสุขและความเจริญเพราะบุญที่บวชนั้นคอยตามส่ง

● คารวะและนั่งให้ถูกหลัก

ภิกษุและสามเณรที่จะเข้าหาอุปัชฌาย์ อาจารย์ให้ตั้งอยู่ในคารวะ

เวลาอุปัชฌาย์หรืออาจารย์นอนอยู่อย่าพึงไหว้ นั่งอยู่เปลือยกายไม่มีผ้าพาดอย่าพึงไหว้

ไหว้แล้ว นั่งให้พ้นโทษ ๖ ประการเรียกว่า

นิสสัชชโทษ

๑. อย่านั่งให้ใกล้
๒. อย่านั่งให้ไกลนัก
๓. อย่านั่งตรงหน้า
๔. อย่านั่งข้างหลัง
๕. อย่านั่งสูงกว่า
๖. อย่านั่งเหนือลม

การนั่งใกล้นัก ท่านอึดอัด
นั่งไกลนัก ท่านพูดอะไรไม่ได้ยิน
นั่งตรงหน้า กีดขวางผู้ที่จะเข้ามาใหม่
นั่งข้างหลัง ท่านไม่เห็น
นั่งสูงกว่า เป็นการไม่เคารพ
นั่งเหนือลม กลิ่นตัวมากระทบจมูกท่าน
นั่งอย่างนี้เรียกว่า นั่งประกอบด้วยโทษ

● เผลอไผลอาจได้บาป

ภิกษุและสามเณรบวชอยู่ในศาสนา อย่าเข้าใจว่าได้แต่บุญฝ่ายเดียว บาปคอยดักอยู่มากมาย

เปรียบเหมือนคนไม่รู้จักค้าขาย เข้าใจว่าได้กำไรแต่ฝ่ายเดียว แท้จริงขาดทุนคอยดักอยู่ข้างหน้าหารู้ไม่

การอยู่ในศาสนาก็เหมือนกัน **ระเบียบแบบแผนที่พระพุทธเจ้าสอนนั้น ไม่ได้เอาระเบียบแบบแผนในมนุษยโลกเทวโลกหรือพรหมโลกมาสอน พระองค์เอาแบบในนิพพานมาสอนจึงได้งามนัก ฉะนั้นภิกษุและสามเณรควรสังวรระวังไว้**

● อินทรีย์สังวรศีล

บัดนี้จะว่าในอินทรีย์สังวรศีล ความสำรวมระวังรักษาซึ่งอินทรีย์ทั้ง ๖ อันเป็นอายตนะภายในเมื่อกระทบถูกอายตนะภายนอก อย่าพึงทำความ

...ระเบียบแบบแผนที่พระพุทธเจ้าสอนนั้น ไม่ได้เอาระเบียบแบบแผนในมนุษยโลกเทวโลกหรือพรหมโลกมาสอน พระองค์เอาแบบในนิพพานมาสอนจึงได้งามนัก ฉะนั้นภิกษุและสามเณรควรสังวรระวังไว้...

ยินดีให้เกิดขึ้นด้วยอำนาจแห่งกิเลส อันเป็นเครื่องเศร้าหมองในสันดาน

พึงกำหนดให้เห็นลงด้วยปัญญาเห็นเป็นไปสักแต่ว่าธาตุ และยึดถือเอาพระไตรลักษณ์เป็นอารมณ์ โดยความที่เป็นของไม่เที่ยง และเป็นทุกข์ใช่ตน

เมื่อทำปัญญาให้เป็นไปโดยปัจจเวกขณะวิธี (วิธีพิจารณา) พิจารณาเห็นลงซึ่งสังขารธรรมให้เป็นไปดังนี้ ก็เป็นเหตุที่จะกำจัดกิเลสเครื่องลามกเศร้าหมองเสียให้ห่างไกลได้ จิตของภิกษุนั้นก็ปราศจากกังวล ตั้งมั่นในการเจริญสมณธรรมเป็นเบื้องหน้า

● อินทรีย์ ๖ และวิธีสำรวม

ในอินทรีย์ทั้ง ๖ นี้ คือ
จักขุนทรีย์ คือ ตา สำหรับดูรูป ๑
โสตินทรีย์ คือ หู สำหรับฟังเสียง ๑
ฆานินทรีย์ คือ จมูก สำหรับดมกลิ่น ๑
ชิวหินทรีย์ คือ ลิ้น สำหรับลิ้มรส ๑

กายินทรีย์ คือ กาย สำหรับถูกต้องโผฏฐัพพารมณ์ ๑

มนินทรีย์ คือ ใจ สำหรับรู้เหตุผล ๑

รวมเป็นอินทรีย์ ๖ ประการ ซึ่งให้สำรวมระวังนั้น คือ

๑. **ตา** ได้มองเห็นรูปชายหญิง หรือรูปอื่นๆ ที่ประณีตแลเลวทราม ที่หยาบหรือละเอียดในที่ใดที่หนึ่งตามจะชอบใจหรือมิชอบใจก็ตาม อย่าพึงทำความรักยินดีและความไม่รักไม่ยินดี ควรระงับความโสมนัสเป็นต้นเสีย หยั่งปัญญาลงสู่พระไตรลักษณ์แต่ส่วนเดียว อันนี้ชื่อว่าสำรวมดีแล้วในจักษุ (ตา)

๒. **หู** ได้ยินเสียงบุรุษหรือสตรี และเสียงอื่นๆ ในที่ใกล้หรือไกลประการใดอย่าพึงทำความรักแลยินดี และไม่รักไม่ยินดี ระงับความโสมนัสแลโทมนัส อันนี้ชื่อว่าสำรวมดีแล้วในโสตะ (หู)

๓. **จมูก** ได้ดมกลิ่นเหม็นหรือหอมก็พึงระงับความยินดีแลไม่ยินดีไว้ หยั่งปัญญาลงสู่พระไตรลักษณ์แต่ส่วนเดียวอันนี้ชื่อว่าสำรวมดีแล้วในฆานะ (จมูก)

๔. **ลิ้น** ได้ลิ้มรส หวาน ขม เปรี้ยว เค็ม เป็นต้น ประการใดก็ดี จะเป็นที่ชอบใจหรือมิชอบก็ตาม พึงระงับความยินดีและไม่ยินดีไว้ พิจารณาให้เห็นเป็นส่วนพระไตรลักษณ์อย่างเดียว อันนี้ชื่อว่าสำรวมดีแล้วในชิวหา (ลิ้น)

๕. **กาย** ได้ถูกต้องเครื่องนุ่งห่ม หรืออาสนะที่นั่งนอนอ่อนหรือกระด้าง หรือกระทบความร้อนเย็น เป็นต้น ประการใดก็ดี พึงระงับความยินดีและอดกลั้นความกระสับกระส่ายเสีย ทำสติให้ระลึกอยู่ในพระไตรลักษณ์ อันชื่อว่าสำรวมดีแล้วในกาย (ตัว)

๖. **ใจ** คิดไปในอารมณ์ใด ที่เป็นส่วนโลกีย์ประกอบด้วยโสมนัสหรือโทมนัสก็พึงอดกลั้น อย่าให้ความกำหนัดยินดีอันเป็นส่วนราคะ หรือความทุกข์เป็นเครื่องเศร้าหมองใจบังเกิดขึ้นในจิตสันดานได้ จึงผูกอยู่ในกรรมฐาน คืออนุสติ ๑๐ หรือสติปัฏฐาน ๔ เป็นต้น จึงได้ชื่อว่าสำรวมในใจ (ใจ)

รวมเป็นความสำรวมระวังรักษา ในอินทรีย์ทั้ง ๖ อย่างนี้ เรียกว่าอินทรีย์สังวรศีล เป็นของภิกษุจะพึงประพฤติและปฏิบัติเป็นเครื่องขัดเกลากิเลสเครื่องเศร้าหมองในสันดานให้น้อยลง หรือระงับไป จิตของภิกษุนั้นจึงจะบริสุทธิ์ได้

● อาชีวิปาริสุทธิศีล

บัดนี้จะว่าในอาชีวปาริสุทธิศีลต่อไป

อาชีวปาริสุทธิศีลนั้นว่า ให้ภิกษุพึงแสวงหาเลี้ยงชีพโดยให้โครจรบิณฑบาต หรือภัตตาหารที่ทายกนิมนต์ ซึ่งเป็นอดิเรกลาภอันเป็นของบริสุทธิ์

ปราศจากมิจฉาชีพ เลี้ยงชีวิตผิดด้วยการแสวงหาไม่ควร คือให้ดอกไม้ ๑ ให้ผลไม้ ๑ ให้เครื่องหา ๑ ให้ไม้สีฟัน ๑ ให้ไม้ไผ่ ๑ แก่ตระกูลผู้ไม่ใช่ญาติ และเป็นหมอให้ยารักษาไข้ แลเป็นทูตเดินข่าวสารของคฤหัสถ์เป็นต้น **ที่โลกนับกันว่าเป็นการประจบประแจง** เหล่านี้เป็นอเนสะนะกรรม (การแสวงหาไม่ควร)

เพราะฉะนั้นภิกษุพึงละเว้นจากการแสวงหาเลี้ยงชีวิตอันไม่ควรเหล่านี้เสีย จึงชื่อว่าเป็นผู้ประกอบด้วยอาชีวปาริสุทธิศีล

● ปัจจัยสันนิสสิตศีล

บัดนี้จะว่าด้วยปัจจัยสันนิสสิตศีล

ในปัจจัยสันนิสสิตศีลนั้นความว่า ภิกษุพึงพิจารณาปัจจัยทั้ง ๔ คือ

จีวร เครื่องนุ่งห่ม หรือผ้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสมควรแก่ภิกษุจะพึงใช้สอยได้เป็นต้น ๑

บิณฑบาต ของซึ่งเป็นอาหาร อันภิกษุพึงจะรับฉันได้ในกาลคือเช้าถึงเที่ยง ๑

เสนาสนะ เครื่องลาดปู มีที่นั่งหรือที่นอนเป็นต้น จะเป็นเสื่อหรือแผ่นผ้าอันใดก็ตาม ๑

คิลานปัจจัย สิ่งที่สงเคราะห์เข้าใน ยาสำหรับรักษาโรคภัยไข้เจ็บ จะเป็นยาวชีวิก ฉันได้ตราบเท่าสิ้นชีวิต และยามกาลิก มีกำหนดฉันได้ชั่วกาลวันหนึ่ง ตลอดคืนหนึ่ง หรือชั่ว ๗ วันเป็นกำหนดที่เรียกว่า สัตตาหกาลิก ๑

● ปัจจเวกขณะวิธี ๔ ประการ

ในการที่จะพิจารณาปัจจัยทั้ง ๔ นี้ท่านแบ่งออกเป็น ๔ อย่าง เรียกว่าปัจจเวก ขณะ ๔ คือ

● สักแต่ว่าเป็นธาตุ

๑. ธาตุปัจจเวกขณะ ให้พิจารณาเห็นสักว่าเป็นธาตุ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ให้พิจารณาเมื่อได้รับปัจจัยสี่ อันใดอันหนึ่ง ได้แก่บทที่ว่า "ยะถาปัจจยัง ฯลฯ สุญโญ" (บทธาตุปะฏิกูละปัจจะเวกขะณะวิธี)

ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า **ปัจจัยสี่เหล่านี้ล้วนสักแต่ว่า** เป็นธาตุเท่านั้น แม้ตัวเราเองก็สักแต่ว่าเป็นธาตุ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล แต่เป็นสภาวะที่ว่างจากความเป็นตัวเป็นตน

ให้พิจารณาเห็น โดยสักว่าเป็นธาตุ อันนี้เรียกว่า ธาตุปัจจเวกขณ์

● ล้วนแต่ปฏิกูล

๒. ต่อไปก็ให้พิจารณาโดยความเป็นของปฏิกูลด้วยบทพิจารณาที่ว่า "สัพพานิ ปะนะ อิมานิ หรือ สัพโพ ปะนายัง ฯลฯ ชายันติ หรือ ชายติ" (บทธาตุปะฏิกูละปัจจะเวกขะณะวิธี)

ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า **ปัจจัยเหล่านี้เมื่อยังมิได้ใช้สอยหรือบริโภค ก็ยังเป็นของไม่น่าเกลียด แต่เมื่อมาถึงกายอันเปื่อยเน่านี้แล้ว ปัจจัยเหล่านี้ ย่อมเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่ง**

● พิจารณาขณะใช้สอยปัจจัย

๓. ในขณะที่ใช้สอยปัจจัย ก็ให้พิจารณาในบท ตังขะณิกะปัจจะเวกขะณะ อันได้แก่บทที่ว่า "ปฏิสังขา โยนิโส ฯลฯ" ทั้ง ๔ บท แล้วแต่ปัจจัยนั้นจะเป็นสิ่งใด

ถ้าปัจจัยนั้นเป็นจีวร ก็ให้ว่า "ปะฏิสังขา โยนิโส จีวะรัง ปะฏิเสวามิ ฯลฯ" เป็นต้น ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า

"จีวรที่นุ่งห่มนี้ ก็เพียงเพื่อบำบัดหนาวและปกปิดร่างกายมิให้เกิดความละอายเท่านั้น" (มิได้มุ่งที่สีสัน หรือความสดสวยของจีวรแต่ประการใด)

ถ้าปัจจัยนั้นเป็นอาหาร ก็ให้ว่า "ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะฏิเสวามิ ฯลฯ" เป็นต้น ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า

"อาหารบิณฑบาตที่กำลังจะฉันนี้ มิได้ฉันเพื่อจะเล่นหรือเพื่อจะมัวเมาแต่ประการใด แต่ฉันเพียงเพื่อให้กายนี้ดำรงอยู่ได้และเพื่ออนุเคราะห์แก่การประพฤติพรหมจรรย์เท่านั้น

การฉันนี้ ถ้าฉันเพียงบำบัดความหิวในขณะเดียวกัน ก็ไม่ฉันให้มากเกินไป จนแน่น

อึดอัด ความเป็นไปแห่งอัตภาพ ๑ ความไม่มีโทษ ๑ และความอยู่อย่างผาสุก ๑ ก็จักบังเกิด

มีแก่เรา"

(ฉันเพื่ออยู่ มิได้อยู่เพื่อฉัน หรือเพื่อหลงรสอร่อยของอาหารแต่ประการใด)

ถ้าปัจจัยนั้นเป็นเสนาสนะ ก็ให้ว่า "ปะฏิสังขา โยนิโส เสนาสะนัง ปะฏิเสวามิ ฯลฯ" เป็นต้น ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า

"เสนาสนะที่อยู่อาศัยนี้ มีไว้ก็เพียงเพื่อเป็นที่หลบแดดหลบฝน และเพื่อเป็นที่หลีกเร้นหาความสงบทางใจเท่านั้น"

(มิได้อยู่เสนาสนะ เพราะมุ่งความใหญ่โตโก้หรู แต่ประการใด)

ถ้าปัจจัยนั้นเป็นคิลานเภสัช ยากรักษาโรค ก็ให้ว่า "ปะฏิสังขา โยนิโส คิลานะ ปัจจะยะเภสัชชะปะริกขารัง ปะฏิเสวามิ ฯลฯ" เป็นต้น ซึ่งแปลเป็นใจความได้ว่า

"ยารักษาโรคนี้ ฉันไปก็เพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนา อันเกิดจากโรคาพาธเท่านั้น"

● ใช้สอยแล้ว ก็ต้องพิจารณา

๔. หลังจากใช้สอยปัจจัย ๔ แล้ว ถ้าลืมพิจารณาในขณะที่ใช้สอย ก็ให้มาพิจารณาหลังจากที่ใช้สอยไปแล้ว ด้วยบทอะตีตะปัจจะเวกขะณะวิธี อันได้แก่บทที่ว่า "อัชชะ มะยา ฯลฯ" เป็นต้น ซึ่งมีความหมายเหมือนกับบทตังขะณิกะปัจจะเวกขะณะวิธี (ในข้อที่ ๓) ทุกประการ

● ใช้สอยอย่างพระ

การใช้สอยปัจจัย ๔ ของพระภิกษุนั้น จะต้องประกอบด้วยการพิจารณาอยู่ทุกขณะ จึงจะได้ชื่อว่า ใช้สอยอย่างพระ

ถ้าพระภิกษุรูปใด ใช้สอยโดยไม่มีการพิจารณาตามหลักดังที่กล่าวมานี้ ได้ชื่อว่าใช้สอยบริโภคอย่างเป็นหนี้ เพราะใช้สอยบริโภคด้วยตัณหา ด้วยความอยาก ซึ่งผิดหลักพุทธประสงค์

ฉะนั้น ขอให้พระภิกษุที่ใคร่ต่อความเป็นสมณะที่แท้จริง พึงทำการศึกษาหารายละเอียดใน ปัจจเวกขณะวิธีทั้ง ๔ ประการนี้ให้เข้าใจ ก็ย่อมจะเป็นทางชำระอาสวะเครื่องหมักดองในสันดานให้เบาบางลงไปได้ในที่สุด

อยู่อย่างพระ คืออยู่อย่างผู้สละ มิได้อยู่อย่างผู้สะสม

■■■■

"จากอิสลาม เข้าถึงพุทธ ที่สุดละเอียด"

โดย **มัชฌิมา** *

ดิมทีข้าพเจ้าไม่ได้นับถือศาสนาพุทธมาก่อน ไม่เคยศรัทธา ไม่เคยคิดว่าพระพุทธเจ้ามีจริง โดยเฉพาะเรื่องการทำสมาธิ ก็คิดว่าเป็นเรื่องไร้สาระ เรียกว่าถ้าเอ่ยกันถึงคำว่า "พุทธ" จะมีความรู้สึกว่าไม่ชอบเอาเสียจริง ๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าเคยได้รับคำสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่า พระพุทธเจ้าไม่มีตัวตน มีแต่เพียงคำสอนซึ่งเป็นพระคัมภีร์ แต่ถ้าพระพุทธเจ้ามีจริงก็ตายไปนานแล้ว ใครจะรู้ได้ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร ฉะนั้นการกราบไหว้บูชารูปปั้นนั้น มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นเองแล้วก็โมเมเอาว่านี่แหละคือพระพุทธเจ้า บูชากันไปบูชากันมา ดีไม่ดีกลายเป็นพวกผีไม่มีญาติเข้าไปสิงจะกลับให้โทษเสียอีก หรือถ้าบูชาไม่ถูกต้องก็อาจจะทำให้คนในครอบครัวมีอันเป็นไป แล้วเรื่องการทำสมาธิอีกอย่าง อย่าให้นั่งเด็ดขาด จะทำให้เป็นบ้าไปเลยก็ได้ เพราะเมื่อนั่ง ๆ ไปจะต้องเห็นผีสางต่าง ๆ นานา ที่ผู้ใหญ่ท่านกล่าวเช่นนี้เพราะรู้ว่าเด็ก ๆ ทุกคนย่อมกลัวผีเป็นธรรมดา เรียกว่าอะไรก็ตามที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธเขาจะต้องต่อต้านทุก ๆ เรื่องไป

* วิทยากร มูลนิธิฯศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) และสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ที่ว่าไม่ได้นับถือพุทธ คือบิดานับถือศาสนาคริสตัง มารดาเป็นอิสลาม แต่บิดาเสียไปในขณะที่มารดาตั้งท้องข้าพเจ้าได้ ๒ – ๓ เดือน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงนับถืออิสลามตามแม่ ซึ่งแน่นอนที่สุดในครอบครัวชาวมุสลิม เขาจะเคร่งครัดในศาสนามาก การวางตัวในวงสังคมก็มีขีดจำกัดไปเสียทุกอย่าง แต่แล้วข้าพเจ้าก็ได้สามีเป็นพุทธ แถมยังชอบและสนใจในเรื่องปฏิบัติธรรมเสียอีก วันหนึ่งสามีของข้าพเจ้าได้ซื้อหนังสือที่กล่าวถึง **"ธรรมกาย"** ของหลวงพ่อสด ซึ่งมีวางขายตามร้านหนังสือทั่วไปมาอ่าน อ่านแล้วก็คุยกันตามประสาสามี – ภรรยา เรามีความเห็นว่า เท่าที่ได้อ่านและถาม ๆ คนอื่นดูก็รู้สึกว่า ธรรมกายนั้นถ้าจะปฏิบัติไม่ใช่ของง่าย ๆ เคยมีคนเขาบอกว่าที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง)** เขามีสอนอยู่ จะชวนข้าพเจ้าไป ก็บอกแล้วว่าไม่ชอบวิชานี้ เราไม่ไปเขาก็ไม่ไป เป็นอันจบ

หลังจากนั้นไม่นาน ข้าพเจ้าได้ฝันว่า หลวงปู่ทวด ท่านมาชวนว่า ให้จับมือท่านไว้จะพาไปพบ "หลวงพ่อสด" ที่พระนิพพาน ในฝันว่าลอยไปอย่างสบายเลย คำแรกที่หลวงพ่อสดท่านพูดกับข้าพเจ้าก็คือ **"เราชื่อสด จะมาฝึกธรรมกายไหม?"** ในฝันก็ตอบท่านไปว่า "ไม่ฝึก" เพราะเคยอ่านหนังสือแล้วรู้สึกยาก ท่านก็ไม่พูดอะไร ทำหน้าเฉย ๆ เมื่อตื่นขึ้นก็เล่าให้สามีฟัง เขารีบบอกทันทีว่าเป็นนิมิตที่ดี ในที่สุดก็ขัดคำชวนที่จะไปวัดสระเกศฯ ไม่ได้ เรื่องวัดเรื่องวาก็ไม่เคยจะรู้ธรรมเนียมเท่าไรนัก รับศีลก็ไม่เป็น ต้องเอาหนังสือของวัดมาดูเวลาที่เขารับศีล วุ่นวายอยู่เป็นเดือน แม้แต่ปัจจุบันการสวดมนต์

...ข้าพเจ้าได้ฝันว่า หลวงปู่ทวด ท่านมาชวนว่า ให้จับมือท่านไว้จะพาไปพบ "หลวงพ่อสด" ที่พระนิพพาน ในฝันว่าลอยไปอย่างสบายเลย คำแรกที่หลวงพ่อสดท่านพูดกับข้าพเจ้าก็คือ "เราชื่อสดจะมาฝึกธรรมกายไหม?"...

ทำวัตรก็ยังไม่ค่อยเป็นเท่าไรนัก อาศัยฟังบ่อย ๆ ก็ชักชินหู

การฝึกปฏิบัติธรรมในวันแรกก็แยกกลุ่มวิทยากรเขาแนะนำให้กำหนดดวงแก้วกลมใสประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ เริ่มจากช่องจมูกซ้าย ว่า "สัมมาอะระหัง ๆ ๆ" แล้วเลื่อนดวงแก้วไปตามฐานต่าง ๆ จนถึงฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือ ๒ นิ้วมือ ให้จรดใจนิ่งไว้ตรงกลางดวงแก้วกลมใสนั้น แล้วกำหนดจุดเล็กใสขึ้นที่ศูนย์กลางดวงแก้วกลมใส เขาให้ทำอะไรก็ทำตามไปไม่ได้คิดอะไร **ครั้นเมื่อนิ่งถูกส่วนเข้าวิชชาเริ่มเดิน ** จากดวงปฐมมรรค** เข้าสู่กายธรรม กายในกาย ณ ภายใน เริ่มโตใหญ่ใสละเอียดขึ้นไปเรื่อย ๆ ตายแล้ว อะไรกันนี่! จิตใจเริ่มสับสน เมื่อใจไม่จรดศูนย์ วิชชาก็หยุดเดิน** เมื่อคลายจากสมาธิ วิทยากร ถามว่าเห็นดวงแก้วแจ่มใสไหม? เลยตอบว่า "แจ่มใสดีค่ะ"

อาทิตย์ต่อมาก็ได้ต่อ ๑๘ กาย กับพระวิทยากรจึงรู้ว่าเป็นอย่างที่เราทำได้ถึงในคราวก่อน เลยเสียท่าไปแล้ว เมื่อพระท่านสอนเสร็จก็มีการซักถามกันพอ

** คำว่า **"เดิน"** ณ ที่นี้หมายถึง **"เจริญ"** กล่าวคือเจริญภาวนาหรือเจริญวิชชา

สมควร ว่าทำไมกายพระคือเรานั้นใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ท่านก็ให้ความกระจ่างดี จึงเริ่มเข้าใจขึ้นบ้างแล้ว ทีนี้ชักเริ่มสนุก แต่ก็ยังคิดไม่ถึงว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอะไรต่อไปอีก เพียงแต่พระวิทยากรท่านว่าต่อไปนี้อย่าให้เสียท่าอีกนะ **ให้ปล่อยใจหยุดนิ่งไปตามญาณวิถีเลย ในที่สุดก็ได้ต่อวิชชาชั้นสูงกับหลวงพ่อเสริมชัย แต่ก่อนที่จะได้ฝึกกับท่านได้ทำสมาธิเดิน** ๑๘ กายซ้อนสับทับทวีที่บ้านก่อนจะคลายจากสมาธิ ก็หยุดตรึกนิ่งไปที่จุดสุดท้ายของการเข้าถึง รู้ เห็น และเป็น ตามที่พระวิทยากรท่านสอน ก็มีเสียงก้องกังวานขึ้นว่า "วันข้างหน้าจะต้องพบกับอาจารย์ที่มีสายสัมพันธ์ต่อกันจากในอดีต เขาผู้นี้จะรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง และจะเป็นผู้ให้วิชชาทั้งหมดแก่เรา"**

ต่อมาจึงได้รับการฝึกเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงกับ**หลวงป๋า***** ในการฝึกวิชชาชั้นสูงนับตั้งแต่เริ่มพิสดารกาย เป็นเถา ชุด ชั้น ตอน ภาค พืด ฯลฯ คำสอนต่าง ๆ ของหลวงป๋าในวิชชาชั้นสูงนั้นไม่เคยได้ยินมาก่อน ดังนั้นเมื่อเจริญภาวนาเสร็จแต่ละครั้งต้องคอยถามว่าจุดนี้เป็นอย่างนี้ อย่างนั้น ใช่ไหม? ตามปกติเป็นคนไม่ค่อยกล้าแต่ก็กลัวจะทำผิดจากวิชชาของท่าน จึงจำเป็นต้องรายงานผลการปฏิบัติให้ท่านทราบตลอดเวลา ประกอบกับหลวงป๋าท่านมีเมตตาเอาใจใส่กับลูกศิษย์ ในที่สุดก็เข้าถึงต้นธาตุต้นธรรม แต่พอมีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ (หมายถึงกายเราเปลี่ยน) ก็เกิดตื่นเต้นดีใจนั่งมองตัวเองพิจารณาความสวยงามกายต้นธาตุต้นธรรมแตกละเอียดเลย ก็คิดว่าเป็นของดี รีบไปกราบเรียนหลวงป๋า ท่านบอกว่า **"นั่น**

...ก่อนจะคลายจากสมาธิ ก็หยุดตรึกนิ่งไปที่จุดสุดท้ายของการเข้าถึง รู้ เห็น และเป็น ตามที่พระวิทยากรท่านสอน ก็มีเสียงก้องกังวาลขึ้นว่า "วันข้างหน้าจะต้องพบกับอาจารย์ที่มีสายสัมพันธ์ต่อกันจากในอดีต เขาผู้นี้จะรู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง และจะเป็นผู้ให้วิชชาทั้งหมดแก่เรา"...

แสดงว่า เราเดินวิชชาช้า จำไว้ว่ากายต้นธาตุต้นธรรมที่แท้จริงไม่แตกเดิน วิชชาจะให้เป็นผลดีต้องคำนวณวิชชาเดินวิชชาให้เร็ว"** ก็เข้าใจขึ้นมาอีกขั้นหนึ่งว่าต้องอาศัยการคำนวณวิชชาให้เร็ว คราวนี้แหละซึ่งระเบิดเลยไม่ยอมหยุดดูอีกแล้ว เราทำผิดท่านก็ไม่เคยว่า ยิ่งทำให้เรามีกำลังใจและเกิดความอบอุ่น

อยู่มาวันหนึ่งหลวงป๋าท่านเรียกมานั่งข้างหน้าเพื่อแนะนำวิธีให้เปิดเซฟ ดูว่าในเซฟมันมีอะไรหรือมีใครอยู่ข้างในนั้นบ้าง ก็พอดีศาลาข้าง ๆ มีงานศพเป็นคนจีน หูเราก็บังเอิญได้ยินเสียงสวดมนต์ไปแวบคิดว่าสวดอย่างนี้เขาเรียกว่าสวดกงเต็กหรือเปล่า? เสียงหลวงป๋าพูดทันที **"ให้มานั่งสมาธิ ไม่ใช่มาคิดนอกเรื่อง"** ไม่ใช่ครั้งนี้ครั้งเดียวที่ท่านคอยเตือนตลอดเวลาที่เจริญภาวนากับท่าน จะได้ยินคำเตือนเสมอ เมื่อจิตไม่ตกศูนย์ นี่แสดงว่าตลอดเวลาท่านจะคอยประคับประคองจิตของเรา

*** **หลวงป๋า** หมายถึง หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล ซึ่งผู้เขียนมีความเคารพเสมือนบิดา ผู้ให้กำเนิดชีวิตในทางธรรม

...นี่แสดงว่าตลอดเวลาท่านจะคอยประคับประคองจิตของเราให้หยุดให้นิ่งอยู่ตลอดเวลาในเรื่องของวิชชา ท่านก็ไม่เคยหวงใคร รับได้เท่าไรตามสภาพภูมิธรรมท่านก็เปิดให้หมด...

ให้หยุดให้นิ่งอยู่ตลอดเวลา **ในเรื่องของวิชชาท่านก็ไม่เคยหวงใคร รับได้เท่าไรตามสภาพภูมิธรรมท่านก็เปิดให้หมด**

ในที่สุดเราก็สามารถเข้าถึงพระนิพพานในพระนิพพาน เข้าถึงธาตุล้วนธรรมล้วนของต้น ๆ เป็นหัวแก๊สที่สุดละเอียด ได้รู้ซึ้งถึงพลังและอานุภาพของธรรมกาย โดยการมุ่งเข้าสู่เขตธาตุเขตธรรมต่อ ๆ ไปเป็นทับทวีโดยไม่ถอยหลังกลับ คอยดับอธิษฐานถอนปาฏิหาริย์ของภาคดำอยู่ตลอดเวลา ต่อญาณ ต่อแว่น ต่อกล้อง ดูไปจนสุดรู้ สุดญาณ แล้วหยุดตรึกนิ่งตรงหัวแก๊สคือธาตุล้วนธรรมล้วนของต้นธาตุต้นธรรมที่สุดละเอียดของเขตธาตุเขตธรรมหนึ่ง ๆ หลวงพ่อสดก็ผุดขึ้นพร้อมกับเสียงก้องกังวานมาทันทีว่า **"ตนนั้นต้องทำให้วิชชาธรรมกายให้เป็นวิชชาที่ไม่ตาย ความหมายก็คือให้ทำวิชชาเป็นอยู่ตลอดเวลา และต้องเผยแพร่ต่อ ๆ ไปด้วยข้อสำคัญคือต้องรวมธาตุธรรมของศาสนาทุกศาสนา ทุกสี ทุกสาย ทุกกาย ทุกองค์ ทุกวงศ์ มากลั่น และละลายธาตุธรรมนั้น ดับอธิษฐาน ถอนปาฏิหาริย์จนหมดธาตุธรรมภาคดำและภาคกลาง ๆ และให้เป็นแต่ธรรมกายที่**

เป็นธาตุล้วนธรรมล้วน ไม่มีคำว่า สี สาย นิกาย ฯลฯ ต่อไป ตั้งแต่มนุษย์โลกขึ้นไปจนถึงจักรวาลในจักรวาลในต่อ ๆ ไป จนทำให้ธรรมกายนั้นยิ่งใหญ่หาที่สุดไม่ได้ แต่จงจำไว้จะทำอะไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นวิชชารบหรือการสะสางธาตุธรรม ฯลฯ จะต้องใช้เมตตาพรหมวิหารเป็นที่ตั้ง อย่าทำด้วยความรุนแรง (ด้วยกิเลส) และขาดสติ แล้วจะประสพผลสำเร็จ"

ดังนั้นเมื่อต้องทำวิชชารบกับมารทีไร ถ้าจิตคิดว่าจะต้องเอาชนะให้ได้ เสียงของหลวงพ่อสดจะดังก้องขึ้นมาทันทีว่า **"จงใช้เมตตาเป็นที่ตั้ง ทำเช่นนั้นไม่ถูก"** จิตที่แข็งกล้าก็เริ่มอ่อนโยนลงทันที ใจก็คิดว่า การที่ต้องทำเช่นนี้เป็นเพราะหน้าที่ ไม่ใช่ด้วยความอาฆาต ก็น่าแปลก ฝ่ายมารเขาจะเริ่ม

ถอยวิชชาของเขาออกไปทีละน้อย **แต่เราต้องคิดเสมอว่าต้องไม่ประมาท โดยเราต้องทำวิชชาให้นำหน้าเขาอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะถูกภาคมารเขาสอดเข้ามาในสุดละเอียดของเราได้**

ฝึกเดินวิชชาอยู่ประมาณเดือนเศษ ก็มีการอบรมพระกัมมัฏฐานที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี** ในเดือนธันวาคม ๒๕๒๙ หลวงป๋าก็ชวนให้ไปที่ดำเนินสะดวก เมื่อไปถึงที่นั่นก็ไปยืนอยู่ข้าง ๆ ศาลาอเนกประสงค์ หันหน้าไปทางซ้ายมือ เป็นบ่อน้ำขนาดใหญ่รอบเกาะ รู้สึกว่าลมเย็นสบายดี จึงยืนทำวิชชาเข้าสุดละเอียดไปเรื่อย ๆ เมื่อหยุดตรึกนิ่งก็เห็นแสงสว่างพุ่งขึ้นมาจากกลางบ่อนั้น จึงสอบถามคนที่นั่นว่า ตรงนั้นเขาจะสร้างอะไรหรือ? ก็ได้ความว่า ต่อไปบริเวณเกาะนั้นจะเป็น **"วิหารธรรมกาย"** ต่อไปเมื่อเป็นวัดก็จะยกฐานะขึ้นเป็น "อุโบสถ" พอรู้เช่นนั้นความรู้สึกตื้นตันอย่างบอกไม่ถูกเกิดขึ้น ก็ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุไรเหมือนกัน

ในการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ (รุ่นที่ ๑๑) คราวนั้นหลวงป๋าท่านเมตตาอนุญาตให้เป็นวิทยากรสอนญาติโยมเป็นครั้งแรก พูดก็ไม่เป็นยังเขิน ๆ อยู่ ไม่รู้จะทำอย่างไร รู้สึกกลัวไปเสียหมด ที่กลัวเพราะว่า กลัวจะพูดไม่เข้าใจ แล้วก็**กลัวเขาจะว่าสอนเขาแล้วตัวเองรู้หรือเปล่าว่าเขาเห็นจริงหรือไม่ หันไปหันมาไม่รู้จะทำอย่างไร เลยเข้าไปในธาตุธรรมของหลวงพ่อสด สวมความรู้สึกเข้าไปเป็นท่านเลย** ก็น่าแปลกความประหม่าหายไปหมด กลับมีพลังอะไรไม่รู้เกิดขึ้น คือมีความคิดว่าจะต้องทำตัวเราให้ใส สักครู่เป็นการตั้งสติไปใน

...พอเริ่มสอน ระหว่างที่พูดก็เอาธาตุธรรมของแต่ละคนมาซ้อนในที่สุดละเอียดของเรา ตอนนั้นมีลูกศิษย์อยู่ ๔–๕ คน เห็นจะได้ก็เห็นทันทีว่าแต่ละคนเขาทำได้แค่ไหน สอนเสร็จคลายจากสมาธิก็ยังไม่เชื่อตัวเองอีกจึงทดสอบตัวเอง โดยการสอบถามทีละคนตามสภาพภูมิธรรมของแต่ละคนปรากฏว่าถูกต้องหมด...

ตัว **พอเริ่มสอน ระหว่างที่พูดก็เอาธาตุธรรมของแต่ละคนมาซ้อนในที่สุดละเอียดของเรา ตอนนั้นมีลูกศิษย์อยู่ ๔–๕ คน เห็นจะได้ ก็เห็นทันทีว่าแต่ละคนเขาทำได้แค่ไหน สอนเสร็จคลายจากสมาธิ ก็ยังไม่เชื่อตัวเองอีก จึงทดสอบตัวเอง โดยการสอบถามทีละคนตามสภาพภูมิธรรมของแต่ละคน ปรากฏว่าถูกต้องหมด** ก็เกรงว่า นี่เราทำอะไรโดยพละการหรือเปล่าหนอ จึงรีบกราบเรียนหลวงป๋า ท่านกลับไม่ว่าอะไร แถมยังแนะนำเคล็ดลับวิชชาครูเพิ่มเติมให้อีก แล้วยังสอนให้เดิน** เครื่องธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ให้ผู้ที่ทำวิชชาฝึด ๆ เพื่อเขาจะได้เดิน** วิชชาอย่างแจ่มใสโดยตลอดอีกด้วย ความรู้ในเรื่องวิชชาเริ่มได้รับจากท่านเป็นระยะ ๆ อย่างไม่เคยหวงวิชชาเลย

** คำว่า "เดิน" ณ ที่นี้หมายถึง "เจริญ" เช่นเจริญภาวนาหรือเจริญวิชชา

บุญคุณอันนี้ใหญ่หลวงยิ่งนัก เกินกว่าจะบรรยายออกมาด้วยคำพูดได้

ทีนี้ขอย้อนกล่าวถึง**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ทุกครั้งที่มีการอบรมเยาวชนก็ดี อบรมพระก็ดี จะเห็นเหล่าเทวดา นางฟ้า พรหม อรูปพรหม เต็มท้องฟ้าไปหมดเรียกว่าสว่างไสวไปทั่วทั้งสถาบันฯเลย** เขาคงมาเป็นกำลังใจอนุโมทนากับเหล่าพุทธบริษัทที่มาอบรมกันตลอดเวลา สำหรับตัวข้าพเจ้านั้นมีพญานาคองค์มหึมาคอยอำนวยความสะดวกให้ คือพอเริ่มนั่งสมาธิทีไรจะเป็นการสอนหรือทำวิชชาก็ดี เขาจะมาขดเป็นอาสนะเหมือนปางนาคปรกให้เราสบายดีอีกด้วย นี่ที่สถาบันฯนะแต่พอกลับกรุงเทพฯ เขาไม่ยอมตามมาด้วยหรอก น่าเสียดาย เพราะเวลาเขาให้เรานั่งรู้สึกสบายบอกไม่ถูก จึงกราบเรียนเล่าให้หลวงป๋าฟัง ท่านบอกว่าเป็นของประจำอยู่ที่สถาบัน ช่วยดูแลสถาบันฯของเรา ก็ไม่น่าแปลกอะไรนี่ เพราะตลอดเวลาที่ทำวิชชาอยู่กับท่านจะเห็นประจำอยู่แล้ว ว่าพลังและอำนาจของบุญบารมี รัศมี กำลังฤทธิ์ของท่านมหาศาลขนาดไหน ใครอยากรู้ลองแอบดูเอาเอง ถ้าจิตเข้าถึงต้นธาตุต้นธรรมที่สุดละเอียดและเป็นสาย

...อย่ามัวเสียเวลาอันค่ามีค่าของชีวิตเลย เพราะทุกลมหายใจเข้าออกนั้นมีค่าเสียเหลือเกิน มาปฏิบัติธรรมกันเถอะ ไม่มีอะไรยากเกินกำลังของมนุษย์เราเลย ถ้าท่านตั้งใจจะปฏิบัติธรรม รักษาศีลอย่างน้อยศีล ๕ เราไม่บกพร่อง ก็พ้นจากอเวจี มหานรกได้แล้ว...

ธาตุธรรมเดียวกันคือสายขาว ก็จะเห็นตามที่เป็นจริงได้ ท่านคงจะไม่ว่าอะไรหรอก เพราะเป็นเรื่องของวิชชา แต่อย่าลืมนะก่อนจะทำอะไรควรนึกขอขมาท่านเสียก่อนด้วย เพราะครูบาอาจารย์เป็นของสูง***

เมื่อตัวเองนี้ได้เข้าถึง รู้ เห็น และเป็น เช่นนี้แล้ว ก็รู้สึกเป็นห่วงท่านทั้งหลายที่เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน **อย่ามัวเสียเวลาอันมีค่าของชีวิตเลย เพราะทุกลมหายใจเข้าออกนั้นมีค่าเสียเหลือเกิน มาปฏิบัติธรรมกันเถอะ ไม่มีอะไรยากเกินกำลังของมนุษย์เราเลย ถ้าท่านตั้งใจจะปฏิบัติธรรม รักษาศีลอย่างน้อยศีล ๕ เราไม่บกพร่อง ก็พ้นจากอเวจีมหานรกได้แล้ว ส่วนการปฏิบัติธรรมในแนวของธรรมกายก็ไม่ยากเลย เพียงแต่ขอให้ "หยุด" ตัวเดียวเท่านั้น ที่ว่ายากนั่นก็เพราะเราไม่หยุดจริงนั่นเอง** ถ้าจิตของเราหยุดนิ่งจริงแล้ว การเจริญภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายนั้นจะรู้ได้ทันทีว่า วิชชาไม่มีสิ้นสุด คือเราจะเข้าไปในที่สุดละเอียดขององค์ต้นธาตุต้นธรรมที่สุดละเอียดได้เรื่อย ๆ ถ้าท่านทำได้จะรู้สึกว่าการเจริญภาวนานั้นไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อหน่ายเลย เพราะท่านสามารถค้นพบข้อมูลหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้อยู่ตลอดเวลา เป็นการเจริญปัญญารู้แจ้งในสภาวะจริงของธรรมชาติทั้งฝ่ายพระและฝ่ายมารภายในตัวเรานี้แหละได้ดีอย่างที่ท่านไม่เคยได้รู้เห็นมาก่อนเลยเป็น **"ธัมมวิจยะ" ให้สามารถแยกธาตุธรรมภาคพระ (ธรรมขาว) ภาคมาร (ธรรมดำ) ภายในตัวเราเองได้ แล้วเก็บธาตุธรรมภาคมาร (ธรรมดำ) เสีย ให้เหลือแต่ธาตุล้วนธรรมล้วนของฝ่ายพระ (ธรรมขาว) เป็นเราได้ มีผลให้กาย วาจา ใจ ของเราสะอาดบริสุทธิ์ขึ้น** ตรงกับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า ให้ละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ประกอบแต่กรรมดีด้วยกาย วาจา ใจ ทำใจให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ และตรงกับพระพุทธวจนะที่ว่า **กณฺหํ ธมฺมํ วิปฺปหาย สุกฺกํ ภาเวถ ปณฺฑิโต บัณฑิตพึงละธรรมดำเสียและพึงยังธรรมขาวให้เจริญ** (สํ. มหา. ๑๙/๒๙. ขุ.ธ. ๒๕/๒๖) **เพราะว่าการเข้าถึง รู้ เห็น และเป็นธาตุล้วนธรรมล้วนฝ่ายพระหรือธรรมขาวนั้น ให้เป็นสุขด้วยความสงบดีนัก**

■■■■

*** เป็น ปตฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิ (อันวิญญูชนพึงรู้ได้เฉพาะตน)

ขอเชิญร่วมอนุโมทนาต่อกุศลจิตอันงดงาม
ของเหล่ากัลยาณมิตร ผู้หยิบยื่นแสงสว่างอันนิรันดร์แก่เพื่อนมนุษย์
ด้วยการอุปถัมภ์การพิมพ์นิตยสารดังนี้

๑. หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล และญาติโยม
๒. บริษัทไตรสตาร์ อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด
๓. คุณปิยะบุตร-สุจินตนา ชลวิจารณ์ และครอบครัว
๔. คุณณรงค์ศักดิ์ ธนารักษ์โชค
๕. บริษัท มงคลนิธิ จำกัด
๖. คุณสุชาติ ศุภผล และครอบครัว
๗. คุณสุพจน์ ปิ่นภู่
๘. คุณจรัส มาบางครุ

ผู้มีรายนามข้างบนนี้ คือผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินบำรุงการพิมพ์นิตยสารธรรมกายแต่ละเล่มเป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคโปรดติดต่อ ขอบริจาคได้ที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** สำนักงานศาลาการเปรียญ วัดสระเกศ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔—๗๔๗๕

เทศกาลพรรษานี้
พระนวกภิกษุกว่า ๓๐ รูป จะอยู่จำพรรษา
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ. ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี

เพื่อฝึกอบรมตนด้วยพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทั้งภาคคันถธุระ และวิปัสสนาธุระ อย่างเต็มสติกำลังความสามารถ
อันจะยังประโยชน์เกื้อกูลแก่พุทธศาสนิกชนและชาวโลกสืบไป

จึงขอเชิญชาวพุทธตักบาตรทำบุญเกื้อหนุนพระศาสนา
สร้างทานบารมีถวายภัตตาหารแด่ภิกษุผู้ตั้งใจปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
ตามธรรมวินัยตลอดไตรมาสนี้ได้ทุกวัน

"ผู้ให้ของชอบใจ ย่อมได้ของชอบใจ
ผู้ให้ของเลิศ ย่อมได้ของเลิศ
ผู้ให้ของดี ย่อมได้ของดี
ผู้ให้ของประเสริฐ ย่อมถึงฐานะอันประเสริฐ"

สุ./มนาปทายีสูตร

เพื่อความสะดวกสาธุชนที่จะเป็นเจ้าภาพในวันใด กรุณาแจ้งความประสงค์
ล่วงหน้ากับเจ้าหน้าที่ได้ที่ สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ
วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ
การให้ธรรม ชนะการให้ทั้งปวง

รายนามเจ้าภาพถวายนิตยสาร "ธรรมกาย" แด่พระภิกษุสงฆ์

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณสุนทรี แซ่ลี้	ถวาย - พระอุดรคณาภิรักษ์ จิตตภาวัน บางละมุง จ.ชลบุรี
คุณสิริลักษณ์ บุญสอง	ถวาย - พระเดชพระคุณ พระพรหมมุนี วัดนรนารถสุนทริการาม เทเวศร์ พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
ผศ. นันทนา พฤกษ์คุ้มวงศ์	ถวาย - พระราชปัญญาภรณ์ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณศุภโชค มหาพัฒนากุล	ถวาย - พระเดชพระคุณพระพรหมคุณาภรณ์ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
คุณศุภโชค มหาพัฒนากุล	ถวาย - พระเดชพระคุณ พระเทพสุธี วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
คุณศุภศรี บุญนุช	ถวาย - พระเดชพระคุณพระราชวรมุนี วัดพระพิเรนทร์ ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
มงคลบุตร	ถวาย - พระเดชพระคุณ พระพุทธิวงศมุนี วัดเบญจมบพิตร ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐
พระเสริมชัย ชยมงฺคโล	ถวาย - พระเดชพระคุณ พระญาณวิริยาจารย์ วัดธรรมมงคลเถาบุญนนทวิหาร พระโขนง กทม. ๑๐๑๑๐
คุณสุรีย์ เดชอุดม	ถวาย - พระโพธิสังวรเถร วัดโพธินิมิต ธนบุรี กทม. ๑๐๖๐๐

เจ้าภาพ	ผู้รับ
คุณสุรีย์ เดชอุดม	ถวาย - พระญาณไตรโลก วัดพนัญเชิงวรวิหาร อ.เมือง จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐
คุณสุรีย์ เดชอุดม	ถวาย - พระญาณรังษี วัดชุมพลนิกายาราม อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา
คุณสุรีย์ เดชอุดม	ถวาย - พระญาณโพธิ วัดสุทัศน์เทพวราราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณจิราภรณ์ ชิตานนท์	ถวาย – จล. พระธรรมธัชมุนี วัดมกุฏกษัตริยาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณญาศินี บุณยะมาน	ถวาย – จล. พระธรรมปัญญาจารย์ วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณบุญเรือน เจียวศร— และ ทวีป สงวนศรี	ถวาย – จล. พระธรรมเจดีย์ วัดเทพธิดาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณสมพงษ์ อัศวสกุลดี	ถวาย – พระศรีสุทธิพงศ์ วัดชนะสงคราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณกิติเทพ ชลบุษปกุล	ถวาย – จล. พระราชปัญญาโสภณ วัดราชนัดดาราม พระนคร กทม. ๑๐๒๐๐
คุณสมพงษ์ อัศวสกุลดี	ถวาย – จล. สมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัสวิหาร ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
คุณสุรินทร์ – สุพัฒนา ภมรานนท์	ถวาย – พระศรีวิสุทธิกวี วัดโสมนัสวิหาร ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
KORNFELD F.J., AUSTRALIA	ถวาย – จล. พระสาสนโสภณ วัดเทพศิรินทราวาส ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐
คุณแมรี่ เรืองรองวรรณา	ถวาย – พระญาณวโรดม วัดเทพศิรินทราวาส ป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐

รายชื่อเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

รายละ ๑๐๐,๐๐๐

พระวิบูลย์ วิปุลธมฺโม และชมรมวิศวะจุฬา รุ่น ๕๓
พ.ต.อ. เติม-สุรภีร์ สนิทวงศ์ และครอบครัว
คุณยายจันทร์-คุณตาสัญญา ตันศิริมงคล
คุณอมร-ชัยยง มหาพัฒนากุล
คุณพู่-มยุรี บุญช่วย
คุณรพี-ทิพยวรรณ บุญช่วย และครอบครัว
คุณอรทัย ภัคนันท์
คุณอภิชัย-สุพัตรา จันทรโคลิกา
ครอบครัว "อาจริยะพร"
คุณศศิธร สุวิรัชวิทยกิจ และ-
คุณอรุณศรี ชื่นสิริพัฒนากุล
รศ. ดร. พัฒนะ ภาวะนันท์ และญาติมิตร
คุณหญิงสมพร บุนนาค
คุณอุไร พลพัฒนาฤทธิ์ และครอบครัว
คุณอำนวย สุวรรณปาล
คุณวีรวรรณ โรจนวานิช และครอบครัว

บริษัท มงคลนิธิ จำกัด
คุณจรัล เชื้อเจริญ
คุณปิยะบุตร-สุจินตนา ชลวิจารณ์
คุณสุนทรี แซ่ลี้ และครอบครัว
กลุ่มธรรมมงคล
คุณชูพงษ์-บรรจบ โรจนวานิช และ-
ครอบครัว

คุณศุภโชค มหาพัฒนากุล และ-
คุณพรศิริ มหาพัฒนากุล
คุณชาลี-ผาสุก โปษยะจินดา
รศ. ดร. ธีระ-พวงน้อย เกรอต และ-
ญาติมิตร
คุณมาลี ศิริวงศ์ ณ อยุธยา
คุณชวนะ สงวนหล่อสิทธิ์
คุณส่วน-สมศรี พนมวัฒนากุล
คุณจินดา ดุละลัมพะ
คุณจิตร-เอิบ ทังสุบุตร
คุณจีรพันธุ์ ชัยวิวัธน์
คุณสุวรัตน์ พูลบำเพ็ญ
คุณสง่า-สุภาพ สัจพันโรจน์
คุณสนิท-ขจร เปรมสุวรรณ
คุณศักดิ์ศิลป์ สุขะจาติ
คุณสมโพธิ์ ฌานวังศะ

คุณศิริธัช โรจนพฤกษ์
คุณพจน์-รสพร นิวาตวงศ์
คุณสุดใจ-พรรณี พรพัฒนะ
คุณสุวิทย์-ยุพา พันธสุพร
คุณอุดมศักดิ์ สุทธิกิจพงศ์ และ-
คุณสมพงษ์ อัศวสกุลดี
คุณสุชาติ-จอมใจ ศุภผล และครอบครัว

คุณสนุก-รัตนา คงศักดิ์ประเสริฐ
คุณสุนทร ตีรกิตติ
คุณทรงศักดิ์-บงกช เทวธีระรัตน์ และ-
ครอบครัว
คุณจุมพล-สุดใจ แสงประชาธนารักษ์
นพ. อุทัย-พ.ญ. กาญจนา ชัยกิตติศิลป์

พ.ญ. วัฒนา ดวงจันทร์
คุณบุญมา พิเชียรสวัสดิ์
พ.ญ. คุณสวรรยา และคุณแม่สุรีย์ เดชอุดม
คุณกำพล-สุวิมล เตชะหรูวิจิตร
คุณสุวิทย์-สุวรรณา เลิศวิชชุหัตถ์

รายละ ๓๐,๐๐๐ บาท

คุณพงษ์สันต์ อัศวธีรภัทร
คุณทองหยิบ ฮวดใช้
คุณคะเชน รัตนธรรม
น.พ. มงคล-สมศรี โมกขะสมิต

คุณสำราญ-ผ่องศรี พงษ์นัยรัตน์
ลี้กิมหงัง-ตั้งหยูล้ง
ตระกูล "คณะพาณิชย์เกษม"

รายละ ๑๐,๐๐๐ บาท

คุณซ่อนกลิ่น-เวก ศิริยิ่ง
คุณพวงแก้ว ศุขวัฒนะกุล
คุณหญิงเล็ก พงศ์พยัคฆ์
คุณสุดเสงี่ยม-ดนัย เพ็ชรกุล
คุณดำรงศักดิ์ บรมินอาชากุล
คุณส่วน อิ่มสงวน
คุณกุลชลี ปุญญาวัตน์

คุณมนัส-พัชนี แดงสุภา
คุณสุดใจ ชินพัฒนาการ และครอบครัว
คุณสมบัติ-วารี ช.เจริญยิ่ง
คุณหยุ่นจี้ แซ่ปัง-คุณซิ่วเฮี้ยง แซ่ตั้ง
คุณบักเซ้ง แซ่ซิ้ม
คุณเซี้ยม แซ่อึ้ง-คุณจินตนา กาญจนพงศ์กุล

รายทั่วไป

หลวงพ่อจำนงค์ เลขธมฺโม	๑,๐๐๐	หลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล	๑,๕๐๐
พระสิทธิชัย ฐิตธมฺโม	๑,๐๐๐	คณะพระ-สามเณร สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย	๑,๐๐๐
คุณระเบียบ ศรีตระกูล	๑,๐๐๐	แม่ชีจินตนา บุญประเสริฐ และคณะ	๑,๐๐๐
คุณนิตยา วงศ์ไทย	๑,๐๐๐	แม่ชีบุญชู แม้นมาศ	๑,๐๐๐
คุณสุราณี ใจซื่อสมบูรณ์	๑,๐๐๐	คุณกมล มงคลชาติ	๑,๐๐๐
คุณวงศ์ จามรมาน	๑,๐๐๐	คุณวิเชียร-สุจินต์ นาคธน	๑,๐๐๐
คุณพาศักดิ์ เฮงตระกูล	๑,๐๐๐	คุณเจือ-ลำเจียก หิตาวลักษณ์	๑,๐๐๐
คุณสุณีย์-จันทิรา ตัณสุภผล	๑,๐๐๐	คุณแสวง-จวงจันทร์ อดิไชยนนท์	๑,๐๐๐
คุณวีระ-รัชนี รอดจันทร์ทอง	๑,๐๐๐	คุณแสวง ล้ำศิริเจริญโชค	๑,๐๐๐
คุณสมศักดิ์ ฉายายน	๑,๒๐๐	คุณศุภสินธุ์ อุดมสภาผลและเพื่อน	๑,๐๐๐
คุณศจี จามรมาน	๑,๐๐๐	คุณรัตนาภรณ์ พิมมานนท์	๑,๐๖๐
คุณธงชัย เพชรฤกษกุล	๑,๐๐๐	คุณวิชัย ปาลวัฒน์วิไชย	๒,๐๐๐
คุณแม่บุญเรือน อังกินันท์-		คุณทวีป สรวมศรี	๒,๐๐๐
คุณเฉลิม วงษ์พยัคฆ์และคณะ	๒,๐๐๐	คุณนโรตม์ ศุภรมยศรี	๑,๐๐๐
คุณทวัช มั่นเสถวิทย์	๑,๐๐๐	ร้าน พี เจมส์ จิวเวอร์รี่	๑,๐๐๐
คุณทองบัว-ประนอม จันทรศรีวงศ์-		คุณจินดา พูนศักดิ์ศรีกิจและครอบครัว	๑,๐๐๐
พร้อมลูกหลาน	๑,๐๐๐	คุณยุพิน สร้อยคีรี	๑,๐๐๐
คุณสมชาย สุภโอภาส	๒,๐๐๐	คุณพัฒนา สุขหรรษา	๔,๓๐๐
พล.อ.อ. วรนารถ อภิจารี	๒,๐๐๐	คุณอรวรรณ ดำรงวัฒนกุล	๑,๐๐๐
คุณกำพล ธนะภิญโญรักษ์	๑,๐๐๐	คุณวิสุทธิ์-กรรณิกา รุจิภิญโญนนท์	๑,๐๐๐
คุณประสาทพร พักมณี	๑,๐๐๐	คุณยงยุทธ มารยาท	๑,๐๐๐
คุณซกเคง แซ่ตั้ง และตระกูลแก้วสุข	๑,๐๐๐	คุณพิพัฒน์ จรัสเดชวิริยะ	๑,๐๐๐
คุณอรุณศรี ชื่นสิริพัฒนกุล	๑,๐๐๐	คุณพรรณี สิงหสุริยะ	๑,๐๐๐
คุณแม่จ้าย เภาทอง	๑,๐๐๐	คุณเรณู ภัศสุวรรณ	๑,๕๐๐
คุณสรายุธ-พรทิพา สุภีธร	๑,๐๐๐	พ.ญ. จรัสศรี พงศ์พุฒิ	๑,๐๐๐
คุณประวิช หัมพานนท์	๕,๐๐๐	คุณจุรีรัตน์ ธรรมวิวัฒน์	๑,๐๐๐
คุณสมพงษ์ และครอบครัว	๑,๑๕๐	คุณสมศักดิ์ ลิ้มชื่นใจ	๑,๐๐๐
พ.ญ.เย็นจิตต์ ทองสมบุญ	๑,๐๐๐	คุณแม่เอื้อน เจริญเนติศาสตร์	๒,๐๐๐
คุณนรินทร์ เจริญสวัสดิ์	๑,๐๐๐	คุณวิสัลย์ เจริญศรี	๑,๐๐๐
คุณคำรณ-นิวา อารีกิจ	๑,๐๐๐	คุณยงยศ ทรงศิล	๑,๐๐๐
คุณรุ่งรัตน์ เอื้อพีระพัฒนาและครอบครัว	๑,๐๐๐	คุณวินันท์ วงศ์เอนกอนันต์ และครอบครัว	๑,๐๐๐
คุณบุญเลิศ ศรีสุขใส	๑,๐๐๐	คุณมาโนชญ์-ศรีลัย สุปริยศิลป์	๑,๐๐๐

ธรรมสภา

โดย **"วิมังสา"**

ถ้าจะพูดไป**ธรรมกาย**เล่มนี้ก็นับเป็นเล่มที่ ๕ ของการจัดทำ ซึ่งได้ฝ่าฟันอุปสรรคและประคองตัวยืนหยัดให้ความรู้และประสบการณ์ทางธรรม แก่ชาวพุทธและผู้สนใจทั่วไปที่กำลังแสวงหาพระสัทธรรมที่แท้จริง และบางทีท่านก็อาจจะสังเกตเห็นว่านิตยสารธรรมกายนี้ ค่อยๆ เริ่มปรากฏตามแผงหนังสือต่างๆ เพิ่มขึ้น นั่นก็ด้วยสายตาอันแหลมคมของผู้ที่เห็นความสำคัญของสาระธรรมที่ถูกบรรจุอยู่ในหนังสือเล่มนี้ และใคร่ที่จะให้ชาวพุทธและผู้ใฝ่หาธรรมได้รู้เห็นได้เป็นเจ้าของ จึงได้ช่วยกันนำเอาไปเผยแพร่ นับเป็นเวยยาวัจจมัยบุญที่สมควรแก่การอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง และขอเปิดธรรมสภาครั้งนี้ด้วยเรื่อง

อบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนได้ผลสูงเกินคาด

เดี๋ยวนี้ใครๆ ก็พากันมาสนใจการปฏิบัติเจริญภาวนากันทั้งนั้น แม้กระทั่งเด็กนักเรียน นักศึกษา เยาวชนจากสถานศึกษาต่างๆ ทางสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรีได้เห็นความสำคัญนี้ จึงได้เปิดการอบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อนขึ้นอีกเป็นรุ่นที่ ๒ ระหว่าง ๑๘ – ๒๖ เมษายน ๒๕๓๐ ปรากฏว่าเยาวชนที่เข้ารับการอบรมมีจำนวน ๑๕๑ คน จากสถานศึกษาหลายแห่งหลายจังหวัดนั้น **มีผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลดีมาก คือเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ถึง ๘๐ คน มีผู้ปฏิบัติได้ผลดี คือเข้าถึง ๑๘ กาย ๔ คน เป็นผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลปานกลาง คือเห็นกายต่างๆ แต่ไม่ครบ ๑๘ กาย มี ๑๖ คน อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติธรรมได้เห็นดวงต่างๆ อีก ๔๐ คน** นอก

นั้นจำนวน ๑๑ คน เป็นผู้ที่เข้าใจถึงวิธีเข้าศูนย์กลางกาย แต่ใจยังไม่สงบที่จะเห็นดวงปฐมมรรค ซึ่งนับเป็นเพียง ๗% ของผู้ปฏิบัติ หรืออาจจะพูดอีกอย่างก็ได้ว่า **ครั้งนี้มีผู้ปฏิบัติได้ผลถึงราว ๙๓% ของผู้เข้ารับการอบรม** ทั้งนี้ในระหว่างการอบรม ได้มีครูอาจารย์และผู้ปกครองหลายรายแวะเวียนมาเยี่ยมมาสังเกตการณ์ถึงสภาพความเป็นอยู่ แม้อาหารการกินต่าง ๆ ว่า เด็ก ๆ ของตนจะได้รับการดูแลอย่างไร เช่น **อาจารย์ยุพิน ดุษิยามิ** ผู้อำนวยการโรงเรียนราชินีบูรณะ จ.นครปฐม ได้หมั่นมาเยี่ยมบรรดาลูกศิษย์ของท่านเสมอ ๆ ด้วยความห่วงใย แต่เมื่อได้ทราบผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติเจริญภาวนาของลูกศิษย์ท่านก็ได้แต่พาเอาความดีใจและภาคภูมิใจกลับไป

บวชระหว่างปฏิบัติ

ย่ำรุ่งของวันอาทิตย์ที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ซึ่งอยู่ในระยะของการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ อุบาสก ๓ ท่านมี**คุณศักดิ์สิน สุขะจาติ** กรรมการมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย และนักศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเทคนิคขอนแก่น (ไทย – เยอรมัน) อีก ๒ ท่านคือ **คุณเชวงศักดิ์ ม่วงมนตรี** และ**คุณกิตติชัย วรรณวิเศษ** ก็ได้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสอย่างแรงกล้า ปรารถนาที่จะบวชเป็นพระภิกษุในบวรพระพุทธศาสนา หลังจากที่ได้ฝึกเจริญภาวนาและได้ช่วยงานวัดร่วมกับอุบาสกอื่น ๆ มาระยะหนึ่ง ดังนั้นเมื่อคณะสงฆ์สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายได้ทราบข่าว จึงได้อนุโมทนาต่อกุศลจิตอันสำคัญในครั้งนี้ และได้ติดต่อขออนุเคราะห์ไปยังเจ้าคณะตำบลท่านัด **พระครูศรีเมธาภรณ์** วัดโคกบำรุงราษฎร์ อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี พระเดชพระคุณท่านก็มีความเมตตาสงเคราะห์เป็นองค์อุปัชฌาย์ให้ด้วยความเต็มใจ และเมื่อนาคทั้งสามได้ผ่านการบรรพชาอุปสมบทสำเร็จเป็นพระภิกษุแล้วในวันดังกล่าว จึงได้รับฉายาตามลำดับว่า พระศักดิ์สิน วรจิตฺโต พระเชวงศักดิ์ วรญาณโณ และพระกิตติชัย วรปัญโญ อนึ่งกองกำลังอันสำคัญที่ได้ช่วยเหลือจัดการงานวัดหลายอย่างให้สำเร็จไปด้วยดีตลอดระยะการอบรม ได้แก่ นักศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนฯ จากขอนแก่นนี้เอง ที่มีจำนวน ๒๑ ท่าน โดยการดูแลของคณะอาจารย์อีก ๖ ท่าน ทั้งยังมีอุบาสก ๒ และอุบาสิกาอีก ๕ ท่านที่ได้ตามสบทบด้วย ทำเอาผู้ร่วมปฏิบัติธรรมหลายท่านออกปากชมไปตาม ๆ กัน สาธุ...สาธุ

วิชชาธรรมกายปักหลักมั่นที่ญี่ปุ่น

คณะศิษย์ในพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำจำนวนเกือบ ๕๐ ท่าน นำโดย**เจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี** เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้เดินทางไปประเทศญี่ปุ่น เพื่อร่วมใน**พิธีเปิดศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย – ญี่ปุ่นและวัดไทยในญี่ปุ่น** ที่ตำบลยามาโต้ อำเภอมากาเบ้ จังหวัดอิบารากิ ซึ่งมีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๓๐ ทั้งนี้ได้มี ฯพณฯ เอกอัครราชทูตไทยประจำญี่ปุ่น ตลอดจนข้าราชการสถานทูตไทยและครอบครัว รวมทั้งชาวไทยในญี่ปุ่น แม้กระทั่งชาวญี่ปุ่นเองก็ได้ให้ความสนใจมาร่วมงานกันกว่า ๓๐๐ คน เพื่อเป็นสักขีพยานในพิธีครั้งนี้ โดยก่อนที่จะเริ่มพิธีวางศิลาฤกษ์เล็กน้อย คณะสงฆ์ไทยนำโดย**เจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี** ได้ประกอบพิธีเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ แผ่นทอง-นาก-เงิน และไม้มงคล โดยมี**เจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร เจ้าคุณพระอุดรคณาภิรักษ์ เจ้าคุณพระเมธีรัตโนดม**และ**พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล** ร่วมกันเจริญพระพุทธมนต์ชัยมงคลคาถา ประมาณ ๑๐.๔๕ น. นักเรียนนายร้อยของไทยในญี่ปุ่นได้เชิญธงชาติญี่ปุ่นและธงชาติไทยขึ้นสู่ยอดเสา ต่อจากนั้นเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. **น.พ. ดร. ณรงค์ นิ่มสกุล** กรรมการมูลนิธิมิตรภาพไทย - ญี่ปุ่น กล่าวคำรายงานถึงความเป็นมาของการก่อตั้ง ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย – ญี่ปุ่น อันจะได้เป็นที่ตั้งของวัดไทยในญี่ปุ่นแห่งแรกที่จะได้เผยแพร่พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอย่างเป็นทางการสืบไป เสร็จแล้ว ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี **พลเอกเทียนชัย ศิริสัมพันธ์** ได้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย รับศีลแล้วประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์วัดไทยในญี่ปุ่น ต่อมาเลขานุการ ฯพณฯ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้อ่านสาส์นของ ฯพณฯ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น และตามด้วยผู้อำนวยการกองเอเชีย กระทรวงต่างประเทศญี่ปุ่น ได้อ่านสาส์นของ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศของญี่ปุ่นในเวลาต่อมา และเมื่อได้ผ่านขั้นตอนเป็นลำดับไปแล้ว จึงถึงเวลาอันสำคัญที่รอคอยโดย ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี **พลเอกเทียนชัย ศิริสัมพันธ์**ได้ประกอบพิธีเปิดศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่น จึงเป็นอันเสร็จพิธีในวันนั้น

พระในโครงการสอบเปรียญได้

เมื่อวันอาทิตย์ต้นเดือน ๓ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ได้มีการประกอบพิธีแสดงมุทิตาจิตถวายพระภิกษุในโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ที่สอบเปรียญธรรมสนามหลวงได้ อันเป็นนโยบายหลักอีกประการหนึ่งของสถาบันฯ ที่สนับสนุนให้พระภิกษุได้มีความรู้ทางปริยัติธรรม ควบคู่

ไปกับการปฏิบัติธรรม ซึ่งทางสถาบันฯ ได้จัดให้มีอยู่เป็นประจำ เพื่อรักษาเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำไว้สืบไป ในวันนั้นได้มีสาธุชนจำนวนมากได้มายังศาลาการเปรียญวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เพื่อร่วมกันถวายภัตตาหารเพลเป็นสังฆทานแก่พระภิกษุสงฆ์ จึงได้โอกาสอันดีได้ฟังการสวดพระพุทธมนต์จากพระสงฆ์ ๙ รูป และถวายมุทิตาจิตร่วมกันต่อ **พระมหาพยุง ปวฑฺฒนธมฺโม ป.ธ. ๓ พระมหาวิมล วิมโล ป.ธ. ๓ พระอภิชัย เปมสีโล** (ป.ธ. ๑-๒) และ**พระบุญเอี่ยม ปุญฺญทตฺโต** (ป.ธ. ๑-๒) โดยทั่วหน้ากัน

ธรรมกายเปล่งรัศมีที่ล้านนา

พระสมหมาย สุขกาโม จากวัดเกาะวาลุการาม จ.ลำปาง เป็นพระอาจารย์ผู้ปกครองที่พาสามเณร ซึ่งได้ธรรมกายจากลำปาง มาต่อวิชชาธรรมกายชั้นสูงที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ได้พูดถึงโครงงานที่ได้ทำและจะทำต่อไปที่ลำปางว่า "ถ้ามีการอบรมทุกครั้ง เช่นการอยู่ปริวาสกรรมในวันที่ ๗–๑๔ มกราคมของทุกปี ซึ่งก็มีการสอนพระกัมมัฏฐานกันอยู่ ก็คิดว่าปีหน้าจะได้นำเอาวิชชาธรรมกายนี้เข้าไปสอนกัน อีกอันก็เป็นการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในเดือนเมษายนของทุกปี ซึ่งปีนี้ก็ได้นำวิชชาธรรมกายเข้าฝึกอบรมเด็ก ๆ สามเณรก็ได้ผลดีมาก จนเป็นที่ยินดีชื่นชมกันทั้งฝ่ายบรรพชิตนับแต่เจ้าอาวาสมาเรื่อยจนถึงญาติโยมศรัทธาของวัด ต่างก็พากันดีใจเป็นการใหญ่ เพราะทุกปีที่อบรมกันก็มีกัมมัฏฐานหลายอย่างปะปนกัน พอทางวัดลองเอาวิชชาธรรมกายเข้าสอนสามเณร ซึ่งทีแรกก็ประเมินว่าคงจะได้ผลสัก ๑๕-๒๐ คน แต่ผลที่ได้จริงกลับพลิกความคาดหมายเดิมหมด คือเด็กจำนวน ๗๓ คน ฝึกแล้วได้เห็นธรรมะนับแต่ดวงปฐมมรรคขึ้นมารวม ๖๐ คนทีเดียว เด็ก ๆ นี่ไร้มารยานะ เขาพูดจริงกันทุกคนซึ่งน่ารักมาก สำหรับงานต่อไป ก็คงจะเป็นช่วงเข้าพรรษาจะมีพระที่บวชเข้ามาปีหนึ่ง ๆ ประมาณ ๔๐ รูป อันนี้ก็จะได้นำเอาวิชชาธรรมกายเข้าสอนเผยแพร่กัน" ต้องขอกราบอนุโมทนากับท่านด้วยจริง ๆ ขอรับ...

ท่านทั้งหลายก่อนจากกันก็ขอบอกให้ท่านทราบว่า ก่อนเข้าพรรษานี้คือ**วันอาสาฬหบูชา** ทางสถาบันจัดให้มีการอยู่**ธุดงค์ปฏิบัติธรรมกันตั้งแต่ วันที่ ๑๐ – ๑๓ กรกฎาคมนี้** ใครปรารถนาพบกับความสงบเย็นของธรรมกาย ก็ขอเชิญมาร่วมกุศลใหญ่กันในวันนั้น เพราะในธรรมบทกล่าวว่า **"จิตที่ฝึกดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้"**

■■■■

พิธีเปิดศูนย์ส่งเสริมมิตรภาพไทย – ญี่ปุ่น
ที่เมือง ฮิราบากิ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๐

๑

๒

๓

๑) พระเดชพระคุณ พระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ประธานมูลนิธิมิตรภาพไทย – ญี่ปุ่น กำลังเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ แผ่นทอง นาก เงิน และไม้มงคลเพื่อที่ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พล.อ. เทียนชัย ศิริสัมพันธ์ ประธานในพิธีจะได้ทำและพิธีวางศิลาฤกษ์ต่อไป โดยมีพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำฯ และพระเดชพระคุณ พระอุดรคณาภิรักษ์ ผู้อำนวยการจิตตภาวัน รองประธานมูลนิธิฯ พระเดชพระคุณ พระเมธีรัตโนดม ผู้อำนวยการ (ฝ่ายฝึกอบรม) และพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงคโล ผู้อำนวยการ (ฝ่ายบริหารทั่วไป) ของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และกรรมการเลขานุการ มูลนิธิมิตรภาพไทย – ญี่ปุ่น ร่วมเจริญพระพุทธมนต์

๒) คณะสงฆ์ไทยที่ไปร่วมพิธีเปิดวัดไทยในญี่ปุ่น ถ่ายภาพร่วมกับ DR.YUKIKO NOBOUSHIMA ภรรยา DR.NOBOUSHIMA ผู้บริจาคที่ดินถวายให้ใช้เป็นที่ตั้งวัดไทยในญี่ปุ่นและศูนย์ส่งเสริมมิตรภาพไทย – ญี่ปุ่น

๓) พระเดชพระคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ประธานมูลนิธิมิตรภาพไทย – ญี่ปุ่น กำลังสนทนาอยู่กับ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พล.อ.เทียนชัย ศิริสัมพันธ์ ก่อนเวลาประกอบพิธีเปิดวัดไทยในญี่ปุ่น

เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี
(สนิท เขมจารี ป.ธ. ๙)
กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๑
เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร
เป็นประธานเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐาน แด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ เมื่อ ๑ พ.ค. ๒๕๓๐
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

๑) เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี กล่าวเปิดการอบรม ให้โอวาทแก่ผู้เข้ารับการอบรมทั้งพระภิกษุสามเณร และ อุบาสก อุบาสิกา

๒) เจ้าประคุณสมเด็จฯ นำผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติเจริญภาวนา

๓) สาธุชนทั้งหมด นำโดย ร.ต. วัฒนา สูตรสุวรรณ รองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี และ สวญ. สถานีตำรวจภูธรดำเนินสะดวก พร้อมคณะ ตั้งใจรับพร

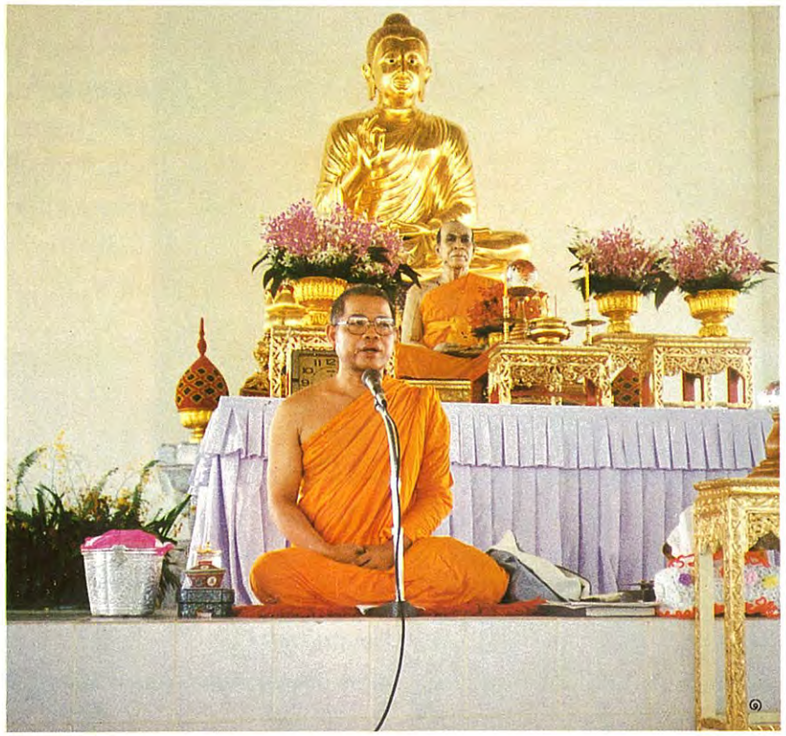

๑) พระเดชพระคุณ พระเมธีสุทธิพงศ์ (ป.ธ. ๙ Ph.d.) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสระเกศฯ และเลขาธิการมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้บรรยายเรื่องมงคลและวิสุทธิมรรค ถวายแด่พระสงฆ์สามเณร และให้แก่อุบาสก อุบาสิกา ที่เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๑๒ ด้วย

๒) พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการสถาบันฯ นำพระภิกษุสงฆ์ที่เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๑๒ ประมาณ ๒๐๐ รูป ออกบิณฑบาตในเขตอำเภอเมืองบริเวณตลาดน้ำ, อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

๓) ระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์รุ่นที่ ๑๒ ได้เกิดปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สวยงามน่าอัศจรรย์ หลังจากที่พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการสถาบันฯ เพิ่งเสร็จจากการแนะนำการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูง แก่พระสงฆ์สามเณรและอุบาสก อุบาสิกา ที่ถึงธรรมกายแล้ว ได้มีฝนลงประพรมเล็กน้อย บาง ๆ แล้วหยุด พอฟ้าสว่างขึ้นปรากฏแสงทองสาดส่องเหลืองอร่ามทั่วศาลาเอนกประสงค์ เห็นเป็นสีเหลืองทองไปทั่ว

๔) แล้วค่อย ๆ ปรากฏเป็นรุ้งสามชั้นซ้อนกันเป็นสามวงใหญ่ ๆ ครอบศาลาเอนกประสงค์ดูสวยงาม และเป็นสง่าชื่นตาชื่นใจแก่ผู้พบเห็นในวันนั้น

อบรมธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนภาคฤดูร้อน รุ่นที่ ๒
ระหว่าง วันที่ ๑๘ – ๒๖ เมษายน ๒๕๓๐

ในการอบรมครั้งนี้ได้มีเยาวชนและครูอาจารย์จากสถานการศึกษาหลายแห่งทั้งภาคกลางและภาคเหนือ เข้ารับการอบรมพระกัมมัฏฐานเป็นจำนวน ๑๕๑ คน ปรากฏผลดีจนเกินความคาดหมาย คือมีเยาวชนที่ปฏิบัติได้ผลดีมาก จนผ่านการอบรมวิชชาธรรมกายชั้นสูง ๘๐ คน (เป็นสามเณร ๒๖ รูป) เป็นผู้ปฏิบัติได้ผลดี (ถึง ๑๘ กายแล้ว) ๔ คน, ปฏิบัติได้ผลดีพอสมควร (ถึงกายละเอียดต่าง ๆ แต่ยังไม่ครบ ๑๘ กาย) มี ๑๖ คน, ปฏิบัติได้ถึงดวงปฐมมรรค ๔๐ คน นอกนั้นเป็นผู้ที่เข้าใจและรู้แนวการปฏิบัติ คือ เพียงแต่เห็น ๆ หาย ๆ อีก ๑๑ คน จึงเป็นที่โสมนัสยินดีแก่ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้ปกครองโดยทั่วกัน

๑) ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี พร้อมทั้งรองผู้ว่าฯ และกรมการจังหวัดราชบุรี ได้ให้ความสนใจ และกรุณามาร่วมทั้งในพิธีเปิดและปิดการอบรม

๒) ทุกวันระหว่างอบรม มีการฟังธรรมบรรยาย เช่น หลักธรรมสำหรับชีวิต, ศาสนพิธี ฯลฯ

๓) เยาวชนและครูอาจารย์ ต่างอยู่กลด รักษาศีล ๘ ตลอดการอบรม

๔) สามเณรจากวัดเกาะวาลุการาม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ซึ่งได้รับการอบรมวิชชาธรรมกายชั้นสูงแล้ว ถ่ายภาพร่วมกับพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการสถาบันฯ และรองเจ้าอาวาสวัดเกาะวาลุการาม (ที่ ๓ จากขวาบนอาสน์สงฆ์) และพระอาจารย์ผู้ปกครอง (ที่ ๓ จากซ้ายบนอาสน์สงฆ์) ซึ่งต่างปฏิบัติได้ผลดีด้วยกันทุกรูป

๕) ผู้อำนวยการ รร. ราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม อาจารย์ยุพิน ดุษิยามิ ผู้ให้การสนับสนุนแก่เยาวชนให้ได้ศึกษาปฏิบัติธรรม กำลังรับดวงแก้วเรขีน จากพระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการสถาบันฯ ที่มอบให้โรงเรียนไว้ใช้ฝึกปฏิบัติภาวนาธรรมกันต่อไป

คำกล่าวรายงานการเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ รุ่นที่ ๑๒ โดย พระเมธีรัตโนดม รองเจ้าคณะจังหวัดลพบุรี และ ผู้อำนวยการ ฝ่ายการฝึกอบรมสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ขอประทานกราบเรียน พระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จ หลวงพ่อวัดปทุมคงคา ที่เคารพอย่างสูงสุด

เกล้าฯ พระเมธีรัตโนดม ขอประทานกราบเรียนในนามของสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย มีความรู้สึกอบอุ่นและซาบซึ้งในความกรุณาของพระเดชพระคุณหลวงพ่อฯ ที่ได้เสียสละเวลามาเปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ รุ่นที่ ๑๒ นี้ เป็นอย่างยิ่ง

สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีแห่งนี้ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และได้เริ่มเปิดการอบรมครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ มาจนถึงบัดนี้รวมได้ ๑๑ รุ่นแล้ว รุ่นนี้เป็นรุ่นที่ ๑๒ ทั้งนี้ด้วยความร่วมแรงร่วมใจของคณะผู้บริหารงานและวิทยากรในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กับ โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อจะให้เป็นสถานที่ถาวรและศูนย์กลางการอบรมภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกแห่งหนึ่งต่อจากวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ อันเป็นที่รวมวิชาการ "พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย" เพื่อดำรงรักษาและสืบต่อวิชชาธรรมกายอันบริสุทธิ์นี้ไว้ให้สมบูรณ์ ตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี ได้สั่งสอนศิษยานุศิษย์ไว้ตั้งแต่ที่พระเดชพระคุณท่านยังมีชีวิตอยู่ เพื่อสร้างพระในใจคน และเพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางหลักปริยัติ วิธีการปฏิบัติ และปฏิเวธ ให้งดงามพร้อมด้วยศีลาจารวัตร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทอื่น จักได้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยกันสืบบวรพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และมั่นคงยืนยาวสืบไป

นับตั้งแต่ที่ได้เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานรุ่นแรกมาแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จนถึงบัดนี้ รวมได้ ๑๑ รุ่นแล้วได้มีพระสงฆ์เถรานุเถระจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศมาเข้ารับการอบรมแล้วประมาณ ๔,๐๐๐ รูป สามเณร อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนอีกประมาณ ๓,๗๐๐ ท่าน รวมเป็นจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแล้วประมาณ ๗,๗๐๐ ท่านได้รับผลเป็นที่น่าพอใจยิ่ง กล่าวคือมีผู้ปฏิบัติได้ผลดีเฉลี่ยประมาณรุ่นละ ๓๓% ขึ้นไป ท่านที่ปฏิบัติได้ผลดีต่างนำประสบการณ์จากการอบรมไปเปิดการอบรมภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายนี้อีกทั่วประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี นับเป็นการช่วยส่งเสริมศีลธรรมและพัฒนาจิตใจประชาชนให้สูงขึ้นเป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง

เฉพาะในรุ่นที่ ๑๒ นี้ มีพระสงฆ์เถรานุเถระมาเข้ารับการอบรม ณ วันนี้รวม ๑๕๐ รูป มาจากจังหวัดต่าง ๆ ๔๑ จังหวัด และมาจากวัดต่าง ๆ จำนวน ๙๐ วัด และสามเณร อุบาสก อุบาสิก อีกจำนวน ๑๒๐ ท่าน รวมทั้งสิ้น ๒๗๐ ท่านด้วยกัน และคาดว่ายังจะมีมาเพิ่มอีกเรื่อย ๆ ภายใน ๒ – ๓ วันนี้

อนึ่งสถาบันฯ แห่งนี้ยังได้เปิดการอบรมธรรมปฏิบัติแด่เยาวชนภาคฤดูร้อนมาแล้ว ๒ รุ่น ปีนี้เป็นรุ่นที่ ๒ มีเยาวชนผู้เข้ารับการอบรมมาแล้วรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑,๒๕๐ คน และในจำนวนนี้มีผู้ปฏิบัติได้ผลดีกว่า ๕๐%

การอบรมพระกัมมัฏฐานนี้มีกำหนดเวลา ๑๕ วัน คือตั้งแต่วันที่ ๑ ถึง วันที่ ๑๕ พฤษภาคม โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระพรหมคุณาภรณ์ ผู้เป็นองค์ประธานสถาบัน และพระเดชพระคุณพระธรรมธีราชมหามุนี กับ ท่านเจ้าคุณ พระภาวนาโกศลเถระ ผู้เป็นองค์รองประธานสถาบัน พร้อมด้วยพระเถรานุเถระผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่าน และอยู่ภายใต้การอำนวยการการอบรมของเกล้าฯ พระเมธีรัตโนดม รองเจ้าคณะจังหวัดลพบุรี กับ พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล ผู้อำนวยการมูลนิธิและสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

ในการอบรมนี้ ได้รับความร่วมฉันทะจากพระเถรานุเถระผู้ใหญ่หลายท่าน เป็นต้นว่า ท่านรองเจ้าคณะภาค ๑๕ ท่านเจ้าคุณ เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี ท่านเจ้าคณะอำเภอดำเนินสะดวก เจ้าคณะอำเภอบางแพ เจ้าคณะตำบลท่านัด และพระเถรานุเถระอื่นอีกเป็นจำนวนมาก บัดนี้ได้มงคลฤกษ์ เกล้าฯ จึงขอความกรุณา พระเดชพระคุณหลวงพ่อฯ ได้ประทานโอวาทและเปิดการอบรมแก่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่เข้ามารับการอบรมพร้อมด้วยคณะผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางแห่งการศึกษาสัมมาปฏิบัติ และเป็นสิริมงคลแก่ทุกท่านด้วย

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดกรุณา

พิธีเปิดอบรมพระกัมมัฏฐาน รุ่นที่ ๑๒

เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

โดย

พระเดชพระคุณ เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ป.ธ. ๙) วัดปทุมคงคา

ท่านผู้อำนวยการสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ท่านผู้ปฏิบัติธรรมและท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ข้าพเจ้ารู้สึกมีความปลาบปลื้มปิติยินดีที่ได้มีโอกาสมาพบปะกับท่านทั้งหลายและมีโอกาสที่จะได้บรรยายความรู้ให้แก่ท่านทั้งหลายฟังตามสติปัญญาความสามารถ ต้องขอขอบคุณสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายที่ได้นิมนต์ให้ข้าพเจ้ามาร่วมในพิธีนี้ด้วย **วิชชาธรรมกายนั้นเป็นวิชชาชั้นสูง เป็นวิชชาที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบ เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สิ้นพระชนม์ไป ก็ยังไม่ปรากฏว่าวิชชาธรรมกายนี้มีท่านผู้ใดนำไปสอนไปเผยแพร่ ต่อมาถึงยุคปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าหลวงพ่อท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นผู้ค้นพบวิชชาธรรมกายซึ่งเป็นวิชชาชั้นสูงสืบเนื่องมาจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้ปฏิบัติด้วยองค์ของท่านเองจนปรากฏผล ท่านจึงได้เอาวิชชาธรรมกายนั้นมาเผยแพร่ต่อไป** ก็ปรากฏว่าวิชชาธรรมกายนั้นได้เผยแพร่ไปกว้างขวางพอสมควรเลยทีเดียว

ท่านทั้งหลายที่ได้มีศรัทธาตั้งใจมาปฏิบัติกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย นับว่าท่านเป็นผู้มีโชคดีที่จะได้ปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เป็นโอกาสที่ท่านจะได้สร้างบุญสร้างกุศลให้กับตัวของท่านเอง **ท่านได้สร้างบุญสร้างกุศลให้แก่ตัวของท่านครบทั้งสามประการ ทาน ศีล ภาวนา** ที่ท่านได้มาปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนี้ ท่านได้สร้างบุญครบสามประการ

ประการที่หนึ่งคือ **"ทาน"** ทานหมายถึงการเสียสละ ท่านทั้งหลายได้เสียสละเวลา เสียสละการงาน เสียสละความสุขที่จะอยู่ที่วัดของท่าน ที่บ้านของท่าน เสียสละทุนทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายในการไปมา ส่วนนี้ก็เรียกได้ว่าเป็นทานของท่าน เพราะเป็นการเสียสละ

ส่วนประการที่สอง **"ศีล"** สำหรับภิกษุสามเณรก็ปรากฏว่า เป็นผู้มีศีลอยู่ในองค์ของท่านแล้ว เพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน ในการรักษาศีลให้ยิ่งขึ้น ส่วนท่านที่เป็นฆราวาสตามระเบียบผู้ที่จะปฏิบัติพระกัมมัฏฐานนั้น ก็ต้องสมาทานศีล อย่างน้อย ๆ ก็ต้องศีลห้า อย่างสูงก็ต้องศีลแปด ส่วนนี้ก็ชื่อว่าท่านได้มีศีลแล้ว

ส่วนประการที่สาม **"ภาวนา"** ก็ได้ทราบโดยตรงแล้วว่า ท่านมาปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน ก็คือมาเจริญภาวนา รวมความว่า ท่านมาปฏิบัติพระกัมมัฏฐานในครั้งนี้ท่านได้บุญถึง ๓ ประการ ทั้งทาน ทั้งศีล ทั้งภาวนา ถ้าท่านอยู่ที่บ้านอยู่ที่วัด คงจะไม่ได้บุญครบ ท่านมาอยู่ที่นี่ มาปฏิบัติที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายได้บุญครบ จึงนับว่าเป็นโชคดีของท่าน เป็นบุญของท่าน

"วิชชาธรรมกาย" นั้นเท่าที่ข้าพเจ้าทราบ ลูกศิษย์ของวัดปากน้ำผู้ได้วิชชาธรรมกาย เมื่อได้นำเอาวิชชาธรรมกายไปเผยแพร่ยังที่ไหนก็ปรากฏว่าได้ผลดี มีผู้นิยมเลื่อมใสเข้าปฏิบัติ ถ้าท่านสร้างวัดก็ปรากฏว่าสามารถสร้างวัดได้ วิชชาธรรมกายนี้ช่วยการสร้างวัดได้ด้วย ผู้ที่ค้นพบวิชชาธรรมกายองค์แรกคือหลวงพ่อท่านเจ้าคุณ**พระมงคลเทพมุนี** วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ นั้น ท่านได้รับผลจากวิชชาธรรมกายนี้อย่างมากมายทีเดียว ท่านปรารถนาสิ่งใดก็สำเร็จทุกอย่าง แม้ท่านจะมรณภาพไปแล้ว วิชชาธรรมกายของท่านก็ยังสามารถช่วยวัดปากน้ำได้ด้วย เพราะเหตุว่าบรรดาศิษยานุศิษย์ของท่านก็ได้สืบทอดจากท่าน คือได้ปฏิบัติจนสามารถได้วิชชาธรรมกาย ไม่มีวัดไหนที่จะปฏิบัติได้เหมือนอย่างวัดปากน้ำ ในวันหนึ่ง ๆ ต้องจัดอาหารเลี้ยงพระภิกษุเลี้ยงสามเณรและอุบาสกอุบาสิกาเป็นจำนวนเรือนหลายร้อยตลอดปีมานานแล้ว ถ้าคิดเป็นเงินในการที่ทางวัดปากน้ำได้ทำอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณรเลี้ยงอุบาสกอุบาสิกา วันหนึ่งวันหนึ่งเป็นจำนวนมากทีเดียวเดือนหนึ่งก็เพิ่มขึ้น ปีหนึ่งก็เพิ่มขึ้น หลายปีก็เพิ่มขึ้น แต่ก็อยู่มาได้ อันนี้เป็นเพราะอานุภาพของวิชชาธรรมกายโดยแท้

นอกจากนั้น ทางวัดปากน้ำจะก่อสร้างถาวรวัตถุใด ๆ สำเร็จทุกอย่าง นี่ก็เพราะอานุภาพของวิชชาธรรมกาย และยังได้ช่วยเหลือวัดต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้ตั้งมูลนิธิให้วัดทั้งหลายทั่วประเทศไทย ที่มีการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีแบบเก่า เป็นจำนวนถึงเกือบทั่วทั้งประเทศ เรียกว่าไม่น้อยกว่าหกสิบกว่าวัด วัดละแสน รวมแล้วเป็นจำนวนเงินหกล้านบาท มีผู้รับเป็นเจ้าภาพ นี่ก็เพราะอานุภาพของวิชชาธรรมกายเหมือนกัน

เมื่อมาจัดตั้งสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายขึ้นที่ในบริเวณอำเภอดำเนินสะดวก ก็ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือด้วยดี เจริญแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ นั่นก็อานุภาพวิชชาธรรมกาย

เพราะฉะนั้นวิชชาธรรมกายจึงมีอานุภาพสูงมาก ถ้าผู้ใดสามารถปฏิบัติได้จนกระทั่งได้วิชชาธรรมกายแล้วจะมีอานุภาพอยู่ในตัวทีเดียว สามารถที่จะคุ้มครองตัวเองได้ด้วย และสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ด้วย จึงเป็นที่น่าโมทนาสาธุการเป็นอย่างยิ่ง

ท่านทั้งหลายที่มาปฏิบัติพระกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายนี้ยังชื่อว่าท่านได้ใช้เวลาของท่านซึ่งมีอยู่ในวัน ๆ หนึ่งให้เป็นประโยชน์แก่ตัวของท่านเอง ให้เป็นของท่านเอง ถ้าท่านอยู่ที่วัดอยู่ที่บ้าน เวลาของท่านส่วนมากก็เป็นของคนอื่น เป็นของครอบครัว เป็นของศิษยานุศิษย์ เป็นของอุบาสกอุบาสิกา เป็นของบุคคลอื่น เป็นของการงานหมด โอกาสที่จะใช้เวลาเป็นของตัวจึงนับว่าน้อย หรือบางท่านอาจจะไม่มีเวลาเป็นโอกาสของตัวก็ได้ ฉะนั้นจึงนับว่าเป็นโชคดีที่ท่านมีโอกาสจะใช้เวลาเป็นของตนเอง การใช้เวลาเป็นของตนเองก็คือได้มีโอกาสพิจารณาตัวของตัวเอง โดยมากเรามักพิจารณาแต่ผู้อื่น ใครจะดีจะชั่วอย่างไร ใครจะเจริญจะเสื่อมอย่างไร เราพิจารณาแต่ผู้อื่น แต่เราไม่ค่อยมีโอกาสพิจารณาตัวเองเพราะไปพิจารณาผู้อื่นเสียหมด บัดนี้ท่านได้มาปฏิบัติที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ท่านมีโอกาสที่จะได้พิจารณาตัวของท่านเอง ว่าตัวของท่านเองนั้นมีดีอย่างไรบ้าง มีเสียอย่างไรบ้าง มีจุดบกพร่องอย่างไรบ้าง เมื่อพิจารณาตัวเองเห็นชัดแล้ว จะได้ปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นโดยลำดับ

ในทางโลก ๆ เกี่ยวกับการวินิจฉัยคดี เขาแยกบุคคลไว้เป็นสาม คือ โจทย์ จำเลย ผู้พิพากษา โจทย์ต้องคนหนึ่ง จำเลยต้องคนหนึ่ง ผู้พิพากษาต้องคนหนึ่ง จะรวมเป็นคน ๆ เดียวกันไม่ได้ โจทย์จะฟ้องตัวเองไม่ได้ ไม่มีใครฟ้องตัวเองต่อศาล ศาลไม่รับฟังไม่รับพิจารณา โจทย์ก็ต้องเป็นโจทย์ จะฟ้องก็ต้องฟ้องผู้อื่น จำเลยจึงเป็นอีกคนหนึ่ง และเมื่อโจทย์ฟ้องจำเลยแล้ว โจทย์จะเป็นผู้พิพากษาเองก็ไม่ได้ จำเลยจะเป็นผู้พิพากษาเองก็ไม่ได้ ต้องมีผู้พิพากษาอีกท่านหนึ่ง หรือสองสามท่านแยกกันหมด **แต่ในทางธรรมพระพุทธเจ้าท่านสอนไว้แปลกมาก โจทย์ จำเลย ผู้พิพากษา คนเดียวกัน** โดยมีพระพุทธพจน์ซึ่งตรัสไว้เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีว่า **"อตฺตนา โจทยทฺตานํ ปฏิมํ เสตมตฺตนา" "จงโจทย์ตนด้วยตนเอง จงพิจารณาตนด้วยตนเอง"** จำเลยท่านไม่พูดถึง เพราะมันอยู่ในตัวเสร็จ เมื่อมีโจทย์มันต้องมีจำเลย มีผู้พิพากษา เพราะฉะนั้นใน**ทางธรรมนั้น รวมโจทย์จำเลยผู้พิพากษาอยู่ในคน ๆ เดียวกัน โจทย์ก็คนนั้น จำเลยก็คนนั้น ผู้พิพากษาก็คนนั้น** นี่เป็นของแปลก นี่เป็นเรื่องของทางธรรม

แต่ว่าบุคคลที่จะโจทย์ตนเองนั้นเห็นจะหายากมาก มีแต่โจทย์ผู้อื่น มีแต่เพ่งโทษผู้อื่น ไม่ค่อยเพ่งโทษตนเอง และเมื่อเพ่งโทษผู้อื่นแล้ว มักจะวินิจฉัยเอาเองด้วยว่าเป็นผู้ที่มีความผิดอย่างนั้นอย่างนี้ตามที่ตนพิจารณาเพ่งเล็ง แต่ในทางธรรมรวมกันเลย ท่านจึงกล่าวไว้ในพุทธพจน์ตอนท้ายว่า **"อคฺคุตฺโต สติมา สุขเมธติ"** ผู้ที่มีสติคุ้มครองตนเองได้ย่อมมีความสุข ก็หมายความว่า**ผู้ที่จะเป็นโจทย์ตัวเอง เป็นจำเลยเอง เป็นผู้พิพากษาเองนั้นต้องเป็นผู้มีสติ ถ้าเป็นผู้มีสติแล้วชื่อว่าเป็นผู้คุ้มครองตนเองได้ "สติ" คือความระลึก ระลึกก่อนทำ ก่อนพูด ก่อนคิด หรือระลึกในระหว่างที่กำลังทำกำลังพูดกำลังคิด**

ระลึกก่อนทำก่อนพูดก่อนคิดเช่น นึกก่อนทำว่างานที่เราจะทำนี้ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว มีคุณหรือมีโทษ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ คำที่เราจะพูดถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว มีคุณหรือโทษ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ เรื่องที่เราจะคิดถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ มีคุณหรือโทษ เมื่อนึกอย่างนี้แล้ว รู้ว่างานที่เราจะทำ คำที่เราจะพูด เรื่องที่เราจะคิดนั้น ผิด ชั่ว มีแต่โทษไร้ประโยชน์ เราคงงดไม่ทำแน่ เพราะสติต้องเตือนเราแน่ แต่ถ้าหากว่าพิจารณาด้วยสติ ใช้สติระลึกแล้วว่างานที่เราจะทำ คำที่เราจะพูด เรื่องที่เราจะคิด ถูก ดี มีคุณ มีประโยชน์ เราคงทำแน่ นี่ในตอนก่อนทำก่อนพูดก่อนคิด

ในขณะที่กำลังทำกำลังพูดกำลังคิด ก็มีสติระลึกกำกับอยู่ด้วย ว่าเรากำลังทำอะไร เรากำลังพูดอะไร เรากำลังคิดอะไร ถ้าใช้สติระลึกแล้วว่า เรากำลังทำผิด พูดผิด คิดผิด เรากำลังทำไม่ดี พูดไม่ดี คิดไม่ดี เรากำลังทำสิ่งที่เป็นโทษ เรากำลังพูดสิ่งที่เป็นโทษ เรากำลังคิดสิ่งที่เป็นโทษ เรากำลังทำสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ เรากำลังพูดสิ่งที่เสีย และเรากำลังคิดเรื่องที่เสีย ถ้าอย่างนี้แล้วเราก็จะงดทำทันที งดพูดทันที งดคิดทันที นี่คือ **"สติ"**

"สติ"นั้นมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **"อปมาท"** คือ **ความไม่ประมาท** ความไม่ประมาทก็คือความเป็นผู้มีสติ **"ความไม่ประมาท"** คือ **"ความเป็นผู้มีสติ" นั้น เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสั่งไว้เป็นครั้งสุดท้ายเลยก่อนที่จะนิพพาน เมื่อตรัสสั่งใด ๆ แล้วก็ตรัสสั่งเป็นครั้งสุดท้ายและไม่ตรัสต่อไปเลย ว่า "ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตขอเตือนเธอทั้งหลาย สิ่งทั้งหลายมีแต่ความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา เธอจงอยู่ด้วยความไม่ประมาทเถิด"** แล้วก็นิพพาน ไม่ตรัสอะไรต่อไป เป็นคำสั่งครั้งสุดท้าย ถือกันว่าคำสั่งครั้งสุดท้ายนี้เป็นคำสั่งที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นคำสั่งที่ผู้ตายห่วงใยมาก ฉะนั้นคำสั่งพระพุทธเจ้าครั้งสุดท้าย สั่งให้อยู่ในความไม่ประมาทจึงถือว่าเป็นพระพุทธพจน์ที่ศักดิ์สิทธิ์มาก เป็นพระพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ทรงห่วงใย เกรงพุทธศาสนิกชนของพระองค์จะเป็นผู้ประมาท จึงเตือนไว้เป็นครั้งสุดท้าย **ความไม่ประมาทนั้นเป็นศูนย์รวมของความดีทั้งหลาย ความดีทั้งหลายอาศัยความไม่ประมาทเป็นเหตุให้เกิดขึ้นทั้งนั้น** ท่านจึงเปรียบเทียบว่าความไม่ประมาทคือความเป็นผู้มีสตินั้น เหมือนเป็นที่รวมของความดีนั้น เหมือนกับรอยเท้าสัตว์ชนิดหนึ่งคือรอยเท้าช้าง รอยเท้าช้างเป็นรอยเท้าที่ใหญ่ที่สุด ครอบงำรอยเท้าสัตว์ทุกชนิดในโลก รอยเท้าสัตว์ทุกชนิดในโลกไม่ใหญ่ไปกว่ารอยเท้าช้าง รวมอยู่ในรอยเท้าช้างทั้งนั้น ข้อนี้ฉันใด บรรดาความดีทั้งหลายรวมอยู่ในความไม่ประมาททั้งนั้น ความไม่ประมาทครอบงำความดีทั้งหลายทั้งหมด ท่านจึงยกย่องว่า**ความไม่ประมาทเป็นยอดของธรรมะ**

ความไม่ประมาทคือความเป็นผู้มีสติ การที่เราจะเป็นผู้มีสติจะทำยังไง ต้องฝึก ที่ท่านมาปฏิบัติพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายในวันนี้นั่นแหละ ฝึกความเป็นผู้มีสติ เพราะในการเจริญพระกัมมัฏฐานนั้นต้องอาศัยสติทั้งนั้น ไม่ว่าจะเจริญกัมมัฏฐานแบบใดแบบหนึ่ง ทั้งสมถกัมมัฏฐานวิปัสสนากัมมัฏฐาน ทั้งบทภาวนาต่าง ๆ กัน บทภาวนานี้สุดแท้แต่ผู้ที่เป็นอาจารย์จะสอน บางท่านก็สอนแปลก คนที่ไม่รู้ความ

หมายของท่านก็หาว่าท่านเพ้อเจ้อขาดสติ คือ หลวงพ่อกบ วัดเขาสาลิกา เดี๋ยวนี้ท่านล่วงลับไปแล้ว อยู่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ท่านสอนคำภาวนาว่า หนึ่งทอง ทองหนึ่ง หนึ่งทอง ทองหนึ่ง ไม่ใช้พุทโธ ไม่ใช้สัมมาสัมพุทโธ ไม่ใช้สัมมาอะระหังทั้งนั้น ใครไม่รู้ก็นึกว่าท่านแปลก ท่านเป็นคนแปลก ประสาทไม่ดี แต่ความจริงความหมายของท่านนั้นถูกต้องเลย คำว่า หนึ่งหมายถึง **"เอกกัคคะ"** คือว่าผู้ที่จะทำกัมมัฏฐานได้ดีนั้นต้องมีอารมณ์อย่างเดียว จะนึกถึงอารมณ์ใดก็นึกถึงอารมณ์นั้น ไม่นึกถึงอารมณ์อื่น เช่นจะนึกถึงลมหายใจเข้าออกที่เรียกว่าอานาปาณสติ ก็นึกอยู่เรื่องเดียวไม่นึกเรื่องอื่น นี่แหละเอกกัคคะหรือเอกกัคคตาอย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นการทำกัมมัฏฐานภาวนา ทองหมายถึงโลหะที่บริสุทธิ์ที่สุด นอกจากทองแล้วไม่มีโลหะใด ๆ ที่จะบริสุทธิ์ มันเกิดสนิมได้ แต่ทองไม่มีสนิม เป็นโลหะที่บริสุทธิ์ ผู้ที่จะเจริญภาวนาต้องทำใจให้บริสุทธิ์ ไม่ให้มีกิเลสเหมือนอย่างทองไม่มีสนิม ถ้าใจบริสุทธิ์ใจก็เป็นหนึ่งได้ ใจเป็นหนึ่งก็ถือว่าใจบริสุทธิ์ได้ นี่ท่านมีความหมาย เพราะฉะนั้นคำภาวนานั้น สุดแต่อาจารย์ท่านจะสอน

เพราะคำภาวนานี้หมายความว่าจะได้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ไม่ให้ใจไปอื่น เหมือนอย่างเวลาที่เราจะเขียนหนังสือครั้งแรก เราต้องมีเส้นก่อน ถ้าไม่มีเส้นเราจะเขียนไม่ตรงคดไปคดมา เราจะภาวนาครั้งแรกจึงมีคำภาวนาเพื่อจะคุมใจให้อยู่กับคำภาวนานั่นเอง เท่ากับเอาคำภาวนาเป็นบรรทัด ฉะนั้นจะใช้บทใดบทหนึ่งก็ได้ แต่หลวงพ่อท่านเจ้าคุณพระมงคลเทพมุนี ท่านใช้ของท่านว่า **"สัมมาอะระหัง"** ก็ใช้ได้ เป็นคำภาวนาที่อ้างถึงพระนามของพระพุทธเจ้าโดยสัมมาอะระหัง

ฉะนั้นท่านทั้งหลายที่ได้มาเจริญกัมมัฏฐานนี้ ชื่อว่าได้มาพิจารณาตัวเอง มาโจทย์ตัวเอง ฟ้องตัวเอง ว่าเราบกพร่องอะไรบ้าง เราทำความผิดอะไรบ้าง เราควรจะมีโทษอย่างไรบ้าง เมื่อฟ้องตัวเองแล้วก็รับเป็นจำเลยของตัวเองด้วย รับสารภาพเหมือนจำเลยที่ดี จำเลยที่ดีรับสารภาพ ทำผิดจริง ก็ได้รับผ่อนผันโทษ เมื่อเราฟ้องตัวเองแล้ว เราก็ต้องเป็นจำเลยตัวเองรับสารภาพ ว่าเราทำผิดจริงเราทำไม่ดีจริง แล้วลงโทษยังไง ก็ต้องใช้สติ เป็นผู้พิพากษาตัวเอง เอ้า ครั้งนี้ยกโทษให้ เพราะเป็นการทำครั้งแรกหรือเป็นการทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ต่อไปอย่าทำอีกนะ สติเป็นผู้พิจารณาเป็นผู้สั่งลงโทษ จึงกล่าวได้ว่าท่านมาปฏิบัติกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายในครั้งนี้ ท่านมาเตือนตนเอง มาใช้เวลาเป็นของตนเอง จะได้ประโยชน์แก่ท่านมากทีเดียว ท่านจะเป็นผู้ที่มีสติยิ่งยั้งดีขึ้น เพราะเราใช้สติอยู่เสมอ ๆ จะเป็นผู้มีสติยับยั้ง

คนที่ไม่มีสติยับยั้งนั่นแหละทำความผิดได้ง่าย ๆ เช่นเกิดโทสะขึ้นมาขาดสติยับยั้ง ก็ปฏิบัติตามอำนาจโทสะ เช่นกล่าววาจาหยาบคายต่อเขาบ้าง ทำร้ายร่างกายเขาบ้าง แต่พอทำไปแล้วรู้สึกตัวขึ้นมาแปลว่าสติมาเตือนแล้ว แต่ว่ามันไม่ทันการ มันทำซะก่อนสติจะมาเตือน นี่เรียกว่าสติมันไม่ทัน ถ้าสติทันพอเกิดโทสะขึ้นมา จะกล่าวคำหยาบคายออกไปหรือจะไปทำร้ายเขา ถ้าสติที่เราเคยอบรมมามันใช้ได้มันก็จะเตือนว่าพูดหยาบคายไม่ดี ทำร้ายเขาไม่ดี จะมีความผิดได้รับโทษ มันก็จะยั้ง เป็นตัวยั้ง สติยับยั้ง หรือในขณะที่กำลังกล่าวคำหยาบคายอยู่เรื่อยยังไม่หยุดนั่นแหละ หรือขณะที่กำลังทำร้ายเขายังไม่หยุดนั่นแหละ ถ้าเรามี

สติ สติก็จะเตือนอีกนั่นแหละ ว่ากำลังพูดหยาบคาย กำลังทำร้ายเขา มันไม่ดีนะก็จะหยุด นี่แหละอานิสงฆ์ของสติช่วยได้ขนาดนี้ ท่านมีคำกล่าวไว้ว่า สติต้องการในที่ทุกสถาน "สติ สพฺพตฺถ ปตฺถิยา" สติต้องการในที่ทุกสถาน ไม่ว่าจะทำจะพูดจะคิดอะไร ต้องอาศัยสติทั้งนั้น ใช้ได้ทุกสถานที่ เท่าที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถวายความรู้มานี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นความรู้ความคิดเห็นของข้าพเจ้า

และขอแนะนำท่านว่า ท่านต้องจากวัด ท่านต้องจากบ้านมาอยู่ที่นี่ ท่านจะให้มีความสุข ให้มีความสะดวกสบายเหมือนอยู่วัดเหมือนอยู่บ้านคงไม่ได้ เพราะไม่ใช่วัดของท่านและก็ไม่ใช่บ้านของท่านด้วย อีกอย่างหนึ่งท่านอยู่วัด ท่านอาจจะมีคนคอยช่วยเหลือท่านมาก ท่านอยู่บ้าน ท่านอาจจะมีคนคอยช่วยเหลือท่านมาก เช่นลูกหลานเป็นต้น ลูกศิษย์เป็นต้น แต่บัดนี้ท่านมาอยู่ที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ผู้ที่ช่วยเหลือท่านมีน้อย น้อยกว่าผู้ที่มาขอความช่วยเหลือ ผู้ที่มีจำนวนน้อยจะรับใช้ผู้ที่มีจำนวนมากคงจะไม่สะดวก คงจะพลาดพลั้งไปบ้าง ฉะนั้นเมื่อท่านได้รับความไม่สบาย ได้รับความไม่สะดวกด้วยประการใด ๆ ต้องให้อภัยแก่เจ้าของถิ่นว่าท่านคงไม่ตั้งใจจะให้บกพร่อง คงจะเป็นเพราะดูแลไม่ทั่วถึงเพราะเรามากด้วยกัน ฝ่ายต้อนรับมีน้อย ถ้าอย่างนี้แล้วท่านจะมีความสบายใจ จะปฏิบัติกัมมัฏฐานสะดวกขึ้น ถ้าท่านได้รับความไม่สะดวก ได้รับความไม่สบาย ได้รับความขัดข้องอย่างใด ท่านไม่ได้นึกให้อภัย ท่านก็จะเกิดความเครียดขึ้นในใจ ทำไมจึงทำกับเราอย่างนี้ ปล่อยเราไว้อย่างนี้ การปฏิบัติกัมมัฏฐานคงจะไปไม่รอด เพราะจิตใจเกิดกิเลสซะแล้ว เกิดปฏิฆะความกระทบกระทั่งขึ้นซะแล้ว แต่ถ้าท่านให้อภัยนั่นแหละใจมันจะสงบลง ก็สามารถจะทำพระกัมมัฏฐานได้ **การให้อภัยนั้นเป็นทานชั้นสูง คนที่สามารถให้อภัยคนที่มีความบกพร่องได้ ให้อภัยแก่ผู้ที่มีความผิดได้ นับว่าเป็นผู้ที่มีจิตใจสูงทีเดียว ฉะนั้นท่านปฏิบัติพระกัมมัฏฐานต้องทำใจให้สูงไว้ ต้องพร้อมที่จะให้อภัยแก่ผู้บกพร่อง พร้อมให้อภัยแก่ผู้ที่ทำความผิดซึ่งพอที่จะอภัยได้**

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาพอสมควรแล้ว ก็ขอยุติการกล่าวบรรยายความรู้ บัดนี้ถึงเวลาที่สมมติว่าเป็นมหามงคลอุดมฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายขึ้น ณ บัดนี้ ขอให้การปฏิบัติพระกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวกนี้ จงดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยดีสำเร็จสมความมุ่งหมายของท่านผู้ที่ดำเนินการทุกประการ อนึ่งเป็นที่น่ายินดีว่า ในการเปิดการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีซึ่งท่านเป็นผู้มีภาระมาก วันนี้ไม่ใช่เป็นวันหยุด เป็นวันที่ต้องปฏิบัติราชการ ท่านก็ยังเสียสละเวลา เสียสละการงาน เสียสละความสุขของท่านมาร่วมในการเปิดการปฏิบัติกัมมัฏฐานที่สถาบันฯ ในฝ่ายบรรพชิตก็ยังมีท่านเจ้าคุณรองเจ้าคณะภาค ๑๕ **พระเทพวิสุทธิโมลี** วัดมหาธาตุ และท่านเจ้าคณะจังหวัดราชบุรีเป็นต้น ท่านก็มีภาระกิจที่จะต้องปฏิบัติ ท่านก็ยังเสียสละเวลา เสียสละการงาน เสียสละความสุข มาร่วมในพิธีการเปิดการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานที่สถาบันฯ รุ่นที่ ๑๒ ด้วย ข้าพเจ้าในนามของสถาบันฯ จึงขอขอบ-

คุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านรองเจ้าคณะภาคและท่านเจ้าคณะจังหวัด แทนสถาบันฯ ด้วย

ในที่สุดนี้ ด้วยอานุภาพของคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ และบุญกุศลทั้งหลายที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาแล้วและ กำลังบำเพ็ญอยู่ จงคุ้มครองท่านทั้งหลายทุก ๆ ท่าน ให้เป็นผู้ปราศจากความทุกข์ ความโศก โรคภัย อุปสรรคอันตรายต่าง ๆ เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ ธนสารสมบัติ เจริญด้วยลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ร่มเย็นอยู่ในร่มเงาของพระพุทธศาสนา ให้ท่านทั้งหลายมีชีวิตก้าวหน้าสู่ความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป ปรารถนาสิ่งใดโดยชอบ ขอให้สำเร็จสมความปรารถนาของท่านทุกประการเทอญ

ถอดเทปโดย
สถาพร นิ่มกุลรัตน์

■■■■

รักษาพรหมจรรย์ไว้ด้วยน้ำตา

ภิกษุ ทั้งหลาย ! บรรพชิตรูปใด จะเป็นภิกษุหรือภิกษุณีก็ตาม, แม้จะทุกข์กายทุกข์ใจ ถึงน้ำตานองหน้าร้องไห้อยู่ ก็ยังสู้ประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์อยู่ได้ ก็มี ข้อที่น่าสรรเสริญเธอให้เหมาะสมแก่ธรรมที่เธอมีในบัดนี้ห้าอย่าง ห้าอย่างอะไรบ้างเล่า ? ห้าอย่างคือ

๑) ธรรมที่ชื่อว่า **ศรัทธา**ในกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ได้มีแล้วแก่เธอ,

๒) ธรรมที่ชื่อว่า **หิริ**ในกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ได้มีแล้วแก่เธอ,

๓) ธรรมที่ชื่อว่า **โอตัปปะ**ในกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ได้มีแล้วแก่เธอ,

๔) ธรรมที่ชื่อว่า **วิริยะ**ในกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ได้มีแล้วแก่เธอ,

๕) ธรรมที่ชื่อว่า **ปัญญา**ในกุศลธรรมทั้งหลาย ก็ได้มีแล้วแก่เธอ,

ภิกษุทั้งหลาย ! บรรพชิตรูปใด จะเป็นภิกษุหรือภิกษุณีก็ตาม, แม้จะทุกข์กายทุกข์ใจ ถึงน้ำตานองหน้าร้องไห้อยู่ ก็ยังสู้ประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์อยู่ได้ ก็มี ข้อที่น่าสรรเสริญเธอให้เหมาะสมแก่ธรรมที่เธอมีในบัดนี้ห้าอย่างเหล่านี้แล

(บาลี พระพุทธภาษิต ปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ หน้า ๔ ข้อที่ ๕)

"การมีสติพิจารณาเห็นธรรมในธรรม" คือมรรค : อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

โดย **พระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม)**
รองเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
และรองประธานสถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เมื่อผู้เจริญภาวนาได้รวมใจให้หยุด ให้นิ่งลงไป ณ ที่ศูนย์กลางกาย ฐานที่ ๗ เหนือระดับสะดือสองนิ้วมือ อันเป็นฐานที่ตั้งของใจได้ถูกส่วนเข้า **"ใจ"** อันประกอบด้วย ดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ ก็จะรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เป็น **เอกัคคตารมณ์** และก็จะ**เข้าสิบเข้าศูนย์** คือตกศูนย์ลงไปยังศูนย์กลางกาย ฐานที่ ๖ ตรงระดับสะดือพอดี แล้วดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ใสบริสุทธิ์ประมาณเท่าฟองไข่แดงของไก่ หรืออย่างโตเท่าดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ จะลอยขึ้นมายังศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นดวงกลมใสแจ่มบังเกิดขึ้น เมื่อผู้เจริญภาวนารวมใจหยุดในหยุดนิ่งลงไป ณ ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้น พอหยุดถูกส่วนเข้า ดวงธรรมก็จะตกศูนย์อีก ผู้ปฏิบัติก็จะเห็นดวงธรรมว่างหายไป แล้วปรากฏ **ดวงศีล** ซึ่งมีขนาดเท่าเดิมแต่ใสละเอียดกว่า ผุดลอยขึ้นมาแทนที่ **ศีลที่เห็นนี้เอง ที่เป็น อธิศีล หรือศีลอันยิ่ง** แท้ ๆ เพราะ**เมื่อใจของบุคคลเข้าถึงและจรดติดดวงอธิศีลนี้แล้ว กาย วาจา ใจ ตลอดทั้งเจตนา ความคิดอ่านทั้งสิ้นทั้งปวงเป็นอันสะอาดหมดจด**

แต่ถ้าใจไม่จรดติดอยู่ที่ดวงศีลนี้ก็ดี หรือดวงศีลมัวหมองไม่ผ่องแผ้วก็ดี ความบริสุทธิ์กาย วาจา และใจ ตลอดทั้งเจตนาความคิดอ่านทั้งหลาย ก็ลดลงตามส่วน

นอกจากนี้ผู้ถึงธรรมกายแล้ว หรือแม้เพียงถึงดวงศีลนี้ ย่อมสามารถพิจารณาเห็นจิตในจิตของตนเองและของผู้อื่นว่า มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ และเจตนาความคิดอ่านเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีเรื่องศีลนี้ **เมื่อผู้ปฏิบัติภาวนา เจริญภาวนาถึงธรรมกาย และฝึกเจริญรูปฌานและอรูปฌานจนชำนาญดีแล้วน้อมเข้าสู่**

ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ หรือ จุตูปปาตญาณ ก็จะสามารถรู้เห็นผลหรืออานิสงส์ของการรักษาศีลให้บริสุทธิ์สมบูรณ์อยู่เสมอ และผลของการประพฤติผิดศีลจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในอดีตของตนเองและของผู้อื่นได้

เมื่อผู้ปฏิบัติธรรมสามารถเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งรู้และทั้งเห็นดั่งนี้แล้ว ย่อมรู้จักทางเจริญและทางเสื่อมได้ชัดแจ้งกว่าผู้อื่นที่ไม่สามารถจะรู้เห็นดังที่กล่าวนี้ได้เป็นธรรมดา ศีลของผู้ปฏิบัติธรรมดังกล่าวจึงบริสุทธิ์สมบูรณ์และมั่นคงยิ่งขึ้น

ดวงศีลนี้อยู่ในท่ามกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายของทุกกายจนสุดกายหยาบ กายละเอียด

โดยการเจริญภาวนา ทำใจให้หยุดให้นิ่ง กลางของกลาง ๆ ผ่านดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะนี้เองจากกายมนุษย์หยาบ ก็จะถึงกายมนุษย์ละเอียด, กายทิพย์หยาบ กายทิพย์ละเอียด, กายรูปพรหมหยาบ กายรูปพรหมละเอียด, กายอรูปพรหมหยาบ กายอรูปพรหมละเอียด กายทั้งแปดนี้เป็นกายในภพ ๓ คือ กามภพ รูปภพ และอรูปภพ

โดยการปฏิบัติในแนวเดียวกันนี้ต่อไปอีก ก็จะถึง **กายธรรม** หรือ**ธรรมกาย** ซึ่งมีลักษณะเหมือนพระพุทธปฏิมากร เกตุดอกบัวตูมใสบริสุทธิ์เหมือนเพชรลูกที่เจียระไนแล้ว มีรัศมีสว่างปรากฏอยู่ในท่าขัดสมาธิ หันหน้าไปในทางเดียวกันกับผู้ปฏิบัติ ตรงที่ศูนย์กลางกายนั้นแหละ มีขนาดโตเกือบ ๕ วา บางรายอาจจะเห็นในครั้งแรกขนาดประมาณคืบหนึ่งก็มี แต่ถ้าหากรวมใจหยุดในหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายธรรมนี้แล้ว ก็จะขยายโตขึ้น

เต็มส่วนเอง อย่างโตมีขนาดถึง ๒๐ วา คือ กายพระอรหัต

กายธรรมนี้เองที่เป็นกายนอกภพ พ้นภพ ๓ สูงขึ้นไปอีก **เมื่อถึงกายนี้แล้วจะเห็นว่า ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงอธิศีล ดวงอธิจิต ดวงอธิปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จะขยายโตเท่าหน้าตักและส่วนสูงของธรรมกายทุกกาย**

เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว **ดวงศีล** ในกายทั้ง ๘ กายภายในภพ ๓ คือตั้งแต่กายมนุษย์ไปถึงกายอรูปพรหมละเอียด ก็จะเป็น **ปกติศีล** ไป ส่วน **ดวงศีล** ในท่ามกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้นก็เป็น **อธิศีล** ไป เพราะ**ศีลในดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายนั้น ยิ่งกว่าศีลของ ๘ กายในภพ ๓** ที่กล่าวข้างต้น แต่ธรรมกายเป็นกายที่พ้นภพ ๓ ออกไป

ดวงศีล ในกายธรรมนั้นแหละ เป็น **อธิศีล** แท้ ๆ เมื่อใจของกายธรรมหยุดนิ่งอยู่กลางดวงศีลถูกส่วนเข้าก็จะถึง**ดวงสมาธิ**ซึ่งเป็น **อธิจิต** แท้ ๆ ทีเดียว เมื่อถึงอธิจิตนี้แล้ว ใจของธรรมกายก็หยุดอยู่กลางดวงสมาธินั่น ถูกส่วนเข้าก็จะถึง**ดวงปัญญา** ขนาดเดียวกันแต่ใสสว่างกว่าดวงต้น ๆ นี่เป็น **อธิปัญญา** แท้ ๆ เมื่อใจของธรรมกายหยุดนิ่งอยู่กลางอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าก็จะถึง**ดวงวิมุตติ** แล้วต่อไปก็จะถึง**ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ** ตามลำดับ เมื่อใจของธรรมกายหยุดนิ่งอยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้าก็จะถึง**กายธรรมละเอียด**

โดยการปฏิบัติผ่านดวงธรรม ดวงอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ ก็จะถึงธรรมกายพระโสดา พระโสดาละเอียด ซึ่งมีขนาด

หน้าตัก ความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๕ วา, ธรรมกายพระสกิทาคา และพระสกิทาคาละเอียด มีขนาดหน้าตักความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๑๐ วา, ธรรมกายพระอนาคา พระอนาคาละเอียด มีขนาดหน้าตัก ความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๑๕ วา, ธรรมกายพระอรหัต และพระอรหัตละเอียด มีขนาดหน้าตัก ความสูงและเส้นผ่าศูนย์กลางดวงธรรม ๒๐ วา ใสละเอียดและมีรัศมีสว่างยิ่งนัก

เมื่อถึงกายพระอรหัตละเอียดนี้แล้ว หมดกิเลสเสียแล้ว แม้จะเป็นการหมดกิเลสชั่วคราวด้วยการข่มกิเลส ซึ่งเรียกว่า**วิกขัมภณวิมุตติ** แต่ถ้าปฏิบัติภาวนาจนถึงหมดกิเลสโดยสิ้นเชิง เป็น**สมุจเฉทปหาน** กายธรรมก็เป็น **วิราคธาตุ วิราคธรรม** ล้วน ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ **ดวงศีล ดวงสมาธิ** และ**ดวงปัญญา** ก็สูงกว่า **อธิศีล อธิจิต** และ**อธิปัญญา** เพราะพระนิพพาน คือ**ธรรมกายพระอรหัตที่บรรลุอรหัตผลแล้วนั้นเป็นวิมุตติทั้งสิ้นเสียแล้ว** ดวงธรรม ดวงศีล ดวงสมาธิ และดวงปัญญา ซึ่งโตเต็มส่วนถึง ๒๐ วา เป็นวิมุตติไปแล้ว **ดวงศีล** จึงนับเป็น **วิมุตติศีล, ดวงสมาธิ** จึงนับเป็น **วิมุตติจิต** และ**ดวงปัญญา** จึงนับเป็น**ดวงวิมุตติปัญญา**

เมื่อใจของธรรมกายพระอรหัตหยุดนิ่งอยู่กลางดวงอธิปัญญา ถูกส่วนเข้าก็จะถึงดวงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ แล้วก็กายธรรมละเอียด ๆ ต่อ ๆ ไปอีก กายและดวงธรรมก็จะใสละเอียดยิ่งขึ้นไปอีก

เมื่อท่านทั้งหลายเจริญภาวนามาจนถึงกายธรรม ผ่านดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะดั่งนี้แล้ว **ก็จะเข้าใจเรื่องนี้อย่างแจ่มแจ้งด้วยตัวของตัวเองว่า สติสัมปชัญญะ ความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี และกาย วาจา ใจ ตลอดทั้งเจตนา ความคิดความอ่านทั้งหลายของตนเองนั้นมีความบริสุทธิ์ สมบูรณ์เพียงใด และตนควรจะแก้ไขความประพฤติปฏิบัติของตนเองที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์ให้ดีขึ้นอย่างไรนับเป็น อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ คือ ตนเป็นที่พึ่งของตน ได้อย่างแท้จริง**

อธิศีล นี้เอง ที่เป็นไปเพื่อ **อธิจิต** คือ **จิตอันยิ่ง** หรือ **สมาธิยิ่ง** และ **อธิปัญญา คือปัญญาอันยิ่ง**

ที่ว่า **"สมาธิ"** นั้น หมายถึงคุณลักษณะของ **"ใจ"** ซึ่งประกอบด้วยธรรมชาติสี่อย่าง คือ ธรรมชาติที่ทำหน้าที่ **เสวยอารมณ์** หนึ่ง, ธรรมชาติที่ทำหน้าที่ **จดจำ** อย่างหนึ่ง, ธรรมชาติที่ทำหน้าที่ **คิด** อย่างหนึ่ง และธรรมชาติที่ทำหน้าที่ **รับรู้** อีกอย่างหนึ่ง **มารวมหยุดอยู่ในอารมณ์เดียวกัน** เรียกว่า **"ใจ"** มีอารมณ์เป็น **"หนึ่ง"** พระบาลีว่าเป็น "เอกัคคตารมณ์"

ธรรมชาติทั้ง ๔ อย่างของ **"ใจ"** นั้น ขยายส่วนหยาบออกมาเป็น**ดวงเห็น** ซึ่งมีลักษณะเป็นดวงกลมใสประมาณเท่าเบ้าตาของกาย, **ดวงจำ** ก็เป็นดวงกลมใสขนาดประมาณเท่าลูกตา, **ดวงคิด** ก็เป็นดวงกลมใส ขนาดประมาณเท่าดวงตาดำ, และ ดวงรู้ เป็นดวงกลมใสเล็กที่สุด ขนาดประมาณเท่าแววตา ธรรมชาติของใจดังกล่าวนี้สามารถเห็นได้ด้วยตาธรรมกายว่าซ้อนกันอยู่เป็นชั้น ๆ เข้าไปข้างใน เมื่อ **"ใจ"** เป็นสมาธิ ก็จะเห็นดวงเห็น ดวงจำ ดวงคิด และดวงรู้ รวมหยุด ณ จุดเดียวกัน

สมาธินี้เองที่เป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจให้สะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส ละเอียด ประณีตยิ่งไปกว่า ศีล กล่าวคือ เมื่อใจสามารถมารวมหยุดเป็นจุดเดียว หรืออารมณ์เดียวได้มากเพียงใด นิวรณ์ธรรมทั้งหลาย ได้แก่ ความคิดผูกโกรธ หรือที่เรียกว่า พยาบาท หนึ่ง, ความกำหนัดยินดีในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส และเครื่องสัมผัสทางกาย หนึ่ง, ความคิดฟุ้งซ่านไปในเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดทั้งความวิตกกังวลต่าง ๆ หนึ่ง, ความง่วงเหงาซึมเซา หรือจิตใจที่ไม่กระปรี้กระเปร่า หนึ่ง, และความลังเลสงสัยในการปฏิบัติธรรม เพื่อความพ้นทุกข์ตามแนวพระพุทธศาสนาอีกหนึ่ง ก็จะยิ่งหมดไปตามระดับของใจที่เป็นสมาธิมากเพียงนั้น สมาธินี้กล่าวอย่างหยาบ ๆ มีอยู่สามระดับด้วยกัน คือ

สมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ พระพุทธองค์ได้ทรงแนะนำว่า อริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้สละอารมณ์ทั้งสิ้นหลุดขาดจากใจ ถึงซึ่งความเป็นหนึ่งของใจได้ เรียกว่า สมาธิโดยปริยายเบื้องต่ำ

สมาธิโดยปริยายเบื้องสูง พระองค์ก็ได้ทรงแนะนำให้ดำเนินต่อไปถึง **ปฐมฌาน** ซึ่งประกอบด้วย อารมณ์ วิตก วิจาร ปีติ สุข และเอกัคคตารมณ์, **ทุติยฌาน** ซึ่งเป็นระดับสมาธิที่สูงขึ้นไปอีก จนใจสามารถละอารมณ์ วิตก วิจารได้ คงเหลืออยู่แต่อารมณ์ ปีติ สุขและเอกัคคตารมณ์, **ตติยฌาน** เป็นสมาธิที่สูงยิ่งขึ้นไปอีก ใจสามารถละอารมณ์ปีติได้แล้ว ยังคงเหลืออยู่แต่อารมณ์ที่เป็นสุขละเอียด ๆ กับเอกัคคตารมณ์ที่เป็น "หนึ่ง" ยิ่งขึ้นกว่าเดิม, และ **จตุตถฌาน** ซึ่งเป็นระดับสมาธิสูงที่สุดของรูปฌาน ที่ใจสามารถละอารมณ์ สุข ได้แล้ว คงยังมีอยู่แต่อารมณ์เป็นหนึ่ง ที่แนบแน่นสนิทเป็นอุเบกขาอยู่แต่อย่างเดียว

เมื่อสามารถเข้าฌานใดฌานหนึ่งได้ เรียกว่า **สมาธิโดยปริยายเบื้องสูง**

ใจที่เป็นสมาธิในระดับต่าง ๆ ทั้งสี่นี้ เป็นใจที่ควรแก่งานวิปัสสนา คือการพิจารณาสภาวะของธรรมชาติให้เห็นตามความเป็นจริงได้ จึงเป็นสัมมาสมาธิที่พึงประสงค์ที่จะสามารถให้ผู้ปฏิบัติธรรมดำเนินไปเพื่อความหลุดพ้นจากอาสวะ กิเลส ตัณหาอุปาทานได้อย่างแท้จริง เป็นหนึ่งในอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งเป็นมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลางเพื่อไปสู่มรรค ผล นิพพาน

สมาธิยิ่งหรืออธิจิต เมื่อผู้เจริญภาวนาทำใจให้หยุดให้นิ่ง ณ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ผ่าน**ดวงธรรม**ที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ แล้วก็จะถึง**ดวงศีล** ซึ่งเป็นเครื่องกลั่นกรอง กาย วาจา และใจ ตลอดทั้งเจตนาและความคิดอ่านทั้งหลาย ให้สะอาดบริสุทธิ์ ผ่องแผ้วเพียงนั้นแล้ว ก็มิได้ถอยหลังกลับหรือหยุดอยู่เพียงนั้น ยิ่งรวมใจให้หยุดให้นิ่งยิ่งขึ้นไปอีก หยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุด หรือที่เรียกว่าเข้ากลางของกลาง ๆ ๆ ดวงศีลนั่นแหละตรงที่หมายจุดเล็กใสเท่าปลายเข็มนั่นแหละ ถูกทางสายกลางหละ พอหยุดนิ่งสนิทถูกส่วนเข้าก็จะถึง**ดวงสมาธิ** เป็นดวงกลมใสมีขนาดเท่าดวงศีล แต่ใสละเอียดและสว่างกว่า

ดวงสมาธิ นี้เองคืออธิจิตแท้ ๆ ในทางปฏิบัติ

คือเป็นสมาธิยิ่ง – จิตยิ่งแท้ ๆ เชียว เพราะ**สมาธิ**ยิ่งนี้เป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจที่ละเอียดยิ่งไปกว่า**ศีล** เป็นผลให้ใจใสสะอาดบริสุทธิ์ ผ่องแผ้วยิ่งไปกว่าศีล เป็นจิตใจที่ปลอดจากนิวรณ์ ธรรมจริง ๆ จึงควรแก่งานวิปัสสนา พิจารณาสภาวะธรรมให้เห็นตามความเป็นจริง ให้เกิดปัญญารู้แจ้งแทงตลอดในสภาวะของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา ได้อย่างไม่มีอะไรเคลือบแคลงสงสัย เพราะการเจริญภาวนามาถึงขั้นนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตามแนววิชชาธรรมกายนี้ ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถจะเจริญปัญญาจากการที่ได้ทั้งรู้ และทั้งเห็น ดังที่ได้เคยยกตัวอย่างมาเล่าให้ท่านผู้อ่านได้ทราบบ้างแล้วในลำดับก่อน ๆ

ทีนี้ หากจะกล่าวถึงปัญญาในทางปฏิบัติธรรมแล้ว อาจจะแยกกล่าวได้เป็น ๓ ระดับ คือ

ปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ พระพุทธองค์ได้ทรงแนะนำว่าอริยสาวกในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้ปฏิบัติถึงซึ่งความเกิดขึ้นและความเสื่อมไป รู้ความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปชัดและข้อปฏิบัติดำเนินถึงซึ่งความสิ้นไปแห่งทุกข์โดยชอบ อันเป็นเครื่องเบื่อหน่ายอันประเสริฐ นี้คือปัญญาโดยปริยายเบื้องต่ำ

ปัญญาโดยปริยายเบื้องสูง พระองค์ได้ทรงแนะนำต่อไปอีกว่า ภิกษุในธรรมวินัยของพระตถาคตเจ้านี้ เป็นผู้รู้ชัดว่า นี่ทุกข์ นี่เหตุเกิดทุกข์ นี่ความดับทุกข์ นี่ข้อปฏิบัติถึงความดับทุกข์ ความรู้ชัดในสัจธรรมทั้ง ๔ นี้ คือปัญญาโดยปริยายเบื้องสูง

ปัญญาอันยิ่งหรืออธิปัญญา ผู้ปฏิบัติธรรมเมื่อเข้าถึงดวงสมาธิดังที่กล่าวมานี้แล้ว ก็รวมใจให้หยุดในหยุด กลางของหยุดในหยุด ตรงกลางดวงสมาธินั้นต่อไปอีก ตรงที่หมายเป็นจุดเล็กใสเท่าปลายเข็มนั่นแหละ หยุดในหยุด นิ่ง กลางของกลางกลางของกลาง ๆ ตรงจุดเล็กใสนั่นแหละ ถูกทางสายกลางหละ พอหยุดนิ่งได้ถูกส่วนเข้า ดวงสมาธิก็จะว่างหายไป ก็จะปรากฏเห็น**ดวงปัญญา** กลมใสสว่างยิ่งไปกว่าดวงสมาธิ แต่มีขนาดเท่ากัน ดวงปัญญานี้เองคือ**อธิปัญญา** ปัญญาอันยิ่งแท้ ๆ จากการปฏิบัติ เพราะเป็นเครื่องกลั่นกรองกาย วาจา และใจที่ละเอียดยิ่งไปกว่าดวงศีลและดวงสมาธิที่กล่าวมาแล้วข้างต้น **รู้เห็นอะไรก็ถูกต้องตามความเป็นจริง** ปัญญาก็ยิ่งไปกว่าบุคคลธรรมดาที่ไม่สามารถจะรู้เห็นได้กว้างขวางทั้งหยาบและละเอียด ทั้งลับและเปิดเผยได้แม่นยำอย่างนี้

■■■■

"แวดวงธรรมกาย"

โดย **วิชชาธร**

คอลัมน์นี้เพิ่งได้ฤกษ์เปิดโฉม ก็พอดีกับการขึ้นรอบปีที่ ๒ ของนิตยสารธรรมกายพอดี และจุดประสงค์ของคอลัมน์นี้ก็เพื่อนำเอาความคิดเห็น ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย ของผู้ปฏิบัติมาเปิดเผยให้สาธุชนผู้สนใจได้ทราบ ซึ่งแน่นอนก็คงเป็นแต่เพียงบางส่วนหรือบางแง่มุมเท่านั้น ทั้งนี้เข้าใจว่าส่วนดีจากหน้านี้ คงจะเป็นดังปุ๋ยที่ราดรดลงไปยังจิตใจของผู้ที่เริ่มปฏิบัติใหม่ ให้มีกำลังที่จะงอกงามรุดหน้าต่อไป หรืออาจจะได้เป็นเชื้ออย่างดีให้กับ ผู้ที่มีไฟแห่งความอดทนและพากเพียรในการปฏิบัติที่ใกล้มอดลงแล้วได้ลุกโชติช่วงอีกครั้ง ซึ่งครั้งแรกนี้เราก็ได้ข้อมูลจากการอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนรุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๖ เมษายน ๒๕๓๐ และในการอบรมนี้ก็มีทั้งนักเรียน นักศึกษาและสามเณร ซึ่งมาจากหลายจังหวัด ทั้งยังมีผู้ปกครองบ้าง ครูอาจารย์บ้าง ของเด็กเหล่านั้นได้มาอยู่ดูแลเด็ก ๆ ในปกครองของตน จึงพลอยได้ฝึกปฏิบัติภาวนากันจนได้ผลในการปฏิบัติเป็นที่ชื่นใจก็หลายท่าน

พระสมหมาย สุขกาโม อายุ ๒๓ ปี
วัดเกาะวาลุการาม อ.เมือง จ.ลำปาง

▷ ได้มาศึกษาพระ มาก่อน เลยได้รู้ว่าศาสนาและฝึกกัมมัฏ- การปฏิบัติ นี่มีผลจริงฐานแนวอานาปานสติ เพราะจิตสงบลงได้แล้วทีหลังเห็นการแพร่ภาพรายการธรรมทางทีวี โดยพระอาจารย์เสริมชัย ก็คิดว่าวิชชาธรรมกายเป็นแนวทางปฏิบัติที่น่าสนใจ อยากจะมาศึกษาดูว่าเป็นอย่างไร เลยมาเข้ารับการอบรมเมื่อ ๒๕๒๙ ระหว่าง ๑-๑๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นรุ่นที่ ๑๑ ก็ได้ฝึกจน ถึงวันที่ ๙ จึงเห็นดวง ก็เริ่มเข้าใจต่อมาก็ได้เรียนต่อไปอีกจนถึงวันที่ ๑๕ ก็ได้ ๑๘ กายพอดี แต่ตอนนั้นก็ยังไม่ค่อยคล่องนะ พอกลับไปอยู่วัดก็ได้ฝึกตนเองตามที่เรียนมา ก็ดีขึ้นพอสมควร

▷ นี่ก็พาสามเณรมา ๑๕ รูปเป็นสามเณรภาคฤดูร้อน ด้วยที่วัดเกาะมีการบรรพชา

สามเณรฤดูร้อนทุกปี ก็ทำมาได้ ๕ ปีแล้ว พออาตมาได้มาอบรมจากที่สถาบันไป เมื่อเปิดบรรพชาภาคฤดูร้อน จึงคิดจะอบรมตามแนววิชชาธรรมกาย และได้ติดต่อนิมนต์พระวิทยากรจากที่นี่ไป ซึ่งท่านอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมฺโม ก็ได้เดินทางไปสอนให้ ประกอบกับอาตมาและพระสุชาติได้เคยผ่านการอบรมจากที่สถาบันนี้ เลยได้เป็นผู้ช่วยท่านอาจารย์วิบูลย์

▷ ก็ได้ผลดีนะ เด็กๆ สามเณรจำนวน ๗๓ รูปในรุ่นนี้ ได้เห็นดวงเห็นกายเกือบหมดราว ๖๐ รูป ส่วนที่พามานี่ก็คัดเอา ๑๕ รูปที่ได้ครบ ๑๘ กายแล้ว เพื่อมาเรียนวิชชาชั้นสูงขึ้นไปอีก คือมีความเห็นว่าเมื่อก้าวเข้ามาแล้ว เราก็จะไม่หยุดยั้ง แม้เด็กสามเณรจะใกล้เปิดเรียน เพราะทางสถาบันได้มีการเปิดอบรมกัมมัฏฐานแก่เยาวชนพอดี ก็เลยได้โอกาสพาเขามาต่อวิชชา ถ้าเลยไปจากนี้ระหว่าง ๑-๑๕ พฤษภาคมนั้น ก็คงจะมากันไม่ได้ เพราะเด็กๆ ก็เปิดเรียนกัน

▷ ภูมิใจและดีใจเป็นอย่างมากว่า เด็กเหล่านี้เมื่อเราส่งเสริมเขาแล้ว ด้วยเพราะเขาก็มีบุญมีบารมีของเขาด้วยช่วยกันสนับสนุน จนถึงเวลาอันสมควรที่พวกเขาจะได้รับสิ่งที่ดีๆ เหล่านี้ ซึ่งเรียกว่าเป็นความก้าวหน้าอย่างมาก อาตมาก็รู้สึกภูมิใจนะ

▷ ก่อนมานี่อาตมาได้อธิบายให้ผู้ปกครองของเด็กๆ ได้เข้าใจ จึงต่างได้ให้การสนับสนุนและอนุญาตกันหมดทุกคนเลย ด้วยความชื่นชมของผู้ปกครองทั้งหมดและทางวัดก็ยินดีที่ได้ให้โอกาสแก่เด็กๆ อีก ทั้งคิดว่าสมควรแก่เวลาแล้วที่เด็กๆ สามเณรเหล่านี้จะได้รู้ อย่างน้อยที่สุดเด็กคนหนึ่งๆ ก็ต่างมีครอบครัว ดังนั้นผู้อยู่ในครอบครัวก็จะได้รู้ผลดีจากการปฏิบัติธรรมจากเด็กๆ เหล่านี้ด้วย เช่นจากเด็ก ๑๕ คนก็กระจายไป ๑๕ ครอบครัวเป็นต้น ซึ่งก็คิดว่าครอบคลุมเมืองลำปางได้เยอะทีเดียว

▷ ถ้าเป็นไปได้นะ ใจนี่อยากจะให้ตั้งแต่เด็กๆ ไปจนถึงผู้ใหญ่ คณะศรัทธาต่างๆ จำนวนไม่น้อยที่มาที่วัดเกาะนั้น ให้พวกเขาได้รู้อย่างน้อยที่สุดก็เบื้องต้นของธรรมะ เพราะสิ่งนี้เป็นประโยชน์มากเลยกับผู้ปฏิบัติ หากเอาแต่เพียงพูดอธิบายจะขนาดไหนอย่างไร ก็สู้ให้เขาปฏิบัติและได้รู้ด้วยตนเองไม่ได้ คืออยากจะให้เขาสัมผัสด้วยตนเอง ได้ฝึกเองนั่นแหละประโยชน์จะเกิดกับเขาโดยตรง อาตมามีความกระตือรือร้นมากนะเรื่องนี้ อย่างที่พากันมายังสถาบันนี่ นอกจากน้องเณรที่คัดมา ๑๕ รูปแล้ว ก็ยังมีพระที่วัดมากันอีก ๕ รูปมาร่วมฝึกอบรมพระกัมมัฏฐานกัน ความจริงการพาน้องเณรมานี่ก็มีค่าใช้จ่ายนะ แต่ทางวัดก็ไม่กังวลถึงเรื่องนี้เลย ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ อาตมาก็ดูแลเต็มที่

๐๐๐

เพ็ญศรี เบ้าน่วม อายุ ๑๕ ปีเศษ ชั้น ม.๔
รร. ราชินีบูรณะ อ.เมือง จ.นครปฐม

▷ ได้ธรรมกายแล้วค่ะ

▷ ความจริงจะได้ธรรมกายก็ไม่ยากค่ะ หากใจเราสงบ ไม่คิดฟุ้งซ่านค่ะ

▷ การสอนของที่นี่ดีมากนะค่ะ เท่าที่เคยไปฝึกปฏิบัติมาแล้ว ๒ แห่ง รู้สึกดีมากจริงๆ เพราะที่สถาบันนี้ให้ความเป็นกันเองมากกว่า และผู้สอนท่านก็ให้ความสนใจเรามาก

▷ ค่ะเป็นประโยชน์ เพราะทำให้เข้าใจได้ว่าสิ่งที่เราทำนั้นอะไรเป็นสิ่งดีอะไรเป็นสิ่งชั่ว เพราะในสังคมโลกนี้ ก็มีอะไรๆ หลายๆ อย่างที่จะชักจูงไปในทางเสียหาย ตอนนี้ก็รู้ว่าเราควรจะทำตัวอย่างไร ทำจิตเราให้สบายอะไรอย่างนี้ค่ะ ตัวอย่างก็คือการที่พากันถือศีลภาวนากันค่ะ ส่วนการฝึกธรรมะนี้ก็ให้ความมั่นใจด้วยว่า การทำดีย่อมได้ผลดีจริง การทำชั่ว ย่อมได้ผลชั่วจริง เช่นอย่างที่วันนั้นหลวงป่าสอนวิธีไปดูเปรตดูนรก

▷ มั่นใจมากนะค่ะ เพราะเห็นชัดเจนจริงๆ แล้วก็สงสารเขาด้วยค่ะ เลยไม่อยากทำบาปอีก

๐๐๐

จุฑามาส มาบางครุ อายุ ๑๖ ปีเศษ ปวช. ปี ๒
รร. พาณิชย์การสันติราษฎร์ กรุงเทพฯ

▷ ได้ธรรมกายแล้วค่ะ

▷ ตอนนี้ได้เรียนวิธีดูเรื่องชาติในอดีตว่าเราเป็นใคร มาจากไหนก็ยังไม่ค่อยชัดนัก เพราะกลัวว่าจะเห็นจริงหรือเปล่าค่ะ ยังกังวลอยู่

▷ ผลที่เกิดขึ้นกับตนเองก็รู้สึกว่าจิตใจดีขึ้น สงบ แต่ก่อนอารมณ์ค่อนข้างจะร้าย เวลาที่โกรธใครขึ้นมา จะห้ามใจไม่ค่อยอยู่ แต่เดี๋ยวนี้คิดว่าจิตใจสงบดี พอเวลาใครทำให้รู้สึกโกรธขึ้นมา ก็รีบนึกถึงองค์พระที่กลางกายค่ะ แล้วก็นึกว่าตัวเป็นองค์พระ ก็จะลืมทุกสิ่งที่มาทำให้โกรธ แล้วสบายค่ะ อีกอย่างก็นึกถึงพ่อแม่ญาติพี่น้อง อยากแผ่ส่วนบุญให้เขา แล้วอยากให้เขามาได้เห็นอย่างที่เราได้เห็นได้รู้ อยากให้ทุกคนได้รู้ว่าการที่เราพากันทำบาปแล้วมันมีผลเป็นอย่างไร น่ากลัวแค่ไหนนะค่ะ เพราะได้เห็นมาแล้ว

▷ นี่ก็ไม่เคยนั่งสมาธิที่ไหนมาก่อน เพิ่งมาเรียนเอาที่นี่เป็นครั้งแรก คิดว่าที่นี่สอนดีมากๆ นะค่ะ เพราะเพียง ๒-๓ วันก็ได้แล้ว

๐๐๐

สามเณร โกเมน เตชะนัดตา

อายุ ๑๓ ปี ชั้น ม. ๓

รร. อัสสัมชัญลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง

▷ มาจากวัดเกาะวาลุการาม ที่วัดก็สอนให้ดูลูกแก้วเหมือนที่นี่ครับ เป็นแบบวิชชาธรรมกาย

▷ พระอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมฺโมเป็นผู้สอนครับ

▷ ตอนอยู่ที่ลำปาง ก็ได้ธรรมกายแล้ว ได้ตรวจภพสามแล้วครับ

▷ ได้มาที่สถาบันนี้เป็นครั้งแรก พระอาจารย์สมหมาย สุขกาโมพามาครับ

▷ มาเพื่อจะต่อวิชชาให้สูงๆ ยิ่งขึ้นไปครับ ตอนนี้ก็ได้เรียนรู้เพิ่มเติมแล้ว ได้ไปถึงสุดละเอียดที่เป็นอณู ปรมาณูที่ใสยิ่งขึ้น จิตใจก็สงบขึ้นเยอะครับ เดี๋ยวนี้ผมใจเย็นขึ้น แต่ก่อนยังไม่ได้ธรรมะ ผมเป็นคนใจร้อนมากครับ

▷ คนที่ยังไม่ได้ธรรมะนี่ ก็อยากจะให้เขามาได้เรียนอย่างเราบ้าง และถ้ามีโอกาส ผมก็จะไปสอนเขาครับ

๐๐๐

สามเณร ภานุศร ต๊ะมะโน

อายุ ๑๑ ปี ชั้น ป. ๖

รร. อัสสัมชัญลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง

▷ มีพี่น้อง ๓ คน ผมสนใจเรียนธรรมะเอง คุณพ่อคุณแม่ไม่ได้บังคับ เพราะชอบครับ

▷ ปฏิบัติครั้งแรกที่วัดเกาะวาลุการาม พระอาจารย์วิบูลย์ วิปุลธมฺโม สอนให้ครับ

▷ มากัน ๑๕ รูป พระอาจารย์สมหมาย สุขกาโมเป็นผู้พามาเป็นสามเณรทั้งที่ได้ ๑๘ กายและที่ทำวิชชาถึงสุดละเอียดคือหัวแก๊สด้วยครับ

▷ ตั้งใจมาเพื่อเรียนวิชชาธรรมกายให้สูงขึ้นและคล่องขึ้นครับ ตอนนี้ก็ได้เรียนเพิ่มเติมแล้วครับ เช่นได้รู้อดีตชาติ ได้รู้อนาคต และเข้าใจถึงว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของธรรมดา เพราะเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาครับ ได้เห็นการตายของตัวเองก็ไม่กลัว

▷ ก่อนที่จะได้ธรรมกายนี่เป็นคนขี้อายครับ เดี๋ยวนี้ก็รู้สึกกล้าขึ้นครับ คิดว่าต่อไปนี้การเรียนหนังสือคงจะดีขึ้นครับ เพราะว่าเมื่อเราได้ทำจิตใจสงบแล้ว เราจะอ่านหนังสือก็จำง่ายขึ้นครับ

▷ สงสารคนที่ยังไม่ได้ธรรมนะครับ เพราะว่าเขาต้องเวียนว่ายในวัฏฏสงสารครับ ถ้าผมมีโอกาส ผมจะไปสอนพ่อแม่พี่น้องและญาติครับ

๐๐๐

สิริลักษณ์ บุญสอง

อายุ ๑๕ ปี ชั้น ม. ๔

รร. สตรีมหาพฤฒาราม กรุงเทพฯ

▷ ปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายมา ได้ประมาณ ๓ ปีค่ะ

▷ ได้ธรรมกายแล้วฝึกตรวจภพตรวจจักรวาลแล้ว ระลึกชาติในอดีตและอนาคตด้วยค่ะ

▷ ตอนที่ได้ธรรมกายครั้งแรกนั้น ได้ที่วัดสระเกศฯค่ะ ได้มานานแล้ว

▷ มีความรู้สึกต่างไปจากแต่ก่อนที่ยังไม่ได้ธรรมะค่ะ เช่น ทำให้รู้สึกถึงสภาพอะไรๆ ได้ดีขึ้น เพราะหลวงพ่อท่านให้ฝึกพิจารณามหาสติปัฏฐานสี่ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ทำให้เราได้รู้สิ่งต่างๆ ที่คนอื่นยังไม่รู้ยังไม่เข้าใจ คืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตาของชีวิตเป็นต้น อารมณ์เดี๋ยวนี้ก็เปลี่ยนไปจากแต่ก่อน เพราะใจเย็นขึ้นค่ะ และเป็นผู้ใหญ่ขึ้นค่ะ

▷ มีผลมากเลยค่ะ เพราะสมาธิมีผลต่อการเรียนหนังสือ เช่น เดี๋ยวนี้ทำวิชาคณิตศาสตร์ ได้ดีขึ้นกว่าเดิม

▷ สำหรับคนอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ธรรมะ ก็อยากให้เขาได้รู้เห็นและเป็นธรรมกายเหมือนเราด้วย เพราะเขาจะได้รู้ซึ้งถึงชีวิตที่เป็นจริง และรู้ว่าควรจะเป็นไปเพื่อช่วยกันบำรุงพระพุทธศาสนาสืบต่อไปค่ะ

▷ การสอนของที่นี่ก็ดีมากค่ะ เพราะสอนกันอย่างสุดความสามารถของผู้ให้และผู้รับ คือผู้รับสามารถรับไปได้เท่าไร ก็สอนให้ไป และก็สอนเป็นขั้นตอน

๐๐๐

สุขใจไร้ทุกข์จริง เมื่อชาย-หญิงเข้าถึงธรรม

...แด่น้อง....

โดย **"พี่สุน"**

น้องน้อย...
มองไปรอบตัวซีจ๊ะ
กวาดสายตาดูให้ทั่ว
เห็นไหม?...เขากำลังทำอะไรกัน...

บางคนต่อสู้ ดิ้นรน เพื่อให้ชีวิตอยู่รอด
บางคนเร่งรีบ แก่งแย่ง แข่งขัน
บางคนหมดหวัง ท้อแท้ ทอดอาลัย
และบางคนพร้อมเสมอที่จะทำให้โลกทั้งโลกปั่นป่วน ให้ผู้คนไร้ความสุข
ในชีวิตประจำวันของเขาหมุนเวียนอยู่กับสิ่งเหล่านี้วันแล้ววันเล่า
จนกว่าจะละจากโลกไป

น้องน้อย...
ทำไมพวกเขาจึงเป็นเช่นนั้น ?
เขาคิดหรือไม่ว่าคนเราเกิดมาเพื่ออะไร ?

เกิดมาเพื่อดิ้นรนต่อสู้...เพื่อแสวงหาปัจจัยสี่...
เพื่อแสวงหาอำนาจอันจอมปลอม
เกิดมาเพื่อเป็นผู้ชนะ...แต่ก็มีที่ต้องกลายเป็นผู้พ่ายแพ้...ผิดหวัง
หรือเกิดมาเพื่อแก่งแย่ง...ชิงดี...รบราฆ่าฟันกัน
คนเราเกิดมาเพื่อสาระเพียงเท่านี้หรือ?

น้องน้อย...
ชีวิตนี้สั้นนัก...
เหตุใดพวกเขายังเมามัวหลงประมาทในชีวิต?

หลงคิดว่าชีวิตนี้จะไม่แก่...จะไม่เจ็บ...และจะไม่ตาย
สิ่งที่เขาเสาะแสวงหาได้ยามมีชีวิตอยู่
เป็นสิ่งประเสริฐสำหรับชีวิตภายหลังความตายของเขาเช่นนั้นหรือ
เขาได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เสาะแสวงหาได้เหล่านั้นจริง ๆ หรือ

แท้จริงแล้ว...

สิ่งที่พวกเขากำลังทำอยู่ หาใช่สาระที่เป็นแก่นแท้ของชีวิตไม่
เพราะสิ่งเหล่านั้น **"ไม่เที่ยง"** มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
หากเราไม่รู้เท่าทัน หลงยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเรา เขา ของเรา ของเขา
ก็ย่อมก่อให้เกิดแต่ **"ความทุกข์"**

น้องน้อย...
ลองพิจารณาบุคคลที่น้องพบเห็นซีจ๊ะ...

มีใครบ้างที่มีความสุขอย่างแท้จริง มีใครบ้างที่ไม่เคยเป็นทุกข์เพราะความหิว
ทุกข์เพราะโรคภัยไข้เจ็บ ทุกข์เพราะไม่ได้ในสิ่งที่ตนปรารถนา
หรือได้ในสิ่งที่ตนไม่ปรารถนา
มีใครบ้างไม่เคยเป็นทุกข์เมื่อต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจ
มีใครบ้างที่ไม่เคยเผชิญกับความยากลำบากในการดำรงชีวิต...และ...
ไม่ต้องทุกข์ทรมานเมื่อสังขารร่างกายทรุดโทรมถอยกำลังลงทุกวัน...

เส้นทางชีวิตของมนุษย์โดยทั่วไปจะพบกับ "ทุกข์มาก" และ "ทุกข์น้อย" เท่านั้น
พวกเขาจะไม่พบกับความสุขที่แท้จริงเลย หากไม่หันมาพิจารณาสภาวะความเป็นจริง แล้วเลือกเส้นทางของชีวิตใหม่ อันเป็นเส้นทางนำไปสู่อมตสุข[๑]ชั่วนิรันดร

มาเถิด...น้องน้อย...ชีวิตนี้สั้นนัก...
เร่งก้าวมาสู่เส้นทางใหม่ของชีวิต...มาร่วมกันเผชิญกับความเป็นจริงที่มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ยอมรับความจริงเสีย ละลายความยึดมั่นถือมั่น รู้จักให้อภัย และมีเมตตาต่อทุกชีวิต
เร่งสะสมความดีงามตั้งแต่เยาว์วัย ทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ปฏิบัติตนตามคำสอนของสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการละเว้นจากความชั่ว ความเศร้าหมองทั้งปวง
สมาทานศีล...อย่างน้อยศีลห้า...ให้บริสุทธิ์ และทำจิตใจให้สะอาดผ่องใส ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เมื่อปฏิบัติดังนี้แล้วย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต ผู้ปฏิบัติย่อมได้รับการสรรเสริญ และได้พบกับความสุขอันเป็นอมตะชั่วนิรันดรทั้งโลกนี้และโลกหน้า...

มาเถิด...น้องน้อย...ชีวิตนี้สั้นนัก...อย่าได้หลงประมาทในชีวิตอีกเลย
มาเถิด...น้องน้อย...เวลาไม่เคยคอยใคร...เร่งหลีกออกจากความไม่เที่ยงทั้งหลายเถิด
มาเถิด...น้องน้อย...เร่งทำใจให้หยุดนิ่ง ณ ศูนย์กลางกาย
เพื่อจะได้เข้าถึง **"ธรรมกาย"**
คือธรรมชาติที่บริสุทธิ์และประเสริฐจริงแท้ ที่เราสามารถ **"เข้าถึง" "รู้เห็น"** และ **"เป็น"** ได้ และเมื่อนั้น...
น้องจะได้ประจักษ์ด้วยตนเองว่าสิ่งใดเป็น **"แก่นแท้"** ของชีวิต และสิ่งใดคือ **"มายา"**[๒]...

[๑] อมตสุข หมายถึง ความสุขที่แท้จริง ถาวร อันได้แก่พระนิพพาน
[๒] มายา หมายถึง การล่อลวง, เล่ห์เลี่ยม, ความไม่จริง

หมวด ก. ตอนที่ ๑ บทที่ ๓

ดูกายโดยตั้งใจมั่น

โดย **ศศิประภา ศากยบุตร**

อานิสงส์ต่าง ๆ ของกายคตาสติ
"ดูก่อน ภิกษุทั้งหลาย! เมื่อธรรมอย่างหนึ่ง อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว แม้กายก็สงบ แม้จิตก็สงบ แม้วิตก วิจาร ก็ระงับ ธรรมที่เป็นไปในส่วนแห่งวิชชา แม้ทั้งสิ้นก็ถึงความเจริญเต็มที่ ธรรมอย่างหนึ่งเป็นไฉน? ธรรมอย่างหนึ่ง คือ กายคตาสติ (สติในกาย) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! เมื่อธรรมอย่างนี้แล อันบุคคลเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว แม้กายก็สงบ แม้จิตก็สงบ แม้วิตก วิจารก็ระงับ ธรรมที่เป็นไปในส่วนแห่งวิชชา แม้ทั้งสิ้นก็ถึงความเจริญเต็มที่"

– เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว อกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ย่อมไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้ว อันบุคคลย่อมละได้
– เมื่อเจริญทำให้มากซึ่งกายคตาสติแล้ว กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ย่อมเกิดขึ้น ที่เกิดแล้วย่อมเป็นไปเพื่อความเจริญไพบูลย์ยิ่งขึ้น

(บางส่วน) เอกนิบาต อังคุตตรนิกาย 20/57

รู้ "รู้อยู่" คู่สติ ไม่พลั้งเผลอ
รู้ซึเธอ ที่ตั้งจิต สถิตย์ถึง
ฐานเจ็ดมั่น หมั่นเพียร เวียนคะนึง
คอยเฝ้าตรึง ดวงจิตตั้ง ศูนย์กลางกาย
รู้รู้อยู่ คู่สติ แต่ยังเด็ก
ตัวเล็กเล็ก หมั่นอบรม ได้สมหมาย
มีกายธรรม ตั้งมั่น ศูนย์กลางกาย
เด็กหญิงชาย จิตคะนึง เข้าถึงธรรม

ท้าวความเดิม

ด้วยบริกรรมภาวนา และบริกรรมนิมิต ได้รวมจิตที่ท่องเที่ยว ฟุ้งซ่าน เข้ามาอยู่เป็นดวงแก้วกลมใส และตั้งมั่นไว้ ณ ศูนย์กลางกายฐานที่เจ็ด คือการฝึกจิตให้รู้อยู่

ถ้าได้หมั่นปฏิบัติเป็นประจำวันแล้ว จิตที่คุ้นเคยกับการรู้อยู่ จะเรียกจิตและรวมจิตเข้าศูนย์กลางกายได้ง่ายเข้า และรวดเร็วกว่าเดิม ดังอุปมาเช่นกับการเดินนั่นเอง เมื่ออายุยังเยาว์เริ่มหัดเดินก็แสนยาก กว่าจะตั้งไข่ล้มก็ตั้งพักใหญ่ กว่าจะก้าวเดินที่ละก้าวก็ล้มแล้วล้มอีก แต่ก็ยังพยายามลุกขึ้นมาเดิน **ครั้นฝึกบ่อยเข้า เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นโดยอัตโนมัติ คือ** จะเดินได้โดยไม่ต้องนึกว่าจะก้าวขาไหนก่อน และขณะที่เดินอยู่ก็สามารถจะสนทนาถึงเรื่องอื่นได้ ฉันใดการตั้งจิต ณ ฐานที่เจ็ดก็ฉันนั้น ให้ทำเป็นประจำ จรดจิตอยู่ที่ฐานที่ ๗ ทุกเมื่อ ทำตนให้มีสติหน้ารอบ ความคิด การกระทำและการเจรจา ก็ย่อมจะสำรวมและมีหน้ารอบ

จากการที่มีสติ "ร้อย" กำกับอยู่ ทำให้ได้ลดกิเลสให้เบาบางลงโดยเฉพาะกิเลสหยาบ ๑๐ ประการ อันได้แก่ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และมโนกรรม ๓ (ดูรายละเอียดในธรรมสำหรับเยาวชน "ทางสายเอก" ซึ่งลงในนิตยสาร "ธรรมกาย" ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มีนาคม ๒๕๓๐) เมื่อกิเลสเบาบางลง เปรียบดังเช่น ตะกอนในน้ำตกลงนอนก้น ความมืดมัว และหมอกก็จางไป ความสามารถในการรับรู้ก็แจ่มแจ้งขึ้นตามลำดับ

เมื่อตั้งจิตได้ที่แล้วดำเนินต่อไปทันทีโดยกำหนดดวงปฐมมรรคขึ้น ใสสว่าง ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ รวมพลังจิตให้เป็นจุดเล็กเท่าปลายเข็ม ณ ศูนย์กลางดวง พอได้ที่ถูกส่วนเข้า ดวงเดิมก็จะขยายกว้างออกเกิดมีดวงใหม่เข้าแทนที่ จนกระทั่งครบ ๖ ดวง จนถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ครั้งนี้แหละ จะเห็นกายปรากฏขึ้น กายที่เห็นได้กายแรก คือ**กายมนุษย์ละเอียด** เป็นกายของเราเอง ซึ่งอาจเคยพบเคยเห็นเคยรู้สึกบ้าง เพราะเป็นกายที่ทำหน้าที่ฝันนั่นเอง

เมื่อคนเราหลับไป ก่อนจะหลับหรือใกล้จะตื่น จิตของคนนั้นก็จะตกศูนย์พอดี ถ้าสามารถประคองจิตให้อยู่ระดับศูนย์นี้ตลอด ก็จะเป็นสมาธิ ครั้นปล่อยให้จิตลอยต่ำลง ผ่านศูนย์ไป กายก็จะหลับสนิทโดยประสาททั้ง ๕ ของกาย อันประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และกาย ก็จะหลับก่อนโดยไม่รับรู้กับสิ่งกระทบที่ทวารทั้ง ๕ นี้ แต่ใจอันเป็นประสาทที่หกจะยังคงรับรู้อยู่ในระยะเวลามากน้อยแล้วแต่บุคคล การรับรู้นี้ บางครั้งตื่นมาก็จำได้บ้าง จำไม่ได้บ้าง แต่เป็นการรับรู้ด้วยใจ และเป็นระยะที่กายมนุษย์ละเอียดเป็นผู้ทำหน้าที่นั้น ๆ

ดังนี้ก็พอจะเห็นได้เลา ๆ ว่า **กายมนุษย์เรานี้ไม่ใช่เป็นแค่สักแต่กายที่เห็นด้วยตาเนื้อเท่านั้น แต่มีกายซ้อนอยู่ในกายเราอีก** เรียกรวม ๆ ว่า "กายในกาย ณ ภายใน"

กายมนุษย์ละเอียดที่เห็นในสมาธิ จะต้องเป็นกายที่หน้าตาเหมือนเราทุกประการ นั่งท่าขัดสมาธิ

เช่นเดียวกับเราและหันหน้าไปทางเดียวกับเรา

ครั้นเห็นชัดเจนพอใจแล้ว ก็รวมใจที่ศูนย์กลางกายที่เดิมนั้นแหละ ฐานที่ ๗ กายเรา, ศูนย์กลางดวงปฐมมรรคใสสว่าง ตรงฐานที่เจ็ดของกายมนุษย์ละเอียด นั่นเป็นจุดเดียวกันหมด ทำอุบายตามเดิม รวมไปที่กลางของกลางเรื่อย จะปรากฏดวงทั้ง 6 และเห็นกายในกายต่อ ๆ ไปใหม่ เป็นลำดับดังนี้

กายทิพย์หยาบและกายทิพย์ละเอียด
กายรูปพรหมหยาบและกายรูปพรหมละเอียด
กายอรูปพรหมหยาบและกายอรูปพรหมละเอียด
กายธรรมโคตรภูหยาบและกายธรรมโคตรภูละเอียด
กายธรรมพระโสดาหยาบและกายธรรมพระโสดาละเอียด
กายธรรมพระสกิทาคาหยาบและกายธรรมพระสกิทาคาละเอียด
กายธรรมพระอนาคามีหยาบและกายธรรมพระอนาคามีละเอียด
กายธรรมพระอรหัตหยาบและกายธรรมพระอรหัตละเอียด

กาย ๔ คู่แรก คือ กายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม เป็นกายโลกียะ เป็นกายที่มีขนาดเท่าตัวเราขึ้นไปไม่เกิน ๔ วา

ส่วนกาย ๕ คู่หลัง คือ กายพระกายธรรมหรือธรรมกายนั้นมีขนาดแตกต่างกัน โดยเริ่มแต่ขนาดเล็ก จนใหญ่ตามลำดับ

กายธรรมพระโคตรภู ขนาดหน้าตักเท่ากายมนุษย์ขึ้นไป
กายธรรมพระโสดา ขนาดหน้าตัก ๕ วาขึ้นไป
กายธรรมพระสกิทาคา ขนาดหน้าตัก ๑๐ วาขึ้นไป
กายธรรมพระอนาคามี ขนาดหน้าตัก ๑๕ วาขึ้นไป
กายธรรมพระอรหัต ขนาดหน้าตัก ๒๐ วาขึ้นไป

เมื่อครบ ๙ คู่หรือ ๑๘ กายแล้วก็พยายามเดินวิชชาโดยรวมใจของทุกกายให้หยุดอยู่ ณ ศูนย์กลางธรรมกายพระอรหัตให้เห็นกายซ้อนกายกันเป็นเถา ๆ ละ ๑๘ กายให้มีศูนย์กลางดวงธรรมตรงกันหมดทุกกายสุดหยาบสุดละเอียด แล้วรวมใจหยุดในหยุด กลางของหยุด ตรงศูนย์กลางดวงธรรมของธรรมกายพระอรหัตให้เห็นใส ละเอียด หมดทั้งดวงทั้งกาย ว่าได้ปฏิบัติธรรมตามแนววิชชาธรรมกายเบื้องต้นหรือที่เรียกกันว่า ได้ธรรมกาย

บุคคลที่ได้ธรรมกายแล้วนี้ ถ้าจรดใจให้ถึงธรรมกายบ่อย ๆ ความคิดและสติที่มีหน้ารอบก็จะเป็นคุณสมบัติประจำตัวไป ทำให้ได้ละกิเลสเป็นขั้นตอนต่อไปอย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าละเลย กิเลสอันซึ่งเป็นตะกอนนอนก้นอยู่ก็อาจกลับลอยขึ้นมาก ทำให้มีความขุ่นมัวก็ได้ จะเห็นได้ว่า แม้รู้วิธีจนถึงธรรมกายแต่

ไม่ปฏิบัติเป็นนิจสิน ก็ย่อมหมองมัวได้

แบบฝึกหัดที่สาม

ทฤษฎี	ดวงปฐมมรรคเป็นปรากฏการที่เกิดจากการรวมจิต ณ ศูนย์กลางกาย และเป็นทวารเข้าสู่จุดโฟกัส (รวมแสง) ก่อให้เป็นสภาวะของดวงศีล, ดวงสมาธิ, ดวงปัญญา, ดวงวิมุติ, และวิมุตติญาณทัสสนะ จนเห็นกาย ๑๘ กายในกายมนุษย์
ภาคปฏิบัติ	ตั้งจิต ณ ศูนย์กลางกาย เมื่อเห็นดวงตั้ง ณ ศูนย์กลางกาย เมื่อดวงขยาย ก็จรดไว้ที่กลางอย่างเดียว ศูนย์กลางดวงหรือศูนย์กลางกายมีจุดเดียวไม่เคลื่อนไปไหน ตั้งมั่นไว้ ณ ที่นี่ ที่ฐานที่ ๗ ดั่งเดิม
ผล	เจริญสมาธิภาวนาได้ ๑๘ กาย

มองดูเขาแล้วมองดูเรา

โดย **ญาณรัตนะ**

จากงานวันวิสาขบูชาที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ. ดำเนินสะดวก จ. ราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ที่ผ่านมา ข้าพเจ้ามีความประทับใจอยู่เรื่องหนึ่งจนถึงทุกวันนี้ ในตอนบ่ายหลังจากพิธีถวายผ้าป่ามหากุศลแล้วก็มีการสวดบูชาพุทธมนต์ ข้าพเจ้าได้เดินไปเข้าห้องน้ำชายที่เรียงรายกันอยู่ หลังจากเสร็จธุระแล้ว ก็พลันเหลือบมองเห็นเด็กหนุ่มคนหนึ่ง กำลังสาละวนอยู่กับการนั่งยอง ๆ ถือผ้าขนหนูเช็ดพื้นนั่งหันหลังอยู่ จนทำให้โมเสคสีขาวที่ปูพื้นเป็นเงาวาวเมื่อต้องแสงที่สาดส่องเข้ามา ความเลื่อมใส นิยมชมชอบและยกย่องในตัวเด็กผู้นี้บังเกิดขึ้นในใจ ข้าพเจ้าหยุดยืนดูด้วยอาการนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง โดยที่เด็กคนนั้นไม่รู้ตัว ยิ่งคิดยิ่งเห็นการกระทำของเด็กผู้นี้แล้ว ก็ยิ่งเกิดความนิยมในตัวมากขึ้นเป็น

ทวีคูณในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในความตั้งใจทำงานอย่างขะมักเขม้นโดยไม่หวังว่าจะมีใครมาเห็นหรือไม่ โดยไม่ถือตัวมาทำงานขัดพื้นห้องน้ำ ใจของข้าพเจ้านั้นก็คิดถึงผลบุญที่เด็กผู้นี้ได้ทำดีแล้วจนความปีติกลั้นไว้ไม่อยู่ ข้าพเจ้ายกมือทั้งสองพนมไหว้เด็กคนนี้ พร้อมกับกล่าวด้วยน้ำเสียงที่ยินดีว่า "น้องพี่ขออนุโมทนาบุญด้วย" เด็กหนุ่มคนนั้นหันมารับไหว้ เป็นเชิงยอมรับที่ข้าพเจ้าได้ร่วมอนุโมทนาบุญด้วย ข้าพเจ้าเดินออกมาจากห้องน้ำด้วยความปีติและตื้นตันใจ และไม่เคยนึกเสียใจเลยว่าเราได้ไหว้ความดีของเด็กผู้นั้น คงจะยังมีผู้ทำความดีอีกมากที่ทำความดีโดยไม่หวังว่าจะมีใครมาเห็นหรือไม่เหมือนเด็กคนนี้

บางท่านอาจจะคิดว่าเด็กอาจทำดีเมื่อเห็นข้าพเจ้าเดินมา แต่ความจริงยากที่จะเป็นอย่างนั้น เพราะผลงานที่ปรากฏย่อมแสดงว่าเด็กได้ทำงานเช็ดถูพื้นจนสะอาดสะอ้าน มิใช่ทำเพื่อเอาหน้าอย่างแน่นอน เพราะว่าเมื่อกระทำในสิ่งที่ดีแล้ว เป็นประโยชน์ต่อคนทั้งหลาย ย่อมเกิดบุญขึ้นกับตัวเองแน่นอน ยิ่งผู้กระทำมีความสะอาดบริสุทธิ์ด้วยกาย วาจา ใจแล้ว ผลบุญนั้นย่อมทับทวี ความดีที่กระทำไม่ว่าจะมีใครเห็นหรือไม่ก็ตาม ย่อมติดอยู่ที่ศูนย์กลางกายเห็น จำ คิด รู้ ของกายที่ละเอียด ๆ ข้างในมากเพียงนั้น เหมือนกับอาหารที่ใครกินใครอิ่ม

มองดูเขาวันนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็มามองดูตัวเราเอง ทำให้ได้คิดว่า การทำความดีนั้น ขอให้ทำด้วยความเต็มใจ สบายใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ยิ่งถ้าเราสามารถรักษากาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ได้มากเพียงใด อานิสงส์แห่งผลบุญยิ่งส่งผลมากเพียงนั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีใครรู้หรือทำต่อหน้าใคร เพราะอย่างน้อยที่สุดตัวเราเองเป็นผู้เห็นคุณความดีนั้น พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ที่อยู่ภายในศูนย์กลางกายของเรานั้นก็ย่อมเห็นความดี เท่านี้ก็ย่อมคุ้มเกินพอแล้ว

ญาณรัตนะ

สาธุ

อิธ โมทติ เปจฺจ โมทติ
โส โมทติ โส ปโมทติ

กตปุญฺโญ อุภยตฺถ โมทติ
ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน

ผู้ทำบุญแล้ว ย่อมบันเทิงในโลกนี้ ละ (โลกนี้) ไปแล้ว ย่อมบันเทิง (ในโลกหน้าอีก) จึงชื่อว่าย่อมบันเทิงในโลกทั้งสอง เขา (ผู้ทำบุญ) เห็นความบริสุทธิ์แห่งกรรมของตนแล้ว ย่อมบันเทิงปราโมทย์ (พุทฺธ. ขุ.ธ. ๒๕/๑๗)

มงคลบุตร

"ธรรมกาย" คืออะไร ?

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล**

● ถาม : "ธรรมกาย" คืออะไร มีความหมายว่าอย่างไร?

● ตอบ "ธรรมกาย" คือ กายและดวงใจที่สะอาดบริสุทธิ์ปราศจากเครื่องเศร้าหมองคือกิเลส ตัณหา อุปาทาน และอุบัติขึ้น ณ ศูนย์กลางกายที่สุดละเอียดของผู้ปฏิบัติธรรมที่ปฏิบัติทางศีล สมาธิ และปัญญา อันมีนัยอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ จนจิตใจสะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองดังกล่าว ซึ่งอาจจะเป็นการหลุดพ้นจากกิเลสชั่วคราว ชื่อว่า ตทังควิมุตติ หรือ หลุดพ้นด้วยการข่มกิเลส เรียกว่า วิกขัมภณวิมุตติ หรือหลุดพ้นโดยเด็ดขาดขาดสิ้นเชิง เรียกว่า สมุจเฉทวิมุตติ ก็จะสามารถเข้าถึงได้รู้เห็น และเป็นธรรมกายภายในตนเองได้

ผู้ปฏิบัติที่ถึงธรรมกายแล้ว เมื่อมรรคมีองค์ ๘ เจริญขึ้นเป็นอริยมรรคให้สามารถปหานสังโยชน์ กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้อย่างน้อย ๓ ประการขึ้นไป (คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส) ได้ ก็นับว่าได้บรรลุมรรค ผล เป็นพระอริยบุคคล ตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ แต่ถ้ายังละสังโยชน์ดังกล่าวไม่ได้ ก็จัดเป็นแต่เพียงโคตรภูบุคคล ยังไม่ใช่เป็นพระอริยบุคคล และยังมีโอกาสที่จะกลับตกต่ำได้อีกทุกเมื่อ หากปล่อยใจให้ตกเป็นทาสของกิเลส ตัณหา อุปาทาน ธรรมกายอันบริสุทธิ์ย่อมดับและกลับมีสภาวะเช่นเดียวกันกับปุถุชนที่ยังหนาด้วยกิเลสอยู่ตามเดิม จึงเอาเป็นที่แน่นอนยังไม่ได้ว่า "ตนเป็นที่พึ่งของตนได้จริงแล้ว"

ผู้บรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นพระอรหันตขีณาสพแล้ว ต้องเป็นธรรมกายด้วยกันทุกองค์ ดังมีหลักฐานปรากฏในที่มากแห่งว่า พระพุทธองค์ หรือ พระตถาคต และ พระอรหันตสาวก เมื่อแสดงถึงธรรมกาย ต่างแสดงว่าท่านเป็น "ธรรมกาย" ทั้งสิ้น ดังตัวอย่างที่มีมาในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สรภังคเถรคาถา ข้อ ๓๖๕ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๒๖ หน้า ๓๓๔ ความว่า

"เมื่อก่อน เราผู้ชื่อว่าสรภังคะ ไม่เคยได้เห็นโรค คืออุปาทานในขันธ์ ๕ ครบบริบูรณ์ทั้งสิ้น โรคนั้น อันเราผู้ทำตามพระดำรัสของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ ได้เห็นแล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า พระวิปัสสี พระสีขี พระเวสภู พระกกุสันโธ พระโกนาคมน พระกัสสป ได้เสด็จไปแล้วโดยทางใดแล พระสัมมา-

สัมพุทธเจ้าพระนามว่าโคดม ก็ได้เสด็จไปแล้วโดยทางนั้น พระพุทธเจ้า ๗ พระองค์นี้ทรงปราศจากตัณหา ไม่ทรงถือมั่น ทรงหยั่งถึงความสิ้นกิเลส **เสด็จอุบัติแท้โดยธรรมกาย** ผู้คงที่ ทรงเอ็นดูอนุเคราะห์สัตว์ทั้งหลาย ได้ทรงแสดงธรรม คือ อริยสัจจ์ ๔ อันได้แก่ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ ทางเป็นที่สิ้นทุกข์ เป็นทางไม่เป็นไปแห่งทุกข์ อันไม่มีที่สุดในสงสาร เพราะกายนี้แตกและเพราะความสิ้นชีวิตนี้ การเกิดในภพใหม่อย่างอื่นมิได้มี เราเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากสรรพกิเลสและภพทั้งปวง"

ธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้ว ชื่อว่า **"พระนิพพาน" เป็นธาตุล้วน ธรรมล้วน ไม่ประกอบด้วยปัจจัย** กล่าวคือ กิเลส อวิชชา ตัณหา **ปรุงแต่ง เป็นวิราคธาตุวิราคธรรมแท้ ๆ และธรรมกายนี้เอง ที่ประมวลความบริสุทธิ์ ๓ ประการเข้าไว้พร้อมเสร็จสมบูรณ์** กล่าวคือ

กายและหัวใจ เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก **เป็นปฐมมรรค**

ดวงใจ เป็นเนื้อหนังที่แท้จริงรวบยอดกลั่นออกมาจากพระสุตตันตปิฎก **เป็นมรรคจิต**

ดวงปัญญา เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอดกลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก **เป็นมรรคปัญญา**

ทำหน้าที่ปหานสังโยชน์กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกให้พินาศไปอย่างสิ้นเชิงและโดยเด็ดขาด เป็นสมุจเฉทปหาน ได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

จากที่บรุพาจารย์ได้ถ่ายทอดไว้ และจากที่มีผู้ปฏิบัติธรรมได้เข้าถึงและรู้เห็นธรรมกายที่แท้จริงต่างพบว่า **ธรรมกายนั้นมีพุทธลักษณะคล้ายพระปฏิมากร เกตุดอกบัวตูม ครองจีวรแบบลดไหล่ธรรมดา ม้วนลูกบวบเข้าใน (ม้วนขวา) ไม่มีผ้ารัดอกแบบห่มดอง ประทับอยู่บนองค์ฌาน** ธรรมกายโคตรภูมีขนาดหน้าตักความสูง และเส้นผ้าศูนย์กลางดวงธรรม ๔ วา ครึ่งขึ้นไป ส่วนธรรมกายอรหัตมีขนาดเต็มธาตุเต็มธรรม ๒๐ วา ขึ้นไป **เฉพาะพระนิพพานของพระพุทธเจ้าในอายตนนิพพานถอดกายนั้นประทับอยู่บนรัตนบัลลังก์อีกชั้นหนึ่ง ขาวใส บริสุทธิ์ และมีรัศมีสว่างมาก**

ส่วนพระพุทธเจ้าองค์ต้นธาตุ ต้นธรรม และกลางธาตุฯ **ในอายตนนิพพานเป็นนั้น มีพุทธลักษณะเหมือนพระสงฆ์กายเนื้อของเรานี้เอง มีขนาดใหญ่เต็มธาตุเต็มธรรม และครองจีวรแบบเดียวกันกับธรรมกายของพระพุทธเจ้าในอายตนนิพพานถอดกาย**ที่กล่าวข้างต้น กล่าวคือ **ครองจีวรแบบลดไหล่ธรรมดา ไม่มีผ้ารัดอกอย่างแบบห่มดอง ลูกบวบม้วนขวาเข้าใน แต่มีรัศมียิ่งไปกว่า เพราะท่านได้บำเพ็ญบารมีมาแก่กล้ายิ่งกว่าพระนิพพานในอายตนนิพพานถอดกายมากมายนัก**

■■■■

ภาพท่านั่งสมาธิของพระมหาเถระรูปสำคัญ ๆ ผู้เป็นบูรพาจารย์ในอดีต

เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์
(จันทร์ สิริจันโท)

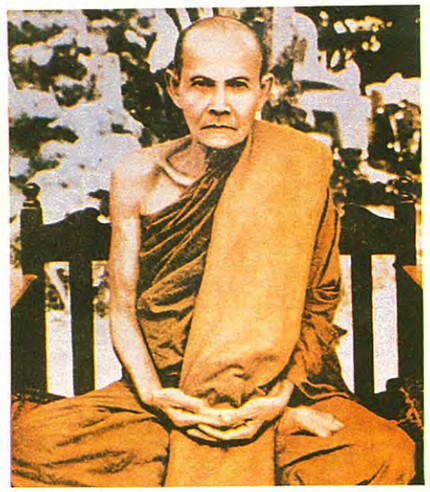

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

พระมงคลเทพมุนี
(สด จนฺทสโร)

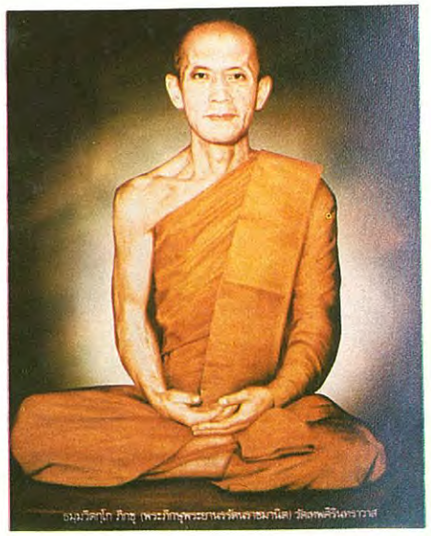

เจ้าคุณนรรัตนราชมานิต

.....**นิสีทติ ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวา** ให้นั่งคู้บัลลังก์ขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย.....ปลายนิ้วชี้มือข้างขวา จรดกับปลายนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย.....อุชุํ กายํ ปนิธาย ตั้งกายให้ตรง...

พระมงคลเทพมุนี
(หลวงพ่อวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ)

สามเณรจำนวน ๒๙ รูป ที่เข้าร่วมอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนรุ่นที่ ๒ เป็นสามเณรจากภาคเหนือ ๑๕ รูป และภาคกลาง ๑๑ รูป ล้วนเป็นผู้ปฏิบัติธรรมได้ผลดีมากทั้งสิ้น

ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก ?

โดย **พระอาจารย์เสริมชัย ชยมงฺคโล**

● ถาม : ทำไมจึงได้ธรรมกายกันมาก?

● ตอบ เหตุปัจจัย ที่ผู้เข้ามาศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรม **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และในโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) ปฏิบัติได้ผลในอัตราที่ค่อนข้างสูง ก็เพราะว่า

ผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมในสำนักนี้ เป็นผู้มีธาตุธรรมที่แก่กล้าดีพอสมควรเองด้วยบุญบารมีที่เขาได้สั่งสมอบรมมาดีแล้วพอสมควร (ปุพฺเพกตปุญฺญตา) เอง จึงได้เข้ามาสู่สำนักปฏิบัติธรรมที่มีนโยบาย วิธีการฝึกอบรม อุปกรณ์การศึกษาอบรม และสิ่งแวดล้อมที่สัปปายะ และได้พบกับครูอาจารย์ เพื่อนสหธรรมิกที่เป็นกัลยาณมิตรที่แท้จริง อันเอื้ออำนวย และช่วยประคับประคอง เกื้อหนุนให้การปฏิบัติธรรมได้ผลดี ในอัตราที่สูง

สำนักปฏิบัติธรรมนี้ คือ**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการทั้งสองแห่งนี้ ได้มีนโยบายหลักที่จะ "สร้างพระในใจคน" และ "สร้างพระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ" อย่างจริงจังมาตั้งแต่เริ่มสร้างสถาบันแห่งนี้ขึ้น จึงกำหนดและพัฒนาวิธีการฝึกอบรมแก่ผู้มาเข้ารับการศึกษาและฝึกปฏิบัติธรรมที่สำนักนี้ให้ได้ผลตามนโยบายที่กำหนดไว้อยู่เสมอ

๑. วิธีการฝึกอบรมธรรมปฏิบัติที่กำหนดขึ้นไว้และได้รับการพัฒนาจนพิสูจน์ได้ว่าเอื้ออำนายให้การปฏิบัติธรรมได้ผลดีมากก็คือ

๑.๑ เมื่อมีผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมเริ่มได้ผลดีพอสมควรที่จะให้ได้รับคำแนะนำต่อวิชชาให้สูงขึ้นได้เพียงใด ก็จะรีบช่วยให้คำแนะนำ ต่อธรรมให้ได้ถึงธรรมกาย และต่อวิชชาชั้นสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปให้เต็มขีดความสามารถหรือตามระดับภูมิธรรมที่เขาสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ชักช้าไปและอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นว่าเมื่อมีผู้ปฏิบัติได้ถึงดวงปฐมมรรคหรือกายในกายที่ละเอียด ๆ บ้างตามสมควร ก็จะรีบช่วยแนะนำต่อวิชชาให้ได้ถึงธรรมกายและให้ได้ถึง ๑๘ กาย แล้วให้ฝึกพิสดารกายซ้อนสับทับทวีสุดกายหยาบกายละเอียดเพื่อชำระธาตุธรรมให้ใสสะอาดอยู่

เสมอ เมื่อผู้ปฏิบัติในขั้นนี้ปฏิบัติจนชำนาญดีพอสมควรแล้ว ก็ให้คำแนะนำให้ฝึกวิธีการเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ พิจารณากายในกายเวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็นทั้ง ณ ภายในและทั้ง ณ ภายนอก ทั้งโดยหลักปริยัติและหลักปฏิบัติ ทั้งสมถและวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อให้รู้วิธีรักษาใจ และรักษาธรรมของตนอย่างถูกวิธี ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญแก่การฝึกเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายบชั้นสูงอีกต่อไป เมื่อเห็นสมควรที่จะให้ฝึกต่อวิชชาธรรมกายชั้นสูงได้ ก็ให้เข้ารับการฝึกต่อไปให้ถึงที่สุดตามระดับภูมิธรรมของแต่ละท่าน เพื่อสะสางธาตุธรรมของตนให้สะอาดบริสุทธิ์จากธาตุธรรมของภาคมารหรืออกุสลาธัมมา และยังจะมีผลในการช่วยผู้อื่นได้อีกด้วย

๑.๒ ผู้ที่ฝึกปฏิบัติภาวนาได้ผลดีพอสมควรแล้ว ที่มีอุปนิสสัยในการแนะนำสั่งสอน ก็จะมอบหมายหน้าที่ให้ช่วยทำหน้าที่เป็นวิทยากร ช่วยแนะนำและควบคุมพระกัมมัฏฐานแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมรายอื่น ๆ ที่ยังล้าหลังอยู่หรือเพิ่งเข้ามาใหม่อีกต่อไป โดยจะแยกผู้มาเข้ารับการอบรมตามระดับต่าง ๆ เป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อให้วิทยากรได้ช่วยให้คำแนะนำและควบคุมพระกัมมัฏฐานเป็นกลุ่ม ๆ โดยใกล้ชิด--เป็นการช่วยเพิ่มพูนบุญบารมีแก่ผู้ทำหน้าที่วิทยากรนั้นเองอีกด้วย

๑.๓ ส่วนผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมที่ได้ผลดี แต่ไม่มีอุปนิสสัยในการแนะนำสั่งสอน หรือยังไม่เป็นผู้ใหญ่เพียงพอ ก็จะได้รับมอบหมายให้เจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงอยู่ตามกลุ่มต่าง ๆ เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระการทำวิชชาสะสางธาตุธรรม ณ ภายในของวิทยากรที่กำลังทำหน้าที่แนะนำสั่งสอนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งจะต้องถอยจิตหยาบออกมาเพื่อให้คำแนะนำลูกกลุ่ม อีกทีหนึ่ง--เป็นการเพิ่มพูนบุญบารมีของผู้ทำวิชชาชั้นสูงเองด้วยอีกโสดหนึ่ง

โดยวิธีนี้ ยิ่งมีผู้ปฏิบัติภาวนาธรรมได้ผลดีมากขึ้นเพียงใด ก็ย่อมจะยิ่งให้ผลดีทั้งในส่วนของการช่วยตนเองและช่วยผู้อื่นได้มากเพียงนั้น--นี้ก็เป็นบุญต่อบุญ บารมีต่อบารมี ธรรมกายต่อธรรมกายฯ

๒. อุปกรณ์การฝึกอบรมและสิ่งแวดล้อมอันสัปปายะ ที่เอื้ออำนวยแก่การศึกษาและปฏิบัติธรรมให้ได้ผลสูง ก็คือ สำนักปฏิบัติแห่งนี้ คือ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำภาษีเจริญ และโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) เป็นที่รวมสรรพตำราธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายทุกระดับ ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ได้ถ่ายทอดแก่ศิษยานุศิษย์เอาไว้ให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ผ่านมายังพระเดชพระคุณ พระภาวนาโกศลเถร (วีระ คณฺตฺตโม) รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระองค์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นสัทธิวิหาริก (ศิษย์) โดยตรงของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ

ในฐานะศิษย์ผู้รับการบรรพชาอุปสมบทจากท่าน ในฐานะผู้ถือนิสัย และในฐานะผู้เรียนธรรมจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านมาอย่างใกล้ชิด (ได้รับความกรุณาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านได้จัดที่จำวัดให้อยู่ใกล้ชิดกับท่านเพื่อสะดวกแก่การสั่งและสอนวิชชาธรรมกายชั้นสูงมาโดยตลอด) จึงทำให้ผู้ที่ได้เข้ามาศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาธรรม ณ สำนักนี้ได้มีโอกาสศึกษาและฝึกปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกายทุกระดับอย่างกว้างขวางละเอียดลออ ให้สามารถปฏิบัติธรรมได้ถูกต้องและเที่ยงตรงตามที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อท่านได้ถ่ายทอดเอาไว้ และสอดคล้องกันทั้งหลักปริยัติและวิธีการปฏิบัติ ช่วยขจัดความลังเลสงสัยได้เป็นอันมาก ด้วยว่า ได้มีตำรับตำราคอยเป็นครูอยู่ใกล้ชิด และผู้ช่วยแนะนำที่เป็นกัลยาณมิตรคู่ใจ ยากที่จะได้รับจากที่อื่นใดในโลก

เมื่อผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรม ณ สำนักปฏิบัติธรรมนี้ ปราศจากความลังเลสงสัยทั้งในหลักปริยัติและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ย่อมมีโอกาสใช้เวลาที่ได้เสียสละมาเข้ารับการอบรมด้วยวิธีการอันถูกต้องได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ ไม่ต้องเสียเวลาในการคลำหาทางเปะ ๆ ปะ ๆ ไปเองโดยเปล่าประโยชน์ ก็ย่อมจะมีกำลังใจมีสติปัญญาปฏิบัติธรรมให้ได้ผลดีกันเป็นส่วนมากเป็นธรรมดา

๓. ครู อาจารย์ และเพื่อนสหธรรมิกสำนักนี้ ต่างมีใจเอื้อเฟื้อแก่ผู้มาเข้ารับการอบรมโดยทั่วหน้ากันว่า จะช่วยกันถ่ายทอดธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายนี้แก่ผู้อื่นจนเต็มกำลังสติปัญญา ความสามารถ ตามระดับภูมิธรรมของผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด ด้วยความมุ่งหมายเพื่อที่จะให้สาธุชนผู้มาเข้ารับการอบรมทุกท่านสามารถช่วยทั้งตนเองและผู้อื่นได้ด้วยโดยไม่ปิดบังวิชชา และไม่หวั่นวิตกว่า จะมีผู้อื่นใดเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในธรรมยิ่งกว่าตน เพราะนั่นเป็นความปรารถนาของเราทุกคน ที่มุ่งจะ**เผยแพร่พระสัทธรรมนี้ให้กว้างไกลออกไปทั่วประเทศและแม้ในต่างประเทศ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุขแก่สาธุชนโดยส่วนรวมร่วมกัน**

ทั้งหมดนี้แหละ คือเหตุปัจจัยที่สำคัญอันเอื้ออำนวยให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาและปฏิบัติภาวนาธรรมที่สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในโครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และโครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ (ภูเขาทอง) จึงปฏิบัติได้ผลดีในอัตราที่สูง

บัณฑิตผู้มีปัญญาใดรู้จักเหตุและได้สังเกตผลตามที่เป็นจริง และกอปรด้วยมุทิตาธรรมย่อมจักเข้าใจได้ดีและท่านทั้งหลายใดเป็นผู้มีอุปการะแก่กิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติของสำนักนี้ และทั้งอนุโมทนาในมหากุศลธรรมทานแห่งสำนักนี้ด้วย ย่อมเป็นมหานิสงส์บุญราศีทับทวีแก่ท่านผู้นั้นแต่ส่วนเดียวด้วยประการฉะนี้

ผลการอบรมภาวนาธรรม
แด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และ เยาวชน
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
ตั้งแต่ ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ถึงปัจจุบัน รวมเป็นเวลา ๕ ปี ๕ เดือน

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ มาจนถึงสิ้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ นี้ **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี** ใน**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ** และ**โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร** ได้เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ เพื่อสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในหลักปริยัติและวิธีการปฏิบัติภาวนาธรรมตามแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า และมีสามเณร อุบาสก อุบาสิกา เข้าร่วมการอบรมด้วยเป็นจำนวน ๑๒ รุ่น โดยมีพระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศมาเข้ารับการอบรมมีจำนวนประมาณดังต่อไปนี้

พระสงฆ์	๔,๒๐๐ รูป
สามเณรและอุบาสกอุบาสิกา	๓,๗๐๐ ท่าน
รวมผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น	๗,๙๐๐ ท่าน

ในจำนวนผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดนี้ **มีผู้ฝึกปฏิบัติได้ผลดี คือปฏิบัติได้ถึงธรรมกายและมีสีลาจารวัตรที่งดงามตลอดระยะเวลาของการอบรมโดยเฉลี่ยรวมทั้งเด็กและผู้ใหญ่ประมาณ ๓๓%**

นอกจากนี้ ทางสถาบันยังได้เปิดการอบรมธรรมปฏิบัติภาคฤดูร้อนอีกรวม ๒ รุ่น รุ่นที่ ๑ เปิดการอบรมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ มีเยาวชนเข้ารับการอบรม ๑๒๖ ราย กับในรุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๖ เมษายน ศกนี้ ซึ่งได้มีโรงเรียนต่าง ๆ ได้ขอให้ทางสถาบันเปิดการอบรมแก่นักเรียนแต่ละแห่งก่อนกำหนด และได้จัดการอบรมให้เสร็จก่อนวันอบรมหลักสูตรจริงไปก่อนแล้ว เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑,๑๐๐ คน

สำหรับการอบรมหลักสูตร **"ธรรมปฏิบัติแก่เยาวชนในภาคฤดูร้อน"** ซึ่งได้เปิดการอบรมระหว่างวันที่ ๑๘ ไปจนถึงวันที่ ๒๖ เมษายน ศกนี้นั้น ได้มีนักเรียนชั้นมัธยม นักศึกษาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มาเข้ารับการอบรมด้วยจำนวน ๑๒๕ ราย กับสามเณรที่บวชในภาคฤดูร้อนเพื่อมาขอเข้ารับการอบรมอีก ๒๖ รูป นอกจากนี้ยังมีครู อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน และญาติโยมสาธุชนโดยทั่วไปมาร่วมเข้ารับการอบรมอีก ๑๐๐ คนเศษ

ปรากฏผลของการอบรมธรรมปฏิบัติในระยะเวลา ๙ วันนี้ว่า **ในจำนวนเยาวชน ๑๒๕ รายที่มาเข้ารับการอบรม**เหล่านี้ **มีผู้ปฏิบัติยังไม่ได้ผลดีเพียง** ๙% กล่าวคือยังปฏิบัติไม่ได้ถึงดวงปฐมมรรค หรือเห็น ๆ หาย ๆ **เพียง ๑๑ คน** นอกนั้น **เป็นผู้ปฏิบัติได้ผลดีพอสมควร** ๔๘% กล่าวคือปฏิบัติได้ถึงดวงปฐมมรรค **จำนวน ๔๐ ราย, ปฏิบัติได้ถึงกายในกายที่ละเอียด ๆ หรือได้ถึงธรรมกายจำนวน ๒๐ ราย และเป็นผู้ปฏิบัติได้ผลดีมาก** ๔๓% **คือปฏิบัติได้ถึงธรรมกายและผ่านการฝึกเจริญมหาสติปัฏฐาน ๔ และเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงถึง ๕๔ ราย**

สามเณรทั้ง ๒๖ รูปนั้น เป็นผู้ที่เคยปฏิบัติกับวิทยากรของสถาบันฯ จนได้ถึงธรรมกายอยู่ก่อนแล้ว และ**มาเข้ารับการอบรมในรุ่นนี้ด้วย เพื่อฝึกเจริญสติปัฏฐาน ๔ และเจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงทั้งสิ้น**

ส่วนผู้ใหญ่ที่เป็นอุบาสก อุบาสิกา สาธุชนที่มาเข้าร่วมอบรมด้วย (๙ วัน) ก็ปรากฏว่าปฏิบัติได้ผลดีโดยเฉลี่ยประมาณในอัตรา ๒๐% หรือประมาณ ๑ ใน ๕

ทางหลุดพ้นและวิธีทำนิพพานให้แจ้ง ด้วยสมถ-วิปัสสนากัมมัฏฐาน ตามแนววิชชาธรรมกาย

พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ)
ผู้อำนวยการสถาบันฯ
ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี

ธรรมบรรยาย เนื่องในการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ รุ่นที่ ๑๒
เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๐

วันนี้ กระผมมาขัดตาทัพอีกเช่นเคย วันนี้ท่านเจ้าคุณเมธีสุทธิพงศ์ ท่านขอเป็นวันพรุ่งนี้ อันนี้ท่านก็ได้แจ้งล่วงหน้า กระผมก็เลยขอถือโอกาสมาคุยด้วยอีกต่อไป เรื่องที่จะคุยในวันนี้ที่จริงแล้วเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติพระกัมมัฏฐานทีเดียว เพราะว่า เรามาปฏิบัติภาวนาธรรมนั้นมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอยู่กับ **"ศีล"** กับ **"สมาธิ"** กับ **"ปัญญา"** กับ **"วิมุตติ"** และ **"วิมุตติญาณทัสสนะ"** นี่เรามาเกี่ยวข้องอยู่กับธรรมปฏิบัติ ๔ – ๕ ประการนี้ และนี้เป็นแกนกลางเป็นหลักประพฤติปฏิบัติธรรมในส่วนกลาง เสมือนหนึ่งกระดูกสันหลังของธรรมปฏิบัติทั้งปวง ที่จะนำไปสู่มรรค ตั้งแต่โลกียมรรค ก็คือ มรรค ๘ นั้นแหละ **สัมมาทิฏฐิ** ความเห็นชอบในอริยสัจ ๔ **สัมมาสังกัปโป** ดำริชอบออกจากกาม ดำริออกจากพยาบาท ความเบียดเบียน **สัมมาวาจา** วาจาชอบ **สัมมากัมมันโต** การงานชอบ **สัมมาอาชีโว** อาชีพชอบ **สัมมาวายาโม** ความเพียรชอบ **สัมมาสติ** ระลึกชอบ และ**สัมมาสมาธิ** ความตั้งใจมั่น ชอบ แล้วโลกียมรรคก็เจริญขึ้นเป็นอริยมรรคและอริยผล และนิพพานในที่สุด เพราะฉะนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ นั้น จึงเป็นแกนกลางของธรรมปฏิบัติของผู้ศึกษาและปฏิบัติธรรมทุกท่านที่จะดำเนินไปสู่หนทางแห่งมรรค ถึงอริยมรรค อริยผล

และนิพพานได้ และด้วยอาการนั้น

ที่ว่าเป็น **"วิมุตติ"** ก็คือหลุดพ้นจากกิเลส เพราะฉะนั้นธรรมปฏิบัติใด ๆ ที่เราก้าวเข้ามา ณ สถาบันแห่งนี้ หรือที่ไหน ๆ ก็ตาม หรือแม้แต่เราก้าวเข้ามาสู่ร่มผ้ากาสาวพัตร์ เราก็ตั้งใจบำเพ็ญตนที่จะกำจัดกิเลสโดยมีนิพพานเป็นที่ไปในเบื้องหน้า หรือที่เรียกว่า เพื่อที่จะทำนิพพานให้แจ้ง ทุกวินาที ทุกลมหายใจเข้าออกของพระภิกษุซึ่งมีสติตั้งมั่นอยู่ในธรรมปฏิบัติ จึงเป็นไปเพื่อ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะทั้งสิ้น เรียกว่า ตลอดชีวิต ตลอดเวลา แต่ถ้าเมื่อไรที่สติของเรานั้นห่างออกไป ก็แปลว่าจิตใจของเราก็ดี ความประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจาของเราก็ดี ก็เถลเฉไฉออกไปนอกเส้นทางแห่งมรรค ผล นิพพาน ส่วนอุบาสก อุบาสิกา และสามเณรก็ดำเนินตามพระสงฆ์ไปในแนวนั้นด้วยเหมือนกัน

ทีนี้ในการปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญาไปถึงวิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ นั้น เราเกี่ยวข้องอยู่กับธรรมปฏิบัติสำคัญ เรื่อง **"ศีล"** นั่นยกไว้ เป็นอันทราบกันดีว่าพระสงฆ์ก็มีพระวินัยพุทธบัญญัติ ส่วนสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ก็มีศีล ๑๐ ศีล ๘ ศีล ๕ เป็นหลัก ซึ่งก็เข้าใจดี เป็นความประพฤติปฏิบัติเพื่อสำรวมระวังกาย วาจา ให้เรียบร้อยดี ไม่มีโทษ

แต่ส่วน **"สมาธิ"** นั้น มีเรื่องหรือมีคำที่มาเกี่ยวข้องอีกคำหนึ่งที่ชื่อว่า **"สมถะ"** ส่วน **"ปัญญา"** นั้น มีเรื่องหรือคำหนึ่งมาเกี่ยวข้องด้วยชื่อว่า **"วิปัสสนา"** เพราะฉะนั้น เรามาปฏิบัติธรรมที่นี่กล่าวถึงสิกขา ๓ เรามาปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา เฉพาะในส่วนของ ศีล สมาธิ ปัญญา นั้น ก็มีอีกคำหนึ่งที่ใช้กันโดยเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปในหมู่นักปฏิบัติธรรม คือ**สมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐาน** แล้วยังมีอีกคำหนึ่ง **"นิมิต"** นิมิตนี่ก็เข้ามาเกี่ยวข้องในเรื่องของทั้งสมถะ หรือ สมาธิ และทั้งวิปัสสนาด้วย เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร เพราะคำตรงนี้ก็มีโต้เถียงกันมาก ในพระไตรปิฎกก็ดี ในวิสุทธิมรรคก็ดี เรื่องนิมิตมีคำกล่าวอยู่ แต่คำกล่าวเหล่านั้นให้ข้อสังเกตว่า มิได้ให้ปฏิเสธนิมิต คือเห็นนิมิตแล้วสลัดออก ไม่ใช่

"นิมิต" เป็นขั้นตอนของสมถะ และเป็นเครื่องมือที่จะนำไปใช้เพื่อจะพิจารณาให้เกิดปัญญาที่เรียกว่า **"วิปัสสนา"** ถ้าอย่างนี้ละก็ถูกตรงตามความมุ่งหมายของธรรมปฏิบัติที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ชัดแจ้ง ในเรื่องของสมถะหรือสมาธิ ในเรื่องของวิปัสสนา ซึ่งอาศัยนิมิตเป็นเหตุเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องให้สมาธิตั้งมั่น นี้ตอนหนึ่ง เมื่อสมาธิตั้งมั่นแล้ว อาศัยนิมิต คือ สังขารนิมิตนั้นเอง เป็นปัจจัยใช้พิจารณาสภาวะธรรม เมื่อพิจารณาสภาวะธรรมแล้ว จึงจะเกิดปัญญารู้แจ้งในสภาวะธรรมนั้น และด้วยปัญญาอันเห็นแจ้งในสภาวะธรรมนั้นไปถึงเห็นแจ้งในอริยสัจ เป็นอริยมรรค อริยผล แล้วนั้นแหละช่วงนั้นเป็นช่วงที่ละตัณหา สมุหทัย เหตุแห่งทุกข์ และละนิมิตที่ชื่อว่า **"สังขารนิมิต"** ไปสู่ความเป็นธาตุล้วน ธรรมล้วน ซึ่งไม่จัดว่าเป็นนิมิต นี้คือธรรมปฏิบัติจริง ๆ ที่พระพุทธองค์ได้แสดงเอาไว้มีในลักษณะอย่างนี้

ในพระไตรปิฎก มีเรื่องที่ควรพิจารณาไว้ข้อ

หนึ่งว่า ไม่ได้มีลักษณะที่เป็นตำราที่เขียนขึ้นสัมพันธ์กันเป็นขั้นเป็นตอนเหมือนตำราที่มาเขียนกันขึ้นในภายหลัง แต่พระพุทธวจนะก็ดี หรือคำของพระอรหันต์ที่ได้ถูกรวบรวมเข้ามาเป็นพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎกนั้น มีเรื่องราวที่กระจัดกระจายกันอยู่ในปิฎกทั้ง ๓ แล้ว เมื่อมีการสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้นจึงได้มีการรวบรวมพระพุทธวจนะ และคำของพระอรหันต์แบ่งออกเป็นกลุ่ม พระธรรมหนึ่ง และพระวินัยหนึ่ง แล้วในภายหลังในส่วนพระธรรมก็แบ่งเป็นพระสุตตันตปิฎกหนึ่ง พระอภิธรรมปิฎกหนึ่ง จึงมี ๓ ปิฎก เนื้อความไม่สัมพันธ์กันเป็นเรื่องเป็นราวเหมือนกับตำรับตำราทั่วไป ผู้อ่านผู้ศึกษาได้ความรู้เป็นสัจธรรมทั้งสิ้น แต่ว่าคนอ่านแล้ว จบแล้ว แม้จะอ่านไปจนจบ อาจจะบรรลุธรรมก็ได้ หรือไม่บรรลุธรรมก็ได้ เพราะความเข้าใจในเนื้อหานั้น ก็เป็นความเข้าใจที่กระจัดกระจายกัน **แต่สำหรับผู้ปฏิบัติธรรมด้วย กับทั้งได้ศึกษาเอกสารหลักฐานในพระไตรปิฎกด้วย สัมพันธ์กันทั้งภาคปริยัติและปฏิบัติ ได้รับผลเป็นปฏิเวธ ตามสมควรแก่ธรรม จะประกอบความรู้ทั้งหลายที่เรียกว่าพระธรรมและพระวินัยนั้น เห็นสัมพันธ์กันหมด ไม่มีตอนหนึ่งตอนใดขัดกันเลยและธรรมดังกล่าวนี้ก็จะอุบัติขึ้นในใจของผู้ที่ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายท่านแล้วแต่บุญบารมีของผู้ใดจะมีมากน้อยเพียงใด ก็จะสามารถเห็นเค้าโครงของธรรมปฏิบัตินั้นได้ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรงตามสมควรแห่งภูมิธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเดชพระคุณหลวงพ่อวัดปากน้ำ เป็นพระเถระรูปหนึ่งซึ่งได้ศึกษาในทางปฏิบัติ ศึกษาในหลักปริยัติ** ท่านศึกษาแล้ว กระผมได้ยินมาว่าความรู้ในทางบาลีของท่านเทียบได้กับเปรียญ ๗ ประโยค กระผมได้ยินมาอย่างนั้น แต่ท่านไม่สอบเอาเปรียญธรรม ท่านเรียนรู้เฉย ๆ แล้วท่านก็ปฏิบัติ เรียกว่าบวชมาปฏิบัติเลย สมถวิปัสสนากรรมฐาน ใครว่าครูที่ไหนดี ท่านศึกษา แล้วท่านก็ปฏิบัติ จนท่านได้บรรลุถึงธรรมกาย แต่ว่าจะเป็นธรรมกายอริยมรรค อริยผล เพียงใดนั้น สุดที่กระผมจะกล่าวได้ เพราะว่าภูมิธรรมของกระผมนั้นน้อยเต็มทีที่จะไปวัดไปหยั่งว่า ท่านถึงขั้นไหนแล้ว **เห็นแต่ธรรมที่ท่านแสดงออกมา เป็นพระธรรมเทศนาก็ดี สอนศิษยานุศิษย์ทั้งวิชาธรรมกายเบื้องต้น เบื้องกลาง เบื้องสูงก็ดี สุขุมลุ่มลึกละเอียด ประณีตยิ่งนัก ยากที่จะได้พบได้เห็น ณ ที่ใด** และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระธรรมเทศนาของหลวงพ่อวัดปากน้ำนั้น ไปอ่านดูเถอะ ควบพระบาลีกำกับ แปลเป็นภาษาไทย **อธิบายเป็นธรรมปฏิบัติที่เข้าไปพบไปเห็นตลอดหมด ทั้งปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ ตลอดไปหมดทีเดียว**

และธรรมของหลวงพ่อนั้นแหละที่ได้ค้นพบไม่ใช่ค้นพบของใหม่ **หลวงพ่อค้นพบธรรมกายของเก่า ของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีอยู่ในพระไตรปิฎก จึงแน่ชัดว่าในสมัยพุทธกาลนั้นมีผู้ปฏิบัติถึงธรรมกายกันเป็นปกติ แต่ก็อย่างที่เจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี ได้กล่าวไว้ในวันเปิดการอบรมฯ ว่า "ภายหลังจากนั้นก็ไม่ค่อยปรากฏเห็นผู้ปฏิบัติสั่งสอนในแนววิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้าอีก" โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศ**

ไทยเรานี่ ในระยะ ๑๐๐-๒๐๐ ปีที่ผ่านมา แม้ ๓๐๐-๔๐๐ ปีก็แล้วแต่ ที่มีในประวัติศาสตร์ก็ไม่เคยปรากฏชัดเจนว่า มีท่านผู้ใดปฏิบัติแล้วนำเอาวิชชาธรรมกายของพระพุทธเจ้ามาเผยแพร่ เพราะฉะนั้น การค้นพบของพระเดชพระคุณหลวงพ่อ เราจึงใช้คำว่า "ค้นพบ" ท่านค้นพบในสิ่งซึ่งผู้ปฏิบัติพระศาสนาด้วยกันยังไม่พบ หรือยังไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า มีการพบแล้วนำมาเผยแพร่ แต่เป็นสิ่งที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก ซึ่งแน่ชัดว่า เป็นธรรมกายแน่ ๆ ในสมัยพุทธกาล หลังพุทธกาลนี้มาก็ใช่ว่าค้นไม่มีเลย ก็คงจะไม่ใช่คงจะมีเหมือนกัน แต่ว่าการเอามาเผยแพร่อย่างชัดเจนอย่างนี้ในยุคที่เราพอรู้ความได้ ก็มีแต่หลวงพ่อวัดปากน้ำนี้แหละ และภายหลังที่ท่านมรณภาพไปแล้วก็มีโดยคณะศิษยานุศิษย์นี้เอง

ธรรมปฏิบัติตามแนว **"วิชชาธรรมกาย"** นั้น มาดูเอกสารหลักฐานในพระไตรปิฎกที่เกี่ยวด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ก็ดี ที่เกี่ยวด้วยสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานก็ดี และแม้ที่เกี่ยวด้วยการทำนิพพานให้แจ้งหรือนิมิตใด ๆ ก็ดี ถูกต้องตรงกันหมดทุกประการ รับกันหมด ไม่ขัดกัน ซึ่งเราเคยได้ยินบางสิ่งบางอย่างที่เขาสอนขัดกัน แต่ตามแนววิชชาธรรมกายนี่เห็นว่าไม่ขัดกัน สิ่งที่ว่าขัดกันที่เคยได้ยินนั้นมีอะไรบ้าง ยกตัวอย่างนิดเดียวที่เป็นหัวใจสำคัญ หัวเลี้ยวหัวต่อของธรรมปฏิบัติด้วย สิ่งนั้นก็คือ คำอธิบายของผู้รู้ในยุคปัจจุบัน ที่ว่า **สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา** มีหลายท่านมากท่านที่ตีความว่า ธรรมชาติทั้งหลาย ทั้งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งและที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง หรืออีกนัยหนึ่ง ทั้งสังขาร และวิสังขาร มิใช่ตัวตน แต่พอไปอธิบาย**เรื่องนิพพาน** ไปอธิบาย**เรื่องธรรมชาติที่ไม่เกิดแล้ว ไม่เป็นแล้ว อันปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้แล้ว กระทำไม่ได้แล้ว พระไตรปิฎกยืนยันว่า"มีอยู่"** ชักบอกไม่ถูกเสียแล้ว ไม่รู้จะออกไปทางไหน เพราะอสังขตธาตุ อสังขตธรรม หรือวิสังขารนั้นมีอยู่ ก็ไหนว่าอนัตตา นี้ขัดกันข้อหนึ่ง ขัดกันแน่ ๆ และแถมพระพุทธเจ้ายังสำทับไว้ด้วย **ธรรมชาตินี้เป็นสภาพลึก เห็นได้ยาก ตรัสรู้ตามได้ยาก เป็นธรรมละเอียด ประณีต คิดเดาไม่ได้** คือ หยั่งด้วยตรรกไม่ได้ ใช้อาศัยเหตุผลธรรมดาไม่ได้ **แต่เป็นวิสัยที่บัณฑิตพึงรู้** พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้เป็นนัยอย่างนี้ ร้อยทั้งร้อยยากนักที่จะอธิบายสองจุดนี้ให้รับกันได้ และยังมีพระไตรปิฎกปรากฏชัดเจน

ในเรื่องของพระยมก ดังที่กระผมได้เคยนำมากล่าวแล้วว่า **ยทนิจฺจํ ตํ ทุกฺขํ สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นแลเป็นทุกข์** เป็นทุกข์เพราะทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ใครเข้าไปยึดด้วยตัณหาและทิฏฐิก็เป็นทุกข์ **ยํ ทุกฺขํ ตํ อนตฺตา** สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นแลมิใช่ตัวตน **เพราะฉะนั้น สิ่งที่มิใช่ตัวตนก็คือสิ่งที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สิ่งที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ก็คือสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งอันไม่เที่ยง ต้องเป็นไปตามเหตุ ตามปัจจัย เพราะฉะนั้น สิ่งที่เป็นอนัตตาก็หมายจำเพาะแต่สิ่งที่เป็นสังขาร หรือสังขตธาตุ สังขตธรรมเท่านั้น** นี่ รับกันอยู่อย่างนี้ แต่มีบางท่านอธิบายดูเหมือนขัดกัน ความจริงไม่ขัด **ถ้าเข้าใจจุดนี้แล้วไม่ขัด**

นี้คือ เรื่องราวที่กล่าวว่า **นอกเสียจากปฏิบัติในวิชชาธรรมกายแล้ว การจะเห็นส่วนนี้ได้ชัดเจนว่า ไม่ขัดกัน เป็นไปในแนวเดียวกันนั้น เป็นของไม่ง่าย ก็มีแต่ในวิชชาธรรมกายเข้าไปรู้ไปเห็น ก็เลยเข้าใจจุดสำคัญเหล่านี้ได้ และไม่เห็นมีขัดกัน ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่มีขัดกันเลย**

ทีนี้เมื่อกล่าวมาถึงตรงนี้แล้ว กระผมก็เลยจะมากล่าวถึง ความเกี่ยวข้องของธรรมปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า **"สมถะ วิปัสสนา"** มาเกี่ยวข้องกับ **"นิมิต"** มาเกี่ยวข้องกับ **"การทำนิพพานให้แจ้ง"** ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร และจะได้เห็นว่า วิชชาธรรมกายนั้น เป็นธรรมปฏิบัติที่ตรงไปสู่มรรค ผล นิพพาน จริง ๆ แค่ไหน ตอนนี้ก็จะไม่กล่าวเป็นเชิงเหมือนกับยกตนข่มท่าน หรืออวดอ้างในวิชชาธรรมกายว่า ตรงที่สุด หรือตรงกว่าใคร ๆ ข้อนี้พูดไม่ได้ แต่ว่าแนวทางปฏิบัตินั้นรับกันกับพระไตรปิฎกในหลักสำคัญเหล่านี้ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น เพื่อที่จะไปกล่าวถึงธรรมปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย กระผมจึงขอเอาหลักการในพระไตรปิฎกมากล่าวเพื่อสรุปในส่วนต่าง ๆ เสียก่อน ว่าอย่างนี้ แล้วจะได้ไปดูในวิชชาธรรมกาย

ประการแรก กระผมจะขออ่านเนื้อความในพระไตรปิฎกในส่วนของหลักสมถะวิปัสสนากัมมัฏฐานในส่วนที่เรากล่าวถึงสมาธิ ปัญญา แต่พระท่านเรียก สมถวิปัสสนากัมมัฏฐานนั้น ทุกท่านคงเข้าใจดีว่า เหตุในเหตุไปถึงต้นเหตุให้เกิดทุกข์นั้น คือ **"อวิชชา"** มูลรากฝ่ายเกิดแห่งทุกข์ทั้งปวง **อวิชชานั้น** หมายถึงอะไรบ้าง **หมายถึง ความไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต** ไม่รู้ว่าเราเป็นใครมาจากไหน ไม่ได้เห็น ไม่ได้รู้การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารจักร ไม่รู้อนาคตว่า สัตว์ทำกรรมอย่างนี้ ๆ เราทำกรรมอย่างนี้ ๆ จะได้รับผลอย่างไรในอนาคต **ไม่รู้ลักษณะของทุกข์ที่แท้จริง ไม่รู้ลักษณะของเหตุแห่งทุกข์ที่แท้จริง ไม่รู้ลักษณะของทุกข์ดับเพราะเหตุดับว่ามีจริงอย่างไร ไม่รู้หนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง** อย่างนี้เรียก **อวิชชา** และ**ไม่รู้ถึงเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกันดุจลูกโซ่ให้เกิดทุกข์ มีอวิชชาเป็นตัวต้นเหตุที่สุด มีอุปาทาน ความยึดมั่น ถือมั่น ด้วยตัณหาและทิฏฐิ ให้เกิด ภพ ชาติ ชรา มรณะ ทุกข์ เป็นที่สุดแห่งเหตุ** แล้วก็หมุนเวียนอยู่ในรอบของปฏิจจสมุปบาทธรรมนี้เองตลอดเวลา ทำให้สัตว์เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารจักรนี้ไม่มีที่สิ้นสุด นี้เรียกว่า **"อวิชชา"** ความไม่รู้ ซึ่งกระจายออกมาเป็นถึงความไม่รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่รู้ทางเจริญ ไม่รู้ทางเสื่อม ไม่รู้อะไรผิดอะไรถูก ทั้งหยาบทั้งละเอียด ทั้งเปิดเผย ทั้งปกปิด ทั้งหลงผิด คิดผิด ทำผิดให้ได้รับผลเป็นความทุกข์ เป็นโทษ เป็นความเดือดร้อนต่าง ๆ ส่วนที่คิดถูก พูดถูก เห็นถูก ทำถูกก็ได้รับเป็นความสุข ความเจริญไปตามส่วน แต่มีแนวโน้มที่จะถูกอวิชชาครอบงำมากขึ้น ๆ ถ้าเผื่อไม่ศึกษาและปฏิบัติธรรม เพื่อให้แจ้งในวิชชาเครื่องดับอวิชชามูลรากฝ่ายเกิดนี้เสียได้

ทีนี้ **ธรรมอันเป็นไปในส่วนแห่งวิชชาเครื่องกำจัดอวิชชาเป็นมูลรากฝ่ายเกิดทุกข์ทั้งปวงนั้นก็คือ สมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานนั่นเอง** พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ มีอยู่ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกกนิบาต ข้อ ๒๗๕ – ๒๗๖ ฟังให้ดีว่า **ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ อย่างเป็นไปในส่วนแห่งวิชชา ธรรม ๒ อย่างเป็นไฉน คือ สมถะหนึ่ง วิปัสสนาหนึ่ง ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมถะที่ภิกษุเจริญแล้ว ย่อมเสวยประโยชน์อะไร ย่อมอบรมจิต จิตที่อบรมแล้วย่อมเสวยอะไร ย่อมละราคะได้ วิปัสสนาที่อบรมแล้ว ย่อมเสวยประโยชน์อะไร ย่อมอบรมปัญญา ปัญญาที่อบรมแล้วย่อมเสวยประโยชน์อะไร ย่อมละอวิชชาได้** นี้ส่วนจำเพาะ ส่วนที่เป็นสมถะนั้นทำให้ละราคะได้ ส่วนที่เป็นวิปัสสนานั้นละอวิชชาได้

ทีนี้ดูความสัมพันธ์ระหว่างสมถะและวิปัสสนาอีกทีหนึ่งว่า อาศัยซึ่งกันและกันอย่างนี้ว่า **ดูกรภิกษุทั้งหลาย จิตที่เศร้าหมองด้วยราคะย่อมไม่หลุดพ้น หรือปัญญาที่เศร้าหมองด้วยอวิชชาย่อมไม่เจริญด้วยประการฉะนี้แล ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะสำรอกราคะได้จึงชื่อว่า เจโตวิมุติ เพราะสำรอกอวิชชาได้ จึงชื่อว่า ปัญญาวิมุติ** จากความของพระพุทธวจนะอันนี้ ชัดเจนเลยว่าพระพุทธองค์มิได้ทรงสรรเสริญแต่เพียงสมถะหรือวิปัสสนาอย่างใดอย่างหนึ่งหามิได้ แต่ทรงกล่าวว่า สมถะและวิปัสสนานั้นมีประโยชน์สำคัญ และประโยชน์สำคัญนั้นมีความสัมพันธ์กันด้วย คือ สมถะเมื่ออบรมดีแล้วละราคะได้ วิปัสสนาอบรมดีแล้วละอวิชชาได้ แต่ว่าจิตที่เศร้าหมองด้วยราคะย่อมหลุดพ้นไม่ได้ เพราะฉะนั้นใครจะอบรมแต่ปัญญาอย่างเดียว ไม่อบรมสมถะให้ละราคะได้แล้ว ย่อมไม่หลุดพ้น หรือปัญญาที่เศร้าหมองด้วยอวิชชาก็ย่อมไม่เจริญ เพราะฉะนั้น ใครทำแต่ปัญญาหรือวิปัสสนา ไม่อบรมสมถะ ก็ไม่เจริญ

เห็นไหมครับ ฉะนี้แล สำรอกราคะได้ จึงชื่อว่า เจโตวิมุตติ สำรอกอวิชชาได้ จึงชื่อว่า ปัญญาวิมุตติ เพราะฉะนั้น **การปฏิบัติธรรมเพื่อให้หลุดพ้น จึงต้องเป็นไปทั้งสมถะและวิปัสสนา เพื่อให้หลุดพ้นด้วยการสำรอกทั้งราคะและอวิชชา และทุกคนที่จะหลุดพ้นนั้น ย่อมหลุดพ้นทั้งโดยนัยแห่งเจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติไปด้วยกัน มิได้แยกกัน** มีผู้เข้าใจไขว้เขวว่า คนนี้หลุดพ้นด้วยเจโตวิมุตติ คนนี้หลุดพ้นด้วยปัญญาวิมุตติ **ความหมายนี้** ไม่ได้หมายความว่า เจโตวิมุตติแล้วปัญญาวิมุตติไม่หลุดด้วย ไม่ใช่ หรือปัญญาวิมุตติแล้วเจโตวิมุตติไม่มี ก็ไม่ใช่ **เป็นทั้งสองอย่าง เพียงแต่ว่า ปรารถหรือปฏิบัติอย่างไหนก่อน หนักอย่างไหนก่อน แล้วไปหลุดพ้นด้วยกันนั่นแหละ** เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ถ้าเช่นนั้น กระผมมีอะไรเป็นข้อพิสูจน์ในข้อนี้ มีแน่ ๆ มีอยู่ที่ไหน มีอยู่ในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค ยุคนัทธวรรค ยุคนัทธกถา ข้อ ๕๓๔ – ๕๓๖ **ได้แสดงทางหลุดพ้นด้วยสมถะและวิปัสสนา ๓ วิธีด้วยกัน** คืออย่างไร **ต้องอาศัยทั้งสมถะและวิปัสสนา** หรืออีกนัยหนึ่ง **ต้องอาศัยทั้งสมาธิและปัญญานั่นเอง ไม่ใช่แยกกัน ถ้ามามัวเถียงกัน คนนั้นเป็นสมถะ คนนี้ถึงจะเป็นวิปัสสนาละก็ ใช้ไม่ได้แล้ว เพราะธรรมปฏิบัติ พระพุทธองค์สอนให้ทำไปด้วยกันทั้งสมถะและวิปัสสนา ทั้งสมาธิและปัญญา** แน่นอน เอาง่าย ๆ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณราชวิสุทธิโมลี มาแสดง**อินทรีย์** ๕ ซึ่งจะเจริญขึ้นเป็น**พละ** ๕ ว่า**ต้องได้ส่วนสมดุลย์กัน** อินทรีย์ ๕ มีอะไร **ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ต้องได้ส่วนสมดุลย์กัน** และ**เมื่อเจริญแก่กล้าขึ้นแล้วจะเป็นพละ เป็นกำลัง** กำลังอะไร **กำลังขจัดสัญโญชน์ เครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ จะยิ่งหย่อนกว่ากันก็หามิได้**

เพราะฉะนั้นมาปฏิบัติวิชชาธรรมกายแล้วนี้ให้มีความรู้สึกอยู่อันหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่กระผมแน่ใจว่า ถูกต้องแน่นอน คือต้องปฏิบัติทั้งสมาธิและปัญญา แต่อะไรจะเกิดก่อน อะไรจะเกิดหลังแล้วพัฒนาขึ้นไปพร้อมกันอย่างไร เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ทั้งสมาธิและปัญญานั้นต้องปฏิบัติแน่นอน และเมื่อเจริญขึ้นจนถึงขั้นจะปหานสัญโญชน์ เป็นองค์ธรรม ฝ่ายเครื่องตรัสรู้แล้ว สมาธิและปัญญา หรือสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานมีกำลังเสมอกัน นี่มีปรากฏอยู่ในทั้งโพธิปักขิยธรรมและมีอยู่ทั้งในวิสุทธิมรรคด้วย แล้วทีนี้มาดูว่าทางหลุดพ้นด้วยสมถะและวิปัสสนา ๓ วิธี มีอะไรบ้าง ความจริงนั้นยังมี ๔ แต่ ๔ นั้นเป็นเครื่องแก้ ๓ ข้อที่คนเข้าไปใน ๓ ข้อนี้ไม่ถูก วนเวียนอยู่หลงทาง ก็มีธรรมผุดขึ้นมาเอง เป็นวิธีที่ ๔ ๓ วิธีนั้น มีอะไรบ้าง

๑. **เจริญวิปัสสนาโดยมีสมถะเป็นเบื้องต้น** (อันนี้กระผมจะอ่านให้ฟัง)

ดูกรอาวุโสทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ ย่อมเจริญวิปัสสนาอันมีสมถะเป็นเบื้องต้น เมื่อภิกษุนั้นเจริญวิปัสสนาอันมีสมถะเป็นเบื้องต้นอยู่ มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้น เสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น ฟังให้ดีครับ มรรคเกิด แต่ว่า ต้องเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น **เมื่อภิกษุเสพเจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัญโญชน์ได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป** ข้อนี้มีอธิบายกันว่า **อริยมรรคเกิดขึ้นเดี๋ยวนี้ แล้วก็ปหานสัญโญชน์เดี๋ยวนั้น** นี่เป็นข้อสังเกต **แล้วเข้าผลสมาบัติ เป็นผลจิตไปเลย** ที่ไหน ๆ ก็อธิบายกันอย่างนั้น แล้วเป็นจริงอย่างนั้นด้วย แม้ในวิชชาธรรมกายก็อธิบายกันอย่างนั้น ถ้าอย่างนั้นพระพุทธองค์ว่า เมื่อภิกษุนั้นเจริญวิปัสสนาอันมีสมถะเป็นเบื้องต้นอยู่ มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นย่อมละสัญโยชน์ได้ ตรงนี้**ในวิชชาธรรมกายเราเห็นชัด มรรคและผล ในระดับโลกียมรรคนั้นเองเกิดขึ้นตั้งแต่ทำสมถะ ทำวิปัสสนาโดยมีสมถะเป็นเบื้องต้น โลกียมรรคนั้นเกิด เกิดก็เสพ ทำให้มาก ทำให้เจริญ จนถึงอริยมรรคของธรรมกายเมื่อใด นั่นแหละปหานสัญโญชน์ได้** ตรงตามพุทธพจน์นี้แหละครับ แต่ว่ากระผมจะไม่อ่านคำอธิบายที่ละเอียดต่อไปว่า แต่ละคำนั้นมีความหมายอย่างไร แต่จะขออ่านนิดเดียว ในส่วนที่ว่า**เจริญวิปัสสนามีสมถะเป็นเบื้องต้นนั้นทำอย่างไร** เป็นความหมายนะครับ แต่วิธีปฏิบัตินั้นตรงตามความหมายนี้แล้วเป็นอันใช้ได้ ความหมายมีอยู่ว่า **ความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน ด้วยสามารถแห่งเนกขัมม** คือการประพฤติพรหมจรรย์ **เป็นสมาธิ วิปัสสนาด้วยอรรถว่า พิจารณาเห็นธรรมที่เกิดในสมาธินั้นโดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ด้วยประการดั่งนี้ สมถะจึงมีก่อน วิปัสสนามีภายหลัง เพราะเหตุนั้นท่านจึงกล่าวว่าเจริญวิปัสสนามีสมถะเป็นเบื้องต้น** ในวิชชาธรรมกายนั้นผู้ปฏิบัติถึง

ธรรมกายแล้วใช้ตาและญาณของธรรมกายพิจารณาสภาวะธรรมเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรม เป็น ณ ภายใน และ ณ ภายนอก จนกระทั่ง อริยมรรคเกิด ก็ละสัญโญชน์ได้โดยนัยเดียวกันกับความหมายนี้ทุกประการ แต่เบื้องต้นทำสมถะก่อน นี่วิชชาธรรมกายเราเป็นอย่างนั้น สำหรับท่านที่ถึงธรรมกายแล้วมาต่อวิชชาแล้ว เมื่อกระผมได้กล่าวถึงตรงนี้ เชื่อแน่ว่าเข้าใจเลย ว่าวิชชาธรรมกายนั้นเริ่มต้นด้วยสมถะ และเมื่อปฏิบัติถึงธรรมกายแล้ว เอาตาในและญาณธรรมกายพิจารณาสภาวะธรรม กาย เวทนา จิต ธรรม เป็นทั้ง ณ ภายใน และภายนอก ให้เห็นสภาวะปรุงแต่งที่เรียกว่า สังขารของกาย เวทนา จิต ธรรม แต่ละกายสุดหยาบสุดละเอียด ให้เห็นตามสภาวะที่เป็นจริง คือ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างไร ตรงตามเรื่องนี้ทุกประการ คือเจริญวิปัสสนาโดยมีสมถะเป็นเบื้องต้น

๒. เจริญสมถะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเจริญสมถะโดยมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น เมื่อภิกษุนั้นเจริญสมถะและมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้นอยู่ มรรคย่อมเกิดขึ้น ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัญโญชน์ได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป วิปัสสนาด้วยอรรถว่าพิจารณาเห็นโดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ความที่จิตมีการปล่อยธรรมทั้งหลายที่เกิดในวิปัสสนานั้นเป็นอารมณ์ เพราะความที่จิตมีอารมณ์เดียว ไม่ฟุ้งซ่าน เป็นสมาธิ ด้วยประการฉะนี้ วิปัสสนาจึงมีก่อน สมถะมีภายหลัง เพราะเหตุนั้นท่านจึงกล่าวว่า เจริญสมถะมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น นี้เป็นวิธีที่สอง นี้เป็นทางหลุดพ้นวิธีที่สอง

๓. เจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กัน

อีกประการหนึ่ง ภิกษุเจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันไป เมื่อภิกษุนั้นเจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันไป มรรคย่อมเกิด ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัญโญชน์ได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป อันนี้เรื่องสำคัญ ภิกษุย่อมเจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันไปอย่างไร ภิกษุย่อมเจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันไปด้วยอาการ ๑๖ (ฟังให้ดี) คือด้วยความเป็นอารมณ์หนึ่ง ด้วยความเป็นโคจรหนึ่ง ด้วยความละ ด้วยความสละ ด้วยความออก ด้วยความหลีกไป ด้วยความเป็นธรรมละเอียด ด้วยความเป็นธรรมประณีต ด้วยความหลุดพ้น ด้วยความไม่มีอาสวะ ด้วยความเป็นเครื่องข้ามหนึ่ง ด้วยความไม่มีนิมิตหนึ่ง ด้วยความไม่มีที่ตั้งหนึ่ง ด้วยความว่างเปล่าหนึ่ง ด้วยความเป็นธรรมมีกิจเป็นอันเดียวกันหนึ่ง ด้วยความไม่ล่วงเกินกันและกันหนึ่ง และด้วยความเป็นคู่กันหนึ่ง ยกตัวอย่างอีกนิดเดียวว่า ภิกษุเจริญสมถะและวิปัสสนาด้วยความละ ละอย่างไร? เมื่อภิกษุละกิเลสอันประกอบด้วยอุทธัจจะและขันธ์ สมาธิคือความที่จิตมีอารมณ์เดียวไม่ฟุ้งซ่าน มีนิโรธเป็นโคจร เมื่อภิกษุละกิเลสอันประกอบด้วยอวิชชาและขันธ์ วิปัสสนาด้วยอรรถว่าพิจารณาเห็นมีนิโรธเป็นโคจร ด้วยประการดังนี้ สมถะและวิปัสสนาจึงมีกิจเป็นอันเดียวกัน เป็นคู่กัน ไม่ล่วงเกินกันและกัน ด้วยความละ เพราะเหตุดังนั้น ท่านจึงกล่าวว่าเจริญสมถะและวิปัสสนาเป็นคู่กันด้วยความละ นี้เป็นเพียงตัวอย่างเดียว หนึ่งใน ๑๖ ของการเจริญสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานคู่กัน

เรามาดูวิชชาธรรมกายบ้าง เมื่อพิจารณาสภาวะธรรมแล้ว **หลักการเจริญภาวนาวิชชาธรรมกาย** พูดภาษานักปฏิบัติว่า **ทำนิโรธ ดับสมุทัย ดับจากหยาบไปหาละเอียด เป็นการปหานอกุศลจิตตลอดเวลา ไปจนสุดละเอียดจนจิตนั้นละวางจากอุปาทานในขันธ์ ๕ แม้เพียงชั่วคราว เมื่อจิตละเอียดหนักเข้าถึงเพียงนั้น มีความละเอียดเสมอกันกับอายตนนิพพานหรือใกล้เคียงกัน จะถูกอายตนนิพพานดึงดูดธรรมกายที่สุดละเอียดนั้นไปปรากฏ** คือ ธรรมกายหยาบที่สุดในขณะนั้นจะตกศูนย์ **ธรรมกายที่ละเอียด ๆ ต่อไปสุดละเอียดจะไปปรากฏในอายตนนิพพาน ได้เห็น ได้สัมผัสสภาวะของนิพพาน และได้อารมณ์ของพระนิพพานตามที่เป็นจริงด้วย** เพียงเท่านี้เป็นเพียงส่วนของการเจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กันตามแนววิชชาธรรมกายด้วยการละ ดับหยาบไปหาละเอียด **จะเห็นจำ คิด รู้ ส่วนหยาบซึ่งมีอวิชชานุสัย กามราคานุสัย ปฏิฆานุสัยหุ้มซ้อนอยู่ จากของกายสุดหยาบไปสู่กายสุดละเอียด คือธรรมกาย และดับหยาบไปหาละเอียด จนจิตละเอียดละอุปาทานในสังขารขันธ์ทั้งหลายเหล่านั้นอยู่เสมอ เป็นนิโรธ มีนิโรธเป็นโคจรเป็นอย่างนี้** และยังมีอีก **คู่กันด้วยการไม่มีนิมิต นิมิตนี้ไม่ใช่ไม่เห็นอะไรเลย นิมิตนั้นหมายเอาสังขารนิมิต** นี่มีปรากฏอยู่ในปัญญานิเทศของวิสุทธิมรรค **หมายเอาสังขารนิมิต ที่ประกอบด้วยตัณหาปวัตติปรุงแต่ง** อันนี้ชัดเจน ฉะนั้นเมื่อพิสดารกายละเอียดไปจนจิตหลุดออกจากสังขารนิมิต เป็นแต่ญาณหรือญาณรัตนะของธรรมกายล้วน ๆ จิตของธรรมกายจึงละเอียดใกล้เข้าไปกับอายตนนิพพานที่สุด ธรรมกายหยาบในขณะนั้นจะตกศูนย์ ธรรมกายที่ละเอียดที่สุดจะถูกดึงดูดไปปรากฏในอายตนนิพพาน และได้เห็นสภาวะในอายตนนิพพาน จึงรู้เห็นธรรมชาติที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งตามที่เป็นจริง ได้แก่ **"พระนิพพาน" คือธรรมกายที่บรรลุพระอรหัตผลแล้วของพระอรหันต์ขีณาสพและที่บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธเจ้า ที่กายเนื้อหรือกายหยาบแตกทำลายแล้วมาปรากฏประทับเข้านิโรธตลอดกันหมดในอายตนนิพพาน นี้ก็เป็นการปฏิบัติภาวนาในขั้นสูงต่อมาในลักษณะสมถะและวิปัสสนากัมมัฏฐานคู่กัน ก็เป็นทางให้หลุดพ้นได้ แต่**

หลุดพ้นอาจจะหลุดพ้นชั่วคราว เป็น **"ตทังควิมุตติ"** หลุดพ้นด้วยการข่มกิเลส เรียก **"วิขัมภณวิมุตติ"** ซึ่งจะเป็นหนทางให้เข้าถึง"สมุจเฉทวิมุตติ" เมื่ออริยมรรคเกิด ก็ปหานสัญโญชน์ กิเลสเครื่องร้อยรัดให้ติดอยู่กับโลกได้ นั่นแนวทางเป็นไปอย่างนั้น ก็จะเข้าถึง"สมุจเฉทวิมุตติ" ไปตามระดับภูมิธรรมที่ปฏิบัติได้ ตั้งแต่โสดาปัตติมรรคขึ้นไปถึงอรหัตมรรค อรหัตผล และเป็นนิสสรณวิมุตติต่อไป ชื่อว่าพระนิพพาน นี้เป็นแนวทางการปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายซึ่งขึ้นต้นด้วยการเจริญวิปัสสนา มีสมถะเป็นเบื้องต้น แล้วเจริญสมถะวิปัสสนาคู่กันในเบื้องกลาง เบื้องปลายไปในที่สุดอย่างนี้ นี้คือทางหลุดพ้น ๓ ทาง ตรงตามแนวทางพระไตรปิฎกทุกประการ

แต่ยังมีอีกข้อหนึ่งเป็นข้อที่ ๔ ข้อที่ ๔ นี้ความจริงเป็นข้อเสริม ชื่อว่า **"ธัมมุทธัจจวิคคหิตมนัส"** อธิบายสั้นๆ ว่า **การเจริญภาวนาที่จิตใจของผู้ปฏิบัติถูกชักให้เขวด้วยธรรมุธัจจ์** หรือวิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ประการ แต่ครั้นถึงคราวเหมาะที่จิตนั้นตั้งแน่วแน่ สงบ สนิทลงได้ ณ ภายใน เด่นชัดเป็นสมาธิ มรรคก็เกิด ภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งมรรคนั้น เมื่อภิกษุนั้นเสพ เจริญ ทำให้มากซึ่งมรรคนั้นอยู่ ย่อมละสัญโญชน์ได้ อนุสัยย่อมสิ้นไป คือลงท้ายทำไปทำมา ติดวุ่นอยู่ในวิปัสสนูปกิเลส เดินไม่ถูกทางซึ่งกระผมได้เคยกล่าวแล้ว **วิปัสสนูปกิเลส** ชื่อมันลงท้ายว่า **"กิเลส"** เพราะฉะนั้นถ้าใครเห็นโอภาสแสงสว่างเฉยๆ ถ้าไม่ติดอยู่ หยุดในหยุดกลางของหยุดเข้าไป กลางของกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม ผ่านกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิตและธรรมในธรรมแล้ว วิปัสสนูปกิเลสไม่มี และการเห็นแสงสว่างนั้นก็ไม่ชื่อว่า เป็นวิปัสสนูปกิเลส จะชื่อว่าเป็นวิปัสสนูปกิเลสต่อเมื่อไปหลงติดอยู่ในโอภาสนั้น นี่เคล็ดลับเล็กๆ น้อยๆ จะทำให้คนเข้าใจผิด เพราะในส่วนแสงสว่างนั้นเป็น **"อาโลกกสิณ"** กสิณกลางของการเจริญสมถะและวิปัสสนาทุกรูปแบบต้องผ่านแน่นอน ถ้าใครนั่งไปแล้วเห็นมืด อะไรก็ไม่เห็น ก็ไม่ได้ทั้งสมถะและไม่ได้ทั้งวิปัสสนา และที่จะทำนิพพานให้แจ้งเป็นไปไม่ได้ กระผมกล่าวรุนแรงอย่างนั้นเชียวหรือ? กล่าวตามพุทธพจน์ ไม่ได้กล่าวเอง แต่ประสบการณ์มีอย่างไร ทำให้กระผมแน่ใจเพิ่มขึ้นพระพุทธพจน์มีว่าอย่างไร มีอีกครับ มีว่าอย่างนี้

ในเฉกนิบาติ อังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๒ หน้า ๔๗๑ ข้อ ๓๓๙ มีความว่า

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ ยินดีในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ตามประกอบในความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ๆ เป็นผู้พอใจในหมู่ ยินดีในหมู่ ตามประกอบความพอใจในหมู่ อยู่แล้วหนอ เธอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดีในความสงัดเงียบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้ นี้เบื้องต้นนะครับ เพราะฉะนั้น พระคุณเจ้าก็ดี สามเณรก็ดี อุบาสกอุบาสิกาก็ดี ที่มาปฏิบัติธรรมที่นี่ เพียงเบื้องต้นนี่ทำให้ได้เสียก่อน คือ อย่าคลุกคลี คุยกัน เป็นหมู่ๆ ประเดี๋ยวเย็นลงก็ได้ยินคุยกัน บางทีเดินไปก็คุยกัน ที่คุยกันนั้นเป็นโทษ เพราะนี้เป็นคำเริ่มต้นของเรื่องนี้เท่านั้นว่า **เป็นผู้พอใจในหมู่ ยินดีในหมู่ ตามประกอบความพอใจในหมู่อยู่แล้วหนอ เธอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดีในความสงัดเงียบนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้** ต้องให้สงัดเงียบก่อน

เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเงียบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้ เห็นไหมเล่าครับ ต้องถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต **จิตจะเป็นสมาธิต้องมีนิมิต จะทำวิปัสสนาก็ต้องใช้นิมิต** พระองค์จึงมาตั้งต้นตรงนี้ว่า **เมื่อไม่เป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเงียบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตได้นั้นข้อนี้ ไม่เป็นฐานะที่มีได้** ฟังต่อไป

เมื่อไม่ได้ถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิตวิปัสสนาจิตแล้วจักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้ เห็นไหมเล่าครับสมาธิจิตต้องมีนิมิต แม้แต่วิปัสสนาก็ต้องอาศัยนิมิตเป็นเครื่องพิจารณา

ถ้าไม่อาศัยนิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตแล้ว จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้ "สัมมาทิฏฐิ" คือความเห็นชอบแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ **ข้อนี้ไม่อยู่ในฐานะที่มีได้**

เมื่อไม่ทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้ว จักยังสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้

ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ หรือไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์แล้วจะยังสัมมาสมาธิ

แห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์นั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้ สมาธินี่จำเป็นขึ้นไปถึงขั้นมรรค ขั้นผล ถ้าใครปฏิเสธสมาธิก็สวัสดีนะครับ มันสูงขึ้นไปอย่างนี้ **เมื่อไม่ทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์แล้ว จักละสัญโญชน์ทั้งหลายนั้น ข้อนี้ไม่เป็นฐานะที่มีได้** พระพุทธวจนะเกี่ยวเนื่องกันอย่างนี้ การละสัญโญชน์ต้องทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ด้วย ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

เมื่อไม่ละสัญโญชน์ทั้งหลายแล้ว จะทำนิพพานให้แจ้งนั้น ข้อนี้ก็ไม่มีฐานะที่มีได้เลย พระคุณเจ้าทั้งหลายบวชมาในพระศาสนานี้ พอเริ่มบวชก็ปฏิญาณตน ขออุปัชฌาย์ให้ช่วยบวชด้วย **"กระผมจะไปทำนิพพานให้แจ้ง"** เพราะฉะนั้น **ขั้นตอนการทำนิพพานให้แจ้ง ทำอย่างนี้นะครับ** ทำอย่างไร?

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุที่ไม่พอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ ไม่ตามประกอบความพอใจในความคลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ ไม่เป็นผู้พอใจในหมู่ ไม่ยินดีในหมู่ ไม่ตามประกอบความพอใจในหมู่อยู่แล้วหนอ เธอนั้นจักมาเป็นผู้โดดเดี่ยว ยินดียิ่งในความสงัดเงียบนั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้ ตรงนี้ง่าย ๆ เลย ใครอยากจะมีใจสงบ ถึงปฐมมรรคเร็ว ๆ พึงปรารภความเพียรเฉพาะตน อย่าได้คลุกคลีกันเป็นหมู่ ๆ แม้แต่คุยกันในเรื่องไร้สาระ อันนี้ผมกราบนมัสการไว้เรียนไว้ ให้สามเณร อุบาสก อุบาสิกาทราบด้วย

เมื่อเป็นผู้โดดเดี่ยวยินดียิ่งในความสงัดเงียบแล้ว จักถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตนั้น ข้อนั้นเป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้

เมื่อถือเอานิมิตแห่งสมาธิจิต วิปัสสนาจิตได้แล้ว จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้

เมื่อทำสัมมาทิฏฐิแห่งวิปัสสนาให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักยังสัมมาทิฏฐิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้

เมื่อทำสัมมาสมาธิแห่งมรรคและผลให้บริบูรณ์ได้แล้ว จักละสัญโญชน์ทั้งหลายได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้

เมื่อละสัญโญชน์ทั้งหลายได้แล้ว จักทำนิพพานให้แจ้งได้นั้น ข้อนี้เป็นฐานะที่มีได้ เป็นได้แล

เพราะฉะนั้นกระผมถึงยืนยันว่า **พระพุทธองค์ไม่ได้ปฏิเสธนิมิต** เพราะนิมิตแห่งสมาธิ จิตย่อมเกิด ตั้งแต่ **"บริกรรมนิมิต"** นึกให้เห็นด้วยใจ เมื่อจิตมารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เริ่มเป็น **"อุคคหนิมิต"** เห็นบ้างไม่เห็นบ้าง เมื่อจิตละเอียดหยุดนิ่งสนิท เป็น **"ปฏิภาคนิมิต"** นี่นิมิตแห่งสมาธิจิตเกิด เพราะเมื่อ**นิมิตถึงขั้นปฏิภาคนิมิต จิตก็ถูกยกขึ้นสู่อารมณ์วิตก วิจาร ตรึกตรองประคองนิมิตอยู่** อันนี้สมาธิระดับนี้ ชื่อว่า **อัปนาสมาธิและเป็นสมาธิในระดับที่จะกำจัดกิเลสนิวรณ์ คือ ถีนมิทธะและวิจิกิจฉาได้** และเมื่อมีอารมณ์ปีติเกิดขึ้น ถ้าจิตนั้นสงบ หยุดในหยุดกลางของหยุด ก็จะได้เสวยอารมณ์สุขด้วย และเอกัคคตารมณ์ด้วย **อารมณ์ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์เป็นธรรมปฏิบัติ เครื่องปหานพยาบาท อุทธัจจะกุกกุจจะ และกามราคะหรือกามคุณทั้ง ๕** ชื่อว่า

กามฉันทะ ให้หมดไปจากจิตใจ กิเลสดังกล่าวนั้นเองที่เชื่อว่า **"นิวรณ์"** หรือ **"นิวรณูปกิเลส" หมดไป**

ด้วยอารมณ์แห่งฌาน และอารมณ์แห่งฌานนั้นก็อาศัยการตรึกตรองประคองนิมิตที่ชื่อว่า **วิตก วิจาร** และก็ละเอียดขึ้นไปเป็น**ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์** นี้คือ ฐานะของ **"ปฐมฌาน"** จิตถูกยกขึ้นสู่ระดับสมาธิในขั้นปฐมฌานขึ้นไปเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นแนวทางปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกายนั้นตรงตามนี้ทุกประการ นี้เรียกว่าสมาธิจิต สมาธิจิตเพื่อไปตั้งมั่นถูกตรงกลางกำเนิดธาตุธรรมเดิม หยุดนิ่งถูกส่วนเข้า เห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ซึ่งเมื่อได้เจริญดวงในดวงละเอียดเข้าไปจนถึงธรรมกาย เป็นธรรมในธรรมละเอียดเข้าไป จนถึงกายในกายสุดละเอียดถึงธรรมกายแล้ว ย้อนกลับมาพิจารณาอีกที ก็จะเห็นกายในกาย เวทนาในเวทนา จิตในจิต และธรรมในธรรมต่าง ๆ ได้ชัดแจ้ง เป็นขั้นเป็นตอนไป ในการพิจารณานี้เองที่เรียกว่า **วิปัสสนาจิต นิมิตแห่งสมาธิจิตและวิปัสสนาจิต เพราะการทำวิปัสสนาย่อมมีนิมิตเป็นเครื่องมือที่ใช้พิจารณา ถ้าไม่มีนิมิตแล้วจะเอาอะไรมาพิจารณาให้เห็นสภาวะธรรม เพราะฉะนั้นผู้ที่ปฏิเสธนิมิต ก็เหมือนคนที่คิดจะยิงจรวดไปนอกโลก โดยไม่สร้างฐาน ไม่สร้างตัวจรวด จะสร้างแต่หัวจรวดอย่างเดียว จะเป็นไปได้อย่างไร**

เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว วิชชาธรรมกายนั้น การปฏิบัติตามแนววิชชาธรรมกาย กระผมว่าเมื่อพระคุณเจ้าทั้งหลายถึงจุดนี้คงพอเข้าใจว่า เป็นไปในแนวทางแห่งพระสัทธรรมแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ กระผมก็เลยจะสรุปว่า **ปฏิบัติภาวนาตามแนววิชชาธรรมกาย ไม่ใช่เป็นเรื่องนอกเรื่อง หรือเป็นลัทธิอื่นใด แต่เป็นพระพุทธวจนะ ตามพระพุทธวจนะ ข้อนี้มหาเถระผู้ใหญ่ก็ได้กล่าวยืนยันไว้** นับตั้งแต่พระเดชพระคุณเจ้าประคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์ของกระผม คือ **เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (หลวงพ่อวัดสามพระยา) ได้กล่าวว่า ธรรมกายของจริงในพระพุทธศาสนา แต่พระพุทธเจ้าได้กล่าวไว้ในที่สูง เป็นธรรมเบื้องสูง นี่ยืนยันอย่างนั้น** และก็มาถึงเจ้าประคุณสมเด็จพระธีรญาณมุนี ก็ยืนยันว่า**ธรรมกายนั่นของจริงในพระพุทธศาสนาและก็เป็นของสูงด้วย แต่ก่อนจะถึงของสูงก็ต้องกลานไปตั้งแต่เบื้องต้นนั่นแหละ สัมมาอะระหัง ตรึกนึกให้เห็นดวงใส ใจอยู่ในกลางดวงที่ใส นี้เป็นส่วนแห่งสมถะดำเนินไปสู่วิปัสสนา และสุดท้ายก็เจริญสมถะและวิปัสสนาคู่กัน ด้วยประการฉะนี้**

กระผมก็เลยจบเรื่องสมถะวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนววิชชาธรรมกายไว้แต่เพียงเท่านี้ก่อนนะครับและคิดว่าสมควรแก่เวลา

ถอดเทปโดย ผศ. เบญจา ตระกูลบุญ
มหาวิทยาลัยมหิดล กทม. ๑๐๔๐๐

ทำบุญอะไรจึงได้เป็นผู้นำคน

บางท่านอาจเคยสงสัยว่าบางคนเกิดมามีบุญวาสนาได้เป็นผู้บริหาร ผู้นำระดับสูง ทั้งหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ธนาคาร บริษัทเอกชน หรือแม้บางคนจะไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่การงานระดับสูง แต่ก็มีบุคลิกลักษณะน่าเลื่อมใสน่าเคารพยกย่อง บางคนตรงกันข้าม เกิดมาต้องเป็นผู้ตามอย่างเดียว ไม่กล้าแสดงออก หรือไม่สามารถเป็นผู้นำได้ เขาเหล่านั้นประกอบบุญส่วนใดมาจึงมีคุณสมบัติและบุคลิกแตกต่างเช่นนี้

เรื่องนี้ผมได้เคยกราบเรียนถามหลวงพ่อเสริมชัย ชยมงฺคโล ท่านกรุณาให้ความกระจ่างเรื่องนี้ว่า **"การที่จะทำบุญอะไรจึงเป็นผู้นำคน ก็**

ทำบุญโดยการเป็นผู้นำบุญซิ จึงจะเป็นผู้นำคน" เป็นผู้นำบุญด้วยการชักชวนคนอื่นทำบุญ บอกบุญให้มาร่วมบุญและอนุโมทนาบุญ การสั่งสมบุญเหล่านี้แหละที่จะส่งผลไปสู่การเป็นผู้นำคนทั้งสิ้น

ผู้นำบุญที่มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ มากเพียงไร ก็จะได้บุญที่บริสุทธิ์มากเพียงนั้น ยิ่งถ้าบุญที่ได้กระทำไปนั้นเป็นทั้ง **"อามิสทาน"** และ **"ธรรมทาน"** แล้ว ยิ่งส่งผลอันยิ่งใหญ่มหาศาลเพียงนั้น

"อามิสทาน" คืออะไร คือการเป็นผู้นำบุญที่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยสี่ ได้แก่ เสนาสนะ กลด ภัตตาหาร ยารักษาโรค ไตรจีวร รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ แก่ผู้อื่น โดยเฉพาะถ้าได้กระทำต่อพระภิกษุสงฆ์ที่มุ่งศึกษาอบรมและปฏิบัติธรรมขัดเกลากิเลสตามรอยพระบรมศาสดาแล้ว ย่อมกอปรด้วยผลบุญเป็นอย่างมาก

ส่วน **"ธรรมทาน"** นั้น คือการให้ธรรมเป็นทาน เช่น ช่วยเผยแพร่ธรรม เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีโอกาสปฏิบัติธรรม เข้าถึงรู้เห็นธรรมเสมอหรือยิ่งกว่าตัวเรา ก็นับเป็นอานิสงส์อันยิ่ง ถ้าการเผยแพร่ธรรมกว้างไกลออกไปเท่าใด และเป็นประโยชน์ต่อคนจำนวนมากด้วยแล้ว บุญก็ยิ่งมากมหาศาลเป็นทับทวี แต่มีหลักสำคัญอยู่ว่าธรรมะที่เผยแพร่ไปนั้นต้องถูกต้อง เที่ยงแท้ เป็นไปเพื่อการลดละกิเลส คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่หลงผิดจากความเป็นจริงไป ธรรมทานที่ว่านี้ได้แก่การเผยแพร่ธรรมปฏิบัติโดยการอบรมพระภิกษุสงฆ์ก็ดี การอบรมเยาวชนก็ดี ประชาชนทั่วไปก็ดี เพื่อให้ท่านทั้งหลายเหล่านั้นช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว ยังสามารถช่วยเหลือแนะนำสั่งสอนผู้อื่นได้ด้วย เสมือนการต่อเทียนให้เกิดแสงสว่างต่อ ๆ กันหลาย ๆ เล่ม อานิสงส์ย่อมวกกลับมายังผู้จุดเทียนเริ่มแรกหรือผู้นำบุญนั้น ให้เกิดแสงสว่างด้วยเป็นทับทวี นอกจากนี้การเผยแพร่ธรรมะทางสื่อมวลชน เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เทป เป็นสื่อธรรมที่ได้ผลดีและจำเป็นเช่นกัน เพราะในสมัยอดีตไม่ปรากฏมีมาก่อนเลย เป็นการเผยแพร่ธรรมะให้ผู้รับได้ธรรมะบริสุทธิ์ถูกต้อง เข้าถึงแก่นแท้ตามระดับภูมิธรรม นอกจากจะส่งผลให้ผู้นำบุญเป็นผู้นำคนแล้ว ยังอำนวยผลอันยิ่งใหญ่มหาศาลให้ได้มนุษยสมบัติ สวรรคสมบัติ และนิพพานสมบัติ (มรรค ๔ ผล ๔ และนิพพาน ๑) ให้เกิดทั้งสมบัติและบริวาร ทั้งรูปสมบัติคุณสมบัติ และประกอบด้วยความรู้ความสามารถ เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะและปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม

การนำบุญและการบริจาคทานที่เป็นทั้งอามิสทานและธรรมทานเพียบพร้อมบริบูรณ์เช่นนี้ ย่อมเกื้อหนุนเป็นพลวปัจจัยให้เข้าถึงธรรมกายได้โดยเร็ว ซึ่งปัจจุบันนี้ถึงแม้เราจะทราบเหตุปัจจัยนี้แล้ว ท่านก็ยังอาจสงสัยว่าเราจะไปทำบุญที่ไหนที่มีความพร้อมบริบูรณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กระผมได้พบและแน่ใจแล้วว่า **สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี** ภายใต้**โครงการธรรมปฏิบัติเพื่อประชาชน** วัดปากน้ำภาษีเจริญ โดยมีพระธรรมธีรราชมหามุนีเป็นองค์ประธานโครงการ และ**โครงการพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร โดยมีพระ

พรหมคุณาภรณ์เป็นองค์ประธานโครงการ เป็น**สถานที่มีคุณลักษณะและกิจกรรมการเผยแพร่ธรรมอย่างจริงจัง ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมามากที่สุด** โดยเฉพาะการทำบุญเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ธรรมะที่เป็นทั้งอามิสทานและธรรมทาน ได้แก่การอบรมพระภิกษุสงฆ์ เพื่อให้ท่านสามารถนำความรู้นี้ไปเผยแพร่แนะนำสั่งสอนสาธุชนในท้องถิ่นของท่าน ซึ่งน้อยนักที่จะมีสำนักปฏิบัติธรรมแห่งใดทำได้เช่นนี้ เพราะต้องใช้จตุปัจจัย วิชาการและอุปกรณ์การศึกษาอบรม ตลอดจนคณะวิทยากรผู้มีความสามารถในการอบรมแนะนำและถ่ายทอดวิชชาธรรมกายที่ถูกต้องตามหลักปริยัติและธรรมปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ดังที่หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร รองเจ้าอาวาสและพระอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนาธุระ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดวิชชาจากพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) หลวงพ่อวัดปากน้ำของเรามาโดยตรง ที่กำลังกระทำอยู่ ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายแห่งนี้ **เมื่อมีความพร้อมทั้งบุคคลสถานที่ จึงเป็นเหตุปัจจัยให้มีผู้ถึงธรรมกายกันมาก และสามารถปฏิบัติต่อไปได้อย่างไม่ติดขัด แต่จะมีใครสักกี่คนที่รู้และเข้าใจความจริงข้อนี้ เพราะถ้าพูดออกไปก็ดูเหมือนจะเป็นการคุยโอ้อวด ยกเว้นผู้ที่ได้มาสัมผัสปฏิบัติธรรมและคลุกคลีสักระยะหนึ่งจึงจะทราบความจริงข้อนี้ได้**

*ในโอกาสที่**พระเจ้าวรวงศ์เธอฯ พระวรชายาฯ และพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา** จะเสด็จไปทรงบำเพ็ญพระกุศล ถวายผ้าพระกฐิน ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี ในวันอาทิตย์ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ นี้ จึงขอเชิญสาธุชนทุกท่านร่วมโดยเสด็จพระกุศล ที่**เป็นทั้งอามิสทานและธรรมทานนี้ โดยการรับเป็นเจ้าภาพร่วมกองพระกฐินเอง หรือเป็นผู้นำบุญรวบรวมทุนทรัพย์ปัจจัยร่วมกองพระกฐิน**ในครั้งนี้โดยทั่วหน้ากัน ท่านผู้มีจิตศรัทธาโปรดติดต่อแจ้งความประสงค์ที่สำนักงานมูลนิธิฯ ศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ กท. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป*

อานิสงส์ผู้นำคน เนื่องจากผลผู้นำบุญ

ประกาศ

มูลนิธิ/สถาบัน พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

มูลนิธิ/สถาบัน พุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย มีโครงการที่จะสร้าง**"วิหารธรรมกาย"** ขึ้นเป็นที่ประกอบสังฆกรรม และเจริญภาวนาวิชชาธรรมกายชั้นสูงของพระภิกษุสงฆ์ในเขตพุทธาวาส ณ บริเวณที่ตั้งสถาบันฯ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อยกฐานะขึ้นเป็นอุโบสถ เมื่อได้จดทะเบียนเป็น **"วัดพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"** ต่อไป

จึงขอเชิญท่านสาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพสร้างวิหารหรืออุโบสถนี้ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป งบประมาณการก่อสร้างประมาณไว้ในขณะนี้ ๑๒ ล้านบาท หากทางมูลนิธิมีเงินทุนตั้งแต่ ๔ ล้านบาท ขึ้นไปก็จะเริ่มดำเนินการก่อสร้างทันทีและคาดว่าจะประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างได้ในประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้

ท่านผู้มีจิตศรัทธาที่จะรับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้าง **"อุโบสถ"** ดังกล่าวข้างต้น โปรดติดต่อขอบริจาคได้ที่ **"มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่ายเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทางไปรษณีย์**พลับพลาไชย** โดยสั่งจ่ายให้แก่ **"มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"**) หรือที่หลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาส วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

ผู้บริจาคเงินร่วมสร้างอุโบสถนี้ตั้งแต่วงเงิน ๑,๐๐๐ บาทขึ้นไปจะได้รับ **"พระผงธรรมขันธ์"** (พระของขวัญ รุ่น ๔) กรุปลวกของวัดปากน้ำ แท้ ๑ องค์ ติดต่อขอบริจาคและขอรับพระผงธรรมขันธ์ได้ที่

๑) **หลวงพ่อพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **พระครูอุปถัมภ์ธรรมกิจ** ตึกบวรเทพมุนี หรือที่
๒) **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล** วิหารเลี้ยบ (ภายในบริเวณพระอุโบสถ วัดปากน้ำ ด้านทิศเหนือ) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้ทุกวัน หรือที่
๓) **สำนักงานมูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** วัดสระเกศฯ (วัดภูเขาทอง) ได้ทุกวัน—อาทิตย์ โทร. ๒๒๔—๗๔๗๕ หรือที่
๔) **พระอาจารย์ชรุฑา สุวณฺณวณฺโณ** สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้ทุกวัน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

อนึ่ง ผู้เป็นเจ้าภาพร่วมสร้างอุโบสถ ในวงเงินตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป (ชำระเป็นงวด ๆ ได้ภายใน ๓ ปี) จะได้รับการจารึกชื่อลงในสถานที่พิเศษ และผู้ที่บริจาคในวงเงินต่ำกว่านี้จะได้รับการบันทึกชื่อลงในสมุดพิเศษ เก็บไว้เป็นหลักฐานภายในอุโบสถ

ขอเชิญเข้าร่วมการอบรมพระกัมมัฏฐาน

ณ สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย
อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี
ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ
ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี

เนื่องในโอกาสที่เปิดการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ ปีละ ๒ รุ่น ระหว่างวันที่ ๑-๑๕ พฤษภาคม และ ๑-๑๕ ธันวาคม ของทุกปี เพื่อสร้างพระในใจพระและสร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นั้น ทางสถาบันได้เปิดโอกาสให้อุบาสก อุบาสิกา สาธุชนทั่วไปเข้ารับการอบรมได้ โดยขอให้

๑) ถือศีล ๘

๒) บำรุงค่าภัตตาหารเลี้ยงพระและค่าอาหารแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมตามกำลังศรัทธา

๓) เตรียมเครื่องใช้ประจำตัว ดังต่อไปนี้ไปด้วย

- เสื้อผ้าชุดสีขาว และเครื่องใช้ประจำตัวประจำวัน
- เสื่อ ผ้าห่มนอน และมุ้งหรือกลด

เนื่องด้วยที่พักสำหรับทั้งชาย-หญิงมักจะไม่พอแก่ผู้เข้าไปอยู่อบรมพระกัมมัฏฐาน ทางสถาบันใคร่ขอสนับสนุน**ให้ผู้เข้ารับการอบรมอยู่กลด เพราะสัปปายะดี** (เงียบสงัดจากเสียงพูดคุยรบกวน) และ**ไม่ต้องอยู่ใกล้ชิดกันเกินไป** และในกรณีที่มีผู้เข้ารับการอบรมมากที่พักมักไม่พอดังกล่าว

สำหรับ**ท่านที่ไม่มีกลดเป็นของตน จะขอใช้กลดของสถาบันก็ได้ โดยเสียค่าบำรุงกลด** เพื่อให้สถาบันพอมีเงินทุนไว้ซ่อมหรือซื้อกลดเพิ่มใหม่แทนของเก่าที่ชำรุดและใช้การต่อไปไม่ได้ต่อไปด้วย ดังต่อไปนี้

อยู่ ๑ – ๕ วัน	บำรุงกลด ๑๐๐ บาท
อยู่ ๖ – ๑๐ วัน	บำรุงกลด ๒๐๐ บาท
อยู่ ๑๑ – ๑๕ วัน	บำรุงกลด ๒๕๐ บาท

๔. ข้อห้ามระหว่างการอบรม

๔.๑ ห้ามสูบบุหรี่ตลอดระยะเวลาของการอบรม (เลิกเด็ดขาดตลอดไปได้จะดีมาก)

๔.๒ ห้ามขาดการประชุมทุกครั้ง เว้นแต่ติดธุระที่มอบหมายให้หรือเจ็บป่วย

๔.๓ ห้ามฟังวิทยุ

๔.๔ ห้ามจับกลุ่มสนทนากันในเรื่องไร้สาระที่ไม่ใช่การสนทนาธรรม หรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

๔.๕ ห้ามพูดโอ้อวดผลของการปฏิบัติธรรม

๔.๖ ห้ามลงอาบน้ำหรือซักผ้าในคลอง

๔.๗ ห้ามทำความสกปรกในบริเวณสถาบัน เช่น ทิ้งขยะมูลฝอยลงในที่ ๆ มิได้จัดภาชนะรองรับไว้

๕. ข้อควรปฏิบัติระหว่างการอบรม

๕.๑ ต้องช่วยตนเองในเรื่องความเป็นอยู่ เช่น ช่วยตนเองในการตักอาหารและการล้างถ้วยชามที่ใช้รับประทานอาหาร และทำความสะอาดสถานที่พักอาศัยเป็นต้น

๕.๒ ต้องรักษาความสะอาดในบริเวณสถาบัน

๕.๓ ต้องมีความสำรวมในทุกอิริยาบถ

๕.๔ ต้องร่วมมือกับสถาบันทุกอย่าง

๕.๕ ต้องตรงต่อเวลา

กำหนดการประจำวัน

๐๔.๐๐ น. ตื่นนอน (สัญญาณเสียงระฆัง)

๐๔.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วฝึกเจริญภาวนาธรรม

๐๖.๓๐ น. รับประทานอาหารเช้า

๐๗.๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาส่วนหนึ่งไปช่วยกิจกรรมพระบิณฑบาต

๐๘.๐๐ น. อุบาสกอุบาสิกาวิทยากรและผู้ปฏิบัติธรรมได้ถึงธรรมกายต่อวิชชา

๐๙.๓๐ น. ช่วยจัดและถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์

๑๑.๐๐ น. รับประทานอาหาร แล้วพักผ่อนตามอัธยาศรัย

๑๔.๐๐ น. รับฟังธรรมบรรยาย

๑๗.๐๐ น. ทำวัตรเย็น แล้วแบ่งกลุ่มฝึกเจริญภาวนาธรรม แล้วพักทำธุระส่วนตัว

๑๙.๓๐ น. เจริญภาวนาธรรม

๒๑.๓๐ น. ดับไฟ นอนหรือปฏิบัติภาวนาธรรมเองตามอัธยาศรัย

กิจกรรมการเผยแพร่ธรรมะ
มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย

การอบรมการเจริญภาวนาธรรม

ภายใต้การควบคุมพระกัมมัฏฐานของ ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อ **พระภาวนาโกศลเถร** (วีระ คุณตฺตโม) และ **พระเสริมชัย ชยมงฺคโล (มงคลบุตร)**

๑. ที่**ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (วัดภูเขาทอง)**

ทุกวันอาทิตย์ วันละ ๓ รอบ (เฉพาะวันอาทิตย์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทาน ภัตตาหารเพลร่วมกันด้วย) ดังต่อไปนี้

เวลา ๐๙.๐๐ น. เฉพาะผู้เจริญวิชชาธรรมกายชั้นสูงและวิทยากร

เวลา ๑๐.๐๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปฝึกเจริญภาวนาทั้งเบื้องต้นและเบื้องกลางร่วมกัน

เวลา ๑๒.๓๐ น. สำหรับสาธุชนโดยทั่วไปโดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อยให้พระวิทยากรและวิทยากรฆราวาสควบคุมแนะนำโดยใกล้ชิดเป็นกลุ่ม ๆ

ที่พระอุโบสถ วัดสระเกศฯ ระหว่างเทศกาลเข้าพรรษา ทุกวันพระ เวลา ๑๐.๓๐ น. (ก่อนเวลานี้มีพระธรรมเทศนา)

๒. **ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ทุกเย็น** ที่วิหารเจริญภาวนา (ตึกขาว) และที่ตึกบวรเทพมุนี

๓. ที่**สถาบันพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี**

ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (เฉพาะวันเสาร์ต้นเดือน มีพิธีถวายสังฆทานภัตตาหารเพลร่วมกัน) ทุกวันศุกร์มีรถออกจากศาลาการเปรียญวัดสระเกศฯ เวลา ๑๘.๓๐ น. และรับกลับในวันอาทิตย์ เวลา ๑๔.๓๐ น.

ทุกวันเสาร์ต้นเดือน มีรถรับส่งผู้มีจิตศรัทธาไปปฏิบัติธรรม ณ สถาบันฯ โดยไม่เสียค่าโดยสารแต่ประการใดเป็นประจำเช่นเคย มีกำหนดการดังนี้

๐๙.๓๐ น. ทำวัตรเช้า แล้วเจริญภาวนาธรรม

๑๑.๐๐ น. ถวายสังฆทานภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

๑๒.๐๐ น. รับประทานอาหารเที่ยงร่วมกัน

๑๓.๐๐ น. ทำวัตรเย็น ฝึกเจริญภาวนาธรรม

๑๔.๓๐ น. ออกเดินทางกลับจากสถาบันฯ

๔. ที่**ธรรมสถาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (ด้านหลังตึกเลขาธิการ จุฬาฯ)

ทุกวันอังคาร และ **พฤหัสบดี** เวลา ๑๒.๑๕ น.

รายการ "ธรรมปฏิบัติ" ทางช่อง ๙ อสมท.

ทุกวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๓ และที่ ๕ ของเดือน เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น.

รายการ "ธรรมสู่สันติ" และ "ธรรมก่อนนอน" ทางสถานีวิทยุต่าง ๆ

๑. สถานีวิทยุยานเกราะ ๗๙๒ กรุงเทพฯ ทุกวันอังคาร, พฤหัสบดี เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.

๒. สถานีวิทยุ ททท (ภาคปกติ) ของ อสมท. กรุงเทพฯ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.

๓.สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์ ทุกคืนวันอาทิตย์ (ก่อนปิดรายการ)

ขอเชิญเป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงฯ ที่ฐานพระประธานประจำศาลาอเนกประสงค์

มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกายเปิดโอกาสให้สาธุชน บรรจุพระผงสมเด็จพระธรรมกาย พระบูชาต่าง ๆ ที่จัดสร้างโดยมูลนิธิฯ ไว้ที่ฐานของพระประธานปางปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ ประจำศาลาอเนกประสงค์ เพื่อเป็นการสืบอายุพระพุทธศาสนาและบูชาพระรัตนตรัย ท่านสาธุชนที่มีจิตศรัทธาบูชาและบรรจุได้ตามกำลังศรัทธา หรือเป็นชุด ๆ ดังนี้ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๑. บูชาตามกำลังศรัทธา มูลค่าบูชาองค์ละ ๒๕ บาท

๒. ชุดบูชาอริยสัจ ๔ เป็นไปในญาณ ๓ มีรอบ ๑๒ จำนวนพระ ๑๒ องค์ มูลค่าบูชา ๓๐๐ บาท

๓. ชุดบูชากิจ ๑๖ จำนวนพระ ๑๖ องค์ มูลค่าบูชา ๔๐๐ บาท

๔. ชุดบูชาโพธิปักขิยธรรม จำนวนพระ ๓๗ องค์ มูลค่าบูชา ๙๒๕ บาท

๕. ชุดพิเศษ

จำนวนพระ ๑๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๒,๕๐๐ บาท

จำนวนพระ ๒๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๕,๐๐๐ บาท

จำนวนพระ ๔๐๐ องค์ มูลค่าบูชา ๑๐,๐๐๐ บาท

ติดต่อบูชาได้ที่ **พระเดชพระคุณพระภาวนาโกศลเถร** หรือที่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ท่านที่ต้องการบรรจุด้วยตนเองทางมูลนิธิฯ จะเปิดให้บรรจุได้ทุกวันเสาร์ต้นเดือน และระหว่างการอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์ เถรานุเถระ(๑ – ๑๕ พฤษภาคม และ ๑ – ๑๕ ธันวาคม ของทุกปี)

ท่านผู้มีจิตศรัทธาประสงค์ที่จะสนับสนุนการเผยแพร่ธรรมปฏิบัติประการหนึ่งประการใด เพื่อเป็นธรรมทานที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นทานที่ยิ่งกว่าทานใด ๆ โปรดติดต่อขอรับเป็นเจ้าภาพตามกำลังศรัทธาได้ที่ :

๑. ท่านเจ้าคุณ**พระภาวนาโกศลเถร** รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ (ที่ตึกบวรเทพมุนี) กทม. ๑๐๑๖๐ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

๒. **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ (หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** โดยสั่งจ่ายเงินทาง ปณ. พลับพลาไชย)

ใบปวารณา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นามผู้บริจาค.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....

ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

ประสงค์จะ

☐ รับเป็นเจ้าภาพที่ดินเป็นที่ตั้งสถาบันฯ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพอบรมพระกัมมัฏฐานแด่พระสงฆ์

☐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดการอบรม รูปละประมาณ ๑,๕๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ ค่าภัตตาหารแด่พระสงฆ์ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่จะมาเข้ารับการอบรม รุ่นละประมาณ ๕๐๐-๘๐๐ รูป เป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๒,๐๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา ประจำวันที่..... เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพถวายกลดแด่พระสงฆ์ ชุดละ ๘๐๐ บาท หรือตามกำลังศรัทธา เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพกิจกรรมเผยแพร่ธรรมปฏิบัติทั่วไปเป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ รับเป็นเจ้าภาพร่วมสร้างพระอุโบสถ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

☐ เป็นเจ้าภาพร่วมบรรจุพระผงจำนวนพระ.....องค์ เป็นจำนวนเงิน.....บาท

รวมเป็นจำนวนเงิน.....บาท

ใบบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นาม.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

(๑) ประสงค์จะ : ☐ เป็นสมาชิก (ไม่คิดค่าส่ง) ตั้งแต่ฉบับที่.....

☐ ต่ออายุสมาชิก

☐ เป็นเจ้าภาพจัดส่งถวาย/ให้แก่: .....

ที่อยู่.....

(๒) เป็นเวลา : ☐ ๑ ปี อัตรา ๑๒๐ บาท ☐ ๒ ปี อัตรา ๒๔๐ บาท ☐ ๓ ปี อัตรา ๓๖๐ บาท

(ลงชื่อ).....

โปรดส่งใบบอกรับไปที่: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

ใบบอกรับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร "ธรรมกาย"

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

นาม.....บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

ประสงค์จะ **รับเป็นผู้อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์นิตยสาร** และให้ประกาศชื่อไว้ที่ :

☐ ปกหน้าด้านใน ๔,๐๐๐ บาท ☐ ปกหลังด้านนอก ๕,๐๐๐ บาท

☐ ปกหลังด้านใน ๓,๐๐๐ บาท ☐ หน้าสอดสี ๓,๐๐๐ บาท

☐ อุปถัมภ์ค่าจัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ บาท ☐ ประสงค์จะออกนาม ☐ ไม่ประสงค์ออกนาม

☐ อื่น ๆ.....จำนวนเงิน.....บาท

(ลงชื่อ).....

โปรดส่งใบบอกรับไปที่ : **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕
หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย: **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย** ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กทม. ๑๐๑๐๐ (สั่งจ่าย **ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว**)
หากส่งเช็คธนาคารโปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ **มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย**

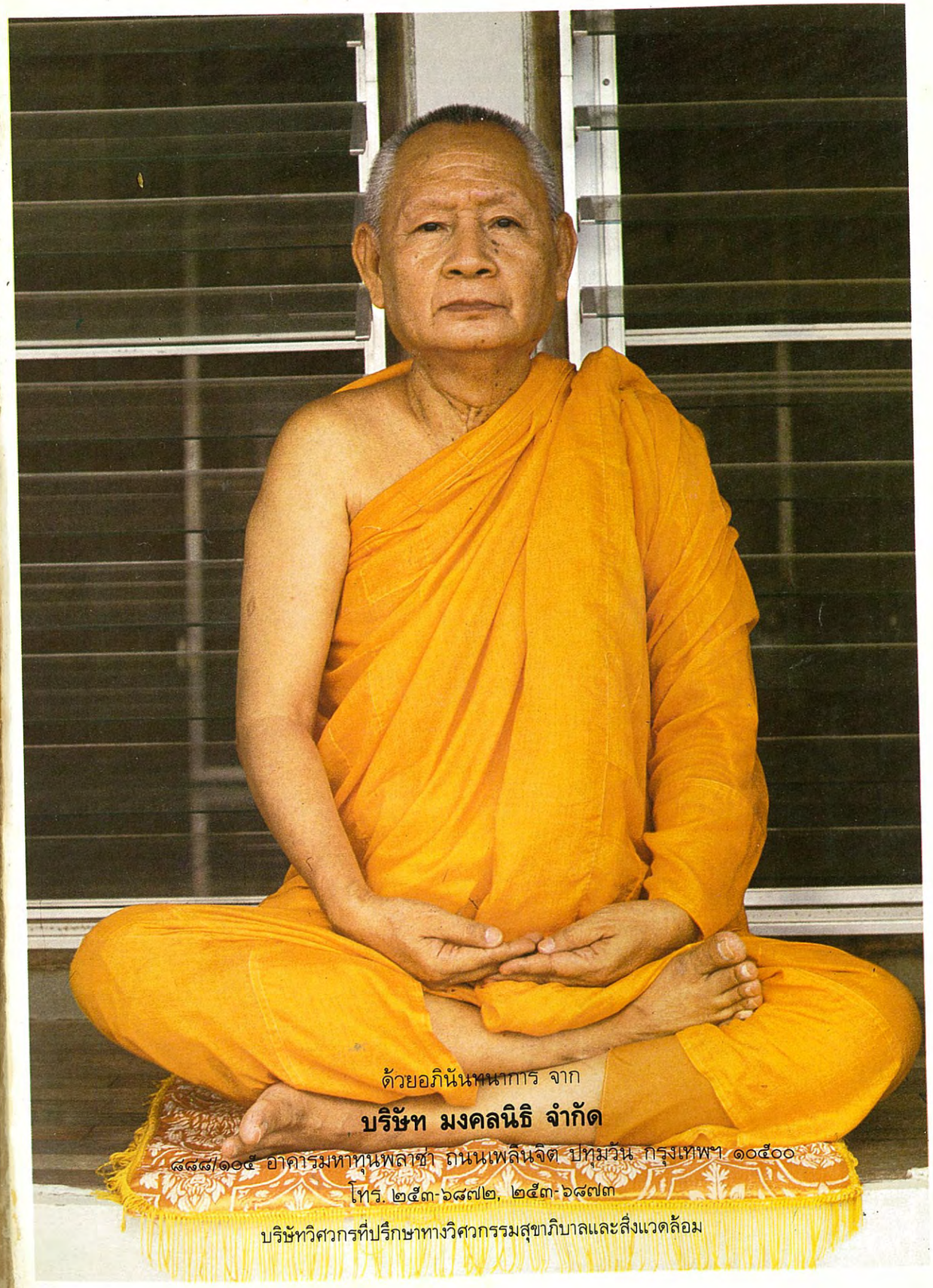

ด้วยอภินันทนาการ จาก

บริษัท มงคลนิธิ จำกัด

๘๘๘/๑๐๕ อาคารมหาทุนพลาซ่า ถนนเพลินจิต ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๒๕๓-๖๘๗๒, ๒๕๓-๖๘๗๓

บริษัทวิศวกรที่ปรึกษาทางวิศวกรรมสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม

พิมพ์ใหม่แล้ว...

นิตยสาร *"ธรรมกาย"* ฉบับปฐมฤกษ์

(เล่มที่ ๑ ปีที่ ๑)

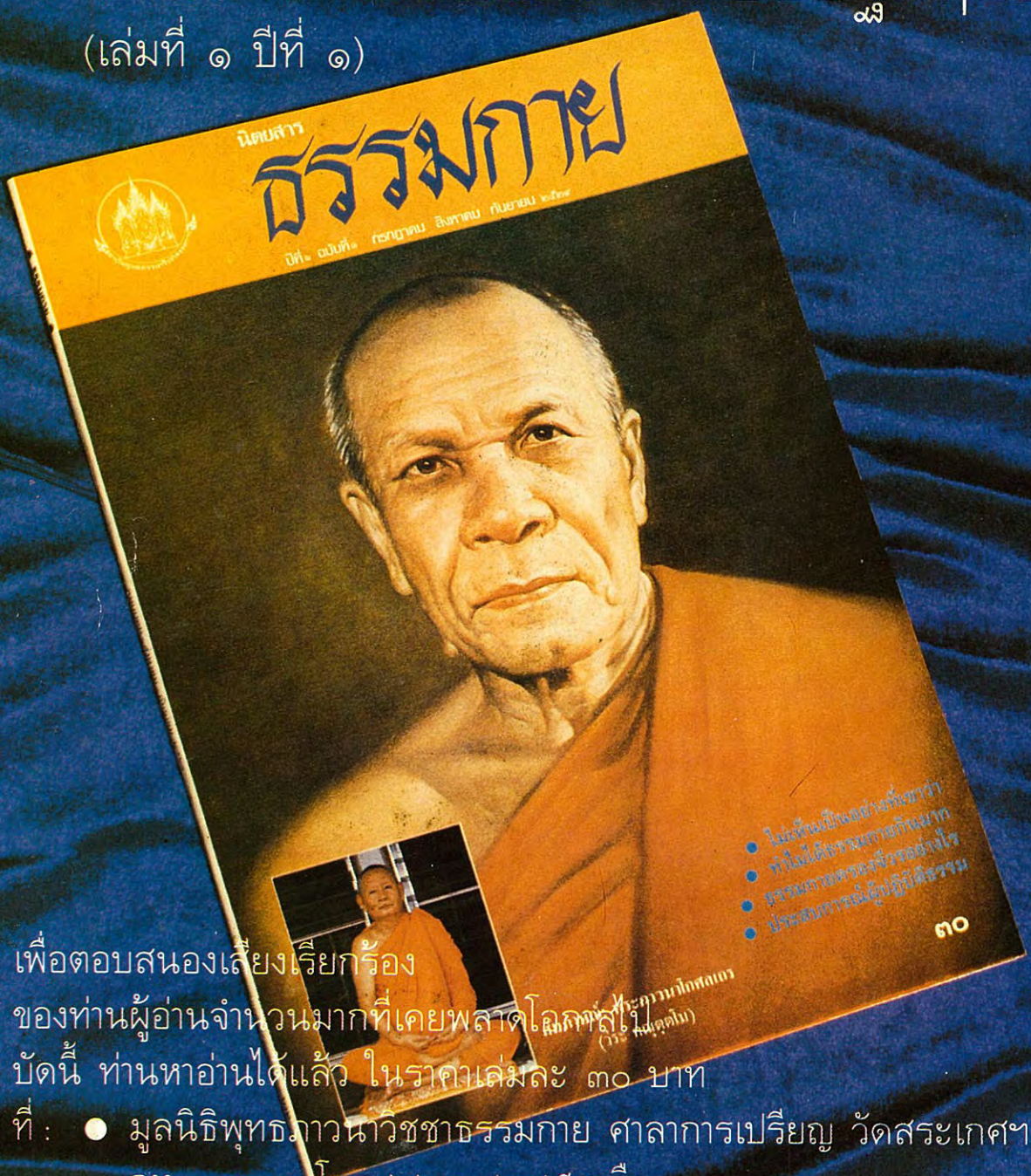

เพื่อตอบสนองเสียงเรียกร้อง
ของท่านผู้อ่านจำนวนมากที่เคยพลาดโอกาสไป
บัดนี้ ท่านหาอ่านได้แล้ว ในราคาเล่มละ ๓๐ บาท

ที่ :
- มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย ศาลาการเปรียญ วัดสระเกศฯ กท. ๑๐๑๐๐ โทร. ๒๒๔-๗๔๗๕ หรือ
- ตึกบวรเทพมุนี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กท. ๑๐๑๖๐

หากส่งเงินทางไปรษณีย์ โปรดสั่งจ่าย"มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย"
(สั่งจ่าย ปณ. พลับพลาไชย แห่งเดียว)
หากส่งเช็คธนาคาร โปรดสั่งจ่ายเช็คขีดคร่อมแก่ มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย